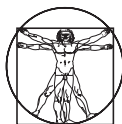

MANUALIA UNIVERSITATIS STUDIORUM SPALATENSIS
UDŽBENICI SVEUČILIŠTA U SPLITU
MKF–Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja

---

MEDICINSKA NAKLADA – ZAGREB

MEDICINSKA NAKLADA
BIBLIOTEKA

MKF–Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja

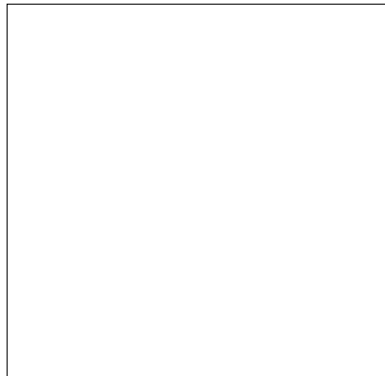

Priredili:

prof. dr. sc. Marija Strnad, dr. med.
prim. dr. Natalija Rulnjević, dr. med.
dr. med. Jasna Santini Mikić
dr. med. Dunja Skoko Poljak
dr. med. Tomislav Benjak
mr. sc. Mirjana Dobranović
Vft. Mirjana Grubišić

Recenzenti:

© Sva prava pridržana. Ova je knjiga zaštićena autorskim pravima i ne smije se ni djelomično reproducirati, pohraniti u sustavu za reproduciranje, niti prenositi u bilo kojem obliku i na bilo koji način bez pismenoga dopuštenja autora i izdavača.

MIKE

Međunarodna
klasifikacija
funkcioniranja,
invalidnosti i
zdravlja

Naslov izvornika: ICF-Internacional Classification of Functioning, Disability and Health

Objavila Svjetska zdravstvena organizacija 2001. godine pod naslovom:

International Classification of Functioning, Disability and Health (Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja)

© World Health Organization

Generalni direktor Svjetske zdravstvene organizacije daje prava izdavanja, u Hrvatskoj, Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Tisak ove edicije omogućilo je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske

Predgovor

Prijevod priručnika "Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja" Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) vrijedan je prilog promicanju zaštite osoba s invalidnošću. Uporaba priručnika u praktičnom radu treba omogućiti primjenu jedinstvenih kriterija u ocjeni oštećenja zdravlja, invalidnosti i funkcioniranja u životu i radu osobe s invalidnošću i razvoj zdravstvenih informacijskih sustava o invalidnosti.

Ovim se priručnikom nastavlja izdavanje prijevoda klasifikacija SZO-a koje obuhvaćaju problematiku funkcioniranja osoba s invalidnošću. Tako je 1986. godine objavljen prijevod "Međunarodne klasifikacije oštećenja, invalidnosti i hendikepa" koji je Svjetska zdravstvena organizacija objavila 1980. godine u pokusne svrhe.

Sadržaj

A. Uvod	1
1. Osnovne informacije	3
2. Svrha MKF-a	5
3. Karakteristike MKF-a	7
4. Pregled sastavnih dijelova MKF-a	10
5. Model funkcioniranja i invalidnost	18
6. Način uporabe MKF-a	21
B. Klasifikacijana jednoj razini	27
C. Klasifikacija nadvije razine	31
D. Podrobnaklasifikacijasa definicijama	45
Tjelesne funkcije	47
Strukture tijela	105
Aktivnosti isudjelovanje	123
Čimbenici okoliša	171
E. Dodatci	209
1. Klasifikacija i terminologija	211
2. Smjernice šifriranja za MKF	219
3. Moguća korištenja liste Aktivnosti isudjelovanje	234
4. Primjeri iz prakse	238
5. MKF i ljudi s invalidnošću	242
6. Etičke smjernice za primjenu MKF-a	244
7. Sažetak procesa revizije	246
8. Buduće smjernice za MKF	250
9. Prijedlozi MKF-podataka potrebnih za idealne minimalne zdravstvene informacijske sustave ili zdravstveni pregled	253
10. Zahvale	254
F. Indeks	267

MKF

Uvod

1. Osnovne informacije

Ova publikacija sadržava *Međunarodnu klasifikaciju funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja* poznatu kao MKF¹. Općenita svrha MKF-a jest osigurati jedinstveni i standardizirani jezik i okvir za opis zdravlja i zdravstvenoga statusa. Ona također definira komponente zdravlja i neka stanja vezana uz zdravlje (kao što su obrazovanje i rad). Područja uključena u MKF mogu se stoga promatrati kao zdravstvena područja i područja *vezana uz zdravlje*. Područja su opisana s tjelesnoga, individualnog i društvenog značenja u dvije osnovne liste: (1) Funkcije i strukture tijela, i (2) Aktivnosti i sudjelovanje². Kao klasifikacija, MKF sistematski grupira različita područja³ za osobu s određenim zdravstvenim stanjem (npr. što osoba s nekom bolešću ili poremećajem radi ili može raditi). *Funkcioniranje* je krovni pojam koji obuhvaća sve tjelesne funkcije, aktivnosti i sudjelovanje; slično tome je *invalidnost* krovni pojam za oštećenja, ograničenja aktivnosti ili ograničenja u sudjelovanju. MKF također navodi čimbenike okruženja koji su u interakciji sa svim tim komponentama. Na taj način, korisniku je omogućeno bilježenje korisnih profila funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja pojedinca na različitim područjima.

MKF pripada "obitelji" međunarodnih klasifikacija koje je izradio SZO (WHO) za primjenu pri raznim aspektima zdravlja. Obitelj međunarodnih klasifikacija osigurava okvir za šifriranje velikog broja raznih informacija o zdravlju (npr. dijagnoze, funkcioniranje i invalidnost, razlozi kontakta sa zdravstvenim službama), te rabi standardizirani jezik koji omogućuje komunikaciju o zdravlju, i zdravstvenoj zaštiti širom svijeta u različitim disciplinama i znanostima.

U međunarodnim klasifikacijama SZO-a, zdravstvena stanja (bolesti, oštećenja, ozljede itd.) primarno su klasificirana u MKB-10 (skraćeni naziv priručnika za

---

¹ Tekst je revizija Međunarodne klasifikacije oštećenja, invalidnosti i hendikepa (ICIDH), koju je prvotno izdala Svjetska zdravstvena organizacija, kao probnu, 1980 godine. Prikupljanjem podataka i međunarodnim konzultacijama razvijano je to prethodno izdanje, a što je poduprla 54. Svjetska zdravstvena skupština (SZS) te je kao MKF u međunarodnoj uporabi od 22. 5. 2001. (rezolucija SZS-a 54.21)

² Ovi izrazi zamjenjuju dosadašnje izraze oštećenje, invalidnost i hendikep te proširuju djelokrug klasifikacije kako bi se mogla opisati pozitivna iskustva. Novi izrazi su pobliže opisani u Osnovnim informacijama, a detaljnije se opisuju unutar klasifikacije. Treba naglasiti da se ti izrazi rabe u kontekstu specifičnoga značenja koje ponekad odstupa od značenja u svakodnevnoj uporabi.

³ Bazu čini praktičan i značajan skup povezanih fizioloških funkcija, anatomske strukture, aktivnosti, zadataka ili životnih područja.

Međunarodnu klasifikaciju bolesti, deseto izmijenjeno i dopunjeno izdanje)⁴, koji osigurava etiološki okvir. Funkcioniranje i invalidnost, vezano uz zdravstvena stanja, klasificirani su u MKF-klasifikaciji. MKB-10 i MKF su stoga komplementarni⁵ klasifikacije, te se korisnicima preporučuje da ta dva člana obitelji SZO-klasifikacija primjenjuju usporedno.

MKB-10 pruža “dijagnozu” bolesti, oštećenja ili drugih zdravstvenih stanja, a ta se informacija obogaćuje dodatnim informacijama dobivenim s pomoću MKF-a⁶. Zajedno, informacije o dijagnozi + funkcioniranje osiguravaju širu i jasniju sliku o zdravlju ljudi ili populacija, te se ti podatci zatim mogu upotrijebiti u svrhu donošenja odluka.

Obitelj međunarodnih klasifikacija SZO-a valjan je instrument koji osigurava opis i usporedbu zdravlja populacija u međunarodnom kontekstu. Informacije o mortalitetu (koje pruža MKB-10) te o zdravstvenim posljedicama (koje pruža MKF) mogu se kombinirati kao skupna mjerenja zdravlja populacije za praćenje zdravlja populacije i njegovu distribuciju, te također za procjenu udjela različitih uzroka mortaliteta i morbiditeta.

MKF je od klasifikacije “posljedica bolesti” (izdanje iz 1980.) prešla u klasifikaciju “komponente zdravlja”. “Komponente zdravlja” identificiraju sastavne dijelove zdravlja, dok se “posljedice” usredotočuju na utjecaj bolesti ili drugih zdravstvenih stanja koja mogu proizaći kao rezultat toga. Prema tome, MKF se ne bavi etiologijom, pa istraživači mogu izvesti zaključke o uzrocima uporabom primjerenih znanstvenih metoda. Podjednako tako, taj se pristup razlikuje od pristupa “determinante zdravlja” ili “rizični čimbenici”. U svrhu olakšavanja proučavanja determinanti ili rizičnih čimbenika, MKF uključuje listu čimbenika okruženja koja opisuje kontekst u kojem osoba žive.

---

⁴ Međunarodna statistička klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema, deseto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Vol. 1-3. Ženeva, SZO, 1992.–1994.

⁵ Važno je razumjeti preklapanja između MKB-10 i MKF-a. Obje klasifikacije započinju sa sustavima ljudskog organizma. Izraz oštećenje odnosi se na strukturu i funkcije tijela, koje su obično dijelovi “procesa bolesti” i zbog toga se rabi u MKB-10. MKB-10 opisuje oštećenja (kao znakove i simptome) od kojih se sastoji “bolest” ili ponekad kao razloge za kontakt sa zdravstvenim službama, dok se oštećenja u MKF-sustavu odnose na probleme tjelesnih funkcija i struktura vezane uz određena zdravstvena stanja.

⁶ Dvije osobe s istom bolešću mogu imati različite razine funkcioniranja, isto tako dvije osobe s istom razinom funkcioniranja ne moraju imati isto zdravstveno stanje. Zato, usporedna primjena (MKB-10 i MKF) daje veću kvalitetu podataka za medicinske svrhe. Primjenom MKF-a ne treba zaobići uobičajene dijagnostičke postupke, ali se u nekim slučajevima može primijeniti samo MKF.

2. Svrha MKF-a

MKF je jedinstvena klasifikacija namijenjena da služi različitim strukama i različitim sektorima. Specifične svrhe mogu se sažeti ovako:

- MKF osigurava znanstvenu bazu za razumijevanje i proučavanje zdravlja i sa zdravljem povezanih stanja, ishoda i determinanti;
- MKF osigurava zajednički jezik za opisivanje zdravlja i uz zdravlje vezanih stanja kako bi se poboljšala komunikacija između različitih korisnika, kao što su različiti zdravstveni profesionalci koji sudjeluju u zdravstvenoj skrbi, istraživači, osobe odgovorne za kreiranje zdravstvene politike i javnost, uključujući osobe s invalidnošću;
- MKF omogućuje usporedbu podataka među raznim državama, zdravstvenim disciplinama, pruženim uslugama u određenom razdoblju;
- MKF pruža sistematske sheme šifri za zdravstvene informacijske sustave.

Te su svrhe međusobno povezane, s obzirom na to da potreba za MKF-om i uporaba MKF-a od različitih korisnika poziva na izradbu sadržajnog i praktičnog sustava, u zdravstvenoj politici, osiguranju kvalitete i procjeni ishoda/resultata u različitim kulturama.

2.1. Primjene MKF-a

Otkad je objavljena ogledna verzija 1980. godine, ICDH se primjenjivao u različite svrhe, na primjer:

- kao statistički instrument – za prikupljanje i pohranjivanje podataka (u populacijskim studijama i istraživanjima ili u informatičkim sustavima podataka);
- kao istraživački instrument – za mjerenje rezultata, mjerenje kvalitete života ili čimbenika okruženja;
- kao klinički instrument – za procjenu potrebe i izbor odgovarajućeg tretmana kod specifičnih stanja, procjena profesionalne sposobnosti, za rehabilitaciju i evaluaciju ishoda;
- kao instrument u socijalnoj politici – u planiranju socijalnog osiguranja, sustava naknada, te u kreiranju socijalne politike i njezinoj primjeni;
- kao instrument u obrazovanju – u izradbi nastavnoga programa, podizanju svjesnosti o poduzimanju odgovarajućih socijalnih akcija.

Budući da je MKF svojstveno zdravstvena i uz zdravlje vezana klasifikacija, primjenjuje se u različitim sektorima kao što su osiguranje, socijalno osiguranje,

rad, obrazovanje, ekonomija, socijalna politika i izradba općeg zakonodavstva, kao i mijenjanje okruženja. Jednoglasno je prihvaćena od Ujedinjenih naroda kao socijalna klasifikacija koja se odnosi i ugrađuje u *Standardna pravila za izjednačenje mogućnosti za osobe s invalidnošću*⁷.

Prema tome MKF je odgovarajući instrument za provedbu usvojenih međunarodnih ljudskih prava, kao i za nacionalno zakonodavstvo.

MKF je koristan za široki spektar različitih primjena, na primjer, za socijalno osiguranje, evaluaciju provođenja zdravstvene zaštite, te populacijska istraživanja na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. MKF nudi konceptualni okvir za informacije koje su primjenjive za osobnu zdravstvenu zaštitu, uključujući prevenciju, promociju zdravlja, te poboljšanje sudjelovanja otklanjanjem ili ublaživanjem društvenih smetnji te poticanjem pružanja socijalne pomoći i olakšica. Ona se također primjenjuje za analizu sustava zdravstvene zaštite, i to u terminu evaluacije i formuliranja zdravstvene politike

---

⁷ The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. *Standardna pravila za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invalidnošću*. Usvojeno na Generalnoj skupštini UN-a na 48. zasjedanju, 20. 12. 1993. (rezolucija 48/96).

3. Karakteristike MKF-a

Klasifikacija treba biti razumljiva u kontekstu koji uključuje, a to je: njezina široka primjena, polje rada, jedinice klasifikacije, organizacija klasifikacije i kako su svi ti elementi strukturirani u pogledu njihova međusobnog odnosa. Sljedeća poglavlja opisuju te osnovne karakteristike MKF-a.

3.1 Primjena MKF-a

MKF obuhvaća sve aspekte ljudskog zdravlja i neke relevantne komponente vezane uz zdravlje i opisuje ih u smislu zdravstvenih područja te područja povezanih sa zdravljem⁸. Klasifikacija ostaje u širem kontekstu zdravlja i ne pokriva okolnosti koje nisu povezane sa zdravljem, kao što su okolnosti uzrokovane socioekonomskim čimbenicima. Na primjer, zbog rase, spola, vjeroispovijesti i drugih socioekonomskih karakteristika, ljudi mogu biti ograničeni u obavljanju zadataka u svom postojećem okruženju, ali to nisu ograničenja koja se odnose na zdravlje pa nisu ni uvrštena u MKF.

Postoji široko rasprostranjeno pogrešno razumijevanje da se MKF odnosi samo na osobe s invalidnošću; međutim MKF se odnosi na sve ljude. MKF-om se može procijeniti zdravlje i stanja vezana uz zdravlje, sa svim zdravstvenim okolnostima. Drugim riječima, MKF ima univerzalnu primjenu⁹.

3.2 Područje primjene MKF-a

MKF daje opis situacija s obzirom na ljudsko funkcioniranje i njegove restrikcije i osigurava okvir za organizaciju ovih informacija. Sadržajna struktura informacija MKF-a je međusobna povezanost i jednostavna pristupačnost.

MKF organizira informacije u dva dijela. Prvi dio obrađuje funkcioniranje i invalidnost, dok drugi dio pokriva kontekstualne čimbenike. Svaki dio ima dvije komponente:

1. Komponentu funkcioniranja i invalidnosti

Komponenta Tijelo obuhvaća dvije klasifikacije, jednu za funkcije tjelesnih sustava, a drugu za strukture tijela. Poglavlja u objema klasifikacijama organizirana

---

⁸ Primjeri područja zdravlja uključuju mogućnost gledanja, slušanja, hodanja, čitanja i pamćenja, dok su primjeri područja vezanih uz zdravlje mogućnost prijevoza, obrazovanja, socijalnih interakcija.

⁹ Bickenbach JE, Chatterji S, Badley EM, Ustun TB. (Modeli invalidnosti, univerzalnost ICIDH-a, Socijalna znanost i medicina, 1999; 48:1173-1187).

su prema tjelesnim sustavima.

Komponenta Aktivnosti i sudjelovanje pokriva kompletan raspon područja koja označuju aspekte funkcioniranja kako s perspektive pojedinca, tako i s perspektive društva.

2. Komponente kontekstualnih čimbenika

Popis čimbenika okoliša je prva komponenta kontekstualnih čimbenika. Čimbenici okruženja imaju utjecaj na sve komponente funkcioniranja i invalidnosti i organizirani su u slijedu od najneposrednijeg okruženja pojedinca do općeg okruženja.

Osobni čimbenici su također komponenta kontekstualnih čimbenika, ali oni nisu klasificirani u MKF-u zbog velikih društvenih i kulturoloških varijacija u vezi s njima.

Komponente Funkcioniranje i invalidnost u prvom dijelu MKF-a mogu se iskoristiti na dva načina. S jedne strane mogu se iskoristiti za indikaciju problema (npr. oštećenje, ograničenje aktivnosti ili sudjelovanja, izraženo pod krovim pojmom *invalidnost*), dok s druge strane one mogu upozoriti na neproblematični (tj. neutralni) aspekt zdravlja i sa zdravljem povezanih stanja izraženo pod krovim pojmom *funkcioniranje*.

Komponente funkcioniranja i invalidnosti tumače se u četiri odvojena, ali povezana *sastavna dijela*. Ti dijelovi operacionaliziraju se primjenom *atributa*. Tjelesne funkcije i strukture tijela mogu biti interpretirane kao promjena u fiziološkim sustavima ili anatomskim strukturama. Za komponente Aktivnosti i sudjelovanje na raspolaganju su nam dva sastavna dijela: *kapacitet* i *izvođenje* (vidi dio 4.2).

Funkcioniranje i invalidnost osobe zamišljeni su kao dinamička interakcija¹⁰ između stanja zdravlja (bolest, poremećaji, ozljede, traume, itd.) i kontekstualnih čimbenika. Kontekstualni čimbenici uključuju i osobne čimbenike i čimbenike okruženja. MKF uključuje i opširnu listu čimbenika okruženja kao bitnu komponentu klasifikacije. Čimbenici okruženja su u interakciji sa svim komponentama funkcioniranja i invalidnosti. Temeljna građa komponenti Čimbenika okruženja proizlazi iz ublaživanja ili predviđanja negativnih učinaka fizičkog i društvenog svijeta te stavova okoline na osobe s invalidnošću.

3.3 Jedinica klasifikacije

MKF klasificira zdravlje i stanja povezana sa zdravljem. Jedinica klasifikacije je stoga *kategorija* unutar zdravstvenoga i sa zdravljem povezanoga područja. Važno je stoga istaknuti da MKF ne klasificira ljude već opisuje stanje svake osobe

¹⁰ Interakcija se može promatrati kao proces ili rezultat ovisno o korisniku.

unutar područja zdravlja i područja povezanih sa zdravljem. Štoviše, taj se opis uvijek daje u kontekstu područja čimbenika okruženja i osobnih čimbenika.

3.4 Predstavljanje MKF-a

MKF je prezentiran u dvije verzije za potrebe različitih korisnika, na različitim razinama opisivanja zdravlja. *Potpuna verzija* MKF-a predstavljena u ovoj knjizi daje klasifikaciju s četiri razine detalja. Te četiri razine mogu se skupiti u sustav više razine klasifikacije koji uključuje sva područja na drugoj razini. Dvo-razinski sustav može se dobiti kao *skraćena verzija* MKF-a.

4. Pregled sastavnih dijelova MKF-a

DEFINICIJE¹¹

U kontekstu zdravlja:

Tjelesne funkcije su fiziološke funkcije tjelesnih sustava (uključujući psihičke funkcije).

Strukture tijela su anatomske dijelovi tijela kao što su organi, udovi i njihovi sastavni dijelovi.

Oštećenja su problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi, kao što su znatno odstupanje ili gubitak funkcije.

Aktivnost je pojedinačno izvršavanje zadataka ili obavljanje radnje.

Sudjelovanje je uključenost u neku životnu situaciju.

Ograničenja aktivnosti su teškoće koje je pojedinac mogao iskusiti pri izvršavanju određene aktivnosti.

Ograničenje sudjelovanja jest problem koji pojedinac može imati pri uključivanju u neke životne situacije.

Čimbenici okoliša su fizičko, društveno okruženje te stavovi okruženja u kojemu ljudi žive i djeluju.

Pregled ovog koncepta dan je u tabl. 1; praktički se detaljnije objašnjava u dijelu 5.1. Tablica upućuje na sljedeće:

- MKF ima dva *dijela*, svaki s dvije *komponente*:
  1. dio Funkcioniranje i invalidnost
    - (a) Funkcije i strukture tijela
    - (b) Aktivnosti i sudjelovanje
  2. dio Kontekstualni čimbenici
    - (c) Čimbenici okoliša
    - (d) Osobni čimbenici
- Svaka komponenta može se iskazati na *pozitivan* i na *negativan* način.

¹¹ Vidi Prilog 1, Taksonomski i terminološki problemi

- Svaka komponenta sastoji se od različitih područja, a unutar svakoga područja su kategorije koje su jedinice za klasifikaciju. Zdravlje i sa zdravljem povezano stanje, odnosno zdravstveni status neke osobe mogu se bilježiti odabirom šifre prikladne kategorije ili odgovarajućih šifri uz pridružene atribute koji su brojčane šifre i pobliže specificiraju domet ili veličinu funkcioniranja ili invalidnosti u toj kategoriji ili domet u kojem čimbenik okruženja djeluje kao olakšica ili kao prepreka.

Tablica 1. Pregled MKF-a

KOMPONENTE	1. DIO: FUNKCIONIRANJE I INVALIDNOST		2. DIO: KONTEKSTUALNI ČIMBENICI	
	funkcije i strukture tijela	aktivnosti i sudjelovanje	čimbenici okoliša	osobni čimbenici
PODRUČJA	tjelesne funkcije i strukture tijela	životna područja (zadatci, akcije)	vanjski utjecaji na funkcioniranje i invalidnost	unutarnji utjecaji na funkcioniranje i invalidnost
SASTAVNICE	promjene u funkcijama tijela (fiziološke) promjene u strukturi tijela (anatomske)	kapacitet obavljanja zadataka u standardnom okolišu izvođenje zadataka u određenom okolišu	ublažavanje ili sprječavanje utjecaja fizikalnih, socijalnih čimbenika te stavova društva	utjecaj osobnih atributa
POZITIVNI ASPEKTI	funkcionalni i strukturalni integritet	aktivnosti i sudjelovanje	čimbenici koji ublažuju	nije primjenjivo
	funkcioniranje			
NEGATIVNI ASPEKTI	oštećenje	limitator aktivnosti restriktor sudjelovanja	barijere čimbenici koji otežavaju	nije primjenjivo
	invalidnost			

4.1 Tjelesne funkcije i strukture te oštećenja

Definicije: Tjelesne funkcije su fiziološke funkcije tjelesnih sustava (uključujući psihičke funkcije).

Strukture tijela su anatomske dijelovi tijela kao što su organi, udovi i njihovi sastavni dijelovi.

Oštećenja su problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi kao znatno odstupanje ili gubitak funkcije.

1. Tjelesne funkcije i tjelesne strukture klasificirane su u dva različita odjeljka. Ove dvije klasifikacije izrađene su za paralelno korištenje. Na primjer, tjelesne funkcije uključuju osnovna ljudska osjetila kao što je “funkcija vida” a njezina strukturalna korelacija postoji u obliku “oko i strukture koje su vezane uz oko”.
2. “Tijelo” podrazumijeva ljudski organizam u cijelosti; zato je uključen i mozak i njegove funkcije, tj. svijest. Mentalne (ili psihičke) funkcije su stoga uklopljene u tjelesne funkcije.
3. Tjelesne su funkcije i strukture klasificirane prema tjelesnim sustavima; prema tome, strukture tijela se ne poistovjećuju s organima¹².
4. Oštećenje strukture može uključiti anomaliju, defekt, gubitak ili znatno odstupanje u strukturi tijela. Oštećenje je predočeno sukladno biološkom znanju na razini tkiva ili stanica te na subcelularnoj ili molekularnoj razini. Iz praktičnih razloga ove razine nisu iskazane¹³. Biološke podloge oštećenja bile su vodič za klasifikaciju, a ona se može proširiti na celularnu ili molekularnu razinu. Za medicinare, kao korisnike, valja istaknuti da oštećenja nisu isto kao patološka podloga, već su samo manifestacije te patologije.
5. Oštećenja predstavljaju odstupanje od određenih općenito prihvaćenih populacijskih standarda u biomedicinskom statusu tijela i njegovih funkcija, a definiranje njihovih komponenti određuju oni koji su kvalificirani da prosuđuju fizičke i mentalne funkcije u skladu s ovim standardima.
6. Oštećenja mogu biti privremena ili stalna; progresivna, regresivna ili statična; povremena ili kontinuirana. Odstupanje od populacijske norme može biti neznatno ali i znatno i može tijekom vremena fluktuirati. Ove

---

¹² Iako se razina organa razmatra u ICDH-u od 1980 godine, definicija organa nije u potpunosti jasna. Oči i uši se uobičajeno razmatraju kao organi, ali je, međutim, teško identificirati i definirati njihove granice, a slična je situacija i s udovima i unutarnjim organima. Tako umjesto pojma organ, što podrazumijeva postojanje entiteta ili jedinice u tijelu, MKF rabi izraz “strukture tijela”.

¹³ Tako oštećenja šifrirana širom verzijom MKF-a mogu uočiti ili primijetiti dotična ili druga osoba izravnim promatranjem ili zaključkom na temelju promatranja.

karakteristike su prikazane u daljnjim opisima, uglavnom u obliku šifara, s pomoću atributa iza točke.

7. U ovom MKF-u ne obrađuje se etiologija nastanka oštećenja ili kako je oštećenje nastalo, na primjer, gubitak vida ili uda može nastati kao posljedica genske abnormalnosti ili kao posljedica ozljede. Prisutnost nekog oštećenja neminovno mora uzeti u obzir uzrok, no uzrok možda nije dovoljan da se objasni oštećenje kao posljedica tog uzroka. Isto tako, u slučaju kada postoji oštećenje, postoji i disfunkcija u funkciji tijela ili strukturi, a to može biti povezano s nekom od mnogobrojnih bolesti, s poremećajima ili fiziološkim stanjima.
8. Oštećenja mogu biti dio ili odraz zdravstvenog stanja, ali to ne znači nužno da postoji bolest ili da se osoba treba smatrati bolesnom.
9. Oštećenja su mnogo širi i obuhvatniji pojam od pojma poremećaja ili bolesti; na primjer, gubitak noge je oštećenje tjelesne strukture, ali nije ni bolest ni poremećaj.
10. Jedno oštećenje može prouzročiti drugo, na primjer, pomanjkanje snage mišića može oštetiti funkciju pokreta, funkcija srca može se povezati s nedostatkom respiracijske funkcije, isto tako oštećenje percepcije može imati veze s oštećenjem misaone funkcije.
11. Pojedine kategorije komponenti *Tjelesne funkcije i strukture* preklapaju se s komponentom MKB-10; prije svega se preklapaju simptomi i znakovi. Međutim, namjena ovih dviju klasifikacija je različita. MKB-10 klasificira simptome u posebna poglavlja za dokumentiranje morbiditeta ili za korištenje usluga, dok ih s druge strane MKF prikazuje kao dio funkcija tijela, što se može iskoristiti za prevenciju i za utvrđivanje potreba bolesnika. Vrlo važna činjenica jest da se dio MKF-a *Funkcije i strukture* treba primjenjivati zajedno s kategorijama *Aktivnosti i sudjelovanje*.
12. Oštećenja su klasificirana u odgovarajuće kategorije uporabom definiranih identifikacijskih kriterija (kao što je postojanje ili izostanak, u skladu s razinom praga). Taj je kriterij isti za tjelesne funkcije i za tjelesne strukture. One su: (a) gubitak ili manjak (nedostatak); (b) smanjenje; (c) povećanje ili višak (d) odstupanje (devijacija). Kad oštećenje postoji, može se stupnjivati u odnosu na težinu, uporabom generičkog atributa u MKF-u.
13. Čimbenici okoliša u interakciji su s funkcijama tijela, kao što je npr. interakcija između kvalitete zraka i disanja, svjetla i gledanja, zvukova i slušanja, odvratanja podražaja i pažnje, strukture tla i ravnoteže, temperature okoline i regulacije tjelesne temperature.

4.2 Aktivnosti i sudjelovanje/ograničenje aktivnosti i ograničenje sudjelovanja

Definicije: Aktivnost je izvršavanje zadatka ili radnje od strane pojedinca.

Sudjelovanje je uključenost u životne situacije.

Ograničenje aktivnosti su poteškoće koje pojedinac može imati u obavljanju aktivnosti.

Ograničenje sudjelovanja su problemi koje pojedinac može iskusiti pri uključivanju u životne situacije.

1. Područja komponente *Aktivnosti i sudjelovanja* dana su na jednoj listi koja pokriva sve dijelove životnog područja (od osnovnog učenja/spoznavanja ili promatranja do složenijih kao što su međuljudski odnosi ili obavljanje zadataka na radnom mjestu). Ta se komponenta može iskoristiti za označavanje aktivnosti (a) ili sudjelovanja (b) ili oboje. Područja ove komponente označuju se s dva atributa: *izvođenje* i *kapacitet*. Zato informacije prikupljene s liste omogućuju matricu u kojoj nema preklapanja ili redundancije/suvišnosti (vidi tabl. 2.)

Tablica 2. Aktivnosti i participacije: informacijska matrica

Područja		Atributi	
		Izvođenje	Kapacitet
d 1	Učenje i primjenjivanje znanja		
d 2	Općeniti zadatci i zahtjevi		
d 3	Komunikacija		
d 4	Pokretljivost		
d 5	Osobna njega		
d 6	Život kod kuće		
d 7	Međuljudski odnosi i interakcije		
d 8	Glavna životna područja		
d 9	Zajednica, društveni i civilni život		

2. Atribut *izvođenje* opisuje koje radnje pojedinac izvršava u trenutačnom (sadašnjem) okolišu. Zbog toga što trenutačni okoliš uključuje društveni kontekst; izvođenje kao odrednicu također možemo shvatiti kao "uključ-

nost u životne situacije” ili kao “proživljeno iskustvo” ljudi u trenutačnom kontekstu u kojem žive¹⁴. Taj kontekst uključuje čimbenike okoliša – sve aspekte fizičkog i društvenog života, te stav okoline koji se može šifrirati uporabom komponente *Čimbenik okoliša*.

3. Atribut *kapacitet* opisuje sposobnost pojedinca za izvođenje zadatka ili aktivnosti. Ova sastavnica ima za cilj prikazati najvišu moguću razinu funkcioniranja koju ta osoba može doseći u određenom području i u danom trenutku. Procjena pune sposobnosti pojedinca zahtijeva standardizirano okruženje kako bi se neutraliziralo utjecaje različitih okruženja na sposobnost pojedinca. Standardizirani okoliš može biti: (a) aktualno okruženje koje se obično uzima za procjenu sposobnosti pri testiranju; (b) pretpostavljeno okruženje u slučajevima gdje to nije moguće. Takvo okruženje se može nazvati “jednoliko” ili “standardno”. Prema tome, kapacitet odražava i sposobnost pojedinca u prilagođenoj okolini. Ovo prilagođivanje mora biti isto za sve osobe u svim zemljama da bi se omogućila međunarodna usporedba. Značajke ovog jednolikog ili standardnog okruženja mogu se šifrirati klasifikacijom *Čimbenici okoliša*. Raskorak između kapaciteta i izvođenja odražava razliku između utjecaja sadašnjeg i jednolikog okruženja, te tako upućuje što se može učiniti u okolišu pojedinca kako bi se poboljšala njegova sposobnost izvođenja.
4. I atribut *kapacitet* i atribut *izvođenje* mogu se procjenjivati uz pomoćne uređaje ili osobnu pomoć ili bez njih. Iako ni jedan uređaj, niti jedna osobna pomoć (str. 20) ne može eliminirati oštećenje, oni mogu ukloniti ograničenje funkcioniranja u određenim područjima. Takav način šifriranja osobito je koristan za utvrđivanje koliko je funkcioniranje pojedinca bilo ograničeno bez pomoćnih sredstava uređaja (vidi smjernice za šifriranje u Dodatku 2).
5. Poteškoće ili problemi u ovim područjima mogu se pojaviti kad postoje kvalitativne i kvantitativne promjene u načinu na koji pojedinac obavlja funkcije iz tih područja. *Ograničenje* ili *restrikcija* procijenjeni su prema opće prihvaćenim populacijskim standardima. Standard ili norma, na osnovi koje se komparira kapacitet ili izvođenje pojedinca, određen je stanjem pojedinca bez bolesti, ozljeda ili nekih drugih sličnih zdravstvenih stanja. *Ograničenje* ili *restrikcija* označuje nerazmjer između uočenog i očekivanog izvođenja. Očekivano izvođenje je populacijska norma, koja predstav-

---

¹⁴ Definicija participacije unosi koncept uključenosti. Neke predložene definicije “uključenosti” obuhvaćaju sudjelovanje, postojeću uključenost ili uključenost na polju života pojedinca, njegove prihvaćenosti ili pristup potrebnim resursima. Unutar informacijske matrice iz tabl. 2 jedini mogući indikator sudjelovanja je šifriranje kroz izvođenje. To ne znači da se sudjelovanje automatski izjednačuje s izvođenjem. Koncept uključenosti mora se razlikovati od subjektivnog iskustva uključenosti (osjećaj “pripadanja”). Korisnici koji žele uključenost posebno šifrirati mogu se poslužiti smjernicama o šifriranju iz Dodatka 2.

lja iskustva ljudi bez specifičnoga zdravstvenog stanja. Ista norma primjenjuje se za atribut kapaciteta, pa se tako mogu izvesti dokazi što može biti napravljeno u okolišu za poboljšanje izvođenja pojedinca.

6. Problem s izvođenjem može biti izravan rezultat društvenog okruženja, čak i kad pojedinac nema oštećenja. Na primjer, pojedinac koji je HIV-pozitivan bez nekih simptoma ili bolesti, ili netko s genskom predispozicijom za određenu bolest, a ne pokazuje znakove oštećenja ili ima dovoljnu radnu sposobnost, ali to ne može pokazati zbog nemogućnosti pristupa službama, diskriminacije ili stigme.
7. Teško je napraviti razliku između “aktivnosti” i “sudjelovanja” na temelju područja u komponenti *Aktivnosti i sudjelovanje*. Slično tome, nije moguće praviti razliku između “individualne” i “društvene” perspektive na temelju područja, zbog razlika i različitosti u pristupu kod raznih naroda, stručnjaka i teoretskih okvira. Zbog toga MKF pruža pojedinačnu listu koja se može primijeniti, ako korisnik to želi, za razlikovanje aktivnosti i sudjelovanja. To se više objašnjava u Dodatku 3.

Četiri su moguća načina djelovanja:

- (a) odrediti stanovita područja kao aktivnosti, a druga kao sudjelovanje, ne dopuštajući nikakva preklapanja;
- (b) isto kao pod (a), ali dopuštajući djelomično preklapanje;
- (c) odrediti sva detaljna područja kao aktivnosti, a široku kategoriju naslova kao sudjelovanje;
- (d) iskoristiti sva područja i kao aktivnosti i kao sudjelovanje.

4.3 Kontekstualni čimbenici

Kontekstualni čimbenici predstavljaju kompletnu životnu pozadinu i način života nekog pojedinca. Oni uključuju dvije komponente: *Čimbenike okoliša* i *Osobne čimbenike* – koji mogu imati utjecaja na pojedinca s nekim zdravstvenim stanjem i/ili na osobno zdravlje, odnosno zdravstveni status.

Čimbenici okoliša tvore fizičko i društveno okruženje i stav okruženja u kojem ljudi žive i djeluju. Radi se o vanjskim čimbenicima, a oni mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na izvođenje pojedinca kao člana društva, na kapacitet pojedinca za obavljanje aktivnosti ili zadataka, ili na pojedinčevu tjelesnu funkciju ili strukturu.

1. Čimbenici okruženja su organizirani u klasifikaciji fokusirajući se na dvije različite razine:
  - (a) *individualnu* – u neposrednom okruženju pojedinca, uključujući dom, radno mjesto i školu. Na toj razini uključene su fizičke i materijalne osobine okruženja s kojima se pojedinac

suočava, kao i izravan dodir s drugima, kao što su obitelj, znanci, kolege i stranci.

- (b) *društvenu* – formalne i neformalne društvene strukture, službe ili sustave u zajednici ili društvu koji utječu na pojedinca. Ova razina uključuje organizacije i službe povezane s radnom okolinom, aktivnosti zajednice, vladine agencije, službe komunikacije i prijevoza i neformalnu društvenu mrežu kao i zakone, propise, formalna i neformalna pravila, stavove i ideologije.

2. Čimbenici okoliša su u interakciji s komponentama *Funkcije i strukture tijela* te s *Aktivnosti i Sudjelovanje*. Za svaku komponentu, narav i opseg interakcija mogu se razraditi budućim znanstvenim radom. Invalidnost je karakterizirana kao ishod ili rezultat kompleksnog odnosa između zdravstvenog stanja pojedinca i osobnih čimbenika, te vanjskih čimbenika koji predstavljaju okolnosti u kojima osoba živi. Zbog tog odnosa različita okruženja mogu imati vrlo različit utjecaj na istog pojedinca s određenim zdravstvenim stanjem. Okruženje s barijerama ili bez olakšavajućih elemenata može ograničiti izvođenje pojedinca; druga okruženja s više olakšavajućih elemenata mogu povećati izvođenje pojedinca. Društvo može spriječiti izvođenje pojedinca jer stvara prepreke (npr. nepristupačne zgrade) ili ne osigurava olakšavajuće elemente (npr. nedostupnost pomoćnih uređaja).

Osobni čimbenici su posebna kategorija pojedinčeva života i življenja, te sadržavaju značajke koje nisu dio zdravstvenog stanja ili zdravstvenog statusa. Ovi čimbenici uključuju spol, rasu, dob, druga zdravstvena stanja, tjelesnu kondiciju, način života, navike, odgoj, stilove rješavanja problema, socijalno podrijetlo, načine izlaženja na kraj s problemima, obrazovanje, zanimanje, prošla i sadašnja iskustva (događaje u prošlosti i sadašnjosti), ukupni model ponašanja, karakter i ostale psihičke značajke pojedinca, te tako svi ili neki od njih mogu utjecati na invalidnost na bilo kojoj razini. Osobni čimbenici nisu klasificirani u MKF-u. Međutim, oni su uključeni u sliku 1. koja prikazuje doprinos, kako oni mogu utjecati na ishod različitih intervencija.

5. Model funkcioniranja i invalidnost

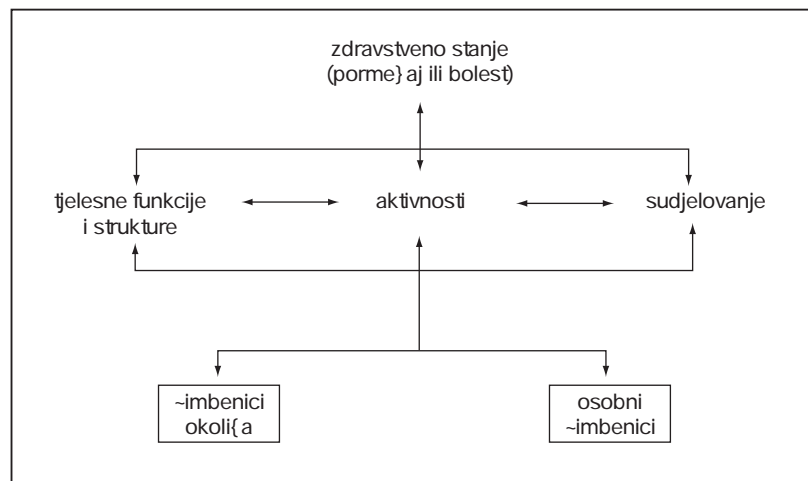
5.1. Proces funkcioniranja i invalidnost

Kao klasifikacija, MKF nije model za “proces” funkcioniranja i invalidnost.

MKF se može, međutim, iskoristiti za opis procesa time što pruža sredstva za prikaz raznih konstrukcija i područja. Ova klasifikacija osigurava multi-perspektivan pristup klasifikaciji funkcioniranja i invalidnosti kao interaktivnoga i razvojnog procesa.

Klasifikacija osigurava izgradnju blokova za korisnike koji žele kreirati modele i proučavati različite aspekte toga procesa. U tom smislu, MKF se može sagledati kao jezik: tekstovi koji se s pomoću njega mogu izraditi ovise o korisnicima, njihovoj kreativnosti i njihovoj znanstvenoj orijentaciji. Za bolji vizualni prikaz i razumijevanje interakcija različitih komponenti, može poslužiti dijagram u slici 1.¹⁵

SLIKA 1. Interakcije između komponenata MKF-a

¹⁵ MKF se bitno razlikuje od verzije ICIDH iz 1980. godine po opisu međudnosa između funkcioniranja i invalidnosti. Treba napomenuti da će svaki dijagram biti vjerojatno nepotpun i da će ga se moći pogrešno interpretirati zbog složenosti interakcija u multidimenzionalnom modelu. Model je načinjen kao ilustracija višestrukih aktivnosti. Vjerojatno su mogući i drugačiji prikazi koji prikazuju druga važna žarišta. Interpretacije interakcija između različitih konstrukcija i komponenti mogu se također razlikovati (npr. utjecaj čimbenika okoliša na funkcije tijela sigurno se razlikuje od učinka na sudjelovanje).

Prema ovom dijagramu, pojedinac koji funkcionira u specifičnom području nalazi se u interakciji i složenom odnosu između zdravstvenog stanja i kontekstualnih čimbenika (čimbenika okoliša i osobnih čimbenika). Između tih entiteta postoji dinamična interakcija: intervencija u jednom entitetu ima potencijal da promijeni jedan ili više drugih entiteta. Te su interakcije specifične i nisu uvijek u predvidivom odnosu 1: 1. Interakcija radi u dva smjera; prisutnost invalidnosti može izmijeniti i samo njegovo zdravstveno stanje. Dokazi da postoji nedostatak kapaciteta zbog jednoga ili više oštećenja, ili restrikcije izvođenja zbog jednoga ili više ograničenja, mogu se često činiti sasvim razumnim. Važno je neovisno prikupiti podatke o tim sastavnim dijelovima i naknadno pretražiti povezanost i uzročne veze među njima. Ako treba opisati kompletno zdravstveno iskustvo, svi su sastavni dijelovi korisni. Na primjer, jedna osoba može imati:

- oštećenje bez nedostatka kapaciteta (npr., izobličenosť koja se pojavljuje u oboljelih od lepre ne mora imati posljedice na kapacitet osobe);
- probleme izvođenja i nedostatka kapaciteta bez vidljivih oštećenja (npr. reducirano izvođenje svakodnevnih aktivnosti zbog drugih bolesti);
- probleme izvođenja bez oštećenja ili smanjenog kapaciteta (npr. HIV- pozitivna osoba ili bivši duševni bolesnik koji se suočava sa stigmatizacijom ili diskriminacijom mogu imati probleme u međuljudskim odnosima ili na poslu);
- smanjen kapacitet i izvođenje bez asistencije u sadašnjem okolišu (npr. osoba s ograničenom pokretljivošću može uz pomoć društva i tehničkih pomoćnih sredstava biti pokretna);
- stupanj učinka u obrnutom smjeru (npr. nekorisćenje udova može uzrokovati mišićnu atrofiju, smješťaj u posebnu instituciju može rezultirati gubitkom društvenih sposobnosti).

Primjeri iz Dodatka 4 prikazuju mogućnosti interakcija između sastavnih dijelova.

Shema prikazana u slici 1. pokazuje ulogu kontekstualnih čimbenika (npr. čimbenika okruženja i osobnih čimbenika) u tom procesu. Ti su čimbenici u interakciji s pojedincem i njegovim zdravstvenim stanjem, te određuju razinu i doseg funkcioniranja pojedinca. Čimbenici okoliša su izvan pojedinca (npr. stav društva, arhitektonske karakteristike, pravni sustav), i kategorizirani su u klasifikaciji *Čimbenici okoliša*.

Osobni čimbenici, pak nisu klasificirani u postojećoj verziji MKF-a. Osobni čimbenici uključuju spol, rasu, dob, tjelesnu kondiciju, način života, navike, stilove rješavanja problema i druge slične čimbenike. Njihova procjena prepušta se korisniku, ako je to potrebno.

5.2 Medicinski i društveni modeli

Varijacije konceptualnih modela¹⁶ predložene su za razumijevanje i ocjenu invalidnosti i funkcioniranja. One se dijalektički mogu prikazati kao “medicinski model” nasuprot “društvenom modelu”. *Medicinski model* sagledava invalidnost kao problem osobe, izravno uzrokovan bolešću, traumom ili nekim drugim zdravstvenim stanjem koje zahtijeva medicinsku skrb za pojedinca od strane stručne osobe. Skrb o osobama s invalidnošću ima za cilj liječenje, prilagođavanje i/ili promjenu ponašanja. Glavna je medicinska skrb, a na političkoj razini je modifikacija ili reforma politike zdravstvene zaštite.

Društveni model invalidnosti, s druge strane, promatra to pitanje uglavnom kao društveni problem, i u osnovi kao stvar potpunog uključivanja pojedinca u društvo. Invalidnost nije svojstvo pojedinca, već prije složeni skup stanja, od kojih su mnoga stvorena društvenim okruženjem. Stoga upravljanje tim problemom zahtijeva društvenu akciju, te postoji kolektivna odgovornost društva da napravi sve što je moguće da se učine preinake okruženja u svrhu punog sudjelovanja osoba s oštećenjem u svim područjima društvenog života. Stoga je to pitanje stavova ili ideologija koje zahtijeva društvenu promjenu, što na političkoj razini postaje pitanje ljudskih prava. Po ovom modelu, invalidnost je političko pitanje.

MKF se temelji na objedinjavanju ovih dvaju modela. Za integriranje različitih perspektiva funkcioniranja rabi se “biopsihosocijalni” pristup. Prema tome, MKF pokušava objединiti i pružiti objedinjeni pregled zdravlja iz biološke, individualne i društvene perspektive¹⁷.

---

¹⁶ Pojam “model” ovdje znači sastavnicu ili paradigmu koja se ne razlikuje od uporabe tog pojma u prethodnom dijelu.

¹⁷ Vidi također Dodatak 5 – “MKF i osobe s invalidnošću”.

6. Način uporabe MKF-a

MKF je klasifikacija čovjekova funkcioniranja i invalidnosti. Ona sistematski grupira zdravlje i područja vezana uz zdravlje. Unutar svake komponente, područja se dalje grupiraju prema svojim zajedničkim karakteristikama (kao što je njihovo podrijetlo, tip ili sličnost) i poredana su na sadržajan način. Klasifikacija je organizirana u skladu s postavljenim načelima (vidi Dodatak 1). Ova načela upućuju na međuovisnost razina i hijerarhiju kategorija (skup razina). Neke kategorije u MKF-u složene su po hijerarhijskom načelu, bez rangiranja, ali s podjednakim brojem članova ogranaka.

Slijede strukturalne osobine klasifikacije koje utječu na njezinu uporabu.

1. MKF daje standardne operativne definicije područja zdravlja i zdravstvenog statusa suprotne “žargonskim” definicijama zdravlja. Ove definicije opisuju osnovne attribute svakoga područja (npr. kvalitete, svojstva i odnose) i sadržavaju informacije o tome što je u svakom području uključeno, a što isključeno. Definicije sadržavaju uobičajeno korištene podatke za procjenu koji se mogu pretočiti u formu upitnika. S druge strane, rezultati ocjene dobiveni postojećim načinom mogu se šifrirati s pomoću MKF-a. Na primjer “vidne funkcije” definirane su na način osjećanja oblika i obrisa iz različitih udaljenosti, procjenjujući jedno ili oba oka, pa se težina problema može razvrstati kao blaga, umjerena, teška ili kompletna u odnosu prema ovim parametrima.
2. MKF rabi alfanumerički sistem u kojem slova b, s, d i e služe za označavanje *Funkcije tijela, Strukture tijela, Aktivnosti i sudjelovanje i Čimbenike okoliša*. Ta su slova popraćena numeričkim kodom koji započinje brojem poglavlja (jedna znamenka), nakon čega slijedi druga razina (dvije znamenke), te treća i četvrta razina (po jedna znamenka više za svaku razinu).
3. MKF kategorije su “ugniježdene” tako da je u šire kategorije uključeno više detaljnih podkategorija matične kategorije (npr. kao što Poglavlje 4 u komponenti *Aktivnosti i sudjelovanje*, koja se odnosi na *Pokretljivost*, uključuje posebne kategorije stajanje, sjedenje, hodanje, mogućnost nošenja tereta itd.). Kratka verzija sadržava dvije razine, dok se proširena verzija sastoji od četiriju razina. Šifre kratke verzije i duge verzije se podudaraju, pa se kratka verzija može dopuniti podacima iz proširene.
4. Svaki pojedinac može imati niz šifri na svakoj razini. Te šifre mogu biti neovisne ili međuovisne.
5. Podatci u MKF-u su potpuni tek u prisutnosti *atributa*, koji nam prikazuju veličinu razine zdravlja (npr. težinu problema). Ti su atributi šifrirani kao jedan, dva ili više brojeva nakon točke (ili odvajatelja). Uporaba bilo koje

šifre treba biti popraćena najmanje jednim atributom. Bez atributa šifre nemaju svojstveno značenje.

6. Prvi atribut za *Funkcije i strukture tijela*, koji pobliže određuje izvođenje i kapacitet za *Aktivnosti i sudjelovanje*, te prvi atribut za *Čimbenike okoliša*, opisuju veličinu problema u dotičnoj komponenti.
7. Sve tri komponente klasificirane u MKF-u (*Funkcije i strukture tijela*, *Aktivnosti i sudjelovanje* te *Čimbenici okoliša*) kvantificirane su korištenjem iste generičke skale. Postojanje problema može značiti oštećenje, ograničenje, restrikciju ili barijeru, ovisno o konstrukciji. Primjerene riječi za kvalificiranje, prikazane u zagradama dolje, treba odabrati prema odgovarajućoj kategoriji područja (gdje xxx znači broj područja druge razine). Da bi se takva kvantifikacija općenito primjenjivala, treba dogovoriti potrebne procedure za procjenu, razvijene istraživanjima. Dan je širok raspon postotaka za slučajeve u kojima baždareni instrumenti za ocjenu ili druge norme postoje za kvantifikaciju oštećenja, nedostatak kapaciteta, probleme izvođenje ili barijeru. Npr. kad se specifikira “nema problema” ili “kompletni problem” šifra ima granicu pogreške do 5%. “Umjereni problem” se definira kao do pola vremena ili pola ljestvice ukupne poteškoće. Postotci će biti stupnjevani u različitim područjima u odnosu prema preporučenim odgovarajućim populacijskim normama kao postotak.

xxx.0 NEMA problema	(nema, nije prisutan, zanemariv ...)	0–4%
xxx.1 BLAGI problem	(lagan, nizak ...)	5–24%
xxx.2 UMJERENI problem	(srednji, popriličan ...)	25–49%
xxx.3 TEŠKI problem	(visok, ekstrem ...)	50–95%
xxx.4 KOMPLETAN problem	(totalan ...)	96–100%
xxx.8 nije specificirano		
xxx.9 nije primjenjivo		

8. U slučaju čimbenika okoliša prvi atribut koji se rabi može se iskoristiti za označavanje dosega pozitivnih učinaka okoliša, npr. olakšavajućih čimbenika ili za doseg negativnih čimbenika, npr. barijera. Obja se koriste istom 0–4 skalom, ali za označavanje olakšavajućih čimbenika točka se zamjenjuje znakom + kao što je 110+2. Čimbenici okoliša mogu biti šifrirani kao pod (a) u odnosu prema svakoj sastavnici ponaosob, ili pod (b) sveukupno, bez upućivanja na bilo koju pojedinačnu sastavnicu. Prva se opcija preferira, jer puno jasnije identificira utjecaj i atribuciju.
9. Za različite korisnike može biti primjereno i korisno dodavanje drugih vrsta informacija šifri svake pojedine stavke. Postoji niz korisnih dodatnih atributa. Tablica 3 prikazuje detalje atributa za svaku komponentu kao i

predložene dodatne atribute koje treba izraditi.

10. Opis zdravlja i uz zdravlje vezanih područja odnosi se na korištenje u danom trenutku (kao što je fotografija). Međutim, moguća je uporaba u više vremenskih točaka da opiše povezanost vremena i procesa.
11. U MKF-u zdravlje osobe i njezina stanja vezana uz zdravlje dana su kroz niz šifri koje obuhvaćaju ta dva dijela klasifikacije. Prema tome, na prvoj razini maksimalan broj šifri po osobi može biti 34 (8 tjelesnih funkcija, 8 tjelesnih struktura, 9 izvođenja i 9 šifri kapaciteta). Slično tome, na drugoj razini ukupan broj šifri je 362. Na višoj, podrobnijoj razini broj šifri raste na 1424. U primjeni MKF-a u stvarnom životu, skup od 3–18 šifri može biti primjeren za precizan opis slučaja s dvije razine (tri znamenke). Općenito, podrobnija verzija na četiri razine rabi se za specijalističke usluge (kao što su rezultati rehabilitacije, gerijatrija), dok se klasifikacija na dvije razine može rabiti za procjenu prilikom pregleda pacijenta i evaluaciju kliničkih rezultata.

Daljnje smjernice za šifriranje prikazane su u Dodatku 2. Korisnicima se izričito preporučuje da prođu obuku za korištenje klasifikacija preko SZO-a i njezine mreže suradničkih centara.

Tablica 3. Atributi

Komponente	Prvi atribut	Drugi atribut
Tjelesne funkcije (f)	Generički atribut s negativnom skalom primjenjuje se da prikaže razmjer ili veličinu oštećenja. Primjer: f167.3 odnosi se na ozbiljno oštećenje u specifičnim mentalnim funkcijama govora	Nema
Tjelesne strukture (s)	Generički atribut s negativnom skalom primjenjuje se da prikaže razmjer ili veličinu oštećenja Primjer: s730.3 odnosi se na teško oštećenje gornjeg uda.	Primjenjuje se da prikaže promjenu u tjelesnoj strukturi: 0 bez promjena u strukturi 1 potpuni nedostatak 2 djelomični nedostatak 3 dodatni dio 4 devijacija dimenzije 5 diskontinuitet 6 devijacija položaja 7 kvalitativne promjene u strukturi, uključujući nakupljanje tekućine 8 nespecificirano 9 neprimjenjivo Npr. s730.32 odnosi se na djelomični nedostatak gornjeg uda
Aktivnosti i participacija (a)	Izvođenje Generički atribut Problemi u okolini pojedinca Primjer: a5101.1 odnosi se na blage probleme s kupanjem cijeloga tijela služeći se pomoćnim sredstvima koja su raspoloživa osobi u sadašnjem okruženju	Kapacitet Generički atribut Ograničenje bez pomoći Primjer: a5101.2 odnosi se na umjerene probleme s kupanjem cijeloga tijela; podrazumijeva da postoji umjerena poteškoća bez korištenja pomoćnih naprava ili osobne pomoći
Čimbenici okoliša (č)	Generički atribut s negativnom skalom, za označivanje razmjera barijera i pozitivnom skalom za označivanje olakšavajućih čimbenika. Primjer: č130.2 označuje umjerenu prepreku obrazovanju. Obratno č130+2 znači da postoji umjereni olakšavajući čimbenik za obrazovanje.	Nema

Odobrenje MKF-a za međunarodnu uporabu doneseno na 54. Svjetskoj zdravstvenoj skupštini

Rezolucija SZS 54.21 glasi:

Pedeset četvrta Svjetska Zdravstvena Skupština,

1. ODOBRAVA drugo izdanje Međunarodne klasifikacije oštećenja, invalidnosti i hendikepa (ICIDH) pod naslovom Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja, u daljnjem tekstu – MKF;
2. POZIVA države članice da se koriste MKF-om u znanstvenom radu, nadzoru i izvješćivanju prema potrebi, uzimajući u obzir specifične situacije u državama članicama, a osobito s obzirom na buduća izmijenjena izdanja;
3. MOLI generalnog direktora da pruži podršku državama članicama, na njihov zahtjev, u korištenju MKF-om.

MKF

Klasifikacija na jednoj razini

Popis naslova poglavlja
u klasifikaciji

Tjelesne funkcije

- Poglavlje 1 Mentalne funkcije
- Poglavlje 2 Senzoričke funkcije i bol
- Poglavlje 3 Glas i govorne funkcije
- Poglavlje 4 Funkcije kardiovaskularnoga, hematološkog, imunskog i respiracijskog sustava
- Poglavlje 5 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava
- Poglavlje 6 Urogenitalne i reproduksijske funkcije
- Poglavlje 7 Neuromišićno-koštane i funkcije vezane uz pokretanje
- Poglavlje 8 Funkcije kože i srodnih struktura

Tjelesne strukture

- Poglavlje 1 Strukture živčanog sustava
- Poglavlje 2 Oko, uho i srodne strukture
- Poglavlje 3 Strukture uključene u glas i govor
- Poglavlje 4 Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava
- Poglavlje 5 Strukture vezane uz probavni, metabolički i endokrini sustav
- Poglavlje 6 Strukture vezane uz reproduksijski i urogenitalni sustav
- Poglavlje 7 Strukture vezane uz neuromišićno-koštani sustav
- Poglavlje 8 Koža i srodne strukture

Aktivnosti i sudjelovanje

- Poglavlje 1 Učenje i primjenjivanje znanja
- Poglavlje 2 Opći zadatci i potrebe
- Poglavlje 3 Komunikacija
- Poglavlje 4 Pokretljivost
- Poglavlje 5 Osobna njega
- Poglavlje 6 Kućni život
- Poglavlje 7 Međuljudske interakcije i odnosi
- Poglavlje 8 Glavna životna područja
- Poglavlje 9 Zajednica, društveni i građanski život

Čimbenici okoliša

- Poglavlje 1 Proizvodi i tehnologija
- Poglavlje 2 Prirodni okoliš i promjene u okolišu koje je učinio čovjek
- Poglavlje 3 Podrška i odnosi
- Poglavlje 4 Stavovi
- Poglavlje 5 Službe, sustavi i načini djelovanja (politika djelovanja)

MKF

Klasifikacija na dvije razine

Popis naslova poglavlja
i prva razina
podjele klasifikacije

TJELESNE FUNKCIJE

Poglavlje 1 Mentalne funkcije

Opće mentalne funkcije (f110-f139)

- f110 Funkcije svijesti
- f114 Funkcije orijentacije
- f117 Intelektualne funkcije
- f122 Globalne psihosocijalne funkcije
- f126 Temperament i funkcije vezane uz osobnost
- f130 Energija i funkcije motiviranosti
- f134 Funkcije spavanja
- f139 Opće mentalne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano

Specifične mentalne funkcije (f140-f189)

- f140 Funkcije pažnje
- f144 Funkcije pamćenja
- f147 Psihomotoričke funkcije
- f152 Emotivne funkcije
- f156 Perceptivne funkcije
- f160 Funkcije mišljenja
- f164 Kognitivne funkcije više razine
- f167 Mentalne funkcije vezane uz jezik
- f172 Funkcije računanja
- f176 Mentalne funkcije nizanja kompleksnih pokreta
- f180 Funkcije poznavanja samog sebe i orijentacije u vremenu
- f189 Specifične mentalne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano
- f198 Mentalne funkcije, drugačije specificirano
- f199 Mentalne funkcije, nspecificirano

Poglavlje 2 Senzoričke funkcije i bol

Gledanje i srodne funkcije (f210-f229)

- f210 Funkcije gledanja
- f215 Funkcije struktura uz oko
- f220 Osjeti povezani s okom i okolnim strukturama
- f229 Gledanje i srodne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano

Sluh i vestibularne funkcije (f230-f249)

- f230 Funkcija sluha
- f235 Vestibularne funkcije
- f240 Osjeti povezani sa sluhom i vestibularnom funkcijom
- f249 Slušanje i vestibularne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano

Dodatne senzoričke funkcije (f250-f279)

- f250 Funkcija okusa
- f255 Funkcija mirisa
- f260 Proprioceptivna funkcija

- f265 Funkcija dodira
- f270 Senzoričke funkcije koje su povezane s temperaturom i drugim podražajima
- f279 Dodatne senzoričke funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano

Bol (f280-f289)

- f280 Osjet boli
- f289 Osjet boli, drugačije specificirano i nespecificirano
- f298 Senzoričke funkcije i bol, drugačije specificirano
- f299 Senzoričke funkcije i bol, nespecificirano

Poglavlje 3 Glas i govorne funkcije

- f310 Funkcije glasa
- f320 Funkcije artikulacije
- f330 Funkcije tečnosti i ritma govora
- f340 Alternativne vokalizacijske funkcije
- f398 Glas i govorne funkcije, drugačije specificirano
- f399 Glas i govorne funkcije, nespecificirano

Poglavlje 4 Funkcije kardiovaskularnoga, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava***Funkcije kardiovaskularnoga sustava (f410-f429)***

- f410 Funkcije srca
- f415 Funkcije krvnih žila
- f420 Funkcije krvnoga tlaka
- f429 Funkcije kardiovaskularnoga sustava, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije hematološkoga i imunosnog sustava (f430-f439)

- f430 Funkcije hematološkoga sustava
- f435 Funkcije imunosnoga sustava
- f439 Funkcije hematološkoga i imunosnog sustava, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije respiracijskog sustava (f440-f449)

- f440 Respiracijske funkcije
- f445 Funkcije respiracijskih mišića
- f449 Funkcije respiracijskoga sustava, drugačije specificirano ili nespecificirano

Dodatne funkcije i osjeti kardiovaskularnoga i respiracijskog sustava (f450-f469)

- f450 Dodatne respiracijske funkcije
- f455 Funkcija podnošenja napora
- f460 Osjeti vezani uz funkcije kardiovaskularnoga i respiracijskoga sustava,
- f469 Dodatne funkcije i osjeti kardiovaskularnoga i respiracijskoga sustava, drugačije specificirano i nespecificirano
- f498 Funkcije kardiovaskularnoga, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava, drugačije specificirano
- f499 Funkcije kardiovaskularnoga, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava, nespecificirano

Poglavlje 5 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava

Funkcije u vezi s probavnim sustavom (f510-f539)

- f510 Funkcije ingestije
- f515 Digestivne funkcije
- f520 Asimilacijske funkcije
- f525 Defekacijske funkcije
- f530 Funkcije održavanja tjelesne mase
- f535 Osjeti povezani s probavnim sustavom
- f539 Funkcije povezane s probavnim sustavom, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije povezane s metabolizmom i endokrinim sustavom (f540-f549)

- f540 Opće metaboličke funkcije
- f545 Voda, minerali i funkcije vezane uz ravnotežu elektrolita
- f550 Termoregulacijske funkcije
- f555 Funkcije endokrinih žlijezda
- f559 Funkcije vezane uz metabolizam i endokrini sustav, drugačije specificirano i nespecificirano
- f598 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava, drugačije specificirano
- f599 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava, nespecificirano

Poglavlje 6 Urogenitalne i reproduksijske funkcije

Urinarne funkcije (f610-f639)

- f610 Urinarne ekskretorne funkcije
- f620 Urinarne funkcije
- f630 Osjeti povezani s urinarnim funkcijama
- f639 Urinarne funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano

Genitalne i reproduksijske funkcije (f640-f679)

- f640 Spolne funkcije
- f650 Menstruacijske funkcije
- f660 Funkcije prokreacije
- f670 Osjeti vezani s genitalnim i reproduksijskim funkcijama
- f679 Genitalne i reproduksijske funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano
- f698 Urogenitalne i reproduksijske funkcije, drugačije specificirano
- f699 Urogenitalne i reproduksijske funkcije, nespecificirano

Poglavlje 7 Neuromuskuloskeletalne funkcije i funkcije povezane s kretanjem

Funkcije zglobova i kostiju (f710-f729)

- f710 Funkcije mobilnosti zgloba
- f715 Funkcije stabilnosti zgloba
- f720 Funkcije mobilnosti kostiju
- f729 Funkcije zglobova i kostiju, drugačije specificirano i nespecificirano

Mišićne funkcije (f730-f749)

- f730 Funkcije snage mišića
- f735 Funkcije tonusa mišića
- f740 Funkcije izdržljivosti mišića
- f749 Mišićne funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije kretanja (f750-f789)

- f750 Motoričko-refleksne funkcije
- f755 Funkcije reakcija nevoljnih pokreta
- f760 Funkcije kontrole voljnih pokreta
- f765 Funkcije nesvjesnih pokreta
- f770 Funkcije obrazaca hoda
- f780 Osjeti vezani uz mišiće i funkcije kretanja
- f789 Funkcije kretanja, drugačije specificirano i nespecificirano
- f798 Neuromišićno-koštane funkcije povezane s kretanjem, drugačije specificirano
- f799 Neuromišićno-koštane i funkcije povezane s kretanjem, nespecificirano

Poglavlje 8 Funkcije kože i srodnih struktura***Funkcije kože (f810-f849)***

- f810 Zaštitne funkcije kože
- f820 Obnavljačke funkcije kože
- f830 Druge funkcije kože
- f840 Osjeti kože
- f849 Funkcije kože, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije kose i noktiju (f850-f869)

- f850 Funkcije kose
- f860 Funkcije noktiju
- f869 Funkcije kose i noktiju, drugačije specificirano i nespecificirano
- f898 Funkcije kože i srodnih struktura, drugačije specificirano
- b899 Funkcije kože i srodnih struktura, nespecificirano

TJELESNE STRUKTURE

Poglavlje 1 Strukture živčanog sustava

- s110 Strukture mozga
- s120 Kralježnična moždina i srodne strukture
- s130 Strukture moždanih ovojnica
- s140 Strukture simpatikusa
- s150 Strukture parasimpatikusa
- s198 Strukture živčanog sustava, drugačije specificirano
- s199 Strukture živčanog sustava, nespecificirano

Poglavlje 2 Oko, uho i srodne strukture

- s210 Strukture očne duplje
- s220 Strukture očne jabučice
- s230 Strukture oko oko oka
- s240 Strukture vanjskoga uha
- s250 Strukture srednjega uha
- s260 Strukture unutarnjeg uha
- s298 Oko, uho i srodne strukture, drugačije specificirano
- s299 Oko, uho i srodne strukture, nespecificirano

Poglavlje 3 Strukture uključene u glas i govor

- s310 Strukture nosa
- s320 Strukture usta
- s330 Strukture farinksa
- s340 Strukture larinksa
- s398 Strukture uključene u glas i govor, drugačije specificirano
- s399 Strukture uključene u glas i govor, nespecificirano

Poglavlje 4 Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava

- s410 Strukture kardiovaskularnog sustava
- s420 Strukture imunskog sustava
- s430 Strukture respiracijskog sustava
- s498 Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava, drugačije specificirano
- s499 Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava, nespecificirano

Poglavlje 5 Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom

- s510 Strukture žlijezda slinovnica
- s520 Strukture jednjaka
- s530 Strukture želuca
- s540 Strukture crijeva

- s550 Strukture gušterače
- s560 Strukture jetre
- s570 Strukture žučnoga mjehura i kanala
- s580 Strukture endokrinih žlijezda
- s598 Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom, drugačije specificirano
- s599 Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom, nespecificirano

Poglavlje 6 Strukture povezane s urogenitalnim i reproduksijskim sustavom

- s610 Strukture urinarnog sustava
- s620 Strukture dna zdjelice
- s630 Strukture reproduksijskog sustava
- s698 Strukture povezane s urogenitalnim i reproduksijskim sustavom, drugačije specificirano
- s699 Strukture povezane s urogenitalnim i reproduksijskim sustavom, nespecificirano

Poglavlje 7 Strukture povezane s kretanjem

- s710 Strukture glave i vrata
- s720 Strukture ramena
- s730 Strukture gornjih udova
- s740 Strukture zdjelice
- s750 Strukture donjih udova
- s760 Strukture trupa
- s770 Dodatne mišićnokoštane strukture povezane s kretanjem
- s798 Strukture povezane s kretanjem, drugačije specificirano
- s799 Strukture povezane s kretanjem, nespecificirano

Poglavlje 8 Koža i srodne strukture

- s810 Struktura kože
- s820 Struktura kožnih žlijezda
- s830 Struktura noktiju
- s840 Struktura kose
- s898 Koža i srodne strukture, drugačije specificirano
- s899 Koža i srodne strukture, nespecificirano

AKTIVNOST I SUDJELOVANJE

Poglavlje 1 Učenje i primjena znanja

Svjesna senzorička iskustva (a110-a129)

- a110 Gledanje
- a115 Slušanje
- a120 Drugi svjesni osjeti
- a129 Svjesna senzorička iskustva, drugačije specificirano i nespecificirano

Osnovna znanja (a130-a159)

- a130 Oponašanje
- a135 Vježbanje
- a140 Učenje čitanja
- a145 Učenje pisanja
- a150 Učenje računanja
- a155 Usvajanje vještina
- a159 Osnovna znanja, drugačije specificirano i nespecificirano

Primjena znanja (a160-a179)

- a160 Fokusiranje pozornosti
- a163 Razmišljanje
- a166 Čitanje
- a170 Pisanje
- a172 Računanje
- a175 Rješavanje problema
- a177 Donošenje odluka
- a179 Primjena znanja, drugačije specificirano i nespecificirano
- a198 Čitanje i primjena znanja, drugačije specificirano
- a199 Čitanje i primjena znanja, nespecificirano

Poglavlje 2 Opći zadatci i zahtjevi

- a210 Preuzimanje pojedinačnih zadataka
- a220 Preuzimanje višestrukih zadataka
- a230 Izvršavanje dnevne rutine
- a240 Postupanje u stresnim situacijama i pri drugim psihičkim zahtjevima
- a298 Opći zadatci i zahtjevi, drugačije specificirano
- a299 Opći zadatci i zahtjevi, nespecificirano

Poglavlje 3 Komunikacija

Komunikacija – primanje (a310-a329)

- a310 Komunikacija – primanje – jezične poruke
- a315 Komunikacija – primanje – neverbalne poruke
- a320 Komunikacija – primanje – poruke u formalnom znakovnom jeziku
- a325 Komunikacija – primanje – pisane poruke
- a329 Komunikacija – primanje, drugačije specificirano i nespecificirano

Komunikacija – slanje (a330-a349)

- a330 Govorenje
- a335 Slanje neverbalnih poruka
- a340 Slanje poruka na formalnom znakovnom jeziku
- a345 Pisanje poruka
- a349 Komunikacija – slanje, drugačije specificirano i nespecificirano

Konverzacija i uporaba komunikacijskih planova i tehnika (a350-a369)

- a350 Razgovor
- a355 Diskusija
- a360 Uporaba komunikacijskih uređaja i tehnika
- a369 Razgovor i uporaba komunikacijskih uređaja i tehnika, drugačije specificirano i nespecificirano
- a398 Komunikacija, drugačije specificirano
- a399 Komunikacija, nespecificirano

Poglavlje 4 Pokretljivost***Mijenjanje i održavanje položaja tijela (a410-a429)***

- a410 Promjena osnovnog položaja tijela
- a415 Održavanje položaja tijela
- a420 Samostalno premještanje
- a429 Promjena i održavanje položaja tijela, drugačije specificirano i nespecificirano

Nošenje, pomicanje i rukovanje predmetima (a430-a439)

- a430 Podizanje i prenošenje predmeta
- a435 Pomicanje predmeta s pomoću donjih udova
- a440 Fina motorika pri radu rukama
- a445 Uporaba ruku
- a449 Nošenje, pomicanje i rukovanje predmetima, drugačije specificirano i nespecificirano

Hodanje i kretanje (a450-a469)

- a450 Hodanje
- a455 Kretanje u okolini
- a460 Kretanje u okolini na razne lokacije
- a465 Kretanje u okolini uporabom pomagala
- a469 Hodanje i kretanje, drugačije specificirano i nespecificirano

Kretanje u okolini korištenjem prijevoza (a470-a489)

- a470 Korištenje prijevoza
- a475 Vožnja
- a480 Jahanje životinja za prijevoz
- a489 Kretanje u okolini korištenjem prijevoza, drugačije specificirano i nespecificirano
- a498 Pokretljivost, drugačije specificirano
- a499 Pokretljivost, nespecificirano

Poglavlje 5 Osobna njega

- a510 Samostalno pranje
- a520 Briga o dijelovima tijela
- a530 Intimna higijena
- a540 Oblačenje
- a550 Hranjenje
- a560 Pijenje
- a570 Briga o osobnom zdravlju
- a598 Osobna njega, drugačije specificirano
- a599 Osobna njega, nspecificirano

Poglavlje 6 Život kod kuće

Pribavljanje osnovnih životnih potreba (a610-a629)

- a610 Stjecanje stana
- a620 Pribavljanje dobara i usluga
- a629 Pribavljanje osnovnih životnih potreba, drugačije specificirano i nspecificirano

Kućanski zadatci (a630-a649)

- a630 Pripremanje obroka
- a640 Obavljanje kućanskih poslova
- a649 Kućanski zadatci, drugačije specificirano i nspecificirano

Briga za kućanske predmete i pomaganje drugima (a650-a699)

- a650 Briga za kućanske predmete
- a660 Pomaganje drugima
- a669 Briga za kućanske predmete i pomaganje drugima, drugačije specificirano i nspecificirano
- a698 Život kod kuće, drugačije specificirano
- a699 Život kod kuće, nspecificirano

Poglavlje 7 Međuljudske interakcije i odnosi

Osnovne međuljudske interakcije (a710-a729)

- a710 Osnovne međuljudske interakcije
- a720 Složene međuljudske interakcije
- a729 Opće međuljudske interakcije, drugačije specificirano i nspecificirano

Posebni međuljudski odnosi (a730-a799)

- a730 Odnosi s nepoznatima
- a740 Formalni odnosi
- a750 Neformalni društveni odnosi
- a760 Odnosi u obitelji
- a770 Intimni odnosi
- a779 Posebni međuljudski odnosi, drugačije specificirano i nspecificirano
- a798 Međuljudske interakcije i odnosi, drugačije specificirano
- a799 Međuljudske interakcije i odnosi, nspecificirano

Poglavlje 8 Glavna životna područja

Obrazovanje (a810-a839)

- a810 Neformalno obrazovanje
- a815 Predškolsko obrazovanje
- a820 Školsko obrazovanje
- a825 Stručno obrazovanje
- a830 Visoko obrazovanje
- a839 Obrazovanje, drugačije specificirano ili nespecificirano

Rad i zaposlenje (a840-a859)

- a840 Naukovanje (priprema za rad)
- a845 Dobivanje, zadržavanje i prekidanje radnog odnosa
- a850 Plaćeni rad
- a855 Neplaćeni rad
- a859 Rad i zaposlenje, drugačije specificirano ili nespecificirano

Ekonomski život (a860-a899)

- a860 Osnovne ekonomske transakcije
- a865 Složene ekonomske transakcije
- a870 Ekonomska neovisnost
- a879 Ekonomski život, drugačije specificirano i nespecificirano
- a898 Glavna životna područja, drugačije specificirano
- a899 Glavna životna područja, nespecificirano

Poglavlje 9 Život u zajednici, društvu i građanski život

- a910 Život u zajednici
- a920 Rekreacija i korištenje slobodnog vremena
- a930 Religija i duhovnost
- a940 Ljudska prava
- a950 Politički život i građansko pravo
- a998 Život u zajednici, društvu i civilni život, drugačije specificirano
- a999 Život u zajednici, društvu i civilni život, nespecificirano

ČIMBENICI OKOLIŠA

Poglavlje 1 Proizvodi i tehnologija

- č110 Proizvodi i stvari za osobnu potrošnju
- č115 Proizvodi i tehnologija za osobno korištenje u svakodnevnom životu
- č120 Proizvodi i tehnologija za osobnu unutarnju i vanjsku pokretljivost i prijevoz
- č125 Proizvodi i tehnologija za komunikaciju
- č130 Proizvodi i tehnologija za obrazovanje
- č135 Proizvodi i tehnologija za zaposlenje
- č140 Proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport
- č145 Proizvodi i tehnologija za prakticiranje vjere i duhovnosti
- č150 Projektiranje i izgradnja proizvoda i tehnologije zgrada za javnu namjenu
- č155 Projektiranje i izgradnja proizvoda i tehnologije zgrada za privatnu namjenu
- č160 Proizvodi i tehnologija za uređivanje zemljišta
- č165 Nekretnine
- č198 Proizvodi i tehnologija, drugačije specificirano
- č199 Proizvodi i tehnologija, nspecificirano

Poglavlje 2 Prirodni okoliš i promjene okoliša koje je učinio čovjek

- č210 Fizički zemljopis
- č215 tanovništvo
- č22 Flora i fauna
- č225 Klima
- č230 Prirodne pojave
- č235 Pojave koje su uzrokovali ljudi
- č240 Svjetlo
- č245 Kronološke promjene
- č250 Zvuk
- č255 Vibracije
- č260 Kakvoća zraka
- č298 Prirodni okoliš i promjene okoliša koje je učinio čovjek, drugačije specificirano
- č299 Prirodni okoliš i promjene okoliša koje je učinio čovjek, nspecificirano

Poglavlje 3 Podrška i odnosi

- č310 Uža obitelj
- č315 Šira obitelj
- č320 Prijatelji
- č325 Poznanici, kolege, susjedi i članovi zajednice
- č330 Osobe u nadređenom položaju
- č335 Osobe u podređenom položaju
- č340 Pružatelji osobne njege i osobni pomoćnici

- č345 Nepoznati
- č350 Domaće životinje
- č355 Zdravstveno osoblje
- č360 Osoblje povezano sa zdravstvenom službom
- č398 Podrška i odnosi, drugačije specificirano
- č399 Podrška i odnosi, nespecificirano

Poglavlje 4 Stavovi

- č410 Osobni stavovi članova uže obitelji
- č415 Osobni stavovi članova šire obitelji
- č420 Osobni stavovi prijatelja
- č425 Osobni stavovi poznanika, kolega, susjeda i članova zajednice
- č430 Osobni stavovi osoba u nadređenom položaju
- č435 Osobni stavovi osoba u podređenom položaju
- č440 Osobni stavovi pružatelja osobne skrbi i osobnih pomagatelja
- č445 Osobni stavovi nepoznatih osoba
- č450 Osobni stavovi zdravstvenog osoblja
- č455 Osobni stavovi osoblja povezanog sa zdravstvenom službom
- č460 Društveni stavovi
- č465 Društvene norme, prakse i ideologije
- č498 Stavovi, drugačije specificirano
- č499 Stavovi, nespecificirano

Poglavlje 5 Službe, sustavi i politike

- č510 Službe, sustavi i politike za proizvodnju robe za široku potrošnju
- č515 Arhitektonske i građevinske usluge/službe, sustavi i politike
- č520 Službe, sustavi i politike za planiranje otvorenog prostora
- č525 Službe, sustavi i politike
- č530 Službe, sustavi i politike
- č535 Komunikacijske službe, sustavi i politike
- č540 Prijevozne usluge, sustavi i politike
- č545 Usluge civilne zaštite, sustavi i politike
- č550 Pravne službe, sustavi i politike
- č555 Udruge i organizacijske službe, sustavi i politike
- č560 Medijske službe, sustavi i politike
- č565 Ekonomske službe, sustavi i politike
- č570 Službe socijalnog osiguranja, sustavi i politike
- č575 Službe opće društvene podrške, sustavi i politike
- č580 Zdravstvene službe, sustavi i politike
- č585 Službe obrazovanja, sustavi i politike
- č590 Službe za rad i zaposlenje, sustavi i politike
- č595 Političke službe, sustavi i politike
- č598 Službe, sustavi i politike, drugačije specificirano
- č599 Službe, sustavi i politike, nespecificirano

MKF

Podrobna klasifikacija s definicijama

Sve kategorije unutar klasifikacije
s definicijama i onim što uključuju te onim
što isključuju

TJELESNE FUNKCIJE

Definicije: **Tjelesne funkcije** su fiziološke funkcije tjelesnoga sustava (uključujući psihičke funkcije).

Oštećenja su problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi kao znatno odstupanje ili gubitak funkcije.

Atribut

Generički atribut s negativnom skalom primjenjuje se za određivanje razmjera ili veličine oštećenja:

xxx.0	nema oštećenja	(bez, izostalo, zanemarivo)	0–4%
xxx.1	blago oštećenje	(lagano, nisko ...)	5–24%
xxx.2	umjerenoo oštećenje	(srednje, popriličan ...)	25–49%
xxx.3	teško oštećenje	(visoko, ekstremno ...)	50–95%
xxx.4	kompletno oštećenje	(potpuno ...)	96–100%
xxx.8	nespecificirano		
xxx.9	neprijemljivo		

Postoji široki krug postotaka za one slučajeve u kojima su dostupni baždareni instrumenti ili drugi standardi za mjerenje oštećenja u tjelesnoj funkciji. Primjerice, kada nema oštećenja ili je kompletno oštećenje u tjelesnoj funkciji šifrirano, ovo razvrstavanje može imati pogrešku do 5%. "Umjerenoo oštećenje" je općenito do pola ljestvice ukupnog oštećenja. Postotci se moraju baždariti u raznim područjima u postotcima u odnosu na populacijske standarde kao postotak. Da bi se ova kvantifikacija ujednačeno primjenjivala, trebaju biti dogovorene potrebne procedure procjene.

Za buduće objašnjenje šifriranja, pogledati Dodatak 2.

Poglavlje 1

Mentalne funkcije

Ovo poglavlje prikazuje funkcioniranje mozga, globalne mentalne funkcije, kao što su svijest, energija i poticaj, kao i specifične mentalne funkcije kao što su pamćenje, jezik i računanje.

Globalne mentalne funkcije (f110-f139)

f110 Funkcije svijesti

Opće mentalne funkcije stanja svijesti i budnosti, uključujući jasnoću i kontinuitet budnoga stanja.

Uključuje: funkcije stanja, kontinuitet i kvalitetu svijesti; gubitak svijesti, komu, vegetativna stanja, fuge, stanja transa, posesivna stanja, lijekovima promijenjena stanja svijesti, delirij, stupor.

Isključuje: funkcije orijentacije (f114); funkcije energije i funkcije poticaja (f130) i funkcije spavanja (f134).

f1100 Stanje svijesti

Mentalne funkcije koje, kad se mijenjaju, proizvode stanja kao što su zamagljenje svijesti, stupor ili komu.

f1101 Kontinuitet svijesti

Mentalne funkcije koje proizvode neprekinutu budnost, uzne-mirenost, stanja ispunjena strahom, i koje, kad se poremete, mogu izazvati stanja fuge, transa ili druga slična stanja.

f1102 Kvaliteta svijesti

Mentalne funkcije koje, kad se promijene, prouzročuju promijene u karakteru budnosti ili svjesni osjećaj straha kao što je stanje uzrokovano lijekovima ili delirij.

f1108 Funkcije svijesti, drugačije specificirano

f1109 Funkcije svijesti, nespecificirano

f114 Orijehtacijske funkcije

Opće mentalne funkcije znanja i utvrđivanja odnosa prema sebi, drugima, vremenu i okruženju.

Uključuje: funkcije orijentacije u vremenu, prostoru i prema osobama, orijentaciju prema sebi i drugima, dezorijentaciju u vremenu, prostoru i osobi.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkciju pozornosti (f140); funkcije pamćenja (f144).

f1140 Orijehtacija u vremenu

Mentalne funkcije koje stvaraju svijest o danu, datumu, mjesecu i godini.

f1141 Orijehtacija u prostoru

Mentalne funkcije koje stvaraju svijest o tome gdje se osoba nalazi, kao što su najbliža okolina, grad ili država.

f1142 Orijehtacija o vlastitom identitetu

Mentalne funkcije koje stvaraju svijest o vlastitoj osobnosti i o osobama u neposrednoj okolini.

f11420 Orijehtacija o sebi

Mentalne funkcije koje stvaraju svijest o vlastitom identitetu.

f11421 Orijehtacija o drugima

Mentalne funkcije koje stvaraju svijest o identitetu drugih pojedinaca u neposrednom okruženju.

f11428 Orijehtacija o identitetu, drugačije specificirano**f11429 Orijehtacija o identitetu, nspecificirano****f1148 Orijehtacijske funkcije, drugačije specificirano****f1149 Orijehtacijske funkcije, nspecificirano****f117 Intelektualne funkcije**

Opće mentalne funkcije, koje zahtijevaju razumjevanje i integriranje različitih mentalnih funkcija, uključujući sve kognitivne funkcije i njihov razvoj tijekom života.

Uključuje: funkcije intelektualnog razvoja; intelektualnu retardaciju, mentalnu retardaciju, demenciju.

Isključuje: funkcije memorije (f144); funkcije mišljenja (f160); visoku razinu kognitivnih funkcija (f164).

f122 Globalne psihosocijalne funkcije

Opće mentalne funkcije, kako se razvijaju tijekom života, potrebne za razumjevanje i konstruktivno integriranje mentalnih funkcija, koje vode stvaranju međusobnih vještina potrebnih za uspostavljanje recipročnih društvenih veza u smislu značenja i svrhe.

Uključuje: kao u autizmu.

f126 **Funkcije temperamenta i osobnosti**

Opće mentalne funkcije konstitucijske sklonosti pojedinca da reagira na pojedine situacije na određen način, uključujući skupinu mentalnih karakteristika koje nekoga pojedinca čine jasno različitim od drugih.

Uključuje: funkcije ekstroverzije, introverzije, prijaznost, savjesnost, psihičku i emocionalnu stabilnost, otvorenost za nova iskustva, optimizam, traženje novina, povjerenje, pouzdanost.

Isključuje: intelektualne funkcije (f117); funkcije energije i poticaja (f130); psihomotoričke funkcije (f147); emotivne funkcije (f152).

f1260 Ekstroverzija

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su društvenost, komunikativnost, za razliku od plašljivosti, ograničenosti i inhibiranosti.

f1261 Prijaznost

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su kooperativnost, prijaznost i prilagodljivost, za razliku od neprijateljskog stava, oponiranja i odbojnosti.

f1262 Savjesnost

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su marljivost, metodičnost, obzirnost, za razliku od mentalnih funkcija koje stvaraju sklonost lijenosti, nepouzdanosti i neodgovornosti.

f1263 Psihička stabilnost

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su nenaprasitost, mirnoća, trijeznost, za razliku od iritiranosti, zabrinutosti, nepostojanosti i ćudljivosti.

f1264 Otvorenost za nove doživljaje

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su znatiželja, maštovitost, radoznalost i traženje novih iskustava, za razliku od zaostajanja, nepažljivosti i neizražavanja emocija.

f1265 Optimizam

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su veselost, prštavost i optimizam, za razliku od potištenosti, tuge i očaja.

f1266 Samopouzdanje

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su samosvijest, hrabrost, upornost, za razliku od plašljivosti, nesigurnosti i samozatajnosti.

f1267 Pouzdanost

Mentalne funkcije koje stvaraju osobne sklonosti kao što su pouzdanost i principijelnost, za razliku od podmuklosti i nedruštvenosti.

f1268 Funkcije temperamenta i osobnosti, drugačije specificirano**f1269 Funkcije temperamenta i osobnosti, nspecificirano****f130 Funkcije energije i poticaja**

Opće mentalne funkcije fiziološkog i psihičkog mehanizma koje pojedinca potiču na zadovoljavanje specifičnih potreba i općih ciljeva na uporan način. Tu ubrajamo fiziologiju i fiziološke mehanizme koji uzrokuju da pojedinac ide u smjeru određena cilja.

Uključuje: funkcije razine energije, motivaciju, apetit, žudnju (uključujući i žudnju za tvarima koje se mogu zlouporabiti) i kontrolu impulsa.

Isključuje: funkciju svijesti (f110), funkcije temperamenta i osobnosti (f126); funkciju spavanja (f134); psihomotoričke funkcije (f147); emotivne funkcije (f152).

f1300 Razina energije

Mentalne funkcije koje stvaraju čilost i izdržljivost.

f1301 Motivacija

Mentalne funkcije koje stvaraju poticaj za djelovanje, svjesna ili nesvjesna poticajna snaga za djelovanje.

f1302 Apetit

Mentalne funkcije koje stvaraju prirodnu i opetovanu čežnju ili želju za hranom i pićem.

f1303 Čežnja

Mentalne funkcije koje stvaraju težnju za konzumiranjem pojedinih tvari, uključujući i tvari koje se mogu zlorabiti.

f1304 Kontrola impulsa

Mentalne funkcije koje reguliraju i odolijevaju nenadanoj intenzivnoj težnji za djelovanjem.

f1308 Funkcije energije i poticaja, drugačije specificirano

f1309 Funkcije energije i poticaja, nespecificirano**f134 Funkcije spavanja**

Opće mentalne funkcije periodičkoga, reverzibilnog i selektivnoga fizičkog i mentalnog oslobađanja od neposrednog okruženja, popraćene s karakterističnim fiziološkim promjenama.

Uključuje: funkcije količine spavanja i nastupa sna, održavanje i kvalitete spavanja; funkcije koje uključuju ciklus spavanja, kao što je nesanica, hipersomnija i narkolepsija.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkcije energije i poticaja (f130); funkcije pozornosti (f140); psihomotoričke funkcije (f147).

f1340 Količina spavanja

Mentalne funkcije uključene u vrijeme provedeno u snu i to u dnevnom ritmu ili cirkadijanom ritmu.

f1341 Nastup spavanja

Mentalne funkcije koje stvaraju prelazak između budnoga stanja i sna.

f1342 Održavanje sna

Mentalne funkcije koje održavaju stanje sna.

f1343 Kvaliteta sna

Mentalne funkcije koje stvaraju prirodan san što vodi do optimalna fizičkoga i mentalnog počinka i opuštanja.

f1344 Funkcije koje uključuju ciklus spavanja

Mentalne funkcije koje stvaraju san s brzim pokretanjem oka (REM povezan sa sanjanjem) i san bez brzog pokretanja oka (NREM karakterističan po tradicionalnom pojmu sna kao vremena smanjene fiziološke i psihičke aktivnosti).

f1348 Funkcije sna, drugačije specificirano**f1349 Funkcije sna, nespecificirano****f139 Opće mentalne funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano**

Specifične mentalne funkcije (f140-f189)

f140 Funkcije pozornosti

Specifične mentalne funkcije fokusiranja na vanjski podražaj ili unutrašnje iskustvo u potrebnom razdoblju.

Uključuje: funkciju održavanja pozornosti, premještanje pozornosti, razdvajanje pozornosti, dijeljenje pozornosti; koncentraciju; rastresenost.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkcije energije i poticaja (f130); funkcije spavanja (f134); funkcije pamćenja (f144); psihomotoričke funkcije (f147); funkcije percepcije (f156).

f1400 Održavanje pozornosti

Mentalne funkcije koje stvaraju koncentraciju u potrebnom razdoblju.

f1401 Premještanje pozornosti

Mentalne funkcije koje dopuštaju premještanje pozornosti s jednog podražaja na drugi.

f1402 Razdvajanje pozornosti

Mentalne funkcije koje dopuštaju fokusiranje pozornosti na dva ili više podražaja u isto vrijeme.

f1403 Dijeljenje pozornosti

Mentalne funkcije koje omogućuju da se dvoje ili više ljudi usredotoče na isti podražaj, kao što dijete i njegovatelj fokusiraju pozornost na igračku.

f1408 Funkcije pozornosti, drugačije specificirano

f1409 Funkcije pozornosti, nspecificirano

f144 Funkcije pamćenja

Specifične mentalne funkcije registriranja i pohranjivanja informacija i dozivanja u pamćenje kad je to potrebno.

Uključuje: funkcije kratkotrajna i dugotrajna pamćenja, neposrednu, nedavnu i daleku memoriju; raspon pamćenja; dozivanje u pamćenje; prisjećanje; funkcije koje su korisne u prisjećanju i učenju, kao što je u nominalnoj, selektivnoj i disocijativnoj amneziji.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkcije orijentacije (f114); intelektualne funkcije (f117); funkcije pozornosti (f140); perceptivne funkcije (f156); funkcije mišljenja (f160); kognitivne funkcije više razine (f164); mentalne funkcije jezika (f167); funkcije računanja (f172).

f1440 Kratkotrajno pamćenje

Mentalne funkcije koje stvaraju prolaznu, prekidanu memoriju koja pohranjuje informaciju u trajanju od 30 sekunda, nakon čega se informacija gubi ako se ne prebacuje u dugotrajnu memoriju.

f1441 Dugotrajno pamćenje

Mentalne funkcije koje stvaraju sustav memorije koji dopušta dugotrajno pohranjivanje informacija iz kratkotrajne memorije, te i autobiografsku memoriju o prošlim događajima kao i semantičku memoriju za jezik i činjenice.

f1442 Prisjećanje

Specifične mentalne funkcije dozivanja u pamet informacija pohranjenih u dugotrajnoj memoriji i osvješćivanje.

f1448 Funkcije pamćenja, drugačije specificirano**f1449 Funkcije pamćenja, nespecificirano****f147 Psihomotoričke funkcije**

Specifične mentalne funkcije kontrole motoričkih i psihičkih događaja na razini tijela.

Uključuje: funkcije psihomotoričke kontrole, kao što je psihomotorička retardacija, uzbuđenost i razdražljivost, ukočenost, izvještačeno držanje, katonija, negativizam, dvostruko ponašanje, ehopraksija i eholalija; kvaliteta psihomotoričke funkcije.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkcije orijentacije (f114); intelektualne funkcije (f117); funkcije energije i poticaja (f130); funkcije pozornosti (f140); mentalne funkcije jezika (f167); mentalne funkcije nizanja složenih pokreta (f176).

f1470 Psihomotorička kontrola

Mentalne funkcije koje reguliraju brzinu ponašanja ili vrijeme reagiranja, a uključuju i motoričku i psihičku komponentu, kao što prilikom prekidanja kontrole dolazi do psihomotoričke retardacije (sporije kretanje i govor; smanjena gestikulacija i spontanost) ili psihomotorička uzbuđenost (pretjerano ponašanje i kognitivne aktivnosti, obično neproizvodne i često kao odgovor na unutarnju napetost kao što su tapkanje nogom, kršenje ruku, uznemirenost ili vrpoljenje).

f1471 Kvaliteta psihomotoričkih funkcija

Mentalne funkcije koje stvaraju neverbalno ponašanje u pravilnom slijedu i naravi njihovih potkomponenti, kao što je koordinacija ruku i oka ili hod.

f1478 Psihomotoričke funkcije, drugačije specificirano**f1479 Psihomotoričke funkcije, nspecificirano****f152 Emotivne funkcije**

Specifične mentalne funkcije povezane s osjećajima i afektivnim komponentama procesa u svijesti.

Uključuju: adekvatnost emocija, vladanje emocijama i njihov raspon; afekt; tugu, sreću, ljubav, strah, srdžbu, mržnju, napetost, tjeskobu, veselje, žalost; labilnost emocija; smirivanje afekta.

Isključuje: funkcije temperamenta i osobnosti (f126); funkcije energije i poticaja (f130).

f1520 Adekvatnost emocija

Mentalne funkcije koje stvaraju podudaranje osjećaja i afekta sa situacijom, kao što je sreća u trenutku primanja dobre vijesti.

f1521 Vladanje emocijama

Mentalne funkcije koje kontroliraju doživljaj i izražavanje afekta.

f1522 Raspon emocija

Mentalne funkcije koje stvaraju spektar doživljaja poticanja afekata ili osjećaja kao što su ljubav, mržnja, tjeskoba, tuga, veselje, strah i srdžba.

f1528 Emotivne funkcije, drugačije specificirano**f1529 Emotivne funkcije, nspecificirano****f156 Perceptivne funkcije**

Specifične mentalne funkcije razumijevanja i interpretiranja senzoričkih podražaja.

Uključuje: funkcije percepcije zvuka, vida, mirisa, okusa, dodira, prostora, kao što su halucinacije ili prividi.

Isključuje: funkcije svijesti (f110); funkcije orijentacije (f114); funkcije pozornosti (f140); funkcije pamćenja (f144); mentalne funkcije jezika (f167); funkcije gledanja i srodne funkcije (f210-f229); funkcije sluha i vestibularne funkcije (f230-f249); dodatne senzoričke funkcije (f250-f279).

f1560 Slušna percepcija

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje zvukova, tonova, visine tonova i zvukova i drugih zvučnih podražaja.

f1561 Vidna percepcija

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje obrisa, veličine, boje i drugih vidnih podražaja.

f1562 Olfaktorna percepcija

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje razlike u mirisima.

f1563 Okusna percepcija

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje razlike u okusima kao što su slatko, kiselo, slano i gorko koji se raspoznaju jezikom.

f1564 Taktilna percepcija

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje razlike u građi, kao što su podražaji hrapavosti ili glatkoće, koji se raspoznaju dodirom.

f1565 Percepcije prostora

Mentalne funkcije uključene u raspoznavanje vidom relativnoga položaja predmeta u okruženju u odnosu na subjekt.

f1568 Perceptivne funkcije, drugačije specificirano**f1569 Perceptivne funkcije, nespecificirano****f160 Funkcije razmišljanja**

Specifične mentalne funkcije povezane s idejnom komponentom uma.

Uključuje: funkcije tempa, oblika, kontrolu i sadržaj misli; funkcije ciljanog razmišljanja, funkcije neciljanog razmišljanja, funkcije logičkog razmišljanja kao što je opsjednutost mišlju, bijeg ideja, misleni blokovi, inkoherencija misli, skretanje misli, fiksiranost na detalje, obmane, opsesije i prisile.

Isključuje: intelektualne funkcije (f117); funkcije pamćenja (f144); psihomotoričke funkcije (f147); funkcije percepcije (f156); kognitivne funkcije više razine (f164); mentalne funkcije jezika (f167); funkcije računanja (f172).

f1600 Tempo razmišljanja

Mentalne funkcije upravljanja brzinom misaonog procesa.

f1601 Forma razmišljanja

Mentalne funkcije upravljanja brzinom misaonog procesa u pogledu koherentnosti i logičnosti.

Uključuje: oštećenja ustrajanja na temi, skretanje misli i fiksiranost na detalje.

f1602 Sadržaj misli

Mentalne funkcije koje se sastoje od ideja koje su prisutne i u misaonom procesu i u procesu konceptualizacije.

Uključuje: oštećenja kao što su obmana, precjenjivanje ideja i somatizacija.

f1603 Kontrola misli

Mentalne funkcije koje pružaju hotimičnu kontrolu razmišljanja i koje osoba priznaje kao takve.

Uključuje: oštećenja razmišljanja, opsesije, rasijanost i misaoni početak.

f1608 Funkcije razmišljanja, drugačije specificirano**f1609 Funkcije razmišljanja, nspecificirano****f164 Kognitivne funkcije višega stupnja**

Specifične mentalne funkcije koje posebice ovise o frontalnim režnjevima mozga, uključujući složeno ciljno ponašanje kao što je odlučivanje, apstraktno razmišljanje, planiranje i izvršavanje plana, mentalna fleksibilnost, te odlučivanje o tome koje je ponašanje prikladno za pojedinu situaciju; što se često naziva izvršnim funkcijama.

Uključuje: funkcije apstrakcije i organizacije ideja; upravljanje vremenom, pronicljivost i prosudbu; stvaranje koncepta, kategorizaciju i kognitivnu fleksibilnost.

Isključuje: funkcije memorije (f144); funkcije mišljenja (f160); mentalne funkcije jezika (f167); funkcije računanja (f172).

f1640 Apstrakcija

Mentalne funkcije stvaranja općih ideja, njihovih kvaliteta i karakteristika koje se razlikuju od konkretne stvarnosti, specifičnih objekata ili aktualnih zbivanja i koje su izvan njih.

f1641 Organizacija i planiranje

Mentalne funkcije koje koordiniraju dijelove u cjelinu i sistematiziraju ih; mentalna funkcija uključena u izradbu metode postupaka ili izvršavanja.

f1642 Upravljanje vremenom

Mentalne funkcije redanja događaja u kronološke sljedove, određivanje količine vremena za događaje i aktivnosti.

f1643 Spoznajna fleksibilnost

Mentalne funkcije mijenjanja strategije ili pomicanja mentalnih sklopova, osobito kad se radi o rješavanju problema.

f1644 Pronicljivost

Mentalne funkcije svijesti i razumijevanja samoga sebe i vlastita ponašanja.

f1645 Sposobnost prosuđivanja

Mentalne funkcije uključene u razlikovanje i procjenu različitih mogućnosti, kao što su one koje su uključene u formiranje stava.

f1646 Rješavanje problema

Mentalne funkcije otkrivanja, analiziranja i integriranja nepovezanih ili proturječnih informacija u konačno rješenje.

f1648 Kognitivne funkcije višega stupnja, drugačije specificirano**f1649 Kognitivne funkcije visokoga stupnja, nspecificirano****f167 Mentalne funkcije jezika**

Specifične mentalne funkcije prepoznavanja i korištenja znakova, simbola i drugih sastavnih dijelova jezika.

Uključuje: funkciju prijma i dešifriranja govornoga, pisanog ili drugih oblika jezika kao što je znakovni jezik; funkcije izražavanja govornoga, pisanog ili drugih oblika jezika; integrativne funkcije jezika, govor i pisanje, što uključuje receptivnu, ekspresivnu, Brocinu, Wernickeovu i provodnu afaziju.

Isključuje: funkcije pozornosti (f140); funkcije memorije (f144); funkcije percepcije (f156); funkcije mišljenja (f160); kognitivne funkcije više razine (f164); funkcije računanja (f172); mentalne funkcije složenih pokreta (f176); Poglavlje 2, Senzoričke funkcije i bol; Poglavlje 3, Funkcije glasa i govora.

f1670 Prijam jezika

Specifične mentalne funkcije dešifriranja poruka u govornom, pisanom ili drugim oblicima, kao što je znakovni jezik, u svrhu dobivanja njegova značenja.

- f16700 Prijam govornoga jezika**
Mentalne funkcije dešifriranja govornih poruka u svrhu dobivanja njihova značenja.
- f16701 Prijam pisanoga jezika**
Mentalne funkcije dešifriranja pisanih poruka u svrhu dobivanja njihova značenja.
- f16702 Prijam znakovnoga jezika**
Mentalne funkcije dešifriranja poruka na jezicima koji rabe znakove rukama ili druge pokrete u svrhu dobivanja njihova značenja.
- f16708 Prijam jezika, drugačije specificirano**
- f16709 Prijam jezika, nspecificirano**
- f1671 Izražavanje jezika**
Specifične mentalne funkcije potrebne za stvaranje smislenih poruka u govornome, pisanom, znakovnom ili drugim oblicima jezika.
- f16710 Izražavanje govornoga jezika**
Mentalne funkcije potrebne za stvaranje smislenih govornih poruka.
- f16711 Izražavanje pisanoga jezika**
Mentalne funkcije potrebne za stvaranje smislenih pisanih poruka.
- f16712 Izražavanje znakovnoga jezika**
Mentalne funkcije potrebne za stvaranje smislenih poruka na jezicima koji rabe signale rukama ili druge kretnje.
- f16718 Izražavanje jezika, drugačije specificirano**
- f16719 Izražavanje jezika, nspecificirano**
- f1672 Integrativne jezične funkcije**
Mentalne funkcije koje organiziraju semantička i simbolička značenja, gramatičke strukture i ideje za stvaranje poruka u govornome, pisanom ili drugim oblicima jezika.
- f1678 Mentalne funkcije jezika, drugačije specificirano**
- f1679 Mentalne funkcije jezika, nspecificirano**

f172 **Funkcije računanja**

Specifične mentalne funkcije determinacije, aproksimacije i uporabe matematičkih simbola i procesa.

Uključuje: funkcije zbrajanja, oduzimanja i drugih jednostavnih matematičkih operacija; funkcije složenih matematičkih operacija.

Isključuje: funkciju pozornosti (f140); funkcije pamćenja (f144); funkcije mišljenja (f160), kognitivne funkcije više razine (f164); mentalne jezične funkcije (f167).

f1720 **Jednostavno računanje**

Mentalne funkcije računanja s brojkama, kao što je zbrajanje, oduzimanje, množenje i dijeljenje.

f1721 **Složeno računanje**

Mentalne funkcije pretvaranja problema izraženih riječima u aritmetičke postupke, pretvaranje matematičkih formula u aritmetičke postupke i druge složene radnje koje uključuju brojeve.

f1728 **Funkcije računanja, drugačije specificirano****f1729** **Funkcije računanja, nspecificirano****f176** **Mentalna funkcija nizanja složenih pokreta**

Specifične mentalne funkcije nizanja po redu i koordiniranja složenih namjernih pokreta.

Uključuje: oštećenja kao što su stvaranje ideja, ideomotor, oblačenje, okulomotorička i govorna apraksija.

Isključuje: psihomotoričke funkcije (f147), kognitivne funkcije više razine (f164); Poglavlje 7, Neuromuskuloskeletalne funkcije i funkcije povezanosti s kretanjem.

f180 **Funkcije doživljavanja samoga sebe i vremena**

Specifične mentalne funkcije koje se odnose na svijest o vlastitom identitetu, vlastitu tijelu, te položaju u realnosti vlastitog okruženja i vremena.

Uključuje: funkcije doživljavanja sebe, slike vlastita tijela i vremena.

f1800 **Doživljaj samoga sebe**

Specifične mentalne funkcije svijesti o vlastitom identitetu i vlastitu položaju u stvarnosti okruženja oko sebe.

Uključuje: oštećenja kao što su depersonalizacija i derealizacija.

f1801 **Slika o vlastitu tijelu**

Specifične mentalne funkcije povezane s prikazom i svijesti o vlastitu tijelu.

Uključuje: oštećenja kao što su fantomski ud ili osjećaj pretilosti ili premršavosti.

f1802 Osjećaj vremena

Specifične mentalne funkcije subjektivnog iskustva vezanog na trajanje i prolazak vremena.

Uključuje: oštećenja kao što su već prije viđeno ili nikad viđeno.

f1808 Doživljavanje sebe i vremena, drugačije specificirano

f1809 Doživljavanje sebe i vremena, nespecificirano

f189 Specifične mentalne funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano

f198 Mentalne funkcije, drugačije specificirano

f199 Mentalne funkcije, nespecificirano

Poglavlje 2

Senzoričke funkcije i bol

Ovo je poglavlje o funkcijama osjeta gledanja, slušanja, kušanja itd., te o osjetu boli.

Gledanje i srodne funkcije (f210-f229)

f210 Funkcije gledanja

Senzoričke funkcije koje se odnose na osjet prisutnosti svjetla, oblika, veličine, obrisa i boja vizualnog podražaja.

Uključuje: funkcije oštine vida; funkcije vidnoga polja; kvalitetu slike; funkcije osjeta svjetla i boje, oštrinu vida za gledanje na daljinu i blizinu, gledanje s jednim i dva oka; vizualnu kvalitetu slike; oštećenja kao što su miopija, hipermetropija, astigmatizam, hemianopija, daltonizam, fenomen tunela, centralni i periferni skotomi, diplopija, kokoške sljepilo i oštećena prilagodljivost svjetlu.

Isključuje: perceptivne funkcije (f156).

f2100 Funkcije oštine vida

Vidne funkcije osjeta oblika i konture, i s oba oka i s jednim okom, i na daljinu i na blizinu.

f21000 Gledanje na daljinu s oba oka

Vidne funkcije osjeta veličine, oblika i konture, gledajući s oba oka, za predmete udaljene od oka.

f21001 Gledanje na daljinu s jednim okom

Vidne funkcije osjeta veličine, oblika i konture, gledajući samo lijevom ili samo desnim okom, za predmete udaljene od oka.

f21002 Gledanje na blizinu s oba oka

Vidne funkcije osjeta veličine, oblika i kontura, gledajući s oba oka, za predmete u blizini oka.

f21003 Gledanje na blizinu s jednim okom

Vidna funkcija osjeta veličine, oblika i kontura, gledajući samo lijevom ili samo desnim okom, za predmete u blizini oka.

f21008 Funkcije oštine vida, drugačije specificirano

f21009 Funkcije oštine vida, nespecificirano

f2101 Funkcije vidnoga polja

Vidne funkcije koje se odnose na cijelo polje koje se može obuhvatiti fiksiranjem pogleda.

Uključuje: oštećenja kao što su skotomi, fenomen tunela, anopsija.

f2102 Kvaliteta vida

Vidne funkcije koje uključuju osjetljivost na svjetlo, uočavanje boja, osjetljivost na kontraste i ukupnu kvalitetu slike.

f21020 Osjetljivost na svjetlo

Vidne funkcije osjeta minimalne količine svjetla (minimum svjetla i minimalne razlike u intenzitetu (razlika u jakosti).

Uključuje: funkcije adaptacije na mrak; oštećenja kao što su kokošje sljepilo (smanjena osjetljivost na svjetlo) i fotofobiju (pojačana osjetljivost na svjetlo).

f21021 Uočavanje boja

Vidne funkcije razlikovanja i slaganja boja.

f21022 Osjetljivost na kontraste

Vidna funkcija odjeljivanja figure od podloge, uključujući minimalnu količinu potrebnog osvjetljenja.

f21023 Vizualna kvaliteta slike

Vidna funkcija koja uključuje kvalitetu slike.

Uključuje: oštećenja kao što su uočavanje razbacanih svjetala, oštećena kvaliteta slike (lebdeća slika ili paučimasta slika), distorzija slike i videnje zvjezdica ili bljeskova.

f21028 Kvaliteta vida, drugačije specificirano**f21029 Kvaliteta vida, nespecificirano****f2108 Funkcije vida, drugačije specificirano****f2109 Funkcije vida, nespecificirano**

f215 Funkcije struktura uz oko

Funkcije struktura u oku i oko njega koje olakšavaju vidnu funkciju.

Uključuje: funkcije unutarnjih mišića oka, vjeđa, vanjskih mišića oka, uključujući hotimične pokrete i pokrete praćenja te fiksaciju oka, suzne žlijezde, prilagodbu oka, zjenični refleks; oštećenja kao što su nistagmus, kseroftalmija i ptoza.

Isključuje: vidne funkcije (f210); Poglavlje 7, Neuromuskuloskeletalne funkcije i funkcije povezane s pokretima.

f2150 Funkcije unutrašnjih mišića oka

Funkcije mišića u oku, kao što je šarenica, koje određuju veličinu i oblik zjenice i očne leće.

Uključuje: funkcije akomodacije; zjenični refleks.

f2151 Funkcije vjeđe

Funkcije vjeđa, kao što je zaštitni refleks.

f2152 Funkcije vanjskih mišića oka

Funkcije mišića koje rabimo za gledanje u različitim smjerovima, za praćenje predmeta ako se pomiču kroz vidno polje, za skokovito pomicanje oka u svrhu registriranja predmeta u pokretu, i za fiksiranje oka.

Uključuje: nistagmus; koordinaciju oba oka.

f2153 Funkcije suznih žlijezda

Funkcije suznih žlijezda i kanala.

f2158 Funkcije struktura uz oko, drugačije specificirano**f2159** Funkcije struktura uz oko, nespecificirano**f220** Osjeti povezani s okom i strukturama oko njega

Osjet umora, suhog oka te svrbeža oka i srodni osjeti.

Uključuje: osjet pritiska iza oka, osjet stranoga tijela u oku, umor oka, žarenje; iritacija oka.

Isključuje: osjet boli (f280).

f229 Gledanje i srodne funkcije, drugačije specificirano ili nespecificirano

Sluh i vestibularne funkcije (f230-f249)

f230 Slušne funkcije

Senzoričke funkcije povezane s osjetom prisutnosti zvukova, otkrivanjem lokacije, visine zvuka, glasnoće i kvalitete zvuka.

Uključuje: funkcije sluha, slušno razlikovanje, lokalizaciju izvora zvuka, lateralizaciju zvuka, razlikovanje govora; oštećenja kao što su gluhoća, naglušnost i gubitak sluha.

Isključuje: perceptivne funkcije (b156) i mentalne funkcije jezika (b167).

f2300 Detekcija zvuka

Senzoričke funkcije povezane s osjetom prisutnosti zvukova.

f2301 Razlikovanje zvuka

Senzoričke funkcije povezane s osjetom prisutnosti zvuka koje uključuju razlikovanje temeljnog zvuka i sintezu s oba uha, razdvajanje i miješanje.

f2302 Lokalizacija izvora zvuka

Senzoričke funkcije određivanja lokacije izvora zvuka.

f2303 Lateralizacija zvuka

Senzoričke funkcije određivanja odakle dolazi zvuk, s lijeve ili desne strane.

f2304 Razlikovanje govora

Senzoričke funkcije povezane s određivanjem govornoga jezika i njegovim razlikovanjem od drugih zvukova.

f2308 Funkcije sluha, drugačije specificirano

f2309 Funkcije sluha, nespecificirano

f235 Vestibularne funkcije

Senzoričke funkcije unutarnjeg uha povezane s položajem, ravnotežom i kretanjem.

Uključuje: funkcije položaja i osjeta položaja, funkcije ravnoteže tijela i kretanja.

Isključuje: osjete povezane sa sluhom i vestibularnim funkcijama (f240).

f2350 Vestibularna funkcija položaja
Senzoričke funkcije unutarnjeg uha povezane s određivanjem položaja tijela.

f2351 Vestibularna funkcija ravnoteže
Senzoričke funkcije unutarnjeg uha povezane s ravnotežom.

f2352 Vestibularna funkcija određivanja kretanja
Senzoričke funkcije unutarnjeg uha povezane s određivanjem kretanja tijela, uključujući smjer i brzinu.

f2358 Vestibularne funkcije, drugačije specificirano

f2359 Vestibularne funkcije, nspecificirano

f240 Osjeti povezani sa sluhom i vestibularnom funkcijom

Osjeti vrtoglavice, osjećaj propadanja, tinitus i vertigo.

Uključuje: osjećaj zvonjenja u ušima, iritacije u uhu, pritiska u ušima, mučnine povezane s omaglicama i vertigom.

Isključuje: vestibularne funkcije (f235); osjet boli (f280).

f2400 Zvonjenje u ušima ili tinitus
Osjet registriranja niskog tona, piskanja ili zvonjenja u ušima.

f2401 Vrtoglavica
Osjet kretanja koji uključuje osjet vlastita kretanja ili kretanja okoline; osjet okretanja, njihanja ili naginjanja.

f2402 Osjet padanja
Osjet gubitka čvrstog tla pod nogama i padanja.

f2403 Mučnina povezana s vrtoglavicom ili vertigom
Osjet potrebe za povraćanjem koji nastaje zbog vrtoglavice ili vertiga.

f2404 Iritacije u uhu
Osjet svrbeža ili drugi slični osjeti u uhu.

f2405 Pritisak u ušima
Osjet pritiska u ušima.

f2408 Osjeti povezani sa sluhom i vestibularnom funkcijom, drugačije specificirano

f2409 Osjeti povezani sa sluhom i vestibularnom funkcijom, nspecificirano

f249 Sluh i vestibularne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano**Dodatne senzoričke funkcije (f250-f279)****f250** Funkcija okusa

Senzoričke funkcije osjeta kvalitete gorčine, slatkoće, kiselosti i slanosti.

Uključuje: funkcije okusa; oštećenja kao što su potpuni gubitak okusa i smanjeni osjet okusa.

f255 Osjet mirisa

Senzoričke funkcije osjeta mirisa i smrada.

Uključuje: olfaktorne funkcije; oštećenja kao što su anozmija i hipozmija.

f260 Proprioceptivne funkcije

Senzoričke funkcije percipiranja položaja pojedinih dijelova tijela.

Uključuje: funkcije statestezije i kinestezije.

Isključuje: vestibularne funkcije (f235); osjete povezane s mišićima i funkcijama kretanja (f780).

f265 Funkcija dodira

Senzoričke funkcije osjeta površine te njezine teksture ili kvalitete.

Uključuje: funkcije dodira, osjet dodira; oštećenja kao što su ukočenost, anestezija, trnci, parestezija i hiperestezija.

Isključuje: senzoričke funkcije povezane s temperaturom i drugim podražajima (f270).

f270 Senzoričke funkcije povezane s temperaturom i drugim podražajima

Senzoričke funkcije osjeta temperature, vibracija, pritiska i štetnih podražaja.

Uključuje: funkcije osjetljivosti na temperaturu, vibracije, trešnju ili oscilacije, površinski pritisak, duboki pritisak, podražaje žarenja ili štetne podražaje.

Isključuje: funkcije dodira (f265); osjet boli (f280).

f2700 Osjetljivost na temperaturu

Senzoričke funkcije osjeta hladnoće i topline.

f2701 Osjetljivost na vibracije

Senzoričke funkcije osjeta trešnje ili oscilacije.

f2702 Osjetljivost na pritisak

Senzoričke funkcije osjeta pritiska na kožu ili na koži.

Uključuje: oštećenja kao što su dodir, ukočenost, hipestezija, hiperestezija, parestezija i žmarce.

f2703 Osjetljivost na štetne podražaje

Senzoričke funkcije osjećanja bolnih ili neugodnih osjeta.

Uključuje: oštećenja kao što su hipalgezija, hiperpatija, alodini-ja, analgezija i anestezija doloroza.

f2708 Senzoričke funkcije povezane s temperaturom i drugim podražajima, drugačije specificirano**f2709 Senzoričke funkcije povezane s temperaturom i drugim podražajima, nspecificirano****f279 Dodatne senzoričke funkcije, drugačije specificirano ili nspecificirano*****Bol (f280-f289)*****f280 Osjet boli**

Osjet neugodnog osjećaja koji upozorava na potencijalno ili akutno oštećenje pojedinog dijela tijela.

Uključuje: osjete opće ili lokalizirane boli u jednom ili više dijelova tijela, bolove u dermatomima, probadajuću bol, tupu bol, podnošenje boli; oštećenja kao što su mialgija, analgezija i hiperanalgezija.

f2800 Opća bol

Osjet neugodnog osjećaja koji upozorava na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura koji se osjeća posvuda ili u cijelom tijelu.

f2801 Bol u dijelu tijela

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura koji se osjećaju u posebnom dijelu ili dijelovima tijela.

f28010 Bol u glavi i vratu

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u glavi i vratu.

f28011 Bol u prsištu

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u prsištu.

f28012 Bol u želucu ili abdomenu

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u želucu ili abdomenu.

Uključuje: bol u zdjeličnoj regiji.

f28013 Bol u leđima

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u leđima.

Uključuje: bol u trupu; bol u donjem dijelu leđa.

f28014 Bol u gornjem udu

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u jednom ili oba gornja uda, uključujući i šake.

f28015 Bol u donjem udu

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u jednom ili oba donja uda, uključujući i stopala.

f28016 Bol u zglobovima

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura u jednom ili više zglobova, uključujući male i velike zglobove.

Uključuje: bol u kuku; bol u ramenu.

f28018 Bol u dijelovima tijela, drugačije specificirano**f28019 Bol u dijelovima tijela, nespecificirano**

f2802 Bol u više dijelova tijela

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura lokaliziranih u nekoliko dijelova tijela.

f2803 Zrakasto širenje bolova u dermatome

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura lokaliziranih u koži koju opslužuje isti korijen živca.

f2804 Zrakasto širenje boli u segmente ili regije

Osjet neugodnog osjećaja koji upućuje na potencijalno ili stvarno oštećenje pojedinih tjelesnih struktura lokaliziranih u koži u različitim dijelovima tijela koje ne opskrbljuju isti korijeni živaca.

f289 Osjet boli, drugačije specificirano i nespecificirano

f298 Senzoričke funkcije i bol, drugačije specificirano

f299 Senzoričke funkcije i bol, nespecificirano**Poglavlje 3****Funkcije glasa i govora**

Ovo je poglavlje o funkcijama za stvaranje glasa i govora.

f310 Funkcije glasa

Funkcije stvaranja različitih zvukova prolaskom zraka kroz larinks.

Uključuje: funkcije stvaranja i kvalitete glasa; funkcije fonacije, visine glasa, glasnoće i drugih kvaliteta glasa; oštećenja kao što su afonija, disfonija, promuklost, hipernazalnost i hiponazalnost.

Isključuje: mentalne funkcije jezika (f167); funkciju artikulacije (f320).

f3100 Stvaranje glasa

Funkcije stvaranja zvuka koordinacijom larinksa i okolnih mišića s respiracijskim sustavom.

Uključuje: funkcije fonacije, glasnoće; afoniju.

f3101 Kvaliteta glasa

Funkcije stvaranja karakteristika glasa uključujući visinu, rezonanciju i druge karakteristike.

Uključuje: funkcije visokoga ili niskoga glasa; oštećenja kao što su hipernazalnost, hiponazalnost, disfonija, hrapavost ili promuklost.

f3108 Funkcije glasa, drugačije specificirano**f3109** Funkcije glasa, nespecificirano**f320** Funkcije artikulacije

Funkcije stvaranja govornih zvukova.

Uključuje: funkcije izgovora, artikulaciju fonema; spastičnu, ataksičnu, flakcidnu disartriju; anartriju.

Isključuje: mentalne funkcije jezika (f167); funkcije glasa (f310).

f330 Funkcije tečnosti i ritma govora

Funkcije stvaranja toka i tempa govora.

Uključuje: funkcije tečnosti, ritma, brzine i melodije govora; tvorbu stihova i intonaciju; poremećaje kao što su mucanje, zamuckivanje, spajanje slogova, bradilaliju i tahilaliju.

Isključuje: mentalne funkcije jezika (f167); funkcije glasa (f310); funkciju artikulacije (f320).

f3300 Tečnost govora

Funkcije stvaranja glatkog, neprekinutog toka govora.

Uključuje: funkcije glatkog toka govora; poremećaje kao što su mucanje, zamuckivanje, spajanje slogova, poremećaj tečnosti govora, ponavljanje glasova, riječi ili dijelova riječi i nepravilne prekide u govoru.

f3301 Ritam govora

Funkcije promjene visine glasa, brzine i promjene šablone govora.

Uključuje: oštećenja kao što su stereotipni ili ponavljajući ritam govora.

f3302 Brzina govora

Funkcije brzine govora.

Uključuje: oštećenja kao što su bradilalija i tahilalija.

f3303 Melodija govora

Funkcije modulacije govora.

Uključuje: prozodiju govora, intonaciju, melodiju govora; oštećenja kao što je monotoni govor.

f3308 Tečnost i ritam govora, drugačije specificirano**f3309** Tečnost i ritam govora, nspecificirano**f340** Funkcije alternativne vokalizacije

Funkcije stvaranja drugih načina vokalizacije.

Uključuje: funkcije stvaranja tona i raspona glasa kao što su pjevanje, pojanje, mumljanje; glasno plakanje i glasno vrištanje.

Isključuje: mentalne funkcije jezika (f167); funkcije glasa (f310); funkcije artikulacije (f320); tečnost i ritam govora (f330).

f3400 Stvaranje tona

Funkcije stvaranja muzičkih vokalnih glasova.

Uključuje: neprekinuto pjevanje, moduliranje i završavanje stvaranja pojedinačnih ili povezanih vokalizacija s varijacijama u visini kao pri pjevanju, zujanju i pojanju.

f3401 Stvaranje raspona glasa

Funkcije stvaranja različitih vokalizacija.

Uključuje: funkcije tepanja kod djece.

f3408 Alternativne vokalizacijske funkcije, drugačije specificirano**f3409 Alternativne vokalizacijske funkcije, nespecificirano****f398** Funkcije glasa i govora, drugačije specificirano**f399** Funkcije glasa i govora, nespecificirano

Poglavlje 4

Funkcije kardiovaskularnoga, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava

Ovo je poglavlje o funkcijama uključenim u kardiovaskularni sustav (funkcije srca i krvnih žila), hematološkog i imunosnog sustava (funkcije produkcije krvi i imunosti) i respiracijski sustav (funkcije respiracije i tolerancije napora).

Funkcija kardiovaskularnoga sustava (f410-f429)

f410 Funkcije srca

Funkcije pumpanja krvi u adekvatnim ili potrebnim količinama i pod potrebnim pritiskom po cijelom tijelu.

Uključuje: funkcije brzine pulsa, ritam i količinu izbačene krvi; kontrakcijsku silu ventrikularnih mišića; funkcije srčanih zalistaka; pumpanje krvi kroz plućnu cirkulaciju; dinamiku krvotoka prema srcu; oštećenja kao što su tahikardija, bradikardija i iregularni srčani ritam kao pri zatajenju srca, kardiomiopatiji, miokarditisu i koronarnoj insuficijenciji.

Isključuje: funkcije krvnih žila (f415); funkcije krvnoga tlaka (f420); funkcije tolerancije napora (f455).

f4100 Frekvencija srca

Funkcije povezane s brojem srčanih kontrakcija u minuti.

Uključuje: oštećenja kao što su tahikardija ili bradikardija.

f4101 Srčani ritam

Funkcije povezane s pravilnošću rada srca.

Uključuje: oštećenja kao što su aritmije.

f4102 Kontrakcijska snaga ventrikularnih mišića

Funkcije povezane s količinom krvi ispumpane od strane ventrikularnih mišića tijekom svakoga srčanog izbačaja.

Uključuje: oštećenja kao što su smanjenje srčanog izbačaja.

f4103 Opskrba srca krvlju

Funkcije povezane s količinom krvi koju dobiva srčani mišić.

Uključuje: oštećenja kao što su koronarna ishemija.

f4108 Funkcije srca, drugačije specificirano**f4109 Funkcije srca, nespecificirano****f415 Funkcije krvnih žila**

Funkcije prijenosa krvi kroz tijelo.

Uključuje: funkcije arterija, kapilara i vena; vazomotorne funkcije; funkcije pulmonalnih arterija kapilara i vena; funkcije venskih zalistaka; oštećenja kao što su začepljenost ili konstrikcija arterija; ateroskleroza, arterioskleroza, tromboembolizam i varikoziteti vena.

Isključuje: funkcije srca (f410); funkcije krvnoga tlaka (f420); funkcije hematološkog sustava (f430); funkcije tolerancije napora (f455).

f4150 Funkcije arterija

Funkcije povezane s protokom krvi kroz arterije.

Uključuje: oštećenja kao što su arterijska dilatacija; arterijska konstrikcija kao što je u intermitentnoj klaudikaciji.

f4151 Funkcije kapilara

Funkcije povezane s protokom krvi kroz kapilare.

f4152 Funkcije vena

Funkcije povezane s protokom krvi kroz vene i funkcije venskih zalistaka.

Uključuje: oštećenja kao što su venske dilatacije; venske konstrikcije; insuficijentno zatvaranje venskih zalistaka kod varikoznih vena.

f4158 Funkcije krvnih žila, drugačije specificirano**f4159 Funkcije krvnih žila, nespecificirano**

f420 Funkcije krvnoga tlaka

Funkcije održavanja krvnoga tlaka u arterijama.

Uključuje: funkcije održavanja krvnoga tlaka; porast i pad krvnoga tlaka; oštećenja kao što su hipotenzija, hipertenzija i posturalna hipotenzija.

Isključuje: funkcije srca (f410); funkcije krvnih žila (f415); toleranciju napora (f455).

f4200 Povišeni krvni tlak

Funkcije povezane s porastom sistoličkoga i dijastoličkoga tlaka iznad normale za dob.

f4201 Sniženi krvni tlak

Funkcije povezane s padom sistoličkoga i dijastoličkoga tlaka ispod normale za dob.

f4202 Održavanje krvnoga tlaka

Funkcije povezane s održavanjem odgovarajućega krvnog tlaka kao posljedica promjena u tijelu.

f4208 Funkcije krvnoga tlaka, drugačije specificirano**f4209** Funkcije krvnoga tlaka, nespecificirano**f429** Funkcije kardiovaskularnoga sustava, drugačije specificirano i nespecificirano**Funkcije hematološkog i imunskog sustava (f430-f439)****f430** Funkcije hematološkog sustava

Funkcije produkcije krvi, prijenosa kisika i metabolita, te zgrušavanja.

Uključuje: funkcije produkcije krvi i koštane moždine; funkcije prijenosa kisika krvlju; funkcije slezene povezane s krvlju; funkcije krvi za prijenos metabolita; zgrušavanje; oštećenja kao što su anemija, hemofilija i drugi poremećaji zgrušavanja.

Isključuje: funkcije kardiovaskularnog sustava (f410-f429); funkcije imunskog sustava (f435); funkcije tolerancije napora (f455).

f4300 Stvaranje krvi

Funkcije povezane sa stvaranjem krvi i svih njezinih sastavnih

dijelova.

f4301 Funkcije prijenosa kisika krvlju

Funkcije povezane sa sposobnošću krvi za prijenos kisika po tijelu.

f4302 Funkcije prijenosa metabolita krvlju

Funkcije povezane sa sposobnošću za prijenos metabolita po tijelu.

f4303 Funkcije zgrušavanja

Funkcije povezane s koagulacijom krvi kao što je na mjestu ozljede.

f4308 Funkcije hematološkog sustava, drugačije specificirano

f4309 Funkcije hematološkog sustava, nespecificirano

f435 Funkcije imunskog sustava

Funkcije tijela povezane sa zaštitom od stranih tvari, uključujući infekcije, sa specifičnim i nespecifičnim imunskim odgovorima.

Uključuje: imunski odgovor (specifični i nespecifični); hipersenzitivnu reakciju; funkcije limfnih žila i čvorova; funkcije stanične imunosti, imunitet povezana s antitijelima; odgovor na imunizaciju; oštećenja kao što su autoimunost, alergijske reakcije, limfadenitis i limfedem.

Isključuje: funkcije hematološkog sustava (f430).

f4350 Imunosni odgovor

Funkcije odgovora tijela na strane tvari, uključujući infekcije.

f43500 Specifični imunosni odgovor

Funkcije tjelesnog odgovora na senzibilizaciju specifičnom stranom tvari.

f43501 Nespecifični imunosni odgovor

Funkcije općeg tjelesnog odgovora na senzibilizaciju stranom supstancijom, uključujući infekcije.

f43508 Imunosni odgovor, drugačije specificirano**f43509 Imunosni odgovor, nespecificirano****f4351 Hipersenzitivne reakcije**

Funkcije tjelesnog odgovora na povećanu senzibilizaciju stranom tvari, kao što je osjetljivost na različite antigene.

Uključuje: oštećenja kao što su hipersenzibilnost ili alergije.

Isključuje: toleranciju na hranu (f5153).

f4352 Funkcije limfnih žila

Funkcije povezane s prijenosom limfe kroz limfne žile.

f4353 Funkcije limfnih čvorova

Funkcije povezane s limfnim čvorovima uz limfne žile.

f4358 Funkcije imunskog sustava, drugačije specificirano**f4359 Funkcije imunskog sustava, nespecificirano****f439 Funkcije hematološkog i imunskog sustava, drugačije specificirano i nespecificirano*****Funkcije respiracijskog sustava (f440-f449)*****f440 Funkcije disanja**

Funkcije udisanja zraka u pluća, izmjene plinova između zraka i krvi i izdisanje zraka.

Uključuje: funkcije brzine, ritma i dubine disanja; oštećenja kao što su apneja, hiperventilacija, nepravilno disanje, paradoksalno disanje i bronhalni spazam kao i pulmonalni emfizem.

Isključuje: funkcije respiracijskih mišića (f445); dodatne respiracijske funkcije (f450); funkcije tolerancije napora (f455).

f4400 Brzina disanja

Funkcije povezane s brojem udisaja u minuti.

Uključuje: oštećenja kao što su prebrzo disanje (tahipneja) ili presporo disanje (bradipneja).

f4401 Respiracijski ritam

Funkcije povezane s učestalošću i pravilnošću disanja.

Uključuje: oštećenja kao što su nepravilno disanje.

f4402 Dubina disanja

Funkcije povezane s volumenom ekspanzije pluća za vrijeme disanja.

Uključuje: oštećenja kao što su površno ili plitko disanje.

f4408 Respiracijske funkcije, drugačije specificirano**f4409 Respiracijske funkcije, nespecificirano****f445 Funkcije respiracijskih mišića**

Funkcije mišića uključenih u proces disanja.

Uključuje: funkcije torakalnih respiracijskih mišića; funkcije dijafragme; funkcije dodatnih pomoćnih respiracijskih mišića.

Isključuje: respiracijske funkcije (f440); dodatne respiracijske funkcije (f450); funkcije tolerancije napora (f455).

f4450 Funkcije torakalnih respiracijskih mišića

Funkcije torakalnih mišića uključenih u disanje.

f4451 Funkcije dijafragme

Funkcije dijafragme tijekom disanja.

f4452 Funkcije dodatnih respiracijskih mišića

Funkcije dodatnih respiracijskih mišića uključenih u disanje.

f4458 Funkcije respiracijskih mišića, drugačije specificirano**f4459 Funkcije respiracijskih mišića, nespecificirano****f449 Funkcije respiracijskog sustava, drugačije specificirano i nespecificirano*****Dodatne funkcije i osjeti kardiovaskularnog i respiracijskog sustava (f450-f469)*****f450 Dodatne respiracijske funkcije**

Dodatne funkcije povezane s disanjem kao što su kašljanje, kihanje i zijevanje.

Uključuje: funkcije puhanja, zviždanja i disanja na usta.

f455 Funkcije tolerancije napora

Funkcije povezane s respiracijskim i kardiovaskularnim kapacitetom potrebnim za podnošenje fizičkog napora.

Uključuje: funkcije fizičke izdržljivosti, kapacitet pluća, izdržljivost i zamaranje.

Isključuje: funkcije kardiovaskularnog sustava (f410-f429); funkcije hematološkog sustava (f430); respiracijske funkcije (f440); funkcije respiracijskih mišića (f445); dodatne respiracijske funkcije (f450).

f4550 Opća tjelesna izdržljivost

Funkcije povezane s općom razinom tolerancije na fizički napor ili izdržljivošću.

f4551 Kapacitet pluća

Funkcije koje se odnose na to koliko dugo osoba može biti izložena naporu bez gubitka daha.

f4552 Zamaranje

Funkcije povezane sa sklonošću zamaranju na bilo kojoj razini napora.

f4558 Funkcije tolerancije napora, drugačije specificirano**f4559** Funkcije tolerancije napora, nespecificirano**f460** Osjeti povezani s kardiovaskularnim i respiracijskim funkcijama

Osjeti kao što su preskakanje pulsa, palpitacija i nedostatak daha.

Uključuje: osjet napetosti u prsima, osjećaj nepravilnog pulsa, dispneju, nedostatak zraka, gušenje, opstrukciju i bripanje.

Isključuje: osjet boli (f280).

f469 Dodatne funkcije i osjeti kardiovaskularnog i respiracijskog sustava, drugačije specificirano i nespecificirano**f498** Funkcije kardiovaskularnog, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava, drugačije specificirano**f499** Funkcije kardiovaskularnog, hematološkog, imunosnog i respiracijskog sustava, nespecificirano

Poglavlje 5

Funkcije digestivnog, metaboličkog i endokrinog sustava

Ovo je poglavlje o funkcijama unosa hrane, probave i eliminacije kao i o funkcijama uključenim u metabolizam te o endokrinim žlijezdama.

Funkcije povezane s probavnim traktom (f510-f539)

f510 Funkcije unosa hrane

Te su funkcije povezane s uzimanjem krutih ili tekućih sastojaka kroz usta u organizam i manipuliranjem njima.

Uključuje: funkcije sisanja, žvakanja i grizenja, manipuliranja hranom u ustima, lučenje sline, gutanje, podrigivanje, regurgitaciju, pljuvanje i povraćanje; oštećenja kao što su disfagija, aspiracija hrane, aerofagija, prekomjerno slinjenje, slinavljenje i nedostatno slinjenje.

Isključuje: osjete koji se odnose na probavni sustav (f535).

f5100 Sisanje

Funkcije unošenja hrane u usta snagom sisanja koja se proizvodi pokretima obraza, usana i jezika.

f5101 Grizenje

Funkcije rezanja, kidanja i probadanja hrane prednjim zubima.

f5102 Žvakanje

Funkcije lomljenja, mljevenja i žvakanja hrane stražnjim zubima (npr. molarima).

f5103 Manipuliranje hranom u ustima

Funkcije prevrtanja hrane u ustima zubima i jezikom.

f5104 Salivacija

Funkcije stvaranja sline u ustima.

f5105 Gutanje

Funkcije propuštanja hrane i pića kroz usnu šupljinu, ždrijelo i jednjak u želudac odgovarajućim ritmom i brzinom.

Uključuje: oralnu, faringealnu ili ezofagealnu disfagiju; oštećenja u prolasku hrane kroz jednjak.

f51050 Oralno gutanje

Funkcija propuštanja hrane i pića kroz usnu šupljinu odgovarajućim ritmom i brzinom.

f51051 Gutanje kroz ždrijelo

Funkcije propuštanja hrane i pića kroz ždrijelo odgovarajućim ritmom i brzinom.

f51052 Gutanje kroz jednjak

Funkcije propuštanja hrane i pića kroz jednjak odgovarajućim ritmom i brzinom.

f51058 Gutanje, drugačije specificirano**f51059 Gutanje, nspecificirano****f5106 Regurgitacija i povraćanje**

Funkcije kretanja hrane ili tekućine u suprotnom smjeru od unosa hrane, iz želuca prema jednjaku, u usta i van.

f5108 Ingestijske funkcije, drugačije specificirano**f5109 Ingestijske funkcije, nspecificirano****f515 Probavne funkcije**

Funkcije prijenosa hrane kroz gastrointestinalni trakt, razgradnja hrane i apsorpcija nutrijenata.

Uključuje: funkcije prijenosa hrane kroz želudac, peristaltiku; razgradnju hrane, stvaranje enzima i radnje u želucu i crijevima; apsorpciju prehrambenih sastojaka i toleranciju na hranu; oštećenja kao što su hiperaciditet želuca, malapsorpcija, netolerancija na hranu, hipermotilitet crijeva, paraliza crijeva, opstrukcija crijeva i smanjeno stvaranje žuči.

Isključuje: funkcije unosa hrane (f510); funkcije asimilacije (f520); funkcije defekacije (f525); osjete povezane s probavnim sustavom (f535).

f5150 Prijenos hrane kroz želudac i crijeva

Peristaltika i srodne funkcije koje mehanički pokreću hranu kroz želudac i crijeva.

f5151 Razgradnja hrane

Funkcije mehaničke razgradnje hrane na manje djeliće u gastrointestinalnom traktu.

f5152 Apsorpcija nutrijenata

Funkcije dovođenja sastojaka iz hrane i pića u krvotok duž crijeva.

f5153 Tolerancija na hranu

Funkcije prihvatanja hrane i pića prikladnih za probavu i odbacivanje onog što je neprikladno.

Uključuje: oštećenja kao što su hipersenzitivnost, netolerancija na glutene.

f5158 Probavne funkcije, drugačije specificirano**f5159 Probavne funkcije, nespecificirano****f520** **Funkcije asimilacije**

Funkcije kojima se prehrambeni sastojci pretvaraju u komponente živoga tijela.

Uključuje: funkcije pohranjivanja prehrambenih sastojaka u tijelo.

Isključuje: probavne funkcije (f515); funkcije defekacije (f525); funkcije održavanja tjelesne mase (f530); opće metaboličke funkcije (f540).

f525 **Funkcije defekacije**

Funkcije eliminacije probavljene i neprobavljene hrane u obliku fecesa i srodne funkcije.

Uključuje: funkcije eliminacije, fekalne konzistencije, učestalost defekacije; fekalnu kontinenciju, flatulenciju; oštećenja kao što su konstipacija, dijareja, vodenasta stolica i neadekvatno funkcioniranje analnog sfinktera ili inkontinencija.

Isključuje: probavne funkcije (f515); funkcije asimilacije (f520); osjete povezane s probavnim sustavom (f535).

f5250 Eliminacija fecesa

Funkcije eliminacije probavljene hrane iz rektuma, uključujući funkcije kontrakcije abdominalnih mišića u samom aktu defekacije.

f5251 Konzistencija fecesa

Konzistencija fecesa kao što je tvrdoća, čvrstoća, mekoća ili vodenastost.

f5252 Učestalost defekacije

Funkcije koje su uključene u učestalost defekacije.

f5253 Fekalna kontinencija

Funkcije uključene u svjesnu kontrolu funkcije eliminiranja hrane.

f5254 Nadutost (flatulencija)

Funkcije uključene u izbacivanje pretjeranih količina zraka ili plinova iz crijeva.

f5258 Defekacijske funkcije, drugačije specificirano**f5259 Defekacijske funkcije, nespecificirano****f530 Funkcije održavanja tjelesne mase**

Funkcije održavanja odgovarajuće tjelesne mase, uključujući porast mase tijekom razvojnog razdoblja.

Uključuje: funkcije održavanja prihvatljivog ITM-a (indeksa tjelesne mase); oštećenja kao što su nedovoljna tjelesna masa, kaheksija, gubitak tjelesne mase, prekomjerna tjelesna masa, mršavost i takve kao kod primarne i sekundarne pretilosti.

Isključuje: funkcije asimilacije (f520); opće metaboličke funkcije (f540); funkcije endokrinih žlijezda (f555).

f535 Osjeti povezani s probavnim sustavom

Osjeti koji potiču uzimanje hrane, uzimanje pića i srodne probavne funkcije.

Uključuje: osjet mučnine, osjećaj nadutosti i osjećaj grčeva u trbuhu; punoća želuca, osjećaj "knedle", spazam želuca, zrak u želucu i žgaravica.

Isključuje: osjet boli (f280); funkcije unosa hrane (f510); probavne funkcije (f515); funkcije defekacije (f525).

f5350 Osjeti mučnine

Osjet potrebe za povraćanjem.

f5351 Osjećaj nadutosti

Osjet distenzije želuca ili abdomena.

f5352 Osjet abdominalnih grčeva

Osjet spastičnih ili bolnih mišićnih kontrakcija glatkih mišića gastrointestinalnog trakta.

f5358 Osjeti povezani s probavnim traktom, drugačije specificirano**f5359 Osjeti povezani s probavnim traktom, nespecificirano****f539** **Funkcije povezane s probavnim traktom, drugačije specificirano i nespecificirano*****Funkcije povezane s metabolizmom i endokrinim sustavom (f540-f559)*****f540** **Opće metaboličke funkcije**

Funkcije regulacije esencijalnih komponenata tijela kao što su ugljikohidrati, proteini i masti, konverziju jednog u drugo, i njihovu razgradnju u energiju.

Uključuje: funkcije metabolizma, bazalni metabolizam, metabolizam ugljikohidrata, proteina i masti, katabolizam, anabolizam, stvaranje energije u tijelu; porast i pad bazalnog metabolizma.

Isključuje: funkciju asimilacije (f520); funkcije održavanja tjelesne mase (f530); funkcije održavanja ravnoteže elektrolita, vode i minerala (f545); termoregulacijske funkcije (f550); funkcije endokrinih žlijezda (f555).

f5400 Bazalni metabolizam

Funkcije uključene u potrošnju kisika u tijelu pri određenim uvjetima mirovanja i temperature.

Uključuje: porast ili pad bazalnoga metabolizma; oštećenja kao što su hipertireoidizam ili hipotireoidizam.

f5401 Metabolizam ugljikohidrata

Funkcije uključene u proces kojim se ugljikohidrati iz hrane pohranjuju i razgrađuju u glukozu i dalje u ugljikov dioksid i vodu.

f5402 Metabolizam bjelančevina

Funkcije uključene u proces kojim se bjelančevine iz hrane pretvaraju u aminokiseline i dalje razgrađuju u tijelu.

f5403 Metabolizam masti

Funkcije uključene u proces kojim se masti iz hrane pohranjuju i razgrađuju u tijelu.

f5408 Opće metaboličke funkcije, drugačije specificirano**f5409 Opće metaboličke funkcije, nspecificirano****f545** **Funkcije ravnoteže elektrolita, vode i minerala**

Funkcije regulacije vode, minerala i elektrolita u tijelu.

Uključuje: funkciju ravnoteže vode, ravnoteže minerala kao što su kalcij, cink, željezo i ravnoteža elektrolita kao što su natrij i kalij; oštećenja kao što su retencija vode, dehidracija, hiperkalcijemija, hipokalcijemija, manjak željeza, hipernatrijemija, hiponatrijemija, hiperkalijemija, hipokalijemija.

Isključuje: funkcije hematološkog sustava (f430); opće metaboličke funkcije (f540); funkcije endokrinih žlijezda (f555).

f5450 Ravnoteža vode

Funkcije uključene u održavanje razine ili količine vode u tijelu.

Uključuje: oštećenja kao što su u dehidraciji ili rehidraciji.

f54500 Zadržavanje vode

Funkcija zadržavanja vode u tijelu.

f54501 Održavanje ravnoteže vode

Funkcije uključene u održavanja optimalne količine vode u tijelu.

f54508 Funkcija ravnoteže vode u tijelu, drugačije specificirano**f54509 Funkcija ravnoteže vode u tijelu, nspecificirano****f5451 Ravnoteža minerala**

Funkcije uključene u održavanje ravnoteže između unosa, pohranjivanja, iskorištenja i izlučivanja minerala u tijelu.

f5452 Ravnoteža elektrolita

Funkcije uključene u održavanje ravnoteže između unosa, pohranjivanja, iskorištenja i izlučivanja elektrolita iz tijela.

- f5458** Funkcije ravnoteže elektrolita, vode i minerala, drugačije specificirano
- f5459** Funkcije ravnoteže elektrolita, vode i minerala, nespecificirano

f550 Termoregulacijske funkcije

Funkcije regulacije tjelesne temperature.

Uključuje: funkcije održavanja tjelesne temperature; oštećenja kao što su hipotermija i hipertermija.

Isključuje: opće metaboličke funkcije (f540); funkcije endokrinih žlijezda (f555).

f5500 Tjelesna temperatura

Funkcije uključene u regulaciju temeljne tjelesne temperature.

Uključuje: oštećenje kao što su hipertermija i hipotermija.

f5501 Održavanje tjelesne temperature

Funkcije uključene u održavanje optimalne tjelesne temperature prema promjenama temperature okoliša.

Uključuje: toleranciju na hladnoću i toplinu.

f5508 Termoregulacijske funkcije, drugačije specificirano

f5509 Termoregulacijske funkcije, nespecificirano

f555 Funkcije endokrinih žlijezda

Funkcije stvaranja i reguliranja hormonskih razina u tijelu, uključujući cikličke promjene.

Uključuje: funkcije hormonske ravnoteže; hiperpituitarizam, hipopituitarizam, hipertireoidizam, hipotireoidizam, hiperadrenalizam, hipoadrenalizam, hiperparatireoidizam, hipoparatireoidizam, hipergonadizam, hipogonadizam.

Isključuje: opće metaboličke funkcije (f540); funkcije održavanja ravnoteže elektrolita, vode i minerala (f545); termoregulacijske funkcije (f550); spolne funkcije (f640); menstruacijske funkcije (f650).

f559 Funkcije povezane s metabolizmom i endokrinim sustavom, drugačije specificirano i nespecificirano

f598 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava, drugačije specificirano

f599 Funkcije probavnoga, metaboličkog i endokrinog sustava, nespecificirano

Poglavlje 6

Urogenitalne i reproduksijske funkcije

Ovo je poglavlje o funkcijama mokrenja i reproduksijskim funkcijama, uključujući spolne i prokreativne funkcije.

Urinarne funkcije (f610-f639)

f610 Urinarne ekskretorne funkcije

Funkcije filtracije i sakupljanja urina.

Uključuje: funkcije filtracije urina, skupljanje urina; oštećenja kao što su renalna insuficijencija, anurija, oligurija, hidronefroza, hipotonični mokraćni mjehur, opstrukcija uretera.

Isključuje: funkcije uriniranja (f620).

f6100 Filtracija urina

Funkcija filtracije urina u bubregu.

f6101 Skupljanje urina

Funkcije skupljanja i pohranjivanja urina ureterom i mokraćnim mjehurom.

f6108 Urinarne ekskretorne funkcije, drugačije specificirano

f6109 Urinarne ekskretorne funkcije, nespecificirano

f620 Funkcije uriniranja

Funkcije pražnjenja urina iz mokraćnoga mjehura.

Uključuje: funkcije uriniranja, učestalost uriniranja, urinarnu kontinenciju; oštećenja kao što su u stresu, tjeranje na mokrenje, refleksi, prepunjenost, kontinuirana inkontinencija, kapanje, automatski mjehur, poliurija, urinarna retencija i urinarna urgencija.

Isključuje: urinarnu ekskretornu funkciju (f610); osjete povezane s urinarnim funkcijama (f630).

f6200 Mokrenje

Funkcije pražnjenja mokraćnoga mjehura.

Uključuje: oštećenja kao što su u urinarnoj retenciji.

f6201 Učestalost mokrenja

Funkcije uključene u broj mokrenja.

f6202 Urinarna kontinencija

Funkcije kontrole mokrenja.

Uključuje: oštećenja kao što su u stresu, tjeranje na mokrenje, refleks, kontinuiranu i miješanu inkontinenciju.

f6208 Funkcije mokrenja, drugačije specificirano**f6209 Funkcije mokrenja, nspecificirano****f630 Osjeti povezani s funkcijama mokrenja**

Osjeti koji nastaju pražnjenjem i srodnim funkcijama mokrenja.

Uključuje: osjete nepotpuna pražnjenja urina, osjećaj punoće mokraćnoga mjehura.

Isključuje: osjete boli (f280); funkcije uriniranja (f620).

f639 Urinarne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano**Genitalne i reproduksijske funkcije (f640-f679)****f640 Spolne funkcije**

Mentalne i fizičke funkcije povezane sa spolnim aktom, uključujući faze uzbuđivanja, predigre, orgazma i smirivanja.

Uključuje: funkcije spolnog uzbuđenja, faze predigre, orgazma i smirivanja; funkcije povezane sa spolnim interesom, izvođenjem, erekcijom penisa i dražice, vlaženjem vagine, ejakulacijom, orgazmom; oštećenja kao što su impotencija, frigidnost, vaginizam, prerana ejakulacija, prijavizam i odgođena ejakulacija.

Isključuje: prokreativne funkcije (f660); osjete povezane s genitalnim i reproduksijskim funkcijama (f670).

f6400 Funkcije faze spolnog uzbuđivanja

Funkcije spolnog interesa i uzbuđenja.

f6401 Funkcije faze seksualne predigre

Funkcija uključenja u spolni odnos.

f6402 Funkcije faze orgazma

Funkcije dosezanja orgazma.

f6403 Funkcije faze seksualnog smirivanja

Funkcije zadovoljstva nakon orgazma i popratno opuštanje.

Uključuje: oštećenja kao što su nezadovoljstvo orgazmom.

f6408 Spolne funkcije, drugačije specificirano**f6409 Spolne funkcije, nespecificirano****f650 Menstruacijske funkcije**

Funkcije povezane s menstruacijskim ciklusom, uključujući pravilnost menstruacije i istjecanje menstrualne tekućine.

Uključuje: funkcije pravilnosti i intervala menstruacije, količina menstrualnoga krvarenja, menarhe, menopauzu; oštećenja kao što su primarna i sekundarna amenoreja, menoragija, polimenoreja i retrogradne predmenstrualne napetosti.

Isključuje: spolne funkcije (f640), prokreativne funkcije (f660), osjete povezane s genitalnim i reprodukcijama (f670); osjete boli (f280).

f6500 Redovitost menstruacijskoga ciklusa

Funkcije uključene u redovitost menstruacijskoga ciklusa.

Uključuje: prečeste ili prerijetke menstruacije.

f6501 Intervali između menstruacija

Funkcije povezane s vremenom koje prođe između dva menstruacijska ciklusa.

f6502 Količina menstruacijskoga krvarenja

Funkcije uključene u količinu menstruacijskoga krvarenja.

Uključuje: preoskudno krvarenje (hipomenoreja); preobilno krvarenje (menoragija, hipermenoreja).

f6508 Menstruacijske funkcije, drugačije specificirano**f6509 Menstruacijske funkcije, nespecificirano**

f660 Prokreacijske funkcije

Funkcije povezane s plodnošću, trudnoćom, rođenjem djeteta i dojenjem.

Uključuje: funkcije muške i ženske plodnosti, trudnoću i porođaj, dojenje; oštećenja kao što su azoospermija, oligozoospermija, agalaktoreja, galaktoreja, alaktacija i funkcije kao u subfertilitetu, sterilitetu, spontanom pobačaju; ektopičnu trudnoću, pobačaj, maleni fetus, hidramnion i preuranjeni porođaj i zastoj u porođaju.

Isključuje: spolne funkcije (f640); menstruacijske funkcije (f650).

f6600 Funkcije povezane s plodnošću

Funkcije povezane sa sposobnošću produkcije gameta za rađanje.

Uključuje: oštećenja kao što su u subfertilitetu i sterilitetu.

Isključuje: spolne funkcije (f640).

f6601 Funkcije povezane s trudnoćom

Funkcije uključene u začeće i trudnoću.

f6602 Funkcije povezane s porođajem

Funkcije uključene u porođaj.

f6603 Laktacija

Funkcije uključene u stvaranje mlijeka i dostupnost mlijeka djetetu.

f6608 Prokreacijske funkcije, drugačije specificirano**f6609 Prokreacijske funkcije, nespecificirano****f670 Osjeti povezani s genitalnim i reproduktivnim funkcijama**

Osjeti koji proizlaze iz spolnog uzbuđenja, odnosa, menstruacije i srodnih genitalnih i reproduktivskih funkcija.

Uključuje: osjete dispareunije, dismenoreje, napadaje vrućine tijekom postmenopauze i noćna znojenja tijekom postmenopauze.

Isključuje: osjet boli (f280); osjete povezane s urinarnim funkcijama (f630); spolne funkcije (f640); menstruacijske funkcije (f650); funkciju rađanja (f660).

f6700 Neugoda vezana uz spolni odnos

Osjeti povezani uz spolno uzbuđenje, predigru, odnos, orgazam i smirivanje.

- f6701 Neugoda povezana s menstruacijskim ciklusom**
Osjeti kod menstruacije, uključujući prijemenstruacijsku i poslijemenstruacijsku fazu.
- f6702 Nelagode vezane uz postmenopauzu**
Osjeti vezani uz prestanak menstruacijskog ciklusa.
Uključuje: napadaje vrućine i noćna znojenja tijekom postmenopauze.
- f6708 Osjeti povezani sa genitalnim i reprodukcijским funkcijama, drugačije specificirano**
- f6709 Osjeti povezani s genitalnim i reprodukcijским funkcijama, nespecificirano**
- f679 Genitalne i reprodukcijске funkcije, drugačije specificirano i nespecificirano**
- f698 Urogenitalne i reprodukcijске funkcije, drugačije specificirano**
- f699 Urogenitalne i reprodukcijске funkcije, nespecificirano**

Poglavlje 7

Neuromišićno-koštane funkcije i funkcije vezane uz kretanje

Ovo je poglavlje o funkcijama pokreta i pokretljivosti, uključujući funkcije zglobova, kostiju, refleksa i mišića.

Funkcije zglobova i kostiju (f710-f729)

f710 Funkcije pokretljivosti zglobova

Funkcije opsega i lakoće pokreta zgloba.

Uključuje: funkcije pokretljivosti pojedinoga zgloba ili nekoliko zglobova, kralježnice, ramena, lakta, ručnoga zgloba, kuka, koljena, gležnja, malih zglobova šake i stopala; općenito pokretljivosti zgloba; oštećenja kao što su hipermobilnost zglobova, ukočeni zglobovi, ukočeno rame, artritis

Isključuje: funkcije stabilnosti zglobova (f715); funkcije kontrole voljnih pokreta (f760).

f7100 Pokretljivost jednoga zgloba

Funkcije opsega i lakoće pokreta jednoga zgloba.

f7101 Pokretljivost nekoliko zglobova

Funkcije opsega i lakoće pokreta više od jednoga zgloba.

f7102 Pokretljivost zglobova općenito

Funkcije opsega i lakoće pokreta zglobova u cijelom tijelu.

f7108 Funkcije pokretljivosti zgloba, drugačije specificirano

f7109 Funkcije pokretljivosti zgloba, nespecificirano

f715 Funkcije stabilnosti zgloba

Funkcije održavanja strukturalnog integriteta zglobova.

Uključuje: funkcije stabilnosti jednoga zgloba, nekoliko zglobova i općenito zglobova; oštećenja kao što su nestabilnost ramenoga zgloba, dislokacija zgloba, dislokacija ramena i kuka.

Isključuje: funkcije pokretljivosti zgloba (f710).

f7150 Stabilnost jednoga zgloba
Funkcije održavanja strukturalnog integriteta jednoga zgloba.

f7151 Stabilnost nekoliko zglobova
Funkcije održavanja strukturalnog integriteta više od jednoga zgloba.

f7152 Stabilnost zglobova općenito
Funkcije održavanja strukturalnog integriteta zglobova u cijelom tijelu.

f7158 Funkcije stabilnosti zgloba, drugačije specificirano

f7159 Funkcije stabilnosti zgloba, nespecificirano

f720 Funkcije pokretljivosti kostiju
Funkcije opsega i lakoće pokreta lopatice, zdjelice, karpalnih i tarzalnih kostiju.

Uključuje: oštećenja kao što su ukočena lopatica i ukočena zdjelica.

Isključuje: funkcije pokretljivosti zglobova (f710).

f7200 Pokretljivost lopatice
Funkcije opsega i lakoće pokreta lopatice.

Uključuje: oštećenja kao što su protrakcija, retrakcija, laterorotacija i medijalna rotacija lopatice.

f7201 Pokretljivost zdjelice
Funkcije opsega i lakoće pokreta zdjelice.

Uključuje: rotaciju zdjelice.

f7202 Pokretljivost karpalnih kostiju
Funkcije opsega i lakoće pokreta karpalnih kostiju.

f7203 Pokretljivost tarzalnih kostiju
Funkcije opsega i lakoće pokreta tarzalnih kostiju.

f7208 Funkcije pokretnosti kosti, drugačije specificirano

f7209 Funkcije pokretnosti kosti, nespecificirano

f729 Funkcije zglobova i kostiju, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije mišića (f730-f749)

f730 Funkcije mišićne snage

Funkcije povezane sa snagom stvorenom kontrakcijom mišića i mišićnih skupina.

Uključuje: funkcije povezane sa snagom specifičnih mišića i mišićnih skupina, mišića jednog uda, jedne strane tijela, donje polovine tijela, svih udova, trupa i cijeloga tijela; oštećenja kao što su slabost malih mišića u stopalu i šaci, pareza mišića, mišićna paraliza, monoplegija, hemiplegija, paraplegija, kvadriplegija i akinetički mutizam.

Isključuje: funkcije struktura pridruženih oku (f215); funkcije mišićnog tonusa (f735); funkcije mišićne izdržljivosti (f740).

f7300 Snaga pojedinih mišića i mišićnih skupina

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom specifičnih i izoliranih mišića i mišićnih skupina.

Uključuje: oštećenja kao što su slabost malih mišića stopala ili šake.

f7301 Snaga mišića jednog uda

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom mišića i mišićnih skupina jedne ruke ili jedne noge.

Uključuje: oštećenja kao što su monopareza i monoplegija.

f7302 Snaga mišića jedne strane tijela

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom mišića i mišićnih skupina na lijevoj ili desnoj strani tijela.

Uključuje: oštećenja kao što su hemipareza i hemiplegija.

f7303 Snaga mišića u donjoj polovini tijela

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom mišića i mišićnih skupina u donjem dijelu tijela.

Uključuje: oštećenja kao što su parapareza i paraplegija.

f7304 Snaga mišića svih udova

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom mišića i mišićnih skupina u sva četiri uda.

Uključuje: oštećenja kao što su tetrapareza i tetraplegija.

f7305 Snaga mišića trupa

Funkcije povezane sa snagom koja se stvara kontrakcijom mišića i mišićnih skupina trupa.

f7306 Snaga svih mišića tijela

Funkcije povezane sa snagom koja se razvija kontrakcijom svih mišića i mišićnih skupina tijela.

Uključuje: oštećenja kao što je akinetički mutizam.

f7308 Funkcije snage mišića, drugačije specificirano**f7309 Funkcije snage mišića, nespecificirano****f735 Funkcije mišićnoga tonusa**

Funkcije povezane s tenzijom kod mišića u mirovanju i otpor pri pasivnom pokretanju mišića.

Uključuje: funkcije povezane s tonusom izoliranih mišića i mišićnih skupina, mišića jednog uda, jedne polovine tijela i donje polovine tijela, mišića svih udova, mišića trupa i svih mišića tijela; oštećenja kao što su hipotonija, hipertonija i mišićna spastičnost.

Isključuje: funkcije mišićne snage (f730); funkcije mišićne izdržljivosti (f740).

f7350 Tonus izoliranih mišića i mišićnih skupina

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja se pojavljuje kao otpor pri pasivnom pokretu.

Uključuje: oštećenja kao što su fokalna distonija, npr. tortikolis.

f7351 Tonus mišića jednog uda

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja se pojavljuje kao otpor pri pasivnom pokretu, u jednoj ruci ili nozi.

Uključuje: oštećenja povezana s monoparezom i monoplegijom.

f7352 Tonus mišića jedne strane tijela

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja se pojavljuje kao otpor pri pasivnom pokretu u desnoj ili lijevoj strani tijela.

Uključuje: oštećenja pri hemiparezi i hemiplegiji.

f7353 Tonus mišića donje polovine tijela

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja se pojavljuje kao otpor pri pasivnom pokretu u donjoj polovini tijela.

Uključuje: oštećenja pri paraparezi i paraplegiji.

f7354 Tonus mišića svih udova

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja nastaje kao otpor pri pasivnom pokretu u svim udovima.

Uključuje: oštećenja pri tetraparezi i tetraplegiji.

f7355 Tonus mišića trupa

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja nastaje kao otpor pri pasivnom pokretu trupa.

f7356 Tonus svih mišića tijela

Funkcije povezane s napetošću mišića (izoliranih ili skupine mišića) koja se pojavljuje u mirovanju i/ili napetošću koja nastaje kao otpor pri pasivnom pokretu cijeloga tijela.

Uključuje: oštećenja kao što su opća distonija i Parkinsonova bolest, ili opća pareza i paraliza.

f7358 Funkcije mišićnoga tonusa, drugačije specificirano**f7359 Funkcije mišićnoga tonusa, nespecificirano****f740 Funkcije mišićne izdržljivosti**

Funkcije povezane sa sposobnošću održavanja mišićne kontrakcije kroz potrebno razdoblje.

Uključuje: funkcije povezane s održavanjem mišićne kontrakcije izoliranih mišića ili mišićnih skupina i svih mišića tijela; oštećenja kao što je miastenija gravis.

Isključuje: funkcije tolerancije napora (f455); funkcije mišićne snage (f730); funkcije mišićnoga tonusa (f735).

f7400 Izdržljivost izoliranih mišića

Funkcije vezane uz sposobnost održavanja kontrakcije izoliranih mišića kroz potrebno razdoblje.

f7401 Izdržljivost mišićnih skupina

Funkcije vezane uz sposobnost održavanja kontrakcije izoliranih mišićnih skupina kroz potrebno razdoblje.

Uključuje: oštećenja povezana s monoparezom, monoplegijom, hemiparezom i hemiplegijom, paraparezom i paraplegijom.

f7402 Izdržljivost svih mišića tijela

Funkcije vezane uz sposobnost održavanja kontrakcije svih mišića kroz potrebno razdoblje.

Uključuje: oštećenja povezana s tetraparezom, tetraplegijom, općom parezom i paralizom.

f7408 Funkcije mišićne izdržljivosti, drugačije specificirano**f7409 Funkcije mišićne izdržljivosti, nspecificirano****f 749 Mišićne funkcije, drugačije specificirano i nspecificirano*****Funkcije kretanja (f750-f789)*****f750 Funkcije motoričkog refleksa**

Funkcije nevoljnih kontrakcija mišića prema specifičnom podražaju.

Uključuje: funkcije motoričkog refleksa istezanja, automatski lokalni zglobni refleks, refleksi zbog štetnih podražaja i drugih eksteroceptivnih podražaja; refleks povlačenja, refleks bicepsa, radijalni refleks, refleks kvadricepsa, patelarni refleks, gležanjski refleks.

f7500 Motorički refleks istezanja

Funkcije nevoljnih kontrakcija mišića automatski induciranih istezanjem.

f7501 Refleksi zbog štetnih podražaja

Funkcije nevoljnih kontrakcija mišića automatski induciranih bolju ili drugim štetnim podražajima.

Uključuje: refleks povlačenja.

f7502 Refleksi zbog drugih eksteroceptivnih podražaja

Funkcije nevoljnih kontrakcija mišića automatski induciranih vanjskim podražajima, a koji nisu štetni podražaji.

f7508 Funkcije motoričkog refleksa, drugačije specificirano

f7509 Funkcije motoričkog refleksa, nespecificirano**f755 Funkcije automatskih reakcija**

Funkcije automatskih kontrakcija velikih mišića ili cijeloga tijela induciranih tjelesnom pozicijom, ravnotežom i tretirajućim podražajima.

Uključuje: funkcije posturalne reakcije, reakcije ispravljanja, reakcije prilagodbe, reakcije ravnoteže, potporne reakcije, obrambene reakcije.

Isključuje: funkcije motoričkog refleksa (f750).

f760 Funkcije kontrole voljnih pokreta

Funkcije povezane s kontrolom i koordinacijom voljnih pokreta i pod voljnim nadzorom.

Uključuje: funkcije kontrole jednostavnih voljnih pokreta i složenih voljnih pokreta, koordinaciju voljnih pokreta, potporne funkcije ruke i noge, motoričku koordinaciju lijevo-desno, koordinaciju oko-ruka, koordinaciju oko-stopalo; oštećenja kao što su problemi kontrole i koordinacije, npr. disdijadahokinezija.

Isključuje: funkcije mišićne snage (f730), funkcije nevoljnih pokreta (f765); funkciju obrasca hoda (f770).

f7600 Kontrola jednostavnih voljnih pokreta

Funkcije i pod kontrolom i koordinacijom jednostavnih ili izoliranih voljnih pokreta.

f7601 Kontrola kompleksnih voljnih pokreta

Funkcije povezane s kontrolom i koordinacijom kompleksnih voljnih pokreta i pod voljnim nadzorom.

f7602 Koordinacija voljnih pokreta

Funkcije povezane s koordinacijom jednostavnih i kompleksnih voljnih pokreta, izvođenje kretnji u smislenom slijedu kombinacija.

Uključuje: koordinaciju desno-lijevo, koordinaciju vizualno usmjerenog pokreta, kao što je koordinacija oko-ruka i koordinacija oko-noga; oštećenja kao što je disdijadahokinezija.

f7603 Potporne funkcije ruke ili noge

Funkcije povezane s kontrolom i koordinacijom voljnih pokreta i pod voljnim nadzorom, prebacivanjem težine bilo na ruke (lakti ili šake) ili na noge (koljena ili stopala).

f7608 Funkcije kontrole voljnog pokreta, drugačije specificirano

f7609 Funkcije kontrole voljnog pokreta, nespecificirano**f765** **Funkcije nevoljnih pokreta**

Funkcije nenamjernih, neciljanih ili poluciljanih nevoljnih kontrakcija mišića ili mišićnih skupina.

Uključuje: nevoljne kontrakcije mišića; oštećenja kao što su tremor, tikovi, manirizam, stereotipije, motorička ustrajnost, koreja, atetoza, vokalni tikovi, distonički pokreti i diskinezija.

Isključuje: funkcije kontrole voljnih pokreta (f760); funkcije obrazaca hoda (f770).

f7650 Nevoljne kontrakcije mišića

Funkcije nenamjernih, neciljanih ili poluciljanih nehotimičnih kontrakcija mišića ili skupina mišića, kao što su pri psihološkim disfunkcijama.

Uključuje: oštećenja kao što su koreatični i atetotični pokreti; poremećaji pokreta pri spavanju.

f7651 Tremor

Funkcije alternirajućih kontrakcija i relaksacija skupina mišića oko zgloba, što rezultira treperenjem udova.

f7652 Tikovi i manirizmi

Funkcije repetitivnih, kvazisvrhovitih, nevoljnih kontrakcija skupine mišića.

Uključuje: oštećenja kao što su vokalni tikovi, koprofalija i bruksizam.

f7653 Stereotipije i motorička perseveracija

Funkcije spontanijih, nesvrhovitih kretnji kao što su repetitivno zibanje naprijed-natrag, klimanje glavom ili migoljenje.

f7658 Funkcije nevoljnih kretnji, drugačije specificirano

f7659 Funkcije nevoljnih kretnji, nespecificirano**f770 Funkcije obrazaca hoda**

Funkcije načina kretanja u hodu, trčanju ili drugim pokretima cijeloga tijela.

Uključuje: obrasce hoda i obrasce trčanja; oštećenja kao što su spastični hod, hemiplegični hod, paraplegični hod, asimetrični hod, šepanje i ukočeni obrazac hoda.

Isključuje: funkcije mišićne snage (f730); funkcije mišićnoga tonusa (f735); funkcije kontrole voljnih pokreta (f760); funkcije nevoljnih pokreta (f765).

f780 Osjeti povezani s mišićima i funkcijama kretanja

Osjeti povezani s mišićima ili mišićnim skupinama tijela i njihovih pokreta.

Uključuje: osjete mišićne zakočenosti i mišićne ukrućenosti, mišićni spazam ili konstrikciju, i težinu u mišićima.

Isključuje: osjet boli (f280).

f7800 Osjet mišićne ukočenosti

Osjet mišićne ukočenosti ili ukrućenosti.

f7801 Osjet mišićnoga spazma

Osjet nevoljnih kontrakcija mišića ili skupine mišića.

f7808 Osjeti povezani s mišićima i funkcijama kretanja, drugačije specificirano**f7809 Osjeti povezani s mišićima i pokretima, nespecificirano****f789 Funkcije kretanja, drugačije specificirano i nespecificirano****f798 Neuromišićnokoštane funkcije i funkcije povezane s kretanjem, drugačije specificirano**

f799 Neuromišićnokoštane funkcije i funkcije povezane s kretanjem, nespecificirano

Poglavlje 8

Funkcije kože i srodnih struktura

Ovo je poglavlje o funkcijama kože, nokata i kose.

Funkcije kože (f810-f849)

f810 Zaštitna funkcija kože

Funkcija kože kojom se tijelo štiti od fizičkih, kemijskih i bioloških prijetnji.

Uključuje: funkcije zaštite od sunca i drugih radijacija, fotosenzitivnost, pigmentaciju, kvalitetu kože; izolirajuću funkciju kože, formiranje kalusa, otvrdnuća; oštećenja kao što su raspucana koža, ulkusi, dekubitusi i stanjenje kože.

Isključuje: reparativne funkcije kože (f820); druge funkcije kože (f830).

f820 Reparativne funkcije kože

Funkcije kože za zacjeljivanje rasklina i ostalih oštećenja kože.

Uključuje: funkcije stvaranja kraste, zacjeljivanje, stvaranje ožiljka; stvaranje modrice i keloidne formacije.

Isključuje: zaštitne funkcije kože (f810); druge funkcije kože (f830).

f830 Druge funkcije kože

Funkcije kože koje nisu zaštita i reparacija, kao što su funkcije hlađenja i izlučivanja znoja.

Uključuje: funkcije znojenja, funkcije žlijezda kože i miris tijela kao njihova posljedica.

Isključuje: zaštitnu funkciju kože (f810); reparativnu funkciju kože (f820).

f840 Kožni osjeti

Kožni osjeti kao što su svrbež, žarenje i trnci.

Uključuje: oštećenja kao što su osjećaj žmaraca i ježenja.

Isključuje: osjet boli (f280).

f849 Funkcije kože, drugačije specificirano i nespecificirano

Funkcije kose i noktiju (f850-f869)

f850 Funkcije kose

Funkcije kose, kao što su zaštita, boja i izgled.

Uključuje: funkcije rasta kose, pigmentaciju kose, područje na kojem raste kosa; oštećenja kao što su gubitak kose ili alopecija.

f860 Funkcije noktiju

Funkcije noktiju, kao što su zaštita, grebanje i izgled.

Uključuje: rast i pigmentaciju noktiju, kvalitetu noktiju.

f869 Funkcije kože i noktiju, drugačije specificirano i nespecificirano

f898 Funkcije kože i srodnih struktura, drugačije specificirano

f899 Funkcije kože i srodnih struktura, nespecificirano

STRUKTURE TIJELA

Definicije: **Strukture tijela su anatomske dijelove tijela kao što su organi, udovi i njihovi dijelovi.**

Oštećenja su problemi u funkciji ili strukturi tijela kao znatna devijacija ili gubitak.

Prvi atribut

Generički atribut s negativnom skalom primjenjuje se da bi se utvrdio opseg ili raspon oštećenja:

xxx.0 NEMA oštećenja	(bez, ne postoji, zanemarivo)	0–4%
xxx.1 BLAGO oštećenje	(neznatno.malo...)	5–24%
xxx.2 UMJERENO oštećenje	(srednje, jasno...)	25–49%
xxx.3 ZNATNO oštećenje	(jako, ekstremno...)	50–95%
xxx.4 KOMPLETNO oštećenje	(potpuno ...)	96–100%
xxx.8 nespecificirano		
xxx.9 neprimjenjivo		

Dan je širok raspon postotaka za procjenu kojima se može kvantificirati oštećenje tjelesne strukture. Na primjer, kada se specificira da nema oštećenja ili da postoji kompletno oštećenje šifra može imati pogrešku do 5%. Umjereno oštećenje je u sredini skale ukupnog oštećenja. Ovi se postotci moraju kalibrirati u percentilima u različitim područjima u odnosu prema odgovarajućim populacijskim normama. Za ujednačivanje u kvantifikaciji potrebno je istraživanjem razviti postupke utvrđivanja opsega oštećenja.

Drugi atribut

Služi za prikaz naravi promjena u svakom pojedinom dijelu tijela:

- 0 bez promjena u strukturi
- 1 potpuni izostanak
- 2 parcijalni izostanak
- 3 dodatni dio
- 4 promijenjene dimenzije
- 5 diskontinuitet
- 6 promjena položaja
- 7 kvalitativne promjene u strukturi, uključujući i nakupljanje tekućine
- 8 nespecificirano
- 9 neprimjenjivo

Treći atribut

Treba ga razviti za prikaz lokalizacije:

- 0 više od jedne regije
- 1 desno
- 2 lijevo
- 3 obje strane
- 4 prednji dio
- 5 stražnji dio
- 6 proksimalni dio
- 7 distalni dio
- 8 nespecificirano
- 9 neprimjenjivo

Za podrobno objašnjenje šifriranja u MKF-u pogledati u Dodatak 2.

Poglavlje 1

Strukture živčanoga sustava

s 110 Struktura mozga

- s1100 Strukture kortikalnog režnja
  - s11000 Frontalni režanj
  - s11001 Temporalni režanj
  - s11002 Parijetalni režanj
  - s11003 Okcipitalni režanj
  - s11008 Strukture kortikalnog režnja, drugačije specificirano
  - s11009 Strukture kortikalnog režnja, nespecificirano
- s1101 Struktura srednjega mozga
- s1102 Struktura diencefalona
- s1103 Bazalni gangliji i srodne strukture
- s1104 Struktura cerebeluma
- s1105 Struktura moždanoga debla
  - s11050 Produžena moždina
  - s11051 Pons
  - s11058 Struktura moždanoga debla, drugačije specificirano
  - s11059 Struktura moždanoga debla, nespecificirano
- s1106 Struktura kranijalnih živaca
- s1108 Struktura mozga, drugačije specificirano
- s1109 Struktura mozga, nespecificirano

s 120 Kralježnična moždina i srodne strukture

- s1200 Struktura kralježnične moždine

- s12000 Cervikalni dio kralježnične moždine
- s12001 Torakalni dio kralježnične moždine
- s12002 Lumbosakralni dio kralježnične moždine
- s12003 Kauda ekvina
- s12008 Struktura kralježnične moždine, drugačije specificirano
- s12009 Struktura kralježnične moždine, nespecificirano
- s1201 Spinalni živci
- s1208 Kralježnična moždina i srodne strukture, drugačije specificirano
- s1209 Kralježnična moždina i srodne strukture, nespecificirano
- s 130** Struktura meningi
- s 140** Struktura simpatičkoga živčanog sustava
- s 150** Struktura parasimpatičkoga živčanog sustava
- s 198** Struktura živčanog sustava, drugačije specificirano
- s 199** Struktura živčanog sustava, nespecificirano

Poglavlje 2

Oko, uho i srodne strukture

s210 Struktura očne duplje

s220 Struktura očne jabučice

s2200 Konjunktiva, sklera, korioideja

s2201 Rožnica

s2202 Šarenica

s2203 Retina

s2204 Leća

s2205 Staklasto tijelo

s2208 Struktura očne jabučice, drugačije specificirano

s2209 Strukture očne jabučice, nespecificirano

s230 Strukture oko oka

s2300 Suzne žlijezde i srodne strukture

s2301 Vjeđa

s2302 Obrva

s2303 Vanjski mišići oka

s2308 Strukture oko oka, drugačije specificirano

s2309 Strukture oko oka, nespecificirano

s240 Struktura vanjskoga uha

s250 Struktura srednjega uha

s2500 Bubnjić

s2501 Eustahijeva cijev

s2502 Slušne košćice

s2508 Struktura srednjega uha, drugačije specificirano

s2509 Struktura srednjega uha, nespecificirano

s 260 Strukture unutarnjeg uha

s2600 Kohleja

s2601 Vestibularni labirint

s2602 Semicirkularni kanali

s2603 Slušni meatus internus

s2608 Struktura unutarnjeg uha, drugačije specificirano

s2609 Struktura unutarnjeg uha, nespecificirano

s 298 Oko, uho i srodne strukture, drugačije specificirano

s 299 Oko, uho i srodne strukture, nespecificirano

Poglavlje 3

Strukture uključene u glas i govor

s310 Struktura nosa

s3100 Vanjski nos

s3101 Nosna pregrada

s3102 Nosne šupljine

s3108 Struktura nosa, drugačije specificirano

s3109 Struktura nosa, nespecificirano

s320 Struktura usta

s3200 Zubi

s3201 Desni

s3202 Struktura nepca

s32020 Tvrdo nepce

s32021 Meko nepce

s3203 Jezik

s3204 Struktura usana

s32040 Gornja usna

s32041 Donja usna

s3208 Struktura usta, drugačije specificirano

s3209 Struktura usta, nespecificirano

s330 Struktura ždrijela

s3300 Nazofarinks

s3301 Orofarinks

s3308 Struktura ždrijela, drugačije specificirano

s3309 Struktura ždrijela, nespecificirano

s 340 Struktura larinksa

s3400 Glasnice

s3408 Struktura larinksa, drugačije specificirano

s3409 Struktura larinksa, nespecificirano

s 398 Strukture uključene u glas i govor, drugačije specificirano

s 399 Strukture uključene u glas i govor, nespecificirano

Poglavlje 4

Strukture kardiovaskularnoga, imunosnog i respiracijskog sustava

s410 Struktura kardiovaskularnoga sustava

s4100 Srce

s41000 Pretkljetka

s41001 Kljetka

s41008 Struktura srca, drugačije specificirano

s41009 Struktura srca, nespecificirano

s4101 Arterije

s4102 Vene

s4103 Kapilare

s4108 Struktura kardiovaskularnoga sustava, drugačije specificirano

s4109 Struktura kardiovaskularnoga sustava, nespecificirano

s420 Struktura imunosnoga sustava

s4200 Limfne žile

s4201 Limfni čvorovi

s4202 Timus

s4203 Slezena

s4204 Koštana srž

s4208 Struktura imunosnoga sustava, drugačije specificirano

s4209 Struktura imunosnoga sustava, nespecificirano

s430 Struktura respiracijskoga sustava

s4300 Traheja

- s4301 Pluća
  - s43010 Bronhalno stablo
  - s43011 Alveole
  - s43018 Struktura pluća, drugačije specificirano
  - s43019 Struktura pluća, nespecificirano
- s4302 Torakalna šupljina
- s4303 Respiracijski mišići
  - s43030 Interkostalni mišići
  - s43031 Dijafragma
  - s43038 Respiracijski mišići, drugačije specificirano
  - s43039 Respiracijski mišići, nespecificirano
- s4308 Struktura respiracijskoga sustava, drugačije specificirano
- s4309 Struktura respiracijskoga sustava, nespecificirano
- s 498** Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava, drugačije specificirano
- s 499** Strukture kardiovaskularnoga, imunskog i respiracijskog sustava, nespecificirano

Poglavlje 5

Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom

- s510** Struktura žlijezda slinovnica
- s520** Struktura jednjaka
- s530** Struktura želuca
- s540** Struktura crijeva
  - s5400 Tanko crijevo
  - s5401 Debelo crijevo
  - s5408 Struktura crijeva, drugačije specificirano
  - s5409 Struktura crijeva, nspecificirano
- s550** Struktura gušterače
- s560** Struktura jetre
- s570** Struktura žučnog mjehura i žučnih kanala
- s580** Struktura endokrinih žlijezda
  - s5800 Hipofiza
  - s5801 Štitnjača
  - s5802 Paratireoidna žlijezda
  - s5803 Nadbubrežna žlijezda
  - s5808 Struktura endokrinih žlijezda, drugačije specificirano
  - s5809 Struktura endokrinih žlijezda, nspecificirano
- s598** Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom, drugačije specificirano
- s599** Strukture povezane s probavnim, metaboličkim i endokrinim sustavom, nspecificirano

Poglavlje 6

Strukture povezane s urogenitalnim i reproduksijskim sustavom

s610 Strukture urinarnoga sustava

s6100 Bubrezi

s6101 Ureteri

s6102 Mokraćni mjehur

s6103 Uretra

s6108 Struktura urinarnoga sustava, drugačije specificirano

s6109 Struktura urinarnoga sustava, nespecificirano

s620 Struktura dna zdjelice

s630 Struktura reproduksijskoga sustava

s6300 Jajnici

s6301 Struktura maternice

s63010 Trup maternice

s63011 Grljak maternice

s63012 Jajovodi

s63018 Struktura maternice, drugačije specificirano

s63019 Struktura maternice, nespecificirano

s6302 Dojke i bradavice

s6303 Struktura vagine i vanjskih genitalija

s63030 Klitoris

s63031 Velike usne

s63032 Male usne

s63033 Vaginalni kanal

s6304 Testisi

s6305 Struktura penisa

s63050 Glavić penisa

s63051 Tijelo penisa

s63058 Struktura penisa, drugačije specificirano

s63059 Struktura penisa, nespecificirano

s6306 Prostata

s6308 Strukture reproduktivnog sustava, drugačije specificirano

s6309 Strukture reproduktivnog sustava, nespecificirano

s 698 Strukture povezane s urogenitalnim i reproduktivnim sustavom, drugačije specificirano

s 699 Strukture povezane s urogenitalnim i reproduktivnim sustavom, nespecificirano

Poglavlje 7

Strukture povezane s kretanjem

s710 Strukture područja glave i vrata

- s7100 Kostí lubanje
- s7101 Kostí lica
- s7102 Kostí vrata
- s7103 Zglobovi glave i vrata
- s7104 Mišići područja glave i vrata
- s7105 Ligamenti i fascije područja glave i vrata
- s7108 Struktura glave i vrata, drugačije specificirano
- s7109 Struktura glave i vrata, nespecificirano

s720 Struktura područja ramena

- s7200 Kostí ramena
- s7201 Zglobovi ramena
- s7202 Mišići ramena
- s7203 Ligamenti i fascije ramena
- s7208 Struktura ramena, drugačije specificirano
- s7209 Struktura ramena, nespecificirano

s730 Struktura gornjeg uda (ruke)

- s7300 Struktura nadlaktice
  - s73000 Kostí nadlaktice
  - s73001 Zglob lakta
  - s73002 Mišići nadlaktice
  - s73003 Ligamenti i fascije nadlaktice

- s73008 Struktura nadlaktice, drugačije specificirano
- s73009 Struktura nadlaktice, nespecificirano
- s7301 Struktura podlaktice
  - s73010 Kostii podlaktice
  - s73011 Ručni zglob
  - s73012 Mišići podlaktice
  - s73013 Ligamenti i fascije podlaktice
  - s73018 Struktura podlaktice, drugačije specificirano
  - s73019 Struktura podlaktice, nespecificirano
- s7302 Struktura šake
  - s73020 Kostii šake
  - s73021 Zglobovi šake i prstiju
  - s73022 Mišići šake
  - s73023 Ligamenti i fascije šake
  - s73028 Struktura šake, drugačije specificirano
  - s73029 Struktura šake, nespecificirano
- s7308 Struktura gornjeg uda, drugačije specificirano
- s7309 Struktura gornjeg uda, nespecificirano
- s740** Struktura zdjelice
  - s7400 Kostii zdjelice
  - s7401 Zglobovi zdjelice
  - s7402 Mišići zdjelice
  - s7403 Ligamenti i fascije zdjelice
  - s7408 Struktura zdjelice, drugačije specificirano
  - s7409 Struktura zdjelice, nespecificirano

s750 Struktura donjeg uda (noge)**s7500** Struktura bedra**s75000** Kostí bedra**s75001** Zglob kuka**s75002** Mišići bedra**s75003** Ligamenti i fascije bedra**s75008** Struktura bedra, drugačije specificirano**s75009** Struktura bedra, nespecificirano**s7501** Struktura potkoljenice**s75010** Kostí potkoljenice**s75011** Zglob koljena**s75012** Mišići potkoljenice**s75013** Ligamenti i fascije potkoljenice**s75018** Struktura potkoljenice, drugačije specificirano**s75019** Struktura potkoljenice, nespecificirano**s7502** Struktura nožnoga zgloba i stopala**s75020** Kostí nožnoga zgloba i stopala**s75021** Nožni zglob i zglobovi stopala i prstiju**s75022** Mišići nožnoga zgloba i stopala**s75023** Ligamenti i fascije nožnoga zgloba i stopala**s75028** Struktura nožnoga zgloba i stopala, drugačije specificirano**s75029** Struktura nožnoga zgloba i stopala, nespecificirano**s7508** Struktura donjeg uda, drugačije specificirano**s7509** Struktura donjeg uda, nespecificirano

s760 Struktura trupa

- s7600 Struktura kralježnice
  - s76000 Cervikalna kralježnica
  - s76001 Torakalna kralježnica
  - s76002 Lumbalna kralježnica
  - s76003 Sakralna kralježnica
  - s76004 Kokcigealna kralježnica
  - s76008 Struktura kralježnice, drugačije specificirano
  - s76009 Struktura kralježnice, nespecificirano
- s7601 Mišići trupa
- s7602 Ligamenti i fascije trupa
- s7608 Struktura trupa, drugačije specificirano
- s7609 Struktura trupa, nespecificirano

s770 Popratne muskuloskeletalne strukture povezane s kretanjem

- s7700 Kost
- s7701 Zglobovi
- s7702 Mišići
- s7703 Ekstraartikularni ligamenti, fascije, ekstramuskularne aponeuroze, retinakuli, septumi, burze, nespecificirano
- s7708 Popratne muskuloskeletalne strukture povezane s kretanjem, drugačije specificirano
- s7709 Popratne muskuloskeletalne strukture povezane s kretanjem, nespecificirano

s798 Strukture povezane s kretanjem, drugačije specificirano**s799** Strukture povezane s kretanjem, nespecificirano

Poglavlje 8

Koža i srodne strukture

s 810 Struktura područja kože

- s8100 Koža glave i vrata
- s8101 Koža ramena
- s8102 Koža gornjeg uda (ruke)
- s8103 Koža područja zdjelice
- s8104 Koža donjeg uda (noge)
- s8105 Koža trupa i leđa
- s8108 Struktura kože, drugačije specificirano
- s8109 Struktura kože, nespecificirano

s 820 Struktura kožnih žlijezda

- s8200 Žlijezde znojnice
- s8201 Žlijezde lojnice
- s8208 Struktura kožnih žlijezda, drugačije specificirano
- s8209 Struktura kožnih žlijezda, nespecificirano

s 830 Struktura noktiju

- s8300 Nokti na prstima ruku
- s8301 Nokti na prstima nogu
- s8308 Struktura noktiju, drugačije specificirano
- s8309 Struktura noktiju, nespecificirano

s 840 Struktura kose

s 898 Koža i srodne strukture, drugačije specificirano

s 899 Koža i srodne strukture, nespecificirano

AKTIVNOSTI I SUDJELOVANJE

Definicije: Aktivnost je izvršenje zadaće ili neke radnje od strane pojedinca.

Sudjelovanje je uključenost u životnu situaciju.

Ograničenje aktivnosti su poteškoće koje pojedinac može imati u obavljanju aktivnosti.

Restrikcije u sudjelovanju su problemi koje pojedinac može imati pri uključivanju u životne situacije.

Atributi

Komponente područja Aktivnosti i sudjelovanje nalaze se u pojedinačnoj listi koja pokriva sva životna područja (od osnovnih učenja i gledanja do kompleksnih područja kao što su društvene zadaće). Ove komponente mogu se primijeniti za označivanje aktivnosti (a) ili sudjelovanja (p) ili oboje.

Postoje dva atributa za komponente Aktivnost i sudjelovanje, a to su atribut *izvođenje* i atribut *kapacitet*. Atribut *izvođenje* opisuje što pojedinac radi u svojem postojećem okruženju. Budući da postojeće okruženje daje jedan društveni kontekst, *izvođenje* koje se registrira ovim atributom može se također smatrati "uključenošću u životnu situaciju" ili "proživljenim iskustvom" ljudi u aktualnom kontekstu u kojem oni žive. Taj kontekst uključuje čimbenike okoline te sve aspekte fizičkoga, društvenog svijeta i stavove okoline, a koji se mogu šifrirati rabeći komponentu "čimbenika okruženja".

Atribut *kapacitet* opisuje sposobnost pojedinca da izvršava zadatak ili aktivnost. Taj atribut određuje najvišu moguću razinu funkcioniranja koju osoba može dosegnuti u određenom području i u određenom trenutku. Kapacitet se mjeri u jednolikom ili standardnom okolišu, te tako odražava sposobnost prilagođivanja pojedinca okolini. Komponente Čimbenici okoline mogu se rabiti za opisivanje karakteristika tog jednolikog ili standardnog okruženja.

I atributi *kapaciteta* i atributi *izvođenja* mogu se primjenjivati uz pomoćna sredstva ili osobnu pomoć ili bez njih, u skladu sa sljedećom skalom:

xxx.0 NEMA poteškoća	(bez, ne postoji, zanemarivo)	0–4%
xxx.1 BLAGA poteškoća	(neznatna, laka...)	5–24%
xxx.2 UMJERENA poteškoća	(srednja, jasna...)	25–49%
xxx.3 ZNATNA poteškoća	(jaka, ekstremna...)	50–95%
xxx.4 POTPUNO oštećenje	(potpuno...)	96–100%
xxx.8 nespecificirano		
xxx.9 neprimjenjivo		

Postoji širok raspon postotaka za one slučajeve za koje su dostupni baždareni mjerni instrumenti ili drugi standardi za kvantificiranje razmjera izvođenja ili ograničenja u izvođenju. Tako na primjer za šifru “Bez problema u izvođenju” ili “Kompletni problem u izvođenju”, ta skala ima granicu pogreške do 5%. “Umjereni problem izvođenja” je na polovini skale potpunog oštećenja. Postotci se moraju baždariti u različitim područjima s obzirom na standarde stanovništva. Kako bi se takva kvantifikacija primjenjivala na jedinstven način, moraju se postaviti jedinstveni postupci procjene razvijeni istraživanjima.

Za podrobno objašnjenje šifriranja u MKF-u pogledati u Dodatak 2.

Poglavlje 1

Učenje i primjena znanja

Ovo je poglavlje o procesu učenja, primjeni naučena znanja, procesu razmišljanja, rješavanju problema i donošenju odluke.

Svrhovita senzorička iskustva (a110-a129)

a 110 Promatranje

Korištenje osjetom vida za doživljavanje vizualnih podražaja, kao što je gledanje sportskih događaja ili dječje igre.

a 115 Slušanje

Korištenje osjetom sluha za doživljavanje slušnih podražaja, kao što je slušanje radija, glazbe ili predavanja.

a 120 Drugi svrhoviti osjeti

Korištenje drugim tjelesnim osjetima za doživljavanje podražaja, kao što je dodirivanje i osjećanje podloge, kušanje slatkiša ili mirisanje cvijeća.

a 129 Svrhovita senzorička iskustva, drugačijespecificirano ili nespecificirano

Temeljna učenja (a130-a159)

a 130 Imitiranje

Imitiranje ili oponašanje osnovnih komponenata učenja kao što su oponašanje kretnji glasova ili slova u abecedi.

a 135 Vježbanje

Ponavljanje slijeda događaja ili simbola temeljnih komponenata učenja, kao što je računanje do deset ili ponavljanje recitiranja pjesme.

a 140 Učenje čitanja

Razvoj sposobnosti čitanja pisanoga materijala (uključujući Brailleovo pismo) tečno i točno, kao što je razumijevanje slova i abecede, pravilan izgovor te razumijevanje riječi i fraza.

a 145 Učenje pisanja

Razvoj sposobnosti stvaranja simbola koji predstavljaju zvukove, riječi ili fraze kako bi se prenijelo odgovarajuće značenje (uključuje Brailleovo pismo), kao što je točno pisanje i korektna uporaba gramatike.

vo pismo), kao što je točno pisanje i korektna uporaba gramatike.

a 150 Učenje računanja

Razvoj sposobnosti manipuliranja brojevima i izvršavanje jednostavnih i složenih matematičkih operacija, kao što je uporaba matematičkih znakova za zbrajanje i oduzimanje i primjena ispravnih matematičkih operacija za rješavanje matematičkog problema.

a 155 Usvajanje vještina

Razvoj osnovnih i kompleksnih sposobnosti usvajanja integriranih skupina aktivnosti ili zadataka kako bi se započelo i nastavilo s usvajanjem vještine, kao što je uporaba pribora ili igranje šaha.

Uključuje: usvajanje osnovnih i kompleksnih vještina.

a1550 Usvajanje osnovnih vještina

Učenje osnovnih, svrhovitih aktivnosti, kao što je učenje rukovanja priborom za jelo, olovkom ili nekim jednostavnim alatom.

a1551 Usvajanje kompleksnih vještina

Učenje integriranih skupova aktivnosti kako bi se slijedila pravila, te za slijed i koordinaciju pokreta, kao što je učenje igranja poput nogometa ili uporaba alata u građevinarstvu.

a1558 Usvajanje vještina, drugačije specificirano**a1559 Usvajanje vještina, nspecificirano****a 159 Osnovna učenja, drugačije specificirano i nspecificirano*****Primjena znanja (a160-a179)*****a 160 Fokusiranje pozornosti**

Namjerno fokusiranje na specifične podražaje, kao što je odbacivanje buke koja odvlači pozornost.

a 163 Razmišljanje

Formuliranje ideja i manipuliranje idejama, konceptima i predodžbama bez obzira na to jesu li ciljani ili nisu, samostalni ili povezani, kao što je pisanje beletristike, dokazivanje teorema, igranje idejama, razmjena ideja, meditacija, duboko razmišljanje, nagađanje ili promišljanje.

Isključuje: rješavanje problema (a175); donošenje odluka (a177).

a 166 Čitanje

Obavljanje aktivnosti shvaćanja i interpretacije pisanoga jezika (npr. knjige, uputa ili novina u tekstu ili u Brailleovu pismu), sa svrhom dobivanja općeg znanja ili specifičnih informacija.

Isključuje: učenje čitanja (a140).

a 170 Pisanje

Uporaba ili stvaranje simbola jezika za prenošenje informacija, kao što je stvaranje pisanog zapisa o događajima ili idejama ili sastavljanje pisma.

Isključuje: učenje pisanja (a145).

a 172 Računanje

Izračunavanja uporabom matematičkih principa za rješavanje problema koji su opisani riječima te stvaranje ili prikazivanje rezultata, kao što je izračunavanje zbroja tri broja ili nalaženje rezultata dijeljenja jednog broja s drugim.

Isključuje: učenje računanja (a150).

a 175 Rješavanje problema

Pronalaženje rješenja za pitanja ili situacije identificiranjem i analizom problema, stvaranje opcija i rješenja, procjenjujući moguću posljedicu rješenja i provođenje odabranog rješenja, kao što je rješavanje problema između dvoje ljudi.

Uključuje: rješavanje jednostavnih i složenih problema.

Isključuje: razmišljanje (a163); donošenje odluka (a177).

a1750 Rješavanje jednostavnih problema

Pronalaženje rješenja za jednostavni problem, koje uključuje pojedinačni problem ili pitanje, identifikacijom i analizom pitanja, donošenjem rješenja, te ocjena mogućih posljedica rješenja i provođenje odabranog rješenja.

a1751 Rješavanje složenih problema

Pronalaženje rješenja za složene probleme uključujući mnogostruka i međusobno povezana pitanja ili nekoliko srodnih problema, identifikacijom i analizom pitanja, donošenjem rješenja, te ocjena mogućih posljedica rješenja i provođenje odabranog rješenja.

a1758 Rješavanje problema, drugačije specificirano**a1759 Rješavanje problema, nspecificirano**

a 177 Donošenje odluka

Odluka o izboru između opcija, provedba izbora, te ocjena posljedica izbora, kao što je odabir i kupnja određenog predmeta ili odluka o poduzimanju obavljanja jednog zadatka između zadataka koje treba obaviti.

Isključuje: razmišljanje (a163); rješavanje problema (a175).

a 179 Primjena znanja, drugačije specificirano i nspecificirano

a 198 Učenje i primjena znanja, drugačije specificirano

a 199 Učenje i primjena znanja, nspecificirano

Poglavlje 2

Opći zadatci i zahtjevi

Ovo je poglavlje o općem aspektu izvršavanja pojedinačnih ili mnogostrukih zadataka, organiziranja rutinskih zadataka i kako se nositi sa stresom. To se može primjenjivati zajedno sa specifičnijim zadacima ili aktivnostima za identifikaciju temeljnih karakteristika za obavljanje zadataka u različitim okolnostima.

a210 Poduzimanje pojedinačnog zadatka

Izvršavanje jednostavnih ili kompleksnih i koordiniranih aktivnosti povezanih s mentalnim i fizikalnim komponentama pojedinačnih zadataka, kao što je započinjanje zadatka, organiziranje vremena, prostora i materijala za zadatak, određivanje tempa za izvođenje zadatka, izvršavanje, završavanje i ustrajanje na zadatku.

Uključuje: poduzimanje jednostavnog ili složenog zadataka; poduzimanje jednostavnog zadatka neovisno ili u grupi.

Isključuje: usvajanje vještina (a155); rješavanje problema (a175); donošenje odluka (a177); poduzimanje višestrukih zadataka (a220).

a2100 Poduzimanje jednostavnog zadatka

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora potrebnih za jednostavni zadatak; izvršavanje jednostavnog zadatka s jednom važnom komponentom, kao što je čitanje knjige, pisanje pisma ili spremanje postelje.

a2101 Poduzimanje složenog zadatka

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora potrebnih za pojedinačni složeni zadatak; izvršavanje složenog zadatka s više od jedne komponente, koje mogu biti izvršene u redosljedu ili istodobno, kao što je razmještanje pokućstva u domu ili obavljanje zadatka za školu.

a2102 Samostalno poduzimanje pojedinačnog zadatka

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora za jednostavan ili složen zadatak; upravljanje zadatkom ili izvršavanje zadatka samostalno bez pomoći drugih.

a2103 Poduzimanje pojedinačnog zadatka u grupi

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora za pojedinačni, jednostavan ili složen zadatak; upravljanje ili izvršavanje zadatka s ljudima koji su uključeni u pojedine ili sve faze zadatka.

a2108 Poduzimanje pojedinačnog zadatka, drugačije specificirano

a2109 Poduzimanje pojedinačnog zadatka, nspecificirano

a 220 Poduzimanje višestrukih zadataka

Izvođenje jednostavnih ili složenih i koordiniranih aktivnosti kao sastavnih dijelova višestrukih, integriranih i složenih kompleksnih zadataka redom ili istodobno.

Uključuje: poduzimanje višestrukih zadataka; završavanje višestrukih zadataka; poduzimanje višestrukih zadataka neovisno ili u grupi.

Isključuje: usvajanje vještina (a155); rješavanje problema (a175); donošenje odluka (a177); poduzimanje pojedinačnog zadatka (a210).

a2200 Izvođenje višestrukih zadataka

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora za izvođenje nekoliko zadataka, upravljanje ili izvršavanje nekoliko zadataka zajedno ili redom.

a2201 Završavanje višestrukih zadataka

Završavanje nekoliko zadataka zajedno ili redom.

a2202 Poduzimanje višestrukih zadataka neovisno

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora za višestruke zadatke, upravljanje i izvršavanje pojedinačnih zadataka zajedno ili redom, samostalno i bez podrške drugih.

a2203 Poduzimanje višestrukih zadataka u grupi

Priprema, započinjanje i organiziranje vremena i prostora za izvršenje višestrukih zadataka, upravljanje i izvršavanje nekoliko zadataka zajedno ili pojedinačno, s drugima koji su uključeni u pojedinu fazu ili sve faze višestrukih zadataka.

a2208 Poduzimanje višestrukih zadataka, drugačije specificirano

a2209 Poduzimanje višestrukih zadataka, nspecificirano

a 230 Izvođenje dnevnih rutinskih poslova

Obavljanje jednostavnih ili složenih i koordiniranih akcija za planiranje, upravljanje i završavanje potrebnih svakodnevnih postupaka ili dužnosti, kao raspoređivanje vremena i stvaranje plana za odvojene aktivnosti tijekom dana.

Uključuje: upravljanje i ispunjavanje dnevnih rutinskih zadataka; upravljanje vlastitom razinom aktivnosti.

Isključuje: poduzimanje višestrukih zadataka (a220).

- a2301 Upravljanje dnevnim rutinskim zadatcima**
Obavljanje jednostavnih ili složenih i koordiniranih aktivnosti za planiranje i upravljanje potrebama svakodnevnih procedura ili dužnosti.
- a2302 Potpuno obavljanje dnevnih rutinskih postupaka**
Obavljanje jednostavnih ili složenih i koordiniranih aktivnosti za ispunjavanje potreba svakodnevnih procedura ili dužnosti.
- a2303 Upravljanje osobnom razinom aktivnosti**
Obavljanje aktivnosti i ponašanje za organiziranje potreba u pogledu energije i vremena potrebnih za svakodnevne postupke ili zadatke.
- a2308 Obavljanje dnevnih rutinskih zadataka, drugačije specificirano**
- a2309 Obavljanje dnevnih rutinskih zadataka, nespecificirano**
- a 240 Svladavanje stresa i drugih psihičkih zahtjeva**
Obavljanje jednostavnih ili složenih i koordiniranih aktivnosti za upravljanje i kontrolu psihičkih zahtjeva potrebnih za obavljanje zadataka koji zahtijevaju znatnu odgovornost i uključuju odvratanje pozornosti ili krize, kao što je upravljanje vozilom u gustom prometu te skrbr o više djece.
- Uključuje: svladavanje odgovornosti; svladavanje stresa i krize.*
- a2400 Svladavanje odgovornosti**
Obavljanje jednostavnih ili složenih i koordiniranih aktivnosti za upravljanje dužnostima pri obavljanju zadataka i za ocjenu zahtjeva za te dužnosti.
- a2401 Svladavanje stresa**
Obavljanje jednostavnih ili složenih koordiniranih aktivnosti za nošenje s pritiskom, nenadanim situacijama ili stresom koji je vezan uz izvođenje zadatka.
- a2402 Svladavanje krize**
Obavljanje jednostavnih ili složenih koordiniranih aktivnosti, a za nošenje s odlučujućim trenutcima u situaciji ili vremenu akutne opasnosti ili poteškoća.
- a2408 Svladavanje stresa i drugih psihičkih zahtjeva, drugačije specificirano**

- a2409** Svladavanje stresa i drugih psihičkih zahtjeva, nespecificirano
- a298** Opće zadaće i zahtjevi, drugačije specificirano
- a299** Opće zadaće i zahtjevi, nespecificirano

Poglavlje 3

Komuniciranje

Ovo je poglavlje o općim i specifičnim karakteristikama komuniciranja jezikom, znakovima i simbolima, a uključuje primanje i stvaranje poruka, vođenje razgovora te uporabu komunikacijskih sredstava i tehnika.

Komuniciranje – primanje poruka (a310-a329)

a310 Komuniciranje – primanje govornih poruka

Obuhvaća doslovna i implicitna značenja poruka u govornom jeziku, kao što je razumijevanje da izjava potvrđuje činjenicu ili da je idiomatski izraz.

a315 Komuniciranje – primanje neverbalnih poruka

Obuhvaća doslovna i implicitna značenja poruka koje se prenose gestama, simbolima i crtežima, kao što je prepoznavanje da je dijete umorno kad trlja oči, a zvono za uzbunu znači vatru.

Uključuje: komuniciranje – primanje poruka tjelesnih pokreta, općih znakova i simbola, crteža i fotografija.

a3150 Komuniciranje – primanje poruka – tjelesni pokreti

Obuhvaća značenje koje se prenosi izrazima lica, pokretima ruku ili znakovima, položajem tijela i drugim oblicima govora tijela.

a3151 Komuniciranje – primanje poruka – opći znakovi i simboli

Obuhvaća značenje koje predstavljaju javni znakovi i simboli kao što su prometni znakovi, znakovi upozorenja, muzičke ili znanstvene oznake i slike.

a3152 Komuniciranje – primanje poruke – crteži i fotografije

Obuhvaća značenje koje predstavljaju crteži (npr. crte, grafičke skice, uljene slike, trodimenzionalni prikazi), grafikoni, tablice i fotografije, kao što je razumijevanje da oznaka na više na tablici za mjerenje visine znači da dijete raste.

a3158 Komuniciranje – primanje poruka – neverbalne poruke, drugačije specificirano

a3159 Komuniciranje – primanje poruka – neverbalne poruke, nespecificirano

a 320 Komuniciranje – primanje poruka – formalne poruke na jeziku znakova

Primanje i razumijevanje poruka na formalnom jeziku znakova s doslovnim i implicitnim značenjem.

a 325 Komuniciranje – primanje poruka – pisane poruke

Razumijevanje doslovnih i implicitnih značenja poruka koje se prenose pisanim jezikom (uključujući Brailleovo pismo), kao što je praćenje političkih zbivanja u dnevnom tisku i razumijevanje namjera religijskih tekstova.

a 329 Komuniciranje – primanje poruka – drugačije specificirano i nespecificirano***Komuniciranje – stvaranje (a330 – a349)*****a 330 Govor**

Stvaranje riječi, fraza i dužih dijelova teksta u govornim porukama s doslovnim i implicitnim značenjem, kao što je iznošenje činjenica i pričanje priča govornim jezikom.

a 335 Stvaranje neverbalnih poruka

Uporaba gesta, simbola i crteža za prenošenje poruka, kao što je pokret glavom kao znak neslaganja ili crtanje slike ili dijagrama za priopćavanje činjenice ili složene ideje.

Uključuje: stvaranje tjelesnih pokreta, znakova, simbola, crteža i fotografija.

a3350 Stvaranje govora tijela

Prenošenje značenja pokretima tijela, kao što su geste lica (npr. smijanje, mrštenje, treptanje), pokreti ruku i šaka, držanje tijela (kao što je zagrljaj kao znak srdačnosti).

a3351 Stvaranje znakova i simbola

Prenošenje značenja znakovima i simbolima (kao što su slike, *Bliss board*, znanstveni simboli) i sustavi simboličkih oznaka, kao što je uporaba muzičkih nota za izražavanje melodije.

a3352 Stvaranje crteža i fotografija

Prenošenje značenja crtanjem, slikanjem, skiciranjem, stvaranjem dijagrama, slika ili fotografija, kao što je crtanje karte za pružanje uputa do određenog mjesta.

a3358 Stvaranje neverbalnih poruka, drugačije specificirano

a3359 Stvaranje neverbalnih poruka, nespecificirano

a 340 Stvaranje poruka u formalnom jeziku znakova
Prenošenje, formalnim jezikom znakova, doslovnog i implicitnog značenja.

a 345 Pisanje poruka
Stvaranje doslovnih i implicitnih poruka koje se prenose pisanim jezikom, kao što je pisanje pisma prijatelju.

a 349 Komuniciranje – stvaranje, drugačije specificirano ili nespecificirano

Konverzacija i uporaba komunikacijskih sredstava i tehnika (a350-a369)

a 350 Konverzacija
Započinjanje, održavanje i završetak razmjene misli i ideja, govornim, pisanim, znakovnim jezikom ili drugim oblicima jezika, s jednom osobom ili više poznatih ili nepoznatih osoba, u formalnoj ili neobveznoj situaciji.

Uključuje: započinjanje, održavanje i završetak konverzacije; konverzaciju s jednom osobom ili više osoba.

a3500 Započinjanje konverzacije
Početak dijaloga ili razmjene, kao što je predstavljanje sebe, izražavanje uobičajenih pozdrava, uvođenje teme ili postavljanje pitanja.

a3501 Održavanje konverzacije
Nastavljanje i oblikovanje dijaloga ili razmjene dodavanjem ideja, uvođenjem nove teme ili vraćanjem na temu koja je bila prije spomenuta, kao i naizmjenično govorenje ili pjevanje.

a3502 Završavanje konverzacije
Završavanje dijaloga ili razmjene mišljenja s uobičajenim završnim izjavama ili izrazima, završavanjem razgovora o dotičnoj temi.

a3503 Konverzacija s jednom osobom
Započinjanje, održavanje, oblikovanje i završavanje dijaloga

ili razmjene mišljenja s jednom osobom, kao što je rasprava o vremenu s prijateljem.

a3504 Konverzacija s više ljudi

Započinjanje, održavanje, oblikovanje i završavanje dijaloga ili razmjene mišljenja s više od jedne osobe, kao što je započinjanje i sudjelovanje u grupnoj razmjeni mišljenja.

a3508 Konverzacija, drugačije specificirano

a3509 Konverzacija, nspecificirano

a355 Diskusija

Započinjanje, održavanje i završetak ispitivanja problema, argumentima za ili protiv, ili debata s pomoću govornoga, pisanoga, znakovnog ili drugih oblika jezika, s jednom osobom ili više poznatih ili nepoznatih osoba, u formalnim ili opuštenim situacijama.

Uključuje: diskusiju s jednom osobom ili s više ljudi.

a3550 Diskusija s jednom osobom

Započinjanje, održavanje, oblikovanje, završavanje rasprave ili debate s jednom osobom.

a3551 Diskusija s više osoba

Započinjanje, održavanje, oblikovanje, završavanje rasprave ili debate s više od jedne osobe.

a3558 Diskusija, drugačije specificirano

a3559 Diskusija, nspecificirano

a360 Uporaba komunikacijskih uređaja i tehnika

Uporaba uređaja, tehnika i drugih sredstava u svrhu priopćavanja, kao što je nazivanje prijatelja telefonom.

Uključuje: uporabu telekomunikacijskih uređaja, uporabu pisanih strojeva i komunikacijskih tehnika.

a3600 Uporaba telekomunikacijskih uređaja

Uporaba telefona ili drugih naprava, kao što je faks ili teleks naprava kao sredstvo komunikacije.

a3601 Uporaba pisanih naprava

Uporaba naprava za pisanje, kao što su pisači strojevi, kompjutori, Brailleovi pisači kao sredstva komunikacije.

- a3602 Uporaba komunikacijskih tehnika**
Obavljanje akcija i zadataka uključenih u tehnike komunikacije, kao što je čitanje s usana.
- a3608 Uporaba komunikacijskih uređaja i tehnika, drugačije specificirano**
- a3609 Uporaba komunikacijskih uređaja i tehnika, nspecificirano**
- a369 Konverzacija i uporaba komunikacijskih sredstava i tehnika, drugačije specificirano i nspecificirano**
- a398 Komuniciranje, drugačije specificirano**
- a399 Komuniciranje, nspecificirano**

Poglavlje 4

Pokretljivost

Ovo je poglavlje povezano s kretanjem: mijenjanjem tjelesne pozicije i lokacije ili premještanjem s jednog mjesta na drugo i nošenjem, pokretanjem ili rukovanjem predmetima, hodanjem, trčanjem ili penjanjem i uporabom različitih oblika prijevoza.

Mijenjanje i održavanje osnovnih položaja tijela (a410-a429)

a410 Mijenjanje osnovnog položaja tijela

Zauzimanje i mijenjanje položaja tijela i premještanje s jednog mjesta na drugo, kao što je dizanje sa stolca da bi se leglo u postelju i zauzimanje i napuštanje položaja klečanja ili čučanja.

Uključuje: promjenu položaja tijela iz položaja ležanja, čučanja, klečanja, sjedenja, stajanja, saginjanja, te mijenjanje težišta tijela.

Isključuje: samopremještanje (a420).

a4100 Ležanje

Zauzimanje i mijenjanje položaja ležanja ili promjena položaja tijela iz horizontalnog u neki drugi položaj, kao što je ustajanje ili sjedanje.

Uključuje: zauzimanje položaja ležanja ničice.

a4101 Čučanje

Zauzimanje i mijenjanje položaja sjedenja ili čučanja na bedrima sa skupljenim koljenima, na petama kao što je to nužno u zahodima čučavcima ili pri promjeni položaja iz čučanja u bilo koji drugi položaj kao što je ustajanje.

a4102 Klečanje

Zauzimanje i mijenjanje položaja gdje tijelo podržavaju savijena koljena, kao što je pri molitvi ili promjeni položaja tijela u bilo koji drugi položaj, kao što je ustajanje.

a4103 Sjedenje

Zauzimanje i mijenjanje položaja sjedenja i promjene položaja tijela iz sjedećega u bilo koji drugi položaj, kao što je ustajanje ili lijeganje.

Uključuje: zauzimanje sjedećeg položaja sa savinutim koljenima ili prekriženim nogama; zauzimanje sjedećega položaja s oslanjanjem na stopala ili bez oslanjanja na stopala.

a4104 Stajanje

Zauzimanje i mijenjanje položaja stajanja ili promjene položaja tijela iz stojećega u neki drugi položaj, kao što je lijeganje ili sjedenje.

a4105 Saginjanje

Pokret savijanja leđa prema dolje ili u stranu kao što je pri klanjanju ili podizanju nekog predmeta s poda.

a4106 Promjena težišta tijela

Prilagođivanje ili premještanje težine tijela iz jednog položaja u drugi za vrijeme sjedenja, stajanja ili ležanja, kao što je premještanje s jedne noge na drugu pri stajanju.

Isključuje: premještanje (a420); hodanje (a450).

a4108 Promjena osnovnog položaja tijela, drugačije specificirano**a4109 Promjena osnovnog položaja tijela, nespecificirano****a 415 Održavanje položaja tijela**

Zadržavanje istog položaja tijela, kao što je ostati sjediti ili ostati stajati na poslu ili u školi.

Uključuje: održavanje položaja ležanja, čučanja, klečanja, sjedenja ili stajanja.

a4150 Održavanje ležećeg položaja

Ostajanje u ležećem položaju koliko je potrebno, kao što je ležanje potrbuške u krevetu.

Uključuje: ležanje potrbuške (licem prema dolje ili ničice), ili na leđima (s licem prema gore) ili na boku.

a4151 Održavanje čučjećeg položaja

Ostajanje u čučjećem položaju koliko je potrebno, kao što je sjedenje na podu bez sjedala.

a4152 Održavanje klečećeg položaja

Ostajanje u klečećem položaju gdje tijelo podržavaju noge savinute u koljenima koliko je potrebno, kao što je za vrijeme molitve u crkvi.

a4153 Održavanje sjedećeg položaja

Ostajanje u sjedećem položaju na sjedištu ili podu koliko je potrebno, kao što je sjedenje za pisaćim stolom ili za stolom.

Uključuje: ostajanje u sjedećem položaju s ispruženim ili prekriženim nogama, s oslanjanjem na stopala ili bez oslanjanja na stopala.

a4154 Održavanje stojećeg položaja

Ostajanje u stojećem položaju koliko je potrebno, kao što je stajanje u redu.

Uključuje: stajanje na kosini, skliskoj ili tvrdoj površini.

a4158 Održavanje položaja tijela, drugačije specificirano**a4159 Održavanje položaja tijela, nspecificirano****a 420 Premještanje**

Premještanje s jedne površine na drugu, kao što je premještanje po klupi ili premještanje iz postelje na stolac, bez promjene položaja tijela.

Uključuje: premještanje prilikom sjedanja ili ležanja.

Isključuje: promjena osnovnog položaja tijela (a410).

a4200 Premještanje za vrijeme sjedenja

Premještanje iz položaja sjedenja s jednog sjedala na drugo na istoj ili različitoj razini, kao što je premještanje sa stolice na postelju.

Uključuje: premještanje sa stolice na drugo sjedalo, kao što je zahodsko sjedalo; premještanje iz invalidskih kolica na sjedalo automobila.

a4201 Premještanje samog sebe za vrijeme ležanja

Premještanje za vrijeme ležanja iz jednog položaja u drugi, na istoj ili različitoj razini, kao što je premještanje s jedne postelje na drugu.

Isključuje: mijenjanje osnovnog položaja tijela (a410).

a4208 Premještanje, drugačije specificirano**a4209 Premještanje, nspecificirano**

- a 429** **Promjena i zadržavanje položaja tijela; drugačije** specificirano i nespificirano

Nošenje, pomicanje i rukovanje predmetima (a430-a449)

a 430 **Podizanje i nošenje predmeta**

Podizanje predmeta ili premještanje nečega s jednog položaja u drugi, kao što je podizanje šalice ili nošenje djeteta iz jedne sobe u drugu.

Uključuje: podizanje, nošenje rukama ili u naručju, na ramenima, kuku, leđima ili na glavi; spuštanje.

a4300 **Podizanje**

Podizanje predmeta da bi ga se podiglo s niže razine na višu razinu, kao što je dizanje čaše sa stola.

a4301 **Nošenje u rukama**

Uzimanje ili prenošenje predmeta s jednog mjesta na drugo, koristeći šake, kao što je nošenje čaše s pićem ili kovčega.

a4302 **Nošenje u naručju**

Uzimanje ili prenošenje predmeta s jednog mjesta na drugo, koristeći ruke i šake, kao što je nošenje djeteta.

a4303 **Nošenje na ramenima, kuku ili na leđima**

Uzimanje ili prenošenje predmeta s jednog mjesta na drugo, koristeći ramena, kuk ili leđa ili njihovu kombinaciju, kao što je nošenje velikog paketa.

a4304 **Nošenje na glavi**

Nošenje ili prenošenje predmeta s jednog mjesta na drugo, koristeći glavu, kao što je nošenje posude s vodom.

a4305 **Spuštanje predmeta**

Uporaba šaka, ruku ili drugih dijelova tijela za spuštanje predmeta na neku površinu ili mjesto kao što je, npr. spuštanje posude s vodom na tlo.

a4308 **Podizanje i nošenje predmeta, drugačije specificirano**

a4309 **Podizanje i nošenje predmeta, nespificirano**

a435 Pomicanje predmeta donjim udovima

Obavljanje koordiniranih aktivnosti u svrhu pomicanja predmeta s pomoću nogu i stopala, npr. udaranje lopte i pritiskanje pedala na biciklu.

Uključuje: guranje donjim udovima; udaranje.

a4350 Guranje donjim udovima

Uporaba nogu i stopala za prijenos sile na predmet s ciljem da ga se ukloni, kao što je odguravanje stolice nogama.

a4351 Udaranje

Uporaba nogu i stopala za odguravanje nečega, npr. udaranje lopte.

a4358 Pomicanje predmeta donjim udovima, drugačije specificirano**a4359 Pomicanje predmeta donjim udovima, nespecificirano****a440 Fini rad rukama**

Obavljanje koordiniranih aktivnosti rukovanja predmetima, podizanja, rukovanja i puštanja uporabom jedne ruke, prstiju, palca, kao što je podizanje novčića sa stola ili okretanje bročanika ili ručke.

Uključuje: podizanje, hvatanje, rukovanje i puštanje.

Isključuje: podizanje i nošenje predmeta (a430).

a4400 Uzimanje

Podizanje i uzimanje malih predmeta rukama i prstima, kao što je uzimanje olovke.

a4401 Hvatanje

Uporaba jedne ili obje ruke za hvatanje nečega, kao što je hvatanje pribora ili kvake na vratima.

a4402 Rukovanje

Uporaba prstiju i šaka za kontroliranje, usmjerivanje nekog predmeta i za upravljanje njime, kao što je rukovanje kovanim novcem ili drugim sitnim predmetima.

a4403 spuštanje

Uporaba prstiju ili šake za ispuštanje ili oslobađanje nečega, tako da taj predmet pada ili mijenja položaj, kao što je ispuštanje odjevnog predmeta.

a4408 Fini rad rukama, drugačije specificirano**a4409 Fini rad rukama, nespecificirano**

a445 Uporaba šake i ruke

Obavljanje koordiniranih aktivnosti potrebnih za pomicanje predmeta i rukovanje njima koristeći šake i ruke, kao što je okretanje kvake na vratima ili bacanje ili hvatanje nekog predmeta.

Uključuje: potezanje ili guranje predmeta; posezanje; zakretanje šake ili ruke; bacanje; hvatanje.

Isključuje: fini rad rukama (a440).

a4450 Potezanje

Uporaba prstiju, šake i ruke za primicanje nekog predmeta k sebi ili premještanje s jednog mjesta na drugo, kao što je zatvaranje vrata.

a4451 Guranje

Uporaba prstiju, šake i ruke za pomicanje nečeg od sebe ili premještanja s jednog mjesta na drugo, kao što je odguravanje životinje.

a4452 Posezanje

Uporaba prstiju, šake i ruke za dosezanje, diranje i hvatanje nečeg, kao što je posezanje za knjigom preko stola ili pisaćeg stola.

a4453 Zakretanje ili izvijanje šaka ili ruku

Uporaba prstiju, šake i ruke za okretanje, zakretanje ili savijanje predmeta, kao što je potrebno prilikom korištenja pribora ili posuđa.

a4454 Bacanje

Uporaba prstiju, šake i ruke za dizanje i bacanje određenom snagom kroz zrak, kao što je bacanje lopte.

a4455 Hvatanje

Uporaba prstiju, šake i ruke za hvatanje predmeta koji se kreće da bi ga se zaustavilo i uhvatilo, kao što je hvatanje lopte.

a4458 Uporaba šake i ruku, drugačije specificirano**a4459 Uporaba šake i ruku, nspecificirano****a 449 Nošenje, pomicanje i rukovanje predmetima, drugačije specificirano i nspecificirano**

Hodanje i kretanje (a450-a469)

a 450 Hodanje

Kretanje površinom nogama, korak po korak, tako da je jedna noga uvijek na tlu, kao što je šetanje, lunjanje, hodanje naprijed, natrag ili postrance.

Uključuje: hodanje na kratke ili duge relacije, hodanje na različitim površinama, zaobilaženje zapreka.

Isključuje: premještanje (a420); kretanje u okolini (a455).

a4500 Hodanje na kratke udaljenosti

Hodanje manje od 1 km, kao što je hodanje po sobama ili prostorijama, po zgradi ili na kratke udaljenosti vani.

a4501 Hodanje na duge udaljenosti

Hodanje više od 1 km, kao što je po selu ili gradu, između sela ili u prirodi.

a4502 Hodanje na različitim površinama

Hodanje po kosoj, neravnoj ili pomičnoj podlozi, kao što je trava, šljunak ili led i snijeg ili ukrcavanje na brod, vlak ili neko drugo prijevozno sredstvo.

a4503 Zaobilaženje zapreka

Hodanje na način da se izbjegnu pokretni ili nepokretni predmeti, ljudi, životinje i prometala, kao što je hodanje po tržnici ili dućanu, oko ili između vozila u prometu ili po drugim pretpranim površinama.

a4508 Hodanje, drugačije specificirano

a4509 Hodanje, nespecificirano

a 455 Kretanje u okolini

Pokretanje cijelog tijela s jednog mjesta na drugo na način koji nije hodanje, kao što je penjanje na stijenu ili trčanje niz ulicu, preskakanje konopca, trčkanje, skakanje, prebacivanje preko glave ili trčanje oko zapreka.

Uključuje: puzanje, penjanje, trčanje, trčkanje, skakanje i plivanje.

Isključuje: premještanje samog sebe (a420); hodanje (a450).

a4550 Puzanje

Pokretanje cijelog tijela potrbuške s jednog mjesta na drugo s pomoću šaka ili šaka i ruku i koljena.

a4551 Penjanje

Pokretanje cijelog tijela prema gore ili prema dolje, preko površina ili predmeta, kao što je penjanje uz stube, stijene, ljestve, na rub pločnika ili drugo.

a4552 Trčanje

Pokretanje brzim koracima tako da obje noge mogu biti istodobno iznad tla.

a4553 Skakanje

Kretanje uvis s tla savijanjem i pružanjem nogu, kao što je skakanje na jednoj nozi, hopsanje, preskakanje konopca, te skakanje ili skakanje na glavu u vodu.

a4554 Plivanje

Pomicanje cijelog tijela kroz vodu pokretima udova ili tijela, bez oslanjanja na tlo.

a4558 Pokretanje u okolini, drugačije specificirano**a4459 Pokretanje u okolini, nespecificirano****a 460 Kretanje u okolini na različitim mjestima**

Hodanje i kretanje u okolini na različitim mjestima i u različitim situacijama, kao što je hodanje po sobama u kući, unutar zgrade ili ulicom grada.

Uključuje: kretanje domom, puzanje ili penjanje unutar doma, hodanje ili kretanje kroz zgrade koje nisu vlastiti dom te izvan doma i drugih zgrada.

a4600 Kretanje po kući

Kretanje po kući, hodanje i kretanje u vlastitom domu, unutar sobe, između soba, te po cijelom stambenom prostoru.

Uključuje: kretanje s kata na kat, na balkon, dvorište, verandu ili vrt.

a4601 Kretanje po zgradama koje nisu dom

Kretanje po zgradama koje nisu vlastiti stambeni prostor, kao što je kretanje po tuđim kućama, ostalim privatnim zgradama, mjesnoj zajednici te privatnim ili društvenim zgradama te ograđenim prostorima.

Uključuje: kretanje kroz sve dijelove zgrada i ograđenih prostora, među katovima, unutar, izvan i oko javnih i privatnih zgrada.

a4602 Kretanje izvan doma ili drugih zgrada

Hodanje i kretanje blizu ili daleko od doma i drugih zgrada bez korištenja prijevoza, javnoga ili privatnog, kao što je hodanje na kratke ili duge udaljenosti po gradu ili selu.

Uključuje: hodanje ili kretanje niz ulicu po kvartu, gradu, selu ili velegradu; kretanje između gradova ili na veće udaljenosti, bez korištenja prijevoza.

a4608 Kretanje na različitim mjestima, drugačije specificirano**a4609 Kretanje na različitim mjestima, nspecificirano****a 465 Kretanje korištenjem pomagala**

Pokretanje cijelog tijela s jednog mjesta na drugo na bilo kojoj površini ili prostoru, koristeći pomagala koja su namijenjena za lakše kretanje ili drugačiji način kretanja, kao što su klizaljke, skije ili oprema za ronjenje, kretanje ulicom u invalidskim kolicima ili s pomoću hodalice.

Isključuje: premještanje samoga sebe (a420); hodanje (a450); kretanje u okolini (a430); korištenje prijevoza (a470); vožnju (a475).

a469 Hodanje i kretanje, drugačije specificirano i nspecificirano***Kretanje korištenjem prijevoza (a470-a489)*****a 470 Uporaba prijevoznih sredstava**

Korištenje prijevoza za kretanje kao putnik u autu, autobusu, rikši, kombiju, vozilima sa životinjskom zapregom, privatnim ili javnim taksijem, autobusom, vlakom, tramvajem, podzemnom željeznicom, brodom ili zrakoplovom.

Uključuje: korištenje prijevoznog sredstva koje pokreće ljudska snaga, korištenje motoriziranog privatnog ili javnog prijevoza.

Isključuje: kretanje korištenjem pomagala (a465); vožnju (a475).

a4700 Uporaba prijevoznih sredstava koje pokreće ljudska snaga
Putovanjem prijevozom koji pokreće jedna ili više osoba, kao što je vožnja u rikši ili u čamcu na vesla.

a4701 Uporaba privatnoga motoriziranog prijevoza
Putovanje privatnim motornim vozilom kopnom, morem ili zrakom, kao što je taksijem ili privatnim zrakoplovom ili brodom.

a4702 Uporaba javnoga motoriziranog prijevoza
Putovanje motornim vozilom kopnom, morem ili zrakom, a koje je namijenjeno javnom prijevozu, kao što je autobus, vlak, podzemna željeznica ili zrakoplov.

a4708 Uporaba prijevoza, drugačije specificirano

a4709 Uporaba prijevoza, nspecificirano

a475 Vožnja

Upravljanje vozilom ili životinjom koja ga vuče, koristeći bilo koji oblik prijevoza, kao što je automobil, bicikl, čamac ili zaprežno vozilo.

Uključuje: vožnju s pomoću ljudske snage, motornim vozilom, zaprežnim vozilom.

Isključuje: kretanja korištenjem pomagala (a465); korištenje prijevoza (a470).

a4750 Vožnja vozilom koje pokreće ljudska snaga
Vožnja vozilom koje pokreće ljudska snaga, kao što je bicikl, tricikl ili čamac na vesla.

a4751 Vožnja motornim vozilom
Vožnja vozilom s motorom, kao što je automobil, motocikl, motorni čamac ili avion.

a4752 Vožnja zaprežnim vozilom
Vožnja vozilom na životinjsku snagu, kao što je konjsko zaprežno vozilo.

a4758 Vožnja, drugačije specificirano

a4759 Vožnja, nspecificirano

a 480 Jahanje životinja za prijevoz

Putovanje na leđima životinje kao što je konj, vol, deva ili slon.

Isključuje: vožnju (a475); rekreaciju i slobodno vrijeme (a920).

a 489 Kretanje korištenjem prijevoza, drugačije specificirano i nespecificirano

a 499 Pokretljivost, nespecificirano

a 498 Pokretljivost, drugačije specificirano

Poglavlje 5

Osobna njega

Ovo je poglavlje o brizi za sebe, o pranju i brisanju, brizi za vlastito tijelo i dijelove tijela, oblačenju, uzimanju hrane i pića i brizi za zdravlje.

a510 Pranje

Pranje i brisanje cijeloga tijela ili dijelova, uporabom vode i odgovarajućih sredstava za čišćenje i brisanje, kao što je kupanje, tuširanje, pranje ruku i nogu, lica i kose te sušenje ručnikom.

Uključuje: pranje dijelova tijela, cijeloga tijela; brisanje.

Isključuje: brigu za dijelove tijela (a520); intimnu higijenu (a530).

a5100 Pranje dijelova tijela

Uporaba vode, sapuna i drugih sredstava za dijelove tijela kao što su ruke, lice, stopala, kosa ili nokti, kako bi ih se očistilo.

a5101 Pranje cijeloga tijela

Uporaba vode, sapuna i drugih sredstava za cijelo tijelo kako bi ga se očistilo kupanjem ili tuširanjem.

a5102 Brisanje

Uporaba ručnika ili sličnih sredstava za brisanje pojedinog dijela ili dijelova tijela ili cijeloga tijela nakon pranja.

a5108 Pranje, drugačije specificirano

d5109 Pranje, nspecificirano

a520 Briga o dijelovima tijela

Vođenje brige o dijelovima tijela, kao što su koža, lice, zubi, vlasište, nokti i genitalije, što zahtijeva više od pranja i brisanja.

Uključuje: brigu za kožu, zube, kosu, nokte na rukama i nogama.

Isključuje: pranje (a510), intimnu higijenu (a530).

a5200 Briga o koži

Briga o teksturi i vlaženju kože, kao što je uklanjanje zadebljanja na koži ili kurjih očiju i uporabu hidratantnih losiona ili kozmetike.

a5201 Briga o zubima

Briga o zubnoj higijeni, kao što je pranje zuba, čišćenje razmaka među zubima s pomoću konca, briga o protezama i ortoza (aparatić za ispravljanje zuba).

a5202 Briga o kosi

Briga o dlakama na glavi i licu, kao što je češljanje, friziranje, brijanje ili šišanje.

a5203 Briga o noktima na rukama

Čišćenje, podrezivanje ili lakiranje noktiju na prstima ruke.

a5204 Briga o noktima na nogama

Čišćenje, podrezivanje, lakiranje noktiju na nožnim prstima.

a5208 Briga o dijelovima tijela, drugačije specificirano**a5209 Briga o dijelovima tijela, nspecificirano****a530 Intimna higijena**

Planiranje i obavljanje uklanjanja ljudskih otpadnih tvari (menstruacija, uriniranje, defekacija) i čišćenje nakon toga.

Uključuje: reguliranje uriniranja, defekacije i briga o menstruaciji.

Isključuje: pranje (a510); briga o dijelovima tijela (a520).

a5300 Reguliranje uriniranja

Koordiniranje i upravljanje uriniranjem, kao što je upućivanje na potrebu, zauzimanje pravilnog položaja, odabiranje i odlazak na prikladno mjesto za uriniranje, rukovanje odjećom prije i poslije uriniranja, te čišćenje sebe nakon uriniranja.

a5301 Reguliranje defekacije

Koordiniranje i upravljanje defekacijom, kao što je upućivanje na potrebu, zauzimanje pravilnog položaja, odabiranje i odlazak na prikladno mjesto za defekaciju, rukovanje odjećom prije i poslije defekacije te čišćenje nakon defekacije.

a5302 Briga o menstruaciji

Koordiniranje, planiranje i briga o menstruaciji, kao što je predviđanje menstruacije i uporaba higijenskih uložaka.

a5308 Intimna higijena, drugačije specificirano**a5309 Intimna higijena, nspecificirano**

a540 Oblačenje

Obavljanje koordiniranih aktivnosti i zadataka oblačenja i svlačenja odjeće i obuće prema redoslijedu i u skladu s klimatskim i društvenim uvjetima, kao što je oblačenje, zakapčanje, skidanje košulja, suknji, bluza, hlača, rublja, sarija, kimona, hulahopki, šešira, rukavica, kaputa, cipela, čizmi, sandala i papuča.

Uključuje: oblačenje i svlačenje odjeće i obuće i odabir adekvatne odjeće i obuće.

a5400 Oblačenje odjeće

Obavljanje koordiniranih zadataka oblačenja odjeće na različite dijelove tijela kao što je oblačenje odjeće preko glave, preko ruku i ramena te na donju i gornju polovinu tijela; oblačenje rukavica i pokrivala za glavu.

a5401 Svlačenje odjeće

Obavljanje koordiniranih zadataka svlačenja odjeće s različitih dijelova tijela preko glave, preko ruku i ramena, s gornjeg i donjeg dijela tijela, skidanje rukavica i pokrivala za glavu.

a5402 Obuvanje

Obavljanje koordiniranih zadataka obuvanja čarapa i obuće.

a5403 Izuvanje

Obavljanje koordiniranih zadataka izuvanja čarapa i obuće.

a5404 Odabir odgovarajuće odjeće

Pridržavanje implicitnog ili eksplicitnog kodeksa odijevanja i konvencija vlastitog društva ili kulture i odijevanje u skladu s klimatskim uvjetima.

a5408 Odijevanje, drugačije specificirano**a5409 Odijevanje, nespecificirano****a550 Uzimanje hrane**

Obavljanje koordiniranih zadataka i aktivnosti uzimanja hrane koja je poslužena, prinošenja hrane ustima i njezina konzumiranja na kulturno prihvatljiv način, rezanje ili lomljenje hrane na komade, otvaranje boca i limenki, korištenje pribora za jelo, uzimanje obroka, slavlje ili priređivanje svečanih večera.

Isključuje: pijenje (a560).

a 560 Pijenje

Uzimanje čaše u ruku, prinošenje ustima te konzumiranje pića na kulturno prihvatljiv način, miksanje, miješanje i ulijevanje tekućina za piće, otvaranje boca i limenki, pijenje na slamku ili pijenje tekuće vode iz pipe ili vrela; sisanje.

Isključuje: hranjenje (a550).

a 570 Briga o vlastitu zdravlju

Osiguravanje fizičke ugone, zdravlja, te fizičkog i duševnog zadovoljstva, kao što je održavanje uravnotežene prehrane te odgovarajuće razine fizičke aktivnosti, održavanje odgovarajuće tjelesne temperature (ugrijavanjem ili rashlađivanjem), izbjegavanje štetnosti za zdravlje, pridržavanje zaštite prilikom spolnih odnosa, uključujući uporabu prezervativa, cijepljenje i redovite preglede.

Uključuje: osiguravanje fizičke ugone; upravljanje prehranom i tjelovježba; održavanje vlastita zdravlja.

a5700 Osiguravanje vlastite fizičke ugone

Briga o tome da nam tijelo bude u ugodnom položaju, da nam ne bude prevrucé ili prehladno te da imamo prikladno osvjetljenje.

a5701 Upravljanje prehranom i tjelovježba

Briga o o potrebi izbora i uzimanja hranjivih sastojaka i o održavanju fizičke kondicije.

a5702 Održavanje vlastita zdravlja

Briga o vlastitu zdravlju, kao odgovor na opasnosti za zdravlje i za sprječavanje bolesti traženjem profesionalne pomoći; pridržavanjem medicinskih i drugih savjeta o zdravlju; izbjegavanjem situacija rizičnih za zdravlje kao što su fizičke ozljede, prenosive bolesti, konzumiranje droge te spolno prenosive bolesti.

a5708 Briga o vlastitu zdravlju, drugačije specificirano**a5709 Briga o vlastitu zdravlju, nspecificirano****a 598 Osobna njega, drugačije specificirano****a 599 Osobna njega, nspecificirano**

Poglavlje 6

Život u kući

Ovo je poglavlje o obavljanju kućanskih i svakodnevnih aktivnosti i zadataka. Područje života u kući uključuje stjecanje mjesta za život, hranu, odjeću i druge potrepštine, pospremanje i popravke u kućanstvu, briga za osobne i druge kućanske predmete, te pomaganje drugima.

Stjecanje stvari potrebnih za život (a610-a629)

a610 Stjecanje mjesta za stanovanje

Kupnja, iznajmljivanje, opremanje i namještanje kuće, stana ili druge nastambe.

Uključuje: kupnju ili iznajmljivanje prostora za življenje, opremanje prostora za življenje.

Isključuje: stjecanje dobara i usluga (a620); brigu za kućanske predmete (a650).

a6100 Kupnja prostora za življenje

Stjecanje vlasništva nad kućom, stanom ili drugom nastambom.

a6101 Iznajmljivanje prostora za življenje

Stjecanje korištenja kuće, stana ili druge nastambe što pripada drugoj osobi u zamjenu za plaćanje.

a6102 Opremanje prostora za življenje

Opremanje i uređivanje mjesta za život namještajem, instalacijama i drugim ugrađenim dijelovima te bojenje zidova u prostorijama.

a6108 Stjecanje mjesta za život, drugačije specificirano

a6109 Stjecanje mjesta za život, nspecificirano

a620 Pribavljanje dobara i usluga

Odabir, kupnja i prijevoz svih dobara i usluga potrebnih za svakodnevni život, kao što je odabir, kupnja i prijevoz te pohranjivanje hrane, pića, odjeće, sredstava za čišćenje, goriva, kućanskih predmeta, aparata, posuđa za kuhanje, kućanskog pribora i alata; pribavljanje komunalne infrastrukture i drugih kućanskih usluga.

Uključuje: kupnju i pribavljanje dnevnih potrepština.

Isključuje: stjecanje mjesta za život (a610).

a6200 Kupnja

Nabavljanje u zamjenu za novac, dobara i usluga potrebnih za dnevni život (uključivo pružanje uputa i nadzor osobe koja kao posrednik obavlja kupnju) kao što je odabir hrane, pića, sredstava za čišćenje, kućanskih predmeta ili odjeće u dućanu ili na tržnici; uspoređivanje kakvoće i cijene potrebnih predmeta, pogađanje i plaćanje za odabranu robu ili usluge te prijevoz dobara.

a6201 Prikupljanje dnevnih potrepština

Pribavljanje, bez zamjene za novac, dobara i usluga potrebnih za svakodnevni život (uključivo pružanje uputa i nadzor osobe koja kao posrednik obavlja prikupljanje dnevnih potrepština) kao što je berba povrća i voća i pribavljanje vode i goriva.

a6208 Pribavljanje dobara i usluga, drugačije specificirano**a6209 Pribavljanje dobara i usluga, nspecificirano****a 629 Pribavljanje nužnih stvari, drugačije specificirano i nspecificirano*****Kućanski zadatci (a630-a649)*****a 630 Priprema jela**

Planiranje, organiziranje, kuhanje i posluživanje jednostavnih i složenih obroka za sebe i druge, kao što je izradba jelovnika, odabir jestive hrane i pića, prikupljanje sastojaka za pripremanje obroka, kuhanje s pomoću topline i pripremanje hladne hrane i pića i posluživanje hrane.

Uključuje: pripremu jednostavnih i složenih obroka.

Isključuje: uzimanje hrane (a550); uzimanje pića (a560), pribavljanje dobara i usluga (a620); obavljanje kućanskih poslova (a640); briga za predmete u domaćinstvu (a650); briga za druge (a660).

a6300 Priprema jednostavnih obroka

Organiziranje, kuhanje i posluživanje obroka s malim brojem sastojaka, za koje je potreban jednostavan način pripreme i posluživanja, kao što je priprema lakog ili malog obroka, te promjena sastojaka hrane rezanjem i miješanjem, kuhanjem i podgrijavanjem hrane kao što je riža ili krumpir.

a6301 Priprema složenih obroka

Planiranje, organiziranje, kuhanje i posluživanje jela s velikim brojem sastojaka koji zahtijevaju složene načine pripreme i posluživanja, kao što je planiranje obroka s nekoliko jela te promjena sastojaka hrane kombiniranim aktivnostima kao što su guljenje, rezanje na kriške, miksanje, miješenje, aranžiranje i posluživanje hrane na način koji odgovara prigodi i kulturi.

Isključuje: uporabu kućanskih aparata (a6403).

a6308 Priprema hrane, drugačije specificirano**a6309 Priprema hrane, nspecificirano****a 640 Kućanski poslovi**

Vođenje kućanstva tako da se kuća posprema, odjeća pere, rabe kućanski aparati, hrana i smeće odlaže i odvozi, tako da se kuća mete, briše vlažnom krpom, peru radne površine, zidovi i druge površine; skuplja i odvozi kućno smeće; pospremaju sobe, garderobni ormari i ladice; skuplja, pere i suši, slaže i glača odjeća; čisti obuća; rabe metle, četke i usisavači; strojevi za pranje rublja, za sušenje rublja i glačanje.

Uključuje: pranje i sušenje odjeće i odijela; čišćenje površina za kuhanje i pribora; čišćenje prostora u kojem se boravi; uporaba kućanskih aparata, čuvanje svakodnevnih potrepština, odlaganje smeća.

Isključuje: stjecanje mjesta za život (a610); pribavljanje dobara i usluga (a620); priprema obroka (a630); briga za predmete u kućanstvu (a650); briga za druge (a660).

a6400 Pranje i sušenje odjeće i odijela

Ručno pranje odjeće i odijela te stavljanje na sušenje na zrak.

a6401 Čišćenje prostora za kuhanje i pribora

Čišćenje nakon kuhanja, kao što je pranje posuđa, tava, lonaca i pribora za kuhanje te čišćenje stolova i podova oko područja gdje se kuha i jede.

a6402 Čišćenje prostora za boravak

Čišćenje prostora za boravak u domaćinstvu, tako da ga se posprema, briše prašina, pomeće, pere krpom na dršku, peru prozori i zidovi, čiste kupaonice i zahodi, čisti pokućstvo.

a6403 Uporaba kućanskih aparata

Uporaba svih vrsta kućanskih aparata kao što su strojevi za pranje rublja, sušilice, glačala, usisavači i perilice za suđe.

a6404 Čuvanje dnevnih potrepština

Čuvanje hrane, pića, odjeće i drugih kućanskih dobara potrebnih za svakodnevni život; priprema hrane za spremanje u konzerve, soljenje ili zamrzavanje, održavanje hrane svježom i izvan dosega životinja.

a6405 Odlaganje smeća

Odlaganje kućnog smeća kao što je skupljanje otpada oko kuće, pripremanje smeća za odlaganje, korištenje sredstava za odlaganje smeća i spaljivanje smeća.

a6408 Kućanski poslovi, drugačije specificirano**a6409 Kućanski poslovi, nspecificirano****a 649 Kućanski poslovi, drugačije specificirano i nspecificirano*****Briga za predmete u kućanstvu i pomaganje drugima (a650-a669)*****a 650 Briga za predmete u kućanstvu**

Održavanje i popravlanje kućanskih i drugih osobnih predmeta, uključujući kuću i njezine sadržaje, odjeću, vozila i pomoćne naprave i briga za biljke i životinje, bojenje ili stavljanje tapeta na zidove soba, popravlanje namještaja, popravak vodovodnih instalacija, osiguranje pravilnog rada vozila, zalijevanje bilja, timarenje i hranjenje domaćih životinja i kućnih ljubimaca.

Uključuje: izradbu i popravke odjeće; održavanje stambenog prostora, namještaja i kućanskih uređaja; održavanje vozila; održavanje pomoćnih naprava; brigu o biljkama (sobnim i vrtnim) i životinjama.

Isključuje: pribavljanje mjesta za život (a610); pribavljanje dobara i usluga (a620); obavljanje kućanskih poslova (a640); brigu za druge (a660); plaćeno zaposlenje (a850).

a6500 Izradba i popravak odjeće

Izradba i popravak odjeće, kao što je šivanje, izradba ili krpanje odjeće; šivanje puceta i kopči; glačanje odjeće, popravak i čišćenje obuće.

Isključuje: uporabu kućanskih uređaja (a6403).

- a6501 Održavanje nastambe i pokućstva**
Popravak i briga o nastambi, njezinoj vanjštini, unutrašnjosti i sadržaju, kao bojenjem, popravljanjem instalacija i namještaja i korištenjem potrebnoga pribora za popravak.
- a6502 Održavanje kućanskih uređaja**
Popravak i briga o svim kućanskim uređajima za kuhanje, čišćenje i popravak, kao što je podmazivanje i popravak pribora i održavanje stroja za pranje rublja.
- a6503 Održavanje vozila**
Popravak i briga o motornim i nemotornim vozilima uključujući bicikle, zaprežna kola, automobile i čamce.
- a6504 Održavanje pomoćnih naprava**
Popravak i briga o pomoćnim napravama kao što su proteze, ortoze i specijalni uređaji i pomoćne naprave za kućanstvo i osobnu njegu; održavanje i popravak pomoćnih naprava za osobnu pokretljivost kao što su štapovi, hodalice, invalidska kolica i skuteri; održavanje sredstava komunikacije i rekreacijskih sprava.
- a6505 Briga o biljkama, sobnim i vrtnim**
Briga o biljkama u kući i izvan kuće kao što je sadenje, zalijevanje i gnojenje bilja; vrtlarstvo i uzgoj hrane za osobnu uporabu.
- a6506 Briga o životinjama**
Briga o domaćim životinjama i ljubimcima, kao što je hranjenje, čišćenje, timarenje i vježbanje ljubimaca, briga o zdravlju životinja ili ljubimaca; planiranje brige o životinjama ili ljubimcima u slučaju odsutnosti vlasnika.
- a6508 Briga o kućanskim predmetima, specificirano**
- a6509 Briga o kućanskim predmetima, nespecificirano**

a 660 Pomaganje drugima

Pomaganje članovima kućanstva i drugima u učenju, komuniciranju, brizi za vlastito zdravlje, kretanju u kući i izvan nje; briga o dobrobiti članova kućanstva i drugih.

Uključuje: pomoć drugima pri brizi za sebe, pri kretanju, komunikaciji, međusobnim odnosima, prebrani i održavanju zdravlja.

Isključuje: plaćeno zaposlenje (a850).

- a6600 Pomaganje drugima u brizi za sebe**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima u obavljanju brige za sebe, uključujući pomaganje drugima prilikom uzimanje hrane, kupanja i oblačenja; briga o djeci ili članovima kućanstva koji su bolesni ili imaju teškoće u osnovnoj brizi za sebe; pomaganje drugima pri obavljanju nužde.
- a6601 Pomaganje drugima pri kretanju**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima pri kretanju u kući i izvan nje, kao što je kretanje u kvartu ili gradu, do škole i natrag, do radnog mjesta ili natrag, ili do drugog odredišta.
- a6602 Pomaganje drugima u komunikaciji**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima pri njihovoj komunikaciji, kao što je pomaganje pri govoru, pisanju ili čitanju.
- a6603 Pomoć drugima u međusobnim odnosima**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima u njihovim međusobnim interakcijama kao što je pomaganje da započnu, održe ili završe komunikaciju.
- a6604 Pomoć drugima pri hranjenju**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima pri hranjenju, kao što je pomoć pri pripremanju i uzimanju obroka.
- a6605 Pomoć drugima pri održavanju zdravlja**
Pomaganje članovima kućanstva i drugima pri formalnoj i neformalnoj brizi za zdravlje, briga da dijete ima redovite medicinske preglede ili da stariji rođak redovito uzima potrebne lijekove.
- a6608 Pomoć drugima, drugačije specificirano**
- a6609 Pomoć drugima, nespecificirano**
- a 669** Briga za kućanske predmete i pomoć drugima, drugačije specificirano i nespecificirano
- a 698** Život u kući, drugačije specificirano
- a 699** Život u domaćinstvu, nespecificirano

Poglavlje 7

Međuljudske interakcije i odnosi

Ovo je poglavlje o obavljanju aktivnosti i zadataka potrebnih za osnovne i složene interakcije s ljudima (nepoznatima, prijateljima, rodbinom, članovima obitelji i ljubavnicima) na kontekstualno i društveno prihvatljiv način.

Opće međuljudske interakcije (a710-a729)

a710 Osnovne međuljudske interakcije

Interakcije s ljudima na kontekstualno i društveno prihvatljiv način kao što je pokazivanje pažnje i poštovanja kada to odgovara ili uzvraćanje osjećaja drugima.

Uključuje: pokazivanje poštovanja, topline, uvažavanja i tolerancije u odnosima; reakciju na kritiku, uporabu riječi društvenog i međusobnog komuniciranja; korištenje primjerena fizičkog kontakta u odnosima.

a7100 Poštovanje i toplina u odnosima

Pokazivanje pažnje i poštovanja na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7101 Uvažavanje u odnosima

Pokazivanje pažnje i odgovor na zadovoljstvo i zahvalnost na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7102 Tolerancija u odnosima

Pokazivanje pažnje i odgovor na razumijevanje i prihvaćanje ponašanja, na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7103 Kritičnost u odnosima

Izražavanje pažnje i odgovor na implicitne i eksplicitne razlike u mišljenjima ili neslaganje, na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7104 Riječi društvenoga i međusobnog komuniciranja u odnosima

Davanje odgovora i prikladan odgovor na znakove i natuknice koje se događaju u društvenim interakcijama.

a7105 Fizički kontakt u odnosima

Pružanje i odgovor na tjelesne kontakte s drugima na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7108 Osnovne međuljudske interakcije, drugačije specificirano

a7109 Osnovne međuljudske interakcije, nespecificirano

a720 Složene međuljudske interakcije

Održavanje interakcija i upravljanje interakcijama s drugim ljudima na kontekstualno i društveno prikladan način, kao što je kontroliranje emocija i impulsa, kontroliranje verbalne i fizičke agresije, neovisno djelovanje u društvenim interakcijama i djelovanje u skladu s društvenim pravilima i konvencijama.

Uključuje: stvaranje i prekidanje međusobnih odnosa; kontrolu ponašanja unutar interakcije; interakcije u skladu s društvenim pravilima; održavanje društvenog razmaka.

a7200 Stvaranje odnosa

Početak i održavanje interakcija s drugima, na kraće ili dulje vrijeme, na kontekstualno i društveno prikladan način, kao što je predstavljanje samoga sebe, pronalaženje i stvaranje prijateljskih i profesionalnih veza, početak odnosa koji može postati stalan, romantičan ili intiman.

a7201 Prekidanje odnosa

Privođenje odnosa kraju na kontekstualno i društveno prikladan način kao što je završetak odnosa na kraju posjete, kraj dugotrajnih odnosa s prijateljima prilikom preseljenja u novi grad ili kraj odnosa s kolegama na poslu, profesionalnim kolegama i pružateljima usluga te prekidanje romantične ili intimne veze.

a7202 Kontrola ponašanja tijekom interakcija

Kontrola emocija i impulsa, verbalne agresije i fizičke agresije u interakcijama s drugima, na kontekstualno i društveno prikladan način.

a7203 Interakcija u skladu s društvenim pravilima

Neovisno ponašanje u društvenim interakcijama, te pridržavanje društvenih konvencija koje upravljaju ulogom, položajem ili drugim društvenim statusom u interakcijama s drugima.

a7204 Održavanje društvenog razmaka

Svijest o održavanju razmaka između sebe i drugih koja je kontekstualno, društveno i kulturološki prikladna.

a7208 Složene međuljudske interakcije, drugačije specificirano

a7209 Složene međuljudske interakcije, nespecificirano

a729 Opće međuljudske interakcije, drugačije specificirano i nespecificirano

Posebni međuljudski odnosi (a730-a779)**a730** Odnosi s nepoznatima

Uključivanje u privremene veze i odnose s nepoznatima, u specifične svrhe kao što je traženje informacija od nepoznatog o smjeru kretanja ili prilikom kupnje.

a740 Formalni odnosi

Stvaranje i održavanje specifičnih odnosa u formalnom okruženju kao što je s poslodavcima, ljudima od struke ili pružateljima usluga.

Uključuje: odnose s osobama na vlasti, s podređenima i sebi ravnima.

a7400 Odnosi s osobama na vlasti

Stvaranje i održavanje formalnih odnosa s osobama na vodećim pozicijama ili na višem položaju ili s većim ugledom u odnosu prema vlastitom društvenom položaju, kao što je poslodavac.

a7401 Odnosi s podređenima

Stvaranje i održavanje formalnih odnosa s osobama na položajima niže razine ili s manjim ugledom u odnosu prema vlastitom društvenom položaju kao što je zaposlenik ili sluga.

a7402 Odnosi sa sebi ravnima

Stvaranje i održavanje formalnih odnosa s osobama na jednakom položaju vlasti, razini ili s manjim ugledom u odnosu prema vlastitom društvenom položaju.

a7408 Formalni odnosi, drugačije specificirano**a7409** Formalni odnosi, nespecificirano**a750** Neformalni društveni odnosi

Uspostavljanje odnosa s drugima kao što su slučajne veze s ljudima koji žive u istoj zajednici ili u istoj zgradi ili s kolegama na poslu, studentima, drugovima u igri ili ljudima sa sličnim obrazovanjem ili profesijom.

Uključuje: neformalne odnose s prijateljima, susjedima, poznanicima, sustanarima i sebi ravnima.

- a7500 Neformalni odnosi s prijateljima**
Stvaranje i održavanje prijateljskih veza koje su obilježene međusobnim uvažavanjem i zajedničkim interesima.
- a7501 Neformalni odnosi sa susjedima**
Stvaranje i održavanje neformalnih odnosa s osobama koje žive u obližnjim nastambama ili stambenim četvrtima.
- a7502 Neformalni odnosi s poznanicima**
Stvaranje i održavanje neformalnih odnosa s osobama koje poznajemo, ali koje nisu bliski prijatelji.
- a7503 Neformalni odnosi sa sustanarima**
Stvaranje i održavanje neformalnih odnosa s osobama koje žive u istoj zgradi ili drugom stambenom prostoru pod privatnom ili javnom upravom u bilo koju svrhu.
- a7504 Neformalni odnosi sa sebi ravnima**
Stvaranje i održavanje neformalnih odnosa s osobama koje su iste dobi i dijele iste interese ili druge zajedničke karakteristike.
- a7508 Neformalni društveni odnosi, drugačije specificirano**
- a7509 Neformalni društveni odnosi, nespecificirano**

a760 Obiteljski odnosi

Stvaranje i održavanje rodbinskih veza kao što je s članovima uže obitelji, šire obitelji, skrbnika i obitelji usvojitelja, te odnosi između očuha, maćehe i pastorčadi, daljnje veze kao što su rodbina u drugom koljenu ili pravni skrbnici.

Uključuje: odnose dijete-roditelj i roditelj-dijete, odnose između braće i sestara i odnose sa širom obitelji.

- a7600 Odnosi roditelj-dijete**
Postati i biti roditelj biološki ili adoptivni, kao što je imati dijete i imati s njim vezu kao roditelj ili stvarati i održavati roditeljski odnos s usvojenim djetetom, te pružati fizičku, intelektualnu i emotivnu podršku vlastitom biološkom ili usvojenom djetetu.
- a7601 Odnosi dijete-roditelj**
Stvoriti i održavati odnose s vlastitim roditeljem, kao što je malo dijete koje sluša vlastite roditelje, ili odraslo dijete koje brine o vlastitim starim roditeljima.

a7602 Odnosi između braće i sestara

Stvaranje i održavanje bratskih i sestrinskih odnosa s osobom s kojom dijelimo jednog ili oba roditelja po rođenju, usvojenju ili ženidbom.

a7603 Odnosi sa širom obitelji

Stvaranje i održavanje obiteljskih odnosa s članovima vlastite šire obitelji kao što su odnosi s bratićima i sestričnima, tetkama, ujacima i stričevima, te djedovima i bakama.

a7608 Obiteljski odnosi, drugačije specificirano**a7609 Obiteljski odnosi, nspecificirano****a770 Intimni odnosi**

Stvaranje i održavanje bliskih ili romantičnih odnosa između pojedinaca kao što su suprug i supruga, ljubavnici ili seksualni partneri.

Uključuje: romantične, supružničke ili seksualne odnose.

a7700 Romantični odnosi

Stvaranje i održavanje odnosa koji se temelji na emotivnoj i fizičkoj privlačnosti i potencijalno vodi do dugotrajnih intimnih veza.

a7701 Supružnički odnosi

Stvaranje i održavanje zakonski utemeljenih intimnih odnosa s drugom osobom, kao što je u zakonitom braku, uključujući postati i biti zakonita supruga i zakoniti suprug ili nevjenčani suprug ili nevjenčana supruga.

a7702 Seksualni odnosi

Stvaranje i održavanje odnosa seksualne naravi sa supružnikom ili drugim partnerom.

a7708 Intimni odnosi, drugačije specificirano**a7709 Intimni odnosi, nspecificirano****a779 Posebni međuljudski odnosi, drugačije specificirano i nspecificirano****a798 Međuljudske interakcije i odnosi, drugačije specificirano****a799 Međuljudske interakcije i odnosi, nspecificirano**

Poglavlje 8

Glavna životna područja

Ovo je poglavlje o obavljanju zadataka i aktivnosti potrebnih za sudjelovanje u obrazovanju, radu i zaposlenju i za obavljanje ekonomskih transakcija.

Obrazovanje (a810-a839)

a 810 **Neformalno obrazovanje**

Učenje kod kuće ili u nekom drugom neinstitucionalnom okruženju kao što je učenje obrta i drugih vještina od roditelja ili drugih članova obitelji ili školovanje kod kuće.

a 815 **Predškolska edukacija**

Učenje na početnoj razini organizirane nastave, ponajprije namijenjene uvođenju djeteta u školski tip okruženja i njegove pripreme za obvezno školovanje, kao što je stjecanje vještina u dnevnom boravku ili sličnom okruženju kao priprema za daljnje školovanje.

a 820 **Školsko obrazovanje**

Stjecanje pristupa školi, obrazovnom sustavu sudjelovanjem u svim odgovornostima i povlasticama povezanim sa školom te učenje materijala, predmeta i drugih obveza prema nastavnom programu u primarnom ili sekundarnom obrazovnom programu, uključujući redovito pohađanje nastave, suradnju s drugim učenicima, primanje uputa od nastavnika, organiziranje, učenje i ispunjavanje dodijeljenih zadataka i projekata te napredovanje na više stupnjeve obrazovanja.

a 825 **Stručno obrazovanje**

Angažiranje u svim aktivnostima stručnog programa i učenja programskog materijala prilikom pripremanja za zaposlenje u obrtu, poslu ili profesiji.

a 830 **Visoko obrazovanje**

Angažiranje u aktivnostima viših obrazovnih programa na sveučilištima, višim školama i stručnim školama i učenje svih aspekata programa koji su potrebni za stjecanje sveučilišnih stupnjeva, diploma, svjedodžbi i drugih akreditacija, kao što je stjecanje sveučilišne diplome ili magisterija na medicinskom fakultetu ili na drugoj profesionalnoj školi.

a 839 **Obrazovanje, drugačije specificirano i nspecificirano**

Rad i zaposlenje (a840-a859)

a 840 Naukovanje (priprema za posao)

Uključenje u programe pripreme za zaposlenje, kao što je obavljanje zadataka potrebnih pri izvođenju naukovanja, stažiranja, ugovornog stažiranja i obrazovanje uz rad.

Isključuje: stručno obrazovanje (a825).

a 845 Stjecanje, zadržavanje i prekidanje radnog odnosa

Traženje, pronalaženje i odabir zaposlenja, dobivanje i prihvaćanje radnog odnosa, održavanje i napredovanje kroz posao, zanat, zanimanje ili profesiju i prekidanje radnog odnosa na prikladan način.

Uključuje: traženje zaposlenja; pisanje životopisa; kontaktiranje poslodavaca i pripreme za intervju; zadržavanje posla; praćenje vlastitih rezultata rada; davanje otkaza: prekid zaposlenja.

a8450 Traženje zaposlenja

Pronalaženje i odabir posla u zanatu, profesiji ili drugom zaposlenju i obavljanje potrebnih zadataka za dobivanje zaposlenja kao što je dolazak na mjesto zaposlenja ili sudjelovanje u razgovoru za posao.

a8451 Zadržavanje posla

Obavljanje zadataka vezanih uz posao kako bi se zadržao posao, zanat, profesija ili drugi oblik zaposlenja i postiglo unapređenje i ostala napredovanja na radnom mjestu.

a8452 Prekid zaposlenja

Odlazak s posla ili napuštanje zaposlenja na prikladan način.

a8458 Stjecanje, zadržavanje i prekidanje radnog odnosa, drugačije specificirano

a8459 Stjecanje, zadržavanje i prekidanje radnog odnosa, nespecificirano

a 850 Plaćeni radni odnos

Angažiranje u svim aspektima rada kao posla, obrta, profesije ili drugog zaposlenja, za plaću, u statusu zaposlenika, na puno radno vrijeme ili na pola radnog vremena, u statusu privatnika, kao što je traženje zaposlenja i dobivanje posla, obavljanje potrebnih zadataka, dolazak na posao na vrijeme, nadziranje drugih radnika ili podlijevanje nadgledanju te obavljanje potrebnih zadataka samostalno ili u grupi.

Uključuje: samostalni radni odnos, zaposlenje na pola radnog vremena i na puno radno vrijeme.

a8500 Samostalni radni odnos

Angažiranje u plaćeni radni odnos koji je pronašao ili samostalno stvorio pojedinac ili ugovorio s drugim, bez formalnoga radnog odnosa, kao što je sezonski rad u poljoprivredi, rad slobodnjaka pisca ili konzultanta, kratkoročni ugovorni rad, rad umjetnika ili obrtnika koji radi kao umjetnik ili obrtnik, a koji posjeduje trgovinu i upravlja njome ili drugim poslom.

Isključuje: zaposlenje na pola radnog vremena i na puno radno vrijeme (a8501, a8502).

a8501 Zaposlenje na pola radnog vremena

Angažiranje u svim aspektima plaćenoga rada na pola radnog vremena u statusu zaposlenika kao što je traženje zaposlenja i dobivanje posla, obavljanje zadataka potrebnih za posao, dolazak na posao na vrijeme, nadgledanje drugih radnika ili podlijevanje nadgledanju te obavljanje potrebnih zadataka samostalno ili u grupi.

a8502 Zaposlenje s punim radnim vremenom

Angažiranje u svim oblicima plaćenoga rada na puno radno vrijeme u statusu zaposlenika, kao što je traženje zaposlenja i dobivanje posla, obavljanje zadataka potrebnih za posao, dolazak na posao na vrijeme, nadgledanje drugih radnika ili podlijevanje nadgledanju te obavljanje potrebnih zadataka samostalno ili u grupi.

a8508 Plaćeni radni odnos, drugačije specificirano

a8509 Plaćeni radni odnos, nspecificirano

a 855 Neplaćeni radni odnos

Angažiranje u svim oblicima rada u kojima se ne daje plaća za pola radnog vremena ili za puno radno vrijeme, uključujući organizirane radne aktivnosti, obavljanje potrebnih zadataka posla, dolazak na posao na vrijeme, nadgledanje drugih radnika ili podlijevanje nadgledanju te obavljanje potrebnih zadataka samostalno ili u grupi kao što su dobrovoljni rad, karitativni rad, rad u zajednici ili vjerskoj skupini bez naknade, rad u kući bez naknade.

Isključuje: Poglavlje 6 "Život u kući".

a 859 Rad i zaposlenje, drugačije specificirano i nspecificirano

Ekonomski život (a860-a879)

a 860 Osnovne ekonomske transakcije

Angažiranje u bilo kojem obliku jednostavnih ekonomskih transakcija kao što je korištenje novca za kupnju hrane ili trampa, razmjena dobara ili usluga; štednja novca.

a 865 Složene ekonomske transakcije

Angažiranje u bilo kojem obliku složene ekonomske transakcije koja uključuje razmjenu novca ili nekretnina te stvaranje profita ili ekonomske vrijednosti, kao što je kupovanje poduzeća, tvornice ili opreme, posjedovanje bankovnog računa ili trgovanje robama.

a 870 Ekonomska samodostatnost

Upravljanje ekonomskim resursima od privatnih do javnih izvora, kako bi se osigurala ekonomska sigurnost za sadašnje i buduće potrebe.

Uključuje: osobne ekonomske resurse i javna ekonomska prava.

a8700 Osobni ekonomski resursi

Upravljanje osobnim ili privatnim ekonomskim resursima za osiguranje ekonomske sigurnosti za sadašnje i buduće potrebe.

a8701 Javna ekonomska prava

Upravljanje javnim ekonomskim resursima za osiguranje ekonomske sigurnosti za sadašnje i buduće potrebe.

a8708 Ekonomska samodostatnost, drugačije specificirano

a8709 Ekonomska samodostatnost, nspecificirano

a 879 Ekonomski život, drugačije specificirano i nspecificirano

a 898 Glavna životna područja, drugačije specificirano

a 899 Glavna životna područja, nspecificirano

Poglavlje 9

Zajednica, društveni i građanski život

Ovo je poglavlje o aktivnostima i zadacima potrebnima za uključivanje u organizirani društveni život izvan obitelji, u zajednici, društvenim i građanskim područjima života.

a910 Život u zajednici

Angažiranje u svim oblicima društvenog života zajednice kao što je angažiranje u karitativnim organizacijama, klubovima ili profesionalnim društvenim organizacijama.

Uključuje: neformalna i formalna udruženja; ceremonije.

Isključuje: neplaćeno zaposlenje (a855); rekreaciju i slobodno vrijeme (a920); religioznost i duhovnost (a930); politički život i pripadnost naciji (a950).

a9100 Neformalna udruženja

Angažiranje u društvenim udruženjima ili udruženjima zajednice koju su osnovali ljudi sa zajedničkim interesima kao što su lokalni društveni klubovi ili etničke skupine.

a9101 Formalna udruženja

Angažiranje u profesionalnim ili drugim ekskluzivnim društvenim udrugama kao što su udruženja pravnika, liječnika ili akademski obrazovanih.

a9102 Ceremonije

Angažiranje u nereligioznim ritualima ili društvenim ceremonijama kao što su vjenčanja, pogrebi ili ceremonije inicijacije.

a9108 Život u zajednici, drugačije specificirano

a9109 Život u zajednici, nespecificirano

a920 Rekreacija i slobodno vrijeme

Angažiranje u bilo kojem obliku igre, rekreacije ili aktivnosti u slobodno vrijeme kao što je neformalna ili organizirana igra ili sport, programi tjelovježbe, relaksacije, zabave ili razonode, odlazak u galerije, muzeje, kina ili kazališta; angažiranje u vještinama ili hobijima, čitanje za zabavu, sviranje muzičkih instrumenata; razgledavanje, turizam, putovanje za razonodu.

Uključuje: igru, sportove, umjetnosti i kulturu, vještine, hobije i društveni život.

Isključuje: jahanje životinja za prijevoz (a480); plaćeni i neplaćeni rad (a850, a855); religiju i duhovnost (a930); politički život i pripadnost naciji (a950).

a9200 Igra

Angažiranje u igrama s pravilima ili nestrukturiranim ili neorganiziranim igrama, spontanoj rekreaciji kao što je igranje šaha, kartanje ili dječja igra.

a9201 Sportovi

Angažiranje u natjecateljskim i neformalno ili formalno organiziranim igrama ili atletskim natjecanjima, koja se obavljaju samostalno ili u grupi, kao što je kuglanje, gimnastika ili nogomet.

a9202 Umjetnost i kultura

Angažiranje u umjetnosti ili kulturnim zbivanjima, kao što je odlazak u kazalište, kino, muzej ili galeriju, u glumi, čitanju ili sviranju muzičkog instrumenta.

a9203 Vještina

Angažiranje u vještinama kao što su lončarstvo ili pletenje.

a9204 Hobiji

Angažiranje u razonodama kao što su skupljanje maraka, starog novca ili antikviteta.

a9205 Društveni život

Angažiranje u neformalnim ili slučajnim susretima s drugima kao što su posjećivanje prijatelja ili rodbine ili neformalni sastanci na javnim mjestima.

a9208 Rekreacija i slobodno vrijeme, drugačije specificirano

a9209 Rekreacija i slobodno vrijeme, nspecificirano

a930 Religija i duhovnost

Angažiranje u vjerskim ili duhovnim aktivnostima, organizacijama ili praksi za samoispunjenje, pronalaženje smisla, vjerskih ili duhovnih vrijednosti i uspostavljanje veze s božanskim kao što je odlazak u crkvu, hram, džamiju ili sinagogu, molitva ili pjevanje u vjerske svrhe te duhovna kontemplacija.

Uključuje: organiziranu religiju i duhovnost.

a9300 Organizirana religija

Angažiranje u organiziranim vjerskim ceremonijama, aktivnostima i događajima.

a9301 Duhovnost

Angažiranje u duhovnim aktivnostima ili događajima izvan organizirane religije.

a9308 Religija i duhovnost, drugačije specificirano**a9309 Religija i duhovnost, nspecificirano****a 940 Ljudska prava**

Uživanje svih nacionalno i međunarodno priznatih prava koja ljudima pripadaju samim time što su ljudi, kao što su ljudska prava proglašena u Ujedinjenim narodima: "Opća deklaracija o ljudskim pravima" (1948.) i "Standardna pravila za jednake mogućnosti za osobe s invaliditetom" (1993.); pravo na samoopredjeljenje ili autonomiju; pravo upravljanja vlastitom sudbinom.

Isključuje: politički život i pripadnost naciji (a950).

a 950 Politički život i pripadnost naciji

Angažiranje u društvenom, političkom i državnom životu građanina koji ima pravni status građanina i uživa prava, zaštitu, privilegije i dužnosti kao što je pravo glasa i kandidature za političku dužnost, pravo organiziranja političkih udruženja, uživanje prava i sloboda povezanih s pripadnošću naciji (npr. prava slobode govora, udruživanja, vjeroispovijedi, zaštite od protupravne pretrage i oduzimanja slobode, pravo na dobivanje pravnog savjeta, na suđenje i druga zakonska prava i zaštitu protiv diskriminacije); pravo na pravni položaj kao državljanin zemlje.

Isključuje: ljudska prava (a940).

a 998 Zajednica, društveni i građanski život, drugačije specificirano**a 999 Zajednica, društveni i građanski život, nspecificirano**

ČIMBENICI OKOLIŠA

Definicija: Čimbenici okoliša čine fizičko, društveno okruženje i okruženje stavova i ideja u kojem ljudi žive i provode život.

Šifriranje čimbenika okruženja

Čimbenici okoliša su komponenta "Kontekstualni čimbenici" – Dio 2 klasifikacije. Ove čimbenike mora se razmotriti za svaku komponentu funkcioniranja i prema tome ih šifrirati (vidi Dodatak 2).

Čimbenici okoliša šifriraju se s gledišta osobe čija se situacija opisuje. Tako npr. kosi kameni rub pločnika bez hrapave površine može se šifrirati kao olakšica za korisnika invalidskih kolica, ali kao prepreka za slijepu osobu.

Prvi atribut pokazuje razmjer do kojega je neki čimbenik olakšica ili prepreka. Nekoliko je razloga zbog kojih čimbenik okoliša može biti olakšica ili prepreka i u kojoj mjeri. Za olakšice, šifrant mora voditi računa o pitanjima kao što su dostupnost resursa i je li pristup ovisan ili varira ovisno o dobroj ili lošoj kakvoći itd. Kod prepreka može biti važno koliko često ta prepreka sprječava osobu, je li prepreka velika ili mala, može li se izbjeći ili ne. Također treba imati na umu da neki čimbenik okoliša može biti prepreka bilo zbog svoje prisutnosti (npr. negativni stavovi prema osobama s invalidnošću) ili odsutnosti (npr. nedostupnost potrebne usluge). Učinci što ih čimbenici okoliša imaju na ljude sa zdravstvenim teškoćama su složeni i variraju, te se nadamo da će buduća istraživanja pridonijeti boljem razumijevanju ove interakcije i možda pokazati korist drugog atributa za te čimbenike.

U nekim slučajevima, različiti skupovi čimbenika okoliša sažeti su u jedinstvene pojmove kao neimaština, razvoj, ruralno ili urbano okruženje ili društveni kapital. Sažeti pojmovi ne nalaze se u klasifikaciji. Umjesto toga šifrant bi trebao razdvojiti bitne čimbenike i njih šifrirati. Ponovno je potrebno daljnje istraživanje kako bi se odredilo postoje li jasni i dosljedni pojmovi za pojedine skupine čimbenika okoliša.

Prvi atribut

Sljedeći je dio negativna i pozitivna skala za praćenje razmjera do kojega neki čimbenik okoliša predstavlja prepreku ili olakšanje. Točka ili sam razdvajatelj označuje barijeru, a znak + označuje olakšanje, kao što slijedi:

xxx.0 NEMA barijere	(ne postoji, zanemariva)	0–4%
xxx.1 BLAG barijera	(nezatna.laka)	5–24%
xxx.2 UMJERENA barijera	(srednja, jasna)	25–49%
xxx.3 ZNATNA barijera	(jaka, ekstremna)	50–95%
xxx.4 KOMPLETNA barijera	(potpuna)	96–100%
xxx+0 BEZ olakšanja	(nema, ne postoji, zanemariva)	0–4%
xxx+1 BLAGO olakšanje	(nezatno, lako)	5–24%
xxx+2 UMJERENO olakšanje	(srednje, jasno)	25–49%
xxx+3 ZNATNA olakšanje	(jako, ekstremno)	50–95%
xxx+4 KOMPLETNO olakšanje	(potpuno)	96–100%
xxx.8 barijera, nespecificirano		
xxx.+8 olakšanje, nespecificirano		
xxx.9 nije primjenjivo		

Postoji širok raspon postotaka za one slučajeve za koje su dostupni baždareni mjerni instrumenti ili drugi standardi za kvantificiranje razmjera barijera ili olakšanje u okolišu. Tako na primjer, za šifru “Nema prepreke” ili “Kompletna prepreka”, ta skala ima granicu pogreške od do 5%. “Umjerena prepreka” definirana je na polovini skale o barijerama. Postotci se moraju baždariti u različitim područjima s obzirom na standarde stanovništva. Kako bi se takva kvantifikacija primjenjivala na jedinstveni način, moraju se istraživanjem izraditi postupci ocjene.

Drugi atribut: **u pripremi.**

Poglavlje 1

Proizvodi i tehnologija

Ovo je poglavlje o prirodnim proizvodima, proizvodima koje je proizveo čovjek ili o sustavima proizvoda, opremi i tehnologiji u neposrednom okruženju pojedinca koji su dobiveni, stvoreni, proizvedeni ili izrađeni. ISO 9999 klasifikacija o tehničkim pomagalima definira ih kao "bilo koji proizvod, instrument, opremu ili tehnički sustav kojim se koristi osoba s invalidnošću, specijalno proizveden ili dostupan za prevenciju, kompenzaciju, nadzor, olakšavanje ili neutraliziranje" invalidnosti. Poznato je da bilo koji proizvod ili tehnologija mogu biti od pomoći (Vidi ISO 9999: Tehnička pomagala za osobe s invaliditetom – Klasifikacija (drugo izdanje); ISO/TC173/SC2; ISO/DIS 9999 (izmijenjeno).) U svrhu klasifikacije čimbenika okoliša, pomagala i tehnologija definirani su kao bilo koji proizvod, instrument, oprema ili tehničko pomagalo koje je prilagođeno ili posebno oblikovano za poboljšanje funkcioniranja osobe s invalidnošću.

č110 Proizvodi za osobnu potrošnju

Bilo koji prirodni predmet ili predmet koji je proizveo čovjek ili tvar koja je ubrana, prerađena ili proizvedena za prehranu.

Uključuje: hranu i lijekove.

č1100 Hrana

Bilo koji prirodni ili ljudskom rukom proizveden proizvod ili tvar koja je ubrana, prerađena, proizvedena da bi se pojela, kao što je sirova, prerađena ili pripremljena hrana kao i tekućine različite konzistencije, začinske trave i minerali (vitamini i drugi dodatci).

č1101 Lijekovi

Bilo koji prirodni ili ljudskom rukom proizveden proizvod ili tvar koja je ubrana, prerađena ili proizvedena u medicinske svrhe kao što su aleopatski ili naturopatski lijekovi.

č1108 Proizvodi ili tvari za osobnu potrošnju, drugačije specificirano

č1109 Proizvodi ili tvari za osobnu potrošnju, nespecificirano

č115 Proizvodi i tehnologija za osobnu uporabu u svakodnevnom životu

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste u svakodnevnim aktivnostima, uključujući one koji su prilagođeni ili posebno oblikovani za osobu koja ih koristi.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za osobnu uporabu.

č1150 Opći proizvodi i tehnologija za osobnu uporabu u svakodnevnom životu

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste u svakodnevnim aktivnostima kao što su odjeća, tkanine, namještaj, kućanski aparati, sredstva za čišćenje i pribor koji nisu posebno prilagođeni ili posebno oblikovani.

č1151 Pomoćni proizvodi i tehnologija za osobnu uporabu u svakodnevnom životu

Prilagođene ili posebno oblikovane opreme, proizvodi i tehnologije koje pomažu ljudima u svakodnevnom životu kao što su protetičke i ortotičke naprave, neuralne proteze (npr. funkcionalne stimulativne naprave koje kontroliraju crijeva, mjehur, disanje i ritam srca), proizvodi kojima se omogućuje pojedincu kontrolu u neposrednom okruženju (skeneri, daljinski upravljači, sustavi kontrolirani glasom, tajmeri).

č1158 Proizvodi i tehnologija za osobnu uporabu u svakodnevnom životu, drugačije specificirano**č1159 Proizvodi i tehnologija za osobnu uporabu u svakodnevnom životu, nspecificirano****č120 Proizvodi i tehnologija za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru**

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste za kretanje unutar i izvan zgrada, uključujući i one koji su prilagođeni ili posebno projektirani za osobu koja se njima koristi.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru.

č1200 Opći proizvodi i tehnologija za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste prilikom kretanja unutar i izvan zgrada kao što su motorizirana i nemotorizirana vozila za prijevoz ljudi na zemlji, vodi i u zraku (npr. autobusi, automobili, kombiji, druga motorizirana vozila ili zaprežna vozila), neprilagođena ili nisu posebno oblikovana.

č1201 Pomoćni proizvodi i tehnologija za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru

Prilagođena ili posebno projektirana oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste prilikom kretanja unutar i izvan zgrada, kao što su hodalice, specijalni automobili i kombiji, prilagodbe učinjene na vozilima, invalidska kolica, skuteri i naprave za premještanje.

č1208 **Proizvodi i tehnologija za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru, drugačije specificirano**

č1209 **Proizvodi i tehnologija za osobnu pokretljivost i prijevoz u zatvorenom i otvorenom prostoru, nspecificirano**

č125 Proizvodi i tehnologija za komunikaciju

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste za slanje i primanje informacija, uključujući one koji su prilagođeni ili posebno projektirani, za osobu koja se njima koristi.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za komunikaciju.

č1250 **Opći proizvodi i tehnologija za komunikaciju**

Oprema, proizvodi i tehnologije kojima se ljudi koriste za slanje i primanje informacija, kao što su optičke i auditivne naprave, audionaprave za snimanje i prijam, televizijska i videooprema, telefonske naprave, sustavi za prijenos zvuka i naprave za komuniciranje licem u lice, neprilagođeni i nisu posebno oblikovani.

č1251 **Pomoćni proizvodi i tehnologija za komunikaciju**

Prilagođena i posebno projektirana oprema, proizvodi i tehnologije koje pomažu ljudima za slanje i primanje informacija kao što su specijalizirane vizualne naprave, elektro-optičke naprave, specijalizirane naprave za pisanje, naprave za crtanje ili ručno pisanje, sustavi za signalizaciju i specijalni kompjutorski hardver i softver, kohlearni implantati (umjetne pužnice), slušni aparati, FM audiotrener, proteze za glas, ploče za komunikaciju, naočale i kontaktne leće.

č1258 **Proizvodi i tehnologija za komunikaciju, drugačije specificirano**

č1259 **Proizvodi i tehnologija za komunikaciju, nspecificirano**

č130 Proizvodi i tehnologija za obrazovanje

Oprema, proizvodi, procesi, metode i tehnologije koji služe za usvajanje znanja, stručnosti ili vještina, uključujući one koji su prilagođeni ili posebno oblikovani.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za obrazovanje.

č1300 Opći proizvodi i tehnologije za obrazovanje

Oprema, proizvodi, procesi, metode i tehnologije koji se rabe za usvajanje znanja, stručnosti ili vještine na bilo kojoj razini kao što su knjige, priručnici, edukacijske igračke, kompjutorski softver ili hardver, neprilagođeni ili nisu posebno oblikovani.

č1301 Pomoćni proizvodi i tehnologija za obrazovanje

Prilagođena i posebno projektirana oprema, proizvodi, procesi, metode i tehnologije koji se rabe za usvajanje znanja, stručnosti ili vještina kao što je specijalizirana kompjutorska tehnologija.

č1308 Proizvodi i tehnologija za obrazovanje, drugačije specificirano**č1309 Proizvodi i tehnologija za obrazovanje, nespecificirano****č135 Proizvodi i tehnologija za radno mjesto**

Oprema, tehnologija i proizvodi koji se na radnom mjestu rabe za olakšavanje radnih aktivnosti.

Uključuje: Opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za radno mjesto.

č1350 Opći proizvodi i tehnologija za radno mjesto

Oprema, proizvodi i tehnologija koji se rabe na radnom mjestu za olakšavanje radnih aktivnosti kao što su pribor, strojevi i uredska oprema, neprilagođena ili nije posebno oblikovana.

č1351 Pomoćni proizvodi i tehnologije za radno mjesto

Prilagođena ili posebno projektirana oprema, proizvodi i tehnologija koja se rabi na radnom mjestu za olakšavanje radnih aktivnosti kao što su prilagođeni stolovi, pisaći stolovi i registratori (ormari za fascikle); ulazi i izlazi na uredskim prostorijama na daljinsko upravljanje; kompjutorski hardver i softver i druga pomoćna sredstva i jedinice za kontrolu okruženja kojima je svrha olakšati pojedincu obavljanje radnih zadataka i kontrolu radnog okruženja (npr. skeneri, sustavi daljinske kontrole, kontrole s pomoću glasa, tajmeri).

č1358 Proizvodi i tehnologija za radno mjesto, drugačije specificirano**č1359 Proizvodi i tehnologija za radno mjesto, nespecificirano**

č140 Proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport

Oprema, proizvodi i tehnologija koji se rabe za obavljanje i poticanje kulturnih, rekreacijskih i sportskih aktivnosti, uključujući one koji su prilagođeni ili posebno oblikovani.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za kulturu, rekreaciju i sport.

č1400 Opći proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport

Oprema, proizvodi i tehnologija koji se rabe za obavljanje i poticanje kulturnih, rekreacijskih i sportskih aktivnosti, kao što su igračke, skije, teniske loptice i muzički instrumenti, neprilagođeni ili nisu specijalno oblikovani.

č1401 Pomoćni proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport

Prilagođena ili specijalno oblikovana oprema, proizvodi i tehnologija koji se rabe za obavljanje i poticanje kulturnih, rekreacijskih i sportskih aktivnosti kao što su modificirane mobilne naprave za sport, prilagođena sredstva za muzičke i druge umjetničke izvedbe.

č1408 Proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport, drugačije specificirano**č1409 Proizvodi i tehnologija za kulturu, rekreaciju i sport, nescificirano****č145 Proizvodi i tehnologija za prakticiranje religije i duhovnosti**

Proizvodi i tehnologija, unikatna ili u masovnoj proizvodnji, koji daju ili imaju simboličko značenje u kontekstu vjerske ili duhovne prakse, uključujući one koji su prilagođeni ili specijalno oblikovani.

Uključuje: opće i pomoćne proizvode i tehnologiju za prakticiranje religije i duhovnosti.

č1450 Opći proizvodi i tehnologija za prakticiranje religije ili duhovnosti

Proizvodi i tehnologija unikatni ili masovno proizvedeni, koji daju ili imaju simboličko značenje u kontekstu religijske ili duhovne prakse, npr. kuće duhovnosti, okićeni stupovi na prvi svibnja, pokrivala za glavu, maske, raspela, menore i molitveni sagovi, neprilagođeni ili nisu posebno oblikovani.

č1451 Pomoćni proizvodi i tehnologija za prakticiranje religije ili duhovnosti

Prilagođeni ili posebno projektirani proizvodi i tehnologija koji daju ili imaju simboličko značenje u kontekstu religijske ili duhovne prakse, npr. vjerske knjige i tarot-karte pisane na Brailleovu pismu i posebna zaštita za kotače na invalidskim kolicima prilikom ulaska u hramove.

č1458 Proizvodi i tehnologija za prakticiranje religije ili duhovnosti, drugačije specificirano**č1459 Proizvodi i tehnologija za prakticiranje religije ili duhovnosti, nspecificirano****č150 Proizvodi i tehnologija za projektiranje i izgradnju zgrada za javnu uporabu**

Proizvodi i tehnologija koji čine unutarnje i vanjsko okruženje stvoreno ljudskom rukom, a koje je planirano, oblikovano i izgrađeno za javnu uporabu, uključujući i one koji su prilagođeni i posebno projektirani.

Uključuje: oblikovanje, konstrukciju i izgradnju ulaza i izlaza, sadržaja i smjerova kretanja.

č1500 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja ulaza i izlaza u zgrade za javnu uporabu

Proizvodi i tehnologija za ulazak i izlazak iz okruženja koje je stvorio čovjek i koje je planirano, oblikovano i izgrađeno za javnu uporabu, kao što su dizajniranje i izgradnja ulaza i izlaza u zgrade za javnu uporabu (npr. radna mjesta, trgovine i kazališta), javne zgrade, prijenosne i fiksne rampe, električna vrata, kvake na vratima u obliku poluge i vrata bez pragova.

č1501 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja za pristup unutrašnjosti zgrada za javnu uporabu

Proizvodi i tehnologija unutarnjih sadržaja u oblikovanju, izgradnji i konstrukciji zgrada za javnu uporabu kao što su sadržaji u zahodima, telefoni, audiopetlje, dizala, pomična stubišta, termostati (za reguliranje temperature) i pristupačna sjedišta na raznim mjestima u dvoranama ili stadionima.

č1502 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja za snalaženje u zgradama za javnu uporabu

Proizvodi i tehnologija za oblikovanje, izgradnju i konstrukciju unutarnjih i vanjskih prostora za javnu uporabu kao pomoć ljudima u pronalaženju puta unutar i neposredno izvan zgrada i za lociranje mjesta na koja žele ići, kao što su pisani znakovi ili na Braillovu pismu, veličina hodnika, podne površine, dostupni kiosci i drugi oblici usmjerivanja.

č1508 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja zgrada za javnu uporabu, drugačije specificirano**č1509 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja zgrada za javnu uporabu, nespecificirano****č155 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja zgrada za privatnu uporabu**

Proizvodi i tehnologija koji čine unutarnje i vanjsko okruženje pojedina napravljeno ljudskom rukom, planirano, projektirano i izgrađeno za privatnu uporabu, uključujući i one koji su prilagođeni ili posebno projektirani.

Uključuje: oblikovanje, konstrukciju i izgradnju ulaza, izlaza, sadržaja i smjera.

č1550 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja ulaza i izlaza iz zgrada za privatnu uporabu

Proizvodi i tehnologija ulaza i izlaza iz okruženja napravljenog ljudskom rukom, planirano, projektirano i izgrađeno za privatnu uporabu kao što su ulazi i izlazi iz privatnih domova, prenosive i fiksne rampe, električna vrata, ručke na vratima u obliku poluge i vrata bez pragova.

č1551 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja pristupa zgradama za privatnu uporabu

Proizvodi i tehnologija u vezi s oblikovanjem, izgradnjom i konstrukcijom unutar zgrada za privatnu uporabu kao što su kupaonice, telefoni, audiopetlje, kuhinjski ormari, kućanski aparati i elektronička kontrola u privatnim kućama.

č1552 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja za snalaženje u zgradama za privatnu uporabu

Proizvodi i tehnologija za oblikovanje, izgradnju i konstrukciju unutarnjih i vanjskih prostora za privatnu uporabu kao pomoć ljudima u snalaženju unutar zgrada i neposredno izvan zgrada i za lociranje mjesta na koja žele ići kao što su pisani znakovi ili na Braillovu pismu, veličina hodnika i podne površine.

č1558 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja zgrada za privatnu uporabu, drugačije specificirano**č1559 Oblikovanje, konstrukcija i izgradnja zgrada za privatnu uporabu, nspecificirano****č160 Proizvodi i tehnologija za uređivanje građevnih terena**

Proizvodi i tehnologija za zemljišta vanjskog okoliša primjenom politike korištenja zemljištem, oblikovanjem, planiranjem i uređivanjem prostora, uključujući i one prilagođene ili posebno oblikovane.

Uključuje: proizvode i tehnologiju zemljišta koji su organizirani primjenom politike korištenja zemljištem, kao što su ruralna područja, prigradska područja, gradska područja, parkovi, zaštićena područja i prirodni rezervati.

č1600 Proizvodi i tehnologija uređenja ruralnog zemljišta

Proizvodi i tehnologija u ruralnim područjima koji utječu na vanjski okoliš primjenom politike korištenja ruralnim zemljištem, oblikovanjem, planiranjem i uređivanjem prostora, kao što su poljoprivredna zemljišta, staze i putokazi.

č1601 Proizvodi i tehnologija uređenja prigradskih zemljišta

Proizvodi i tehnologija u prigradskim područjima koji utječu na vanjski okoliš primjenom politike korištenja prigradskim zemljištem, oblikovanjem, planiranjem i uređivanjem prostora kao što su rubnjaci, staze, putokazi i ulična rasvjeta.

č1602 Proizvodi i tehnologija razvoja urbanog područja

Proizvodi i tehnologija u urbanim područjima koji utječu na vanjski okoliš primjenom politike korištenja gradskim zemljištem, oblikovanjem, planiranjem i uređivanjem prostora kao što su rubnjaci, rampe, putokazi i ulična rasvjeta.

č1603 Proizvodi i tehnologija parkova, zaštićenih područja i prirodnih rezervata

Proizvodi i tehnologija za uređenje parkova, zaštićenih područja i prirodnih rezervata koji utječu na vanjski okoliš primjenom politike korištenja zemljištem, oblikovanjem, planiranjem i uređivanjem prostora kao što su oznake u parkovima i staze u prirodnim rezervatima.

č1608 Proizvodi i tehnologija uređenja zemljišta, drugačije specificirano**č1609 Proizvodi i tehnologija uređenja zemljišta, nespecificirano****č165 Imovina**

Proizvodi ili predmeti ekonomske razmjene kao što su novac, robe, nekretnine i druge vrijednosti koje pojedinac posjeduje ili kojima se ima pravo koristiti.

Uključuje: materijalnu i nematerijalnu imovinu i robe, financijsku imovinu.

č1650 Financijska imovina

Proizvodi kao što su novac i drugi financijski instrumenti koji služe kao sredstvo razmjene za rad, proizvodna sredstva i usluge.

č1651 Materijalna imovina

Proizvodi ili predmeti kao što su kuće i zemlja, odjeća, hrana i tehnička dobra koji služe kao sredstvo razmjene za rad, proizvodna sredstva i usluge.

č1652 Nematerijalna imovina

Proizvodi kao što su intelektualno vlasništvo, znanje i vještine koji služe kao sredstvo razmjene za rad, proizvodna sredstva i usluge.

č1658 Imovina, drugačije specificirano**č1659 Imovina, nespecificirano****č198 Proizvodi i tehnologija, drugačije specificirano****č199 Proizvodi i tehnologija, nespecificirano**

Poglavlje 2

Prirodni okoliš i promjene u okolišu koje je napravio čovjek

Ovo je poglavlje o živim i neživim elementima prirodnog ili fizičkog okoliša te o sastavnim dijelovima tog okoliša koje su izmijenili ljudi kao i karakteristike ljudske populacije u tom okolišu.

č210 Fizički zemljopis

Karakteristike oblika zemljišta i vodenih površina.

Uključuje: geografske karakteristike uključene u orografiju (reljef, kvaliteta i veličina zemljišta i oblika zemljišta, uključujući visinu) i hidrografiju (vodene površine kao što su jezera, rijeke, more).

č2100 Oblici zemljišta

Karakteristike oblika zemljišta kao što su planine, brežuljci, doline i ravnice.

č2101 Vodene površine

Karakteristike vodenih površina kao što su jezera, brane, rijeke i potoci.

č2108 Fizički zemljopis, drugačije specificirao

č2109 Fizički zemljopis, nspecificirano

č215 Stanovništvo

Skupine ljudi koje žive u zadanom okolišu i koje dijele isti model prilagodbe okolišu.

Uključuje: demografske promjene; gustoću stanovništva.

č2150 Demografske promjene

Promjene koje nastaju unutar skupina ljudi kao što su sastav i razlike u ukupnom broju na nekom području zbog rađanja, umiranja, starenja stanovništva i migracije.

č2151 Gustoća stanovništva

Broj ljudi po jedinici površine uključujući značajke kao što su visoka i niska gustoća.

č2158 Stanovništvo, drugačije specificirano

č2159 Stanovništvo, nspecificirano

č220 Flora i fauna

Biljke i životinje.

Isključuje: domaće životinje (č350); stanovništvo (č215).

č2200 Biljke

Svaki od različitih fotosintetičkih, eukariotskih, višestaničnih organizama biljnog svijeta, kojih je svojstvo stvaranje kloroplasta, imaju celulozne stanične opne, nemaju moć kretanja kao što su drveće, cvijeće, grmlje i penjačice.

č2201 Životinje

Višestanični organizmi životinjskog svijeta koji se od biljaka razlikuju po nekim tipičnim karakteristikama kao što je sposobnost kretanja, nefotosintetički metabolizam, izražena reakcija na podražaje, ograničeni rast i fiksna tjelesna struktura kao što su divlje životinje za rad u poljoprivredi, gmazovi, ptice, ribe i sisavci.

Isključuje: imovinu (č165); domaće životinje (č350).

č2208 Flora i fauna, drugačije specificirano**č2209 Flora i fauna, nspecificirano****č225 Klima**

Meteorološke osobine i pojave kao što je vrijeme.

Uključuje: temperaturu, vlagu, atmosferski tlak, oborine, vjetar i promjene godišnjih doba.

č2250 Temperatura

Stupanj topline ili hladnoće kao što je niska ili visoka temperatura, normalna ili ekstremna temperatura.

č2251 Vлага

Razina vlage u zraku kao što je visoka ili niska vlaga.

č2252 Atmosferski tlak

Tlak okolnog zraka kao što je tlak u vezi s nadmorskom visinom ili meteorološkim uvjetima.

č2253 Oborine

Padanje vlage kao što je kiša, rosa, snijeg, susnežica i tuča.

č2254 Vjetar

Više ili manje brzo prirodno kretanje zraka kao što je povjetarac, oluja, udari vjetra.

č2255 Promjene godišnjih doba

Prirodne, redovite i predvidive promjene od jednog do drugog godišnjeg doba, kao što su ljeto, jesen, zima i proljeće.

č2258 Klima, drugačije specificirano**č2259 Klima, nespecificirano****č230 Prirodne pojave**

Geografske i atmosferske promjene koje uzrokuju poremećaje u fizičkom okruženju pojedinca, a događaju se redovito ili neredovito kao što su potresi te ekstremne vremenske prilike, npr. tornado, uragani, tajfuni, poplave, šumski požari, snježne mećave.

č235 Pojave koje uzrokuje čovjek

Promjene ili poremećaji u prirodnom okolišu koje je prouzročio čovjek, a koje mogu dovesti do poremećaja u svakodnevnom životu ljudi, uključujući pojave ili prilike vezane uz sukobe i ratove kao što su progonstvo ljudi, uništavanje društvene infrastrukture, kuća i zemljišta, katastrofe u okolišu te zagađenje zemlje, vode ili zraka (npr. toksični izljevi).

č240 Svjetlo

Elektromagnetsko zračenje s pomoću kojega stvari postaju vidljive, sunčana svjetlost ili umjetno osvjetljenje (npr. svijeće, uljne ili parafinske svjetiljke, vatra ili električna energija) koji mogu pružiti korisnu ili pogrešnu informaciju o svijetu.

Uključuje: intenzitet svjetla; kvalitetu svjetla; kontraste boja.

č2400 Intenzitet svjetla

Razina ili količina energije koju emitira bilo prirodni (npr. Sunce) ili umjetni izvor svjetlosti.

č2401 Kvaliteta svjetla

Priroda svjetla u odnosu prema kontrastima boja stvorenima u vizualnom okruženju koji mogu pružiti korisnu informaciju o okolnom svijetu (npr. vizualnu informaciju o postojanju stubišta ili vrata) ili krivu informaciju (npr. previše vizualnih slika).

č2408 Svjetlo, drugačije specificirano**č2409 Svjetlo, nespecificirano**

č245 Promjene vezane uz vrijeme

Prirodne, redovite i predvidive promjene vremena.

Uključuje: dan/noć i mjesečeve mijene.

č2450 Izmjene dana i noći

Prirodne, redovite i predvidive izmjene dana i noći kao što su dan, noć, zora i sumrak.

č2451 Mjesečeve mijene

Prirodne, redovite i predvidive promjene položaja mjeseca u odnosu na zemlju.

č2458 Promjene vezane uz vrijeme, drugačije specificirano**č2459 Promjene vezane uz vrijeme, nspecificirano****č250 Zvuk**

Pojava koja se čuje ili se može čuti kao što je lupanje, zvonjava, tupo lupanje, pjevanje, zviždanje, urlanje ili zujanje bilo koje jakosti, timbra ili tona i koja može pružiti korisnu ili pogrešnu informaciju o svijetu.

Uključuje: intenzitet zvuka; kvalitetu zvuka.

č2500 Intenzitet zvuka

Razina ili jakost zvučne pojave što određuje količina energije koja je stvara, gdje visoku razinu energije čujemo kao glasne zvukove, a nisku razinu energije kao tihe zvukove.

č2501 Kvaliteta zvuka

Priroda zvuka koju određuje duljina vala i oblik vala zvuka, a koju doživljavamo kao timbar i ton kao što su oštrina ili melodioznost, a koji mogu pružiti korisnu informaciju o svijetu (npr. lajanje psa u odnosu prema mijaukanju mačke) ili pogrešnu informaciju (npr. buka u pozadini).

č2508 Zvuk, nspecificirano**č2509 Zvuk, nspecificirano**

č255 Vibracija

Redovito ili neredovito gibanje naprijed-natrag predmeta ili pojedinca uzrokovano fizičkom smetnjom kao što su: trešnja, drhtanje, brzi, trzajući pokreti stvari, zgrada ili ljudi, koje uzrokuju mala ili velika oprema, zrakoplovi i eksplozije.

Isključuje: prirodne pojave (č230) kao što je vibracija ili trešnja zemlje uzrokovana potresom.

č260 Kvaliteta zraka

Karakteristike atmosfere (izvan zgrada) ili zatvorenih područja sa zrakom (unutar zgrada), a koje mogu pružiti korisnu ili pogrešnu informaciju o svijetu.

Uključuje: kvalitetu zraka u zatvorenom i otvorenom prostoru.

č2600 Kvaliteta zraka u zatvorenom prostoru

Kakvoća zraka unutar zgrada ili zatvorenih prostora koju određuju miris, dim, vlažnost, klima uređaj (kontrolirana kakvoća zraka) ili nekontrolirana kakvoća zraka, a koja može pružiti korisnu informaciju o svijetu (npr. miris plina koji curi) ili pogrešnu informaciju (npr. prejak miris parfema).

č2601 Kvaliteta vanjskoga zraka

Kakvoća zraka izvan zgrada ili zatvorenih prostora koju određuju miris, dim, vlažnost, ozonski sloj i druge karakteristike atmosfere, a mogu pružiti korisnu informaciju o svijetu (npr. miris kiše) ili pogrešnu informaciju (npr. toksički mirisi).

č2608 Kvaliteta zraka, drugačije specficirano**č2609 Kvaliteta zraka, nespecificirano****č298 Prirodni okoliš i promjene u okolišu koje je napravio čovjek, drugačije specficirano****č299 Prirodni okoliš i promjene u okolišu koje je napravio čovjek, nespecificirano**

Poglavlje 3

Podrška i odnosi

Ovo je poglavlje o ljudima ili životinjama, koji pružaju praktičnu fizičku ili emocionalnu podršku, skrb, njegu, pomoć i odnose s drugim osobama u njihovu domu, na radnom mjestu, školi ili prilikom igre ili pri nekim drugim dnevnim aktivnostima. Ovo poglavlje ne obuhvaća stavove osobe ili ljudi koji pružaju podršku. Opisani čimbenici okruženja nisu osoba ili životinja već količina fizičke i emotivne podrške koju osoba ili životinja pružaju.

č310 Uža obitelj

Pojedinci vezani rođenjem, brakom ili drugim odnosima koje kultura priznaje kao užu obitelj, a to su bračni drug, partneri, roditelji, braća, sestre, djeca, poočim, pomajka, usvojitelji, djedovi i bake.

Isključuje: širu obitelj (č315); pružatelje osobne njege i osobne pomoćnike (č340).

č315 Šira obitelj

Pojedinci povezani obiteljski ili brakom ili drugim vezama koje kultura prepoznaje kao širu obitelj kao što su tetke, stričevi i ujaci, nećaci i nećakinje.

Isključuje: užu obitelj (č310).

č320 Prijatelji

Pojedinci koji su bliski i stalni sudionici u odnosima, a karakterizira ih povjerenje i obostrana podrška.

č325 Poznanici, kolege isti po položaju, susjedi i članovi zajednice

Pojedinci koji se međusobno poznaju kao znanci, kolege isti po položaju, susjedi i članovi zajednice i na poslu, u školi, rekreaciji ili drugim aspektima života, a koji dijele demografske osobine kao što su dob, spol, vjersku ili etničku pripadnost ili imaju zajedničke interese.

Isključuje: udruženja i organizacijske službe (č550).

č330 Ljudi na vlasti

Pojedinci koji donose odluke u ime drugih i koji imaju društveno definiran utjecaj, ili vlast koja se temelji na njihovom društvenom, ekonomskom ili vjerskom položaju u društvu kao što su nastavnici, poslodavci, nadglednici, vjerski vođe, opunomoćenici, čuvari ili tutori.

č335 Ljudi u podređenom položaju

Pojedinci čiji je svakodnevni život pod utjecajem ljudi na vlasti, na poslu, u školi ili drugačijem okruženju kao što su studenti, radnici i članovi vjerske skupine.

Isključuje: užu obitelj (č310).

č340 Pružatelji osobne njege i osobni pomoćnici

Pojedinci koji pružaju usluge potrebne kao podrška pojedincima u njihovim dnevnim aktivnostima i održavaju razinu kvalitete rada, obrazovanja ili druge životne situacije putem javnih ili privatnih fondacija ili na dobrovoljnoj bazi kao što su pružatelji podrške prilikom gradnje kuće i održavanja, osobni pomoćnici, pomoćnici u prijevozu, plaćena pomoć, dadilje i drugi koji djeluju kao primarni pružatelji njege.

Isključuje: užu obitelj (č310); širu obitelj (č315); prijatelje (č320); opće službe za društvenu podršku (č5750); zdravstveno osoblje (č355).

č345 Nepoznate osobe

Pojedinci koji nisu poznati i koji nisu rodbinski vezani ili oni koji još nisu uspostavili odnos ili vezu uključujući osobe nepoznate pojedincu, ali koje s njim dijele životnu situaciju, kao što su nastavnici na zamjeni, kolege na poslu ili pružatelji njege.

č350 Domaće životinje

Životinje koje pružaju fizičku, emotivnu ili psihološku podršku kao što su kućni ljubimci (psi, mačke, ptice, ribe itd.) i životinje za osobnu pokretljivost i prijevoz.

Isključuje: životinje (č2201); imovinu (č165).

č355 Zdravstveno osoblje

Svi pružatelji usluga koji rade unutar zdravstvenog sustava kao što su liječnici, medicinske sestre, fizioterapeuti, radni terapeuti, logopedi, audiolozi, ortotist-protetičari, medicinski socijalni radnici.

Isključuje: drugo stručno osoblje (č360).

č360 Drugo stručno osoblje

Svi pružatelji usluga koji rade izvan zdravstvenog sustava uključujući socijalne radnike, pravnike, nastavnike, arhitekta i projektante.

Isključuje: zdravstveno stručno osoblje (č355).

č 398 Podrška i odnosi, drugačije specificirano

č 399 Podrška i odnosi, nespecificirano

Poglavlje 4

Stavovi

Ovo je poglavlje o stavovima koji su uočljive posljedice običaja, prakse, ideologija, vrijednosti, normi, faktičnih i vjerskih uvjerenja. Ovi stavovi utječu na individualno ponašanje i društveno ponašanje na svim razinama, od međuljudskih odnosa i udruženja zajednice do političkih, ekonomskih i pravnih struktura, npr. stavovi pojedinca ili društva o pouzdanosti i vrijednosti osobe kao ljudskog bića mogu motivirati pozitivne i časne postupke ili negativne i diskriminirajuće postupke (npr. stigmatiziranje, stereotipiziranje i marginaliziranje ili zanemarivanje osobe). Ovako klasificirani stavovi pripadaju ljudima koji su strani osobi čija se situacija opisuje. Ti stavovi ne pripadaju samoj osobi. Individualni stavovi su kategorizirani u skladu s vrstom odnosa koji su navedeni u Poglavlju 3 "Čimbenici okruženja". Vrijednosti i vjerovanja ne šifriraju se odvojeno od stavova, budući da se pretpostavlja da su oni poticajne snage iz tih stavova.

č 410 Individualni stavovi članova uže obitelji

Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja članova uže obitelji o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.

č 415 Individualni stavovi članova šire obitelji

Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja članova šire obitelji o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.

č 420 Individualni stavovi prijatelja

Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja prijatelja o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.

č 425 Individualni stavovi znanaca, kolega istih po položaju, susjeda i članova zajednice

Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja znanaca, kolega istih po položaju, susjeda i članova zajednice o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.

č 430 Individualni stavovi ljudi u nadređenom položaju

Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja ljudi u nadređenom položaju o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.

- č 435 Individualni stavovi ljudi u podređenom položaju**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja ljudi u podređenom položaju o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.
- č 440 Individualni stavovi pružatelja osobne njege i osobnih pomoćnika**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja pružatelja osobne njege i osobnih pomoćnika o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.
- č 445 Individualni stavovi neznanaca**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja neznanaca o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.
- č 450 Individualni stavovi zdravstvenog osoblja**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja zdravstvenog osoblja o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.
- č 455 Individualni stavovi ostaloga stručnog osoblja**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja osoblja vezanog uz zdravstvo i ostaloga stručnog osoblja o osobi ili drugim stvarima (npr. društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima) koja utječu na ponašanje i aktivnosti pojedinca.
- č 460 Stavovi društvenih skupina**
Opća ili specifična mišljenja i vjerovanja koja općenito zastupaju ljudi iz kulture, društva, subkulture ili druge društvene skupine o drugim pojedincima ili o drugim društvenim, političkim i ekonomskim pitanjima koja utječu na ponašanje i aktivnosti skupine ili pojedinca.
- č 465 Društvene norme, prakse i ideologije**
Običaji, prakse, pravila i apstraktni sustavi vrijednosti i normativnih vjerovanja (npr. ideologije, normativni pogledi na svijet i moralne filozofije) koji proizlaze iz društvenog konteksta i utječu na stvaranje društvene i individualne prakse i ponašanja kao što su društvene moralne norme i vjersko ponašanje ili bonton; vjerska doktrina i norme i prakse koje iz nje proizlaze; norme koje upravljaju ritualima ili društvenim okupljanjima.
- č 498 Stavovi, drugačije specificirano**
- č 499 Stavovi, nespecificirano**

Poglavlje 5

Službe, sustavi i politike

Ovo je poglavlje o:

1. *Službama* koje osiguravaju pogodnosti, organizirane programe i djelatnosti u različitim područjima društva, osmišljene za potrebe pojedinaca. Ljudi koji ih pružaju uključeni su u službe. Službe mogu biti javne, privatne ili dobrovoljne i mogu biti organizirane na lokalnoj, općinskoj, regionalnoj, državnoj, provincijskoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini od strane pojedinaca, udruženja, organizacija, agencija ili vlada. Dobrobiti koje pružaju te službe mogu biti opće ili prilagođene i posebno oblikovane.

2. *Sustavima* koji provode administrativnu kontrolu i organizaciju, a osnovale su ih vlade ili druga priznata nadležna tijela na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Ovi sustavi su oblikovani za organiziranje, kontrolu ili praćenje službi koje osiguravaju pogodnosti, organizirane programe i djelatnosti u različitim područjima društva.

3. *Politikama* koje su stvorene pravilima, propisima, konvencijama i normama što su ih donijele vlade ili druga priznata nadležna tijela na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i internacionalnoj razini. Politike upravljaju sustavima i reguliraju sustave koji organiziraju, kontroliraju i prate službe, organizirane programe i djelatnosti u različitim područjima društva.

č510 Službe, sustavi i politike za proizvodnju roba široke potrošnje
Službe, sustavi i politike koje upravljaju i brinu o proizvodnji predmeta i proizvoda namijenjenih za ljudsku potrošnju i korištenje.

č5100 Službe za proizvodnju roba široke potrošnje
Službe i programi za prikupljanje, stvaranje, proizvodnju i izradbu roba široke potrošnje i proizvoda kao što su proizvodi i tehnologija koji se rabe za pokretanje, komunikaciju, obrazovanje, prijevoz, zaposlenje i kućanske poslove uključujući i one koji pružaju te službe.

Isključuje: službe obrazovanja i obuke (č5850); službe komunikacije (č35350); Poglavlje 1.

č5101 Sustavi za proizvodnju roba široke potrošnje
Administrativne kontrole i mehanizmi praćenja kao što su regionalne, nacionalne ili međunarodne organizacije koje određuju norme (npr. Međunarodna organizacija za normizaciju – ISO) i tijela potrošača koja upravljaju prikupljanjem, stvaranjem, proizvodnjom i izradbom roba široke potrošnje i proizvoda.

- č5102 Politike za proizvodnju roba široke potrošnje**
Zakonodavstvo, propisi i norme za prikupljanje, stvaranje, proizvodnju i izradbu roba široke potrošnje i proizvoda, kao npr. koje norme treba prihvatiti.
- č5108 Službe, sustavi i politike za proizvodnju roba široke potrošnje, drugačije specificirano**
- č5109 Službe, sustavi i politike za proizvodnju roba široke potrošnje, nespecificirano**
- č515 Arhitektonske i građevinske službe, sustavi i politike**
Službe, sustavi i politike za projektiranje i izgradnju zgrada, javnih i privatnih.
Isključuje: službe, sustavi i politike prostornog uređenja (č520).
- č5150 Arhitektonske i građevinske službe**
Službe i programi za projektiranje, izgradnju i održavanje stambenih, trgovačkih, industrijskih i javnih zgrada kao što je izgradnja kuća, operacionalizacija načela projektiranja, građevinska pravila, propisi i standardi, uključujući i one koji pružaju te usluge.
- č5151 Arhitektonski i građevinski sustavi**
Administrativne kontrole i mehanizmi praćenja koji upravljaju planiranjem, projektiranjem, izgradnjom i održavanjem stambenih, trgovačkih, industrijskih i javnih zgrada kao što je provedba i praćenje građevinskih pravila, građevinskih standarda, standarda protupožarne zaštite i životne sigurnosti.
- č5152 Arhitektonske i građevinske politike**
Zakonodavstvo, propisi i norme koji upravljaju planiranjem, projektiranjem, izgradnjom i održavanjem stambenih, trgovačkih, industrijskih i javnih zgrada kao što su politike o građevinskim pravilima, građevinskim standardima, standardima protupožarne zaštite i životne sigurnosti.
- č5158 Arhitektonske i građevinske službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**
- č5159 Arhitektonske i građevinske službe, sustavi i politike, nespecificirano**

č520 Službe, sustavi i politike prostornog uređenja

Službe, sustavi i politike za planiranje, projektiranje, razvoj i održavanje javnoga zemljišta (npr. parkova, šuma, obala, močvara) i privatnog zemljišta u ruralnom, prigradskom i gradskom kontekstu.

Isključuje: arhitektonske i građevinske službe, sustave i politike (č515).

č5200 Službe prostornog uređenja

Službe i programi za planiranje, kreiranje i održavanje gradskih, prigradskih, ruralnih, rekreacijskih, zaštićenih površina i okoliša, otvorenih prostora za okupljanje i trgovanje (trgovi, otvorene tržnice) i staza za pješake i prijevoz vozilima za određene kategorije korisnika, uključujući i one koji pružaju te usluge.

Isključuje: proizvode za projektiranje i izgradnju zgrada za javno (č150) i privatno (č155) korištenje; proizvode za uređenje zemljišta (č160).

č5201 Sustavi planiranja prostornog uređenja

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja za provedbu lokalnih, regionalnih ili nacionalnih zakona o planiranju, pravila projektiranja, politike očuvanja baštine i politike planiranja okoliša, koji upravljaju planiranjem, projektiranjem, razvojem i održavanjem otvorenih površina uključujući ruralno, prigradsko i gradsko zemljište, zaštićena područja i prirodne rezervate.

č5202 Politike prostornog uređenja

Zakonodavstvo, propisi i norme za planiranje, projektiranje, razvoj i održavanje otvorenih površina, uključujući ruralno zemljište, prigradsko zemljište, gradsko zemljište, parkove, zaštićene površine i prirodne rezervate, kao što su lokalni, regionalni ili nacionalni zakoni o planiranju, pravila projektiranja, politike očuvanja baštine i politike uređenja okoliša.

č5208 Službe, sustavi i politike prostornog uređenja, drugačije specificirano**č5209 Službe, sustavi i politike prostornog uređenja, nespecificirano****č525 Stambene službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike za pružanje prihvatilišta, nastambi ili smještaja za ljude.

č5250 Stambene službe

Službe i programi lokacije, izgradnje i održavanja kuća kao što su agencije za nekretnine, stambene zadruge, prihvatilišta za beskućnike uključujući i one koji pružaju te usluge.

č5251 Stambeni sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja upravljanja smještajem ili prihvatom ljudi kao što su sustavi za provedbu i praćenje stambene politike.

č5252 Stambena politika

Zakonodavstvo, propisi i norme o smještaju ili prihvaćanju ljudi kao što su zakonodavstvo i politike za određivanje prava na smještaj ili prihvata, politike koje se odnose na sudjelovanje vlade u izgradnji i održavanju stambenog prostora te politike stanogradnje.

č5258 Stambene službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5259 Stambene službe, sustavi i politike, nespecificirano****č530 Komunalne službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike za javno pružanje komunalnih usluga kao što su voda, gorivo, električna energija, kanalizacija, javni prijevoz i bitne službe.

Isključuje: službe, sustave i politike zaštite civila (č545).

č5300 Komunalne službe

Službe i programi koji opskrbljuju čitavo stanovništvo bitnom energijom (npr. gorivom i električnom energijom), kanalizacijom, vodom i drugim bitnim uslugama (npr. hitne intervencije u slučaju kvara) za korisnike stambenih i komercijalnih zgrada uključujući i one koji pružaju te usluge.

č5301 Komunalni sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o pružanju komunalnih usluga, kao što su lokalne uprave za zdravstvo i sigurnost te vijeća potrošača.

č5302 Komunalne politike

Zakonodavstvo, propisi i norme o komunalnim uslugama, kao što su norme o zdravlju i sigurnosti, koji upravljaju opskrbom i isporukom vode i goriva, sanitarnom praksom u mjesnim zajednicama i politike za druge bitne službe i opskrbu u vrijeme nestašica i prirodnih katastrofa.

č5308 Komunalne službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5309 Komunalne službe, sustavi i politike, nespecificirano****č535 Službe, sustavi i politike komunikacije**

Službe, sustavi i politike za prijenos i razmjenu informacija.

č5350 Komunikacijske službe

Službe i programi za prijenos informacija različitim metodama kao što su telefon, faks, zemaljska i zračna, elektronička pošta i drugi kompjutorski sustavi (telefonski releji, teleks, teletekst i internetske usluge), uključujući one koji pružaju te usluge.

Isključuje: službe medija (č5600).

č5351 Komunikacijski sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja kao što su nadležna tijela za upravljanje telekomunikacijama i druga takva tijela koja upravljaju prijenosom informacija različitim metodama uključujući telefon, faks, zemaljsku i zračnu poštu, elektroničku poštu i kompjutorske sustave.

č5352 Komunikacijske politike

Zakonodavstvo, propisi i norme o prijenosu informacija, uključujući telefon, faks, poštanske urede, elektroničku poštu i kompjutorske sustave, pravo na pristup komunikacijskim službama, zahtjev za poštansku adresu i norme za pružanje telekomunikacija.

č5358 Komunikacijske službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5359 Komunikacijske službe, sustavi i politike, nespecificirano****č540 Službe, sustavi i politike prijevoza**

Službe, sustavi i politike za kretanje ili prijevoz ljudi i roba.

č5400 Službe prijevoza

Službe i programi za prijevoz ljudi ili roba cestom, putom, željeznicom, zrakom ili vodom, javnim ili privatnim prijevozom, uključujući i one koji pružaju te usluge.

Isključuje: proizvode za osobnu pokretljivost i prijevoz (č115).

č5401 Sustavi prijevoza

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o kretanju osoba ili roba cestom, putom, željeznicom, zrakom ili vodom kao što su sustavi za određivanje prava na upravljanje vozilom i provedbu i praćenje zdravstvenih i sigurnosnih normi koje se odnose na korištenje različitih tipova prijevoza.

Isključuje: službe, sustave i politike socijalnog osiguranja (č570).

č5402 Politike prijevoza

Zakonodavstvo, propisi i norme o prijevozu osoba ili roba cestom, putom, željeznicom, zrakom ili vodom kao što su zakoni i politike planiranja prijevoza, politike za pružanje i pristup javnom prijevozu.

č5408 Službe, sustavi i politike prijevoza, drugačije specificirano**č5409 Službe, sustavi i politike prijevoza, nspecificirano****č545 Službe, sustavi i politike civilne zaštite**

Službe, sustavi i politike kojima je svrha zaštita ljudi i imovine.

Isključuje: komunalne službe, sustave i politike (č530).

č5450 Službe civilne zaštite

Službe i programi koje organizira zajednica i kojima je svrha zaštita ljudi i imovine kao što su vatrogasci, policija, hitna pomoć, uključujući i one koji pružaju te usluge.

č5451 Sustavi civilne zaštite

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o sigurnosti ljudi i imovine kao što su sustavi kojima se organiziraju službe policije, vatrogasaca i hitne pomoći.

č5242 Politike civilne zaštite

Zakonodavstvo, propisi i norme za zaštitu ljudi i imovine kao što su politike za službe policije, vatrogasaca, hitne pomoći.

č5458 Službe, sustavi i politike civilne zaštite, drugačije specificirano**č5459 Službe, sustavi i politike civilne zaštite, nespecificirano****č550 Pravne službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike koji se odnose na zakonodavstvo i druge propise države.

č5500 Pravne službe

Službe i programi kojima je svrha osiguranje nadležnosti države kako je to definirano zakonom kao što su sudovi, tribunali i druga tijela za saslušanje i rješavanje građanskih tužbi i kaznenih postupaka, pravni zastupnici, javni bilježnici, posredništvo, arbitraža i popravne ili kaznene ustanove uključujući one koji pružaju te usluge.

č5501 Pravni sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o izvršenju pravde kao što su sustavi za provedbu i praćenje formalnih pravila (npr. zakona, propisa, običajnog prava, vjerskog prava, međunarodnog prava i konvencija).

č5502 Pravna politika

Zakonodavstvo, propisi i norme kao što su zakoni, običajno pravo, vjersko pravo, međunarodno pravo i konvencije za izvršenje pravde.

č5508 Pravne službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5509 Pravne službe, sustavi i politike, nespecificirano****č555 Udruženja i organizacijske službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike koji se odnose na skupine ljudi koji su se udružili zbog zajedničkih, nekomercijalnih interesa, često u sustavu udruženja s članovima.

č5550 Udruženja i organizacijske službe

Službe i programi koje pružaju ljudi koji su se udružili zbog zajedničkih, nekomercijalnih interesa s ljudima koji imaju iste interese, i gdje pružanje takvih usluga može biti vezano uz članstvo kao što su udruge i organizacije za rekreaciju i odmor, sport, kulturu, vjerske organizacije i usluge međusobne pomoći.

č5551 Udruženja i organizacijski sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o odnosima i aktivnostima ljudi koji su se udružili zbog zajedničkih nekomercijalnih interesa, te o osnivanju i vođenju udruženja i organizacija kao što su organizacije za međusobnu pomoć, organizacije za rekreaciju i odmor, kulturna i vjerska udruženja i neprofitabilne organizacije.

č5552 Udruženja i organizacijske politike

Zakonodavstvo, propisi i norme o odnosima i aktivnostima ljudi udruženih zbog zajedničkih nekomercijalnih interesa kao što su politike o osnivanju i vođenju udruženja i organizacija, uključujući organizacije za međusobnu pomoć, organizacije za rekreaciju i slobodno vrijeme, kulturna i vjerska udruženja i neprofitabilne organizacije.

č5558 Udruženja i organizacijske službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5559 Udruženja i organizacijske službe, sustavi i politike, nespecificirano****č560 Medijske službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike za masovne komunikacije putem radija, televizije, novina i interneta.

č5600 Medijske službe

Službe i programi kojima je svrha masovna komunikacija kao što su radio, televizija, službe kratkih sažetih vijesti, izvjestiteljske agencije, novine, usluge na pismu za slijepe, masovna komunikacija na bazi kompjutera (www stranice, Internet), uključujući one koji pružaju te usluge.

Isključuje: komunikacijske službe (č5350).

č5601 Medijski sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi o pružanju vijesti i informacija javnosti kao što su norme o sadržaju, distribuciji, raspačavanju, pristupu i metodama komunikacije putem radija, televizije, izvjestiteljskih agencija, novina i masovne kompjutorske komunikacije (www, Internet).

Uključuje: zabijevne teletekstom na televiziji, za novine i ostale publikacije na Brailleovu pismu, teletekst te kratak pregled vijesti putem radija.

Isključuje: komunikacijske sustave (č5351).

č5602 Medijska politika

Zakonodavstvo, propisi i norme o vijestima i informacijama za javnost kao što su politike o sadržaju, distribuciji, raspačavanju, pristupu i metodama komunikacije putem radija, televizije, izvjestiteljskih agencija, novina i masovne kompjutorske komunikacije (www, Internet).

Isključuje: komunikacijske politike (č5352).

č5608 Medijske službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5609 Medijske službe, sustavi i politike, nespecificirano****č565 Ekonomske službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike koje se odnose na sveukupan sustav proizvodnje, distribucije, potrošnje i korištenja roba i usluga.

Isključuje: službe, sustave i politike socijalnog osiguranja (č570).

č5650 Ekonomske službe

Službe i programi kojima je svrha sveukupna proizvodnja, distribucija, potrošnja i korištenje roba i usluga kao što je privatni komercijalni sektor npr. poduzeća, korporacije, privatna profitna poduzetništva) i javni sektor (npr. javne komercijalne službe kao što su zadruge i korporacije), financijske organizacije (npr. banke i osiguravajuća društva), uključujući one koji pružaju te usluge.

Isključuje: komunalne službe (č5300), službe za rad i zapošljavanje (č5900).

č5651 Ekonomski sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja za proizvodnju, distribuciju, potrošnju i korištenje roba i usluga kao što su sustavi za provedbu i praćenje ekonomskih politika.

Isključuje: komunalne sustave (č5301); sustave rada i zapošljavanja (č5901).

č5652 Ekonomske politike

Zakonodavstvo, propisi i norme o proizvodnji, distribuciji, potrošnji i korištenju roba i usluga kao što su ekonomske doktrine koje su prihvatile i provode ih vlade.

Isključuje: komunalne politike (č5302); politike rada i zapošljavanja (č5902).

č5658 Ekonomske službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5659 Ekonomske službe, sustavi i politike, nespecificirano****č570 Službe, sustavi i politike socijalnog osiguranja**

Službe, sustavi i politike kojima je svrha pružanje financijske potpore ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenog stanja ili invalidnosti trebaju pomoć društva koja se financira ili iz državnog proračuna (prihodi od poreza) ili iz doprinosa (uplaćivanje u socijalno osiguranje).

Isključuje: ekonomske službe, sustave i politike (č565).

č5700 Službe socijalnog osiguranja

Službe i programi kojima je svrha pružanje financijske potpore ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenog stanja ili invalidnosti trebaju pomoć društva koja se financira ili iz državnog proračuna (prihodi od poreza) ili iz doprinosa (uplaćivanje u socijalno osiguranje) kao što su službe za utvrđivanje prava i pružanje plaćene pomoći za sljedeće tipove programa: programi socijalne pomoći (npr. prava bez plaćanja doprinosa, nadoknade koje se temelje na siromaštvu ili drugim potrebama), programi socijalnog osiguranja (plaćanje osiguranja za slučaj nesreće ili nezaposlenosti) i invalidnost i srodni mirovinski programi (zamjena za prihode), uključujući one koji pružaju te usluge.

Isključuje: zdravstvene službe (č5800).

č5701 Sustavi socijalnog osiguranja

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja programa i shema za financijsku potporu ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenih prilika ili invalidnosti trebaju pomoć društva kao što su sustavi za provedbu pravila i propisa koji određuju pravo na socijalnu pomoć i socijalnu skrb, naknadu za nezaposlenost, mirovine i naknadu za invalidnost.

č5702 Politike socijalnog osiguranja

Zakonodavstvo, propisi i norme o programima i shemama za financijsku potporu ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenih prilika ili invalidnosti trebaju pomoć društva kao što su zakonodavstvo i propisi koji određuju pravo na socijalnu pomoć i socijalnu skrb, naknadu za nezaposlenost, invalidske i srodne mirovine i invalidske povlastice.

č5708 Službe, sustavi i politike socijalnog osiguranja, drugačije specificirano**č5709 Službe, sustavi i politike socijalnog osiguranja, nespecificirano****č575 Opće službe, sustavi i politike socijalne pomoći**

Službe, sustavi i politike kojima je cilj pružanje pomoći onima koji trebaju pomoć u aktivnostima kao što su kupnja, kućanski poslovi, prijevoz, osobna njega i njega drugih, da bi bolje funkcionirali u društvu.

Isključuje: službe, sustave i politike socijalnog osiguranja (č570); pružateljice osobne njege i osobne pomagače (č340); zdravstvene službe, sustave i politike (č580).

č5750 Opće službe socijalne pomoći

Službe i programi kojima je svrha pružanje socijalne pomoći ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenih prilika ili invalidnosti trebaju pomoć društva prilikom kupnje, kućanskih poslova, prijevoza, osobne njege i njege drugih, kako bi bolje funkcionirali u društvu.

č5751 Opći sustavi socijalne pomoći

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja programa i shema o socijalnoj pomoći ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenih prilika ili invalidnosti trebaju takvu pomoć, uključujući sustave za provedbu pravila i propisa koji određuju pravo na socijalnu pomoć i za pružanje tih usluga.

č5752 Opće politike socijalne pomoći

Zakonodavstvo, propisi i norme o pružanju socijalne pomoći ljudima koji zbog starosti, siromaštva, nezaposlenosti, zdravstvenih prilika ili invalidnosti trebaju takvu pomoć, uključujući zakonodavstvo i propise koji određuju pravo na socijalnu pomoć.

č5758 Opće službe, sustavi i politike socijalne pomoći, drugačije specificirano**č5759 Opće službe, sustavi i politike socijalne pomoći, nespacificirano****č580 Zdravstvene službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike za sprječavanje i liječenje zdravstvenih problema, pružanje medicinske rehabilitacije i promoviranja zdravoga načina života.

Isključuje: opće službe, sustave i politike socijalne pomoći (č575).

č5800 Zdravstvene službe

Službe i programi na lokalnoj, općinskoj, regionalnoj, državnoj ili nacionalnoj razini, kojima je svrha pružati intervenciju pojedincima zbog njihove fizičke, psihičke i socijalne dobrobiti, kao što su službe za promicanje zdravlja i prevenciju bolesti, primarna zdravstvena zaštita, briga za akutna stanja, rehabilitacija i služba dugotrajne njege; službe koje se financiraju iz javnih ili privatnih izvora, a pružaju usluge na kratkoročnoj, dugoročnoj, periodičnoj ili jednokratnoj bazi, u raznim okruženjima kao što su zajednica, dom, škola, posao, opće bolnice, specijalne bolnice, klinike, stacionari i dnevne bolnice, uključujući one koji pružaju takve usluge.

č5801 Zdravstveni sustavi

Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja o uslugama koje se pružaju pojedincima za njihovu fizičku, psihičku i socijalnu dobrobit, u različitim okruženjima, uključujući zajednicu, dom, školu, posao, opće bolnice, specijalne bolnice, klinike, stacionare i dnevne bolnice, kao što su sustavi za provođenje propisa i normi koji određuju pravo na usluge, pomagala, pomoćnu tehnologiju i drugu prilagođenu opremu i zakonodavstvo kao što su zakoni o zdravstvu (dostupnost, univerzalnost, prenosivost, javno financiranje i sveobuhvatnost).

- č5802 Zdravstvene politike**
Zakonodavstvo, propisi i norme o uslugama koje se pružaju pojedincima za njihovu fizičku, psihičku i socijalnu dobrobit, u različitim okruženjima, uključujući zajednicu, dom, školu, posao, opće bolnice, specijalne bolnice, klinike, stacionare i dnevne bolnice, kao što su politike i norme koje određuju pravo na usluge, pomagala, pomoćnu tehnologiju i drugu prilagođenu opremu i zakonodavstvo kao što su zakoni o zdravstvu (dostupnost, univerzalnost, prenosivost, javno financiranje i sveobuhvatnost).
- č5808 Zdravstvene službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**
- č5809 Zdravstvene službe, sustavi i politike, nespecificirano**
- č585 Službe, sustavi i politike obrazovanja i obuke**
Službe, sustavi i politike za usvajanje, održavanje i poboljšanje znanja, stručnosti, stručnih ili umjetničkih vještina. Vidi Međunarodnu klasifikaciju obrazovanja UNESCO-a (ISCED-1997).
- č5850 Službe obrazovanja i obuke**
Službe i programi koji se bave obrazovanjem i usvajanjem, održavanjem i poboljšanjem znanja, stručnosti, stručnih ili umjetničkih vještina za različite razine obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje, institucije za obrazovanje nakon srednje škole, profesionalni programi, programi za obuku i vještine, naukovanje i trajno obrazovanje) uključujući i one koji pružaju te usluge.
- č5851 Sustavi obrazovanja i obuke**
Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja izvođenja obrazovnih programa kao što su sustavi za provedbu politika i normi koji određuju pravo na javno ili privatno obrazovanje i programe koji se temelje na specijalnim potrebama; lokalne, regionalne i nacionalne uprave obrazovanja ili druga nadležna tijela koja određuju osobine obrazovnog sustava, uključujući programe, veličinu razreda, broj škola u regiji, naknade i dotacije, posebne programe školskih obroka i službe za brigu o učenicima nakon nastave.

- č5852 Politike obrazovanja i obuke**
Zakonodavstvo, propisi i norme o izvodenju obrazovnih programa kao što su politike i norme za provedbu prava na javno ili privatno obrazovanje i programe koji se temelje na specijalnim potrebama i diktiraju strukturu lokalnih, regionalnih ili nacionalnih uprava za obrazovanje ili drugih nadležnih tijela koja određuju osobine obrazovnog sustava, uključujući programe, veličinu razreda, broj škola u regiji, naknade i dotacije, posebne programe školskih obroka i službe za brigu o učenicima nakon nastave provedbom edukacijskih programa.
- č5858 Službe, sustavi i politike obrazovanja i obuke, drugačije specificirano**
- č5859 Službe, sustavi i politike obrazovanja i obuke, nespecificirano**
- č590 Službe, sustavi i politike rada i zapošljavanja**
Službe, sustavi i politike za pronalaženje prikladnog posla za osobe koje su nezaposlene ili koje traže drugi posao ili za pomoć pojedincima koji su već zaposleni, ali traže unapređenje.
Isključuje: ekonomske usluge, sustave i politike (č565).
- č5900 Službe rada i zapošljavanja**
Službe i programi koje pružaju lokalne, regionalne ili nacionalne vlade ili privatne organizacije za pronalaženje odgovarajućeg posla za osobe koje su nezaposlene ili traže drugi posao ili za pomoć pojedincima koji su već zaposleni, kao što su službe za traženje zaposlenja i pripremu za zaposlenje, ponovno zaposlenje, radno mjesto, radno mjesto za tehnološki višak, stručno usavršavanje, službe zaštite na radu, službe pružanja odgovarajućeg radnog okruženja (npr. ergonomija, ljudski resursi i službe upravljanja osobljem, službe za radne odnose, službe za profesionalna udruženja) uključujući one koji pružaju te usluge.
- č5901 Sustavi rada i zapošljavanja**
Administrativna kontrola i mehanizmi praćenja za raspodjelu zanimanja i drugih oblika plaćenog rada u gospodarstvu, kao što su sustavi za provedbu politika i normi za stvaranje novih radnih mjesta, sigurnosti radnog mjesta, radno mjesto bez natječaja i radno mjesto s natječajem, norme i zakon o radu i sindikati.

č5902 Politike rada i zapošljavanja

Zakonodavstvo, propisi i norme o raspodjeli zanimanja i drugih oblika plaćenog rada u gospodarstvu, kao što su norme i politike za stvaranje novih radnih mjesta, sigurnosti radnog mjesta, radno mjesto bez natječaja i radno mjesto s natječajem, norme i zakon o radu i sindikati.

č5908 Službe, sustavi i politike rada i zapošljavanja, drugačije specificirano**č5909 Službe, sustavi i politike rada i zapošljavanja, nespecificirano****č595 Političke službe, sustavi i politike**

Službe, sustavi i politike koji se odnose na glasovanje, izbore i upravljanje zemljama, regijama i zajednicama kao i međunarodnim organizacijama.

č5950 Političke službe

Službe i strukture kao što su lokalne, regionalne i nacionalne vlade, međunarodne organizacije i ljudi koji su izabrani ili imenovani na položaje unutar tih struktura, kao što su Ujedinjeni narodi, Europska Unija, vlade, regionalne vlasti, lokalne seoske vlasti, tradicionalni vođe.

č5951 Politički sustavi

Strukture i srodne djelatnosti koje organiziraju političku i ekonomsku vlast u društvu kao što su izvršna i zakonodavna tijela vlade te ustavotvorni i drugi pravni izvori iz kojih crpu svoju nadležnost kao što je politička organizacijska doktrina, ustavi, agencije izvršnih i zakonodavnih tijela vlade te vojska.

č5952 Politika

Zakoni i politike što se formuliraju i primjenjuju putem političkih sustava koji upravljaju djelovanjem političkog sustava kao što je upravljanje izbornim kampanjama, registracija političkih stranaka, glasovanje i članstvo u međunarodnim političkim organizacijama, uključujući sporazume, ustavno i drugo zakonodavstvo i propise.

č5958 Političke službe, sustavi i politike, drugačije specificirano**č5959 Političke službe, sustavi i politike, nespecificirano**

č598 Službe, sustavi i politike, drugačije specificirano

č599 Službe, sustavi i politike, nespecificirano

MKF

Dodatci

Dodatak 1

Klasifikacija i terminologija

MKF je organiziran na hijerarhijski način, vodeći računa o sljedećim standardnim načelima klasifikacije:

- Komponente Funkcija i struktura tijela, Aktivnosti i sudjelovanje i Čimbenici okoliša klasificirani su nezavisno. Stoga, pojam koji je sadržan u jednoj komponenti ne ponavlja se u drugoj.
- Unutar svake komponente kategorije su složene po shemi deblo-grana-list, tako da kategorija niže razine sadržava attribute kategorija više razine, čiji je dio.
- Kategorije se međusobno isključuju, tj. dvije kategorije na istoj razini nemaju točno iste attribute. Međutim, to ne smijemo miješati s korištenjem više od jedne kategorije za klasifikaciju određene funkcije pojedinca. Takva je praksa dopuštena, dapače potiče se tamo gdje je to potrebno.

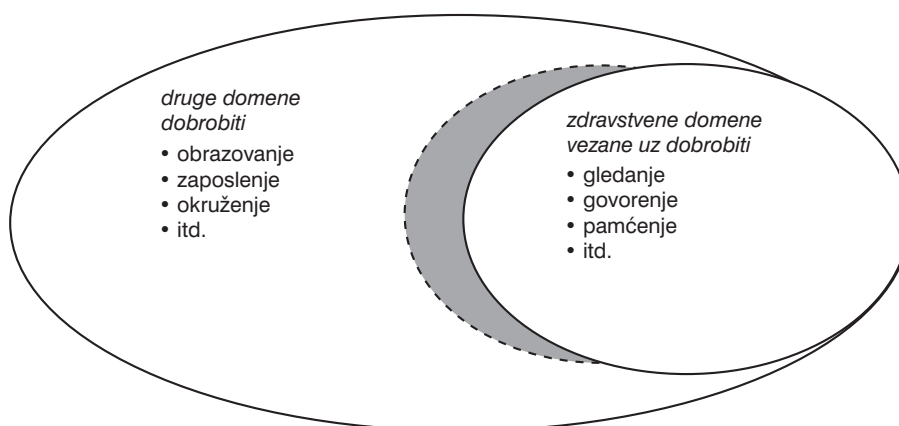
1. Pojmovi za kategorije u MKF-u

Pojmovi su oblikovani da definiraju koncepte u jezičnom izričaju kao što su riječi ili fraze. Većina pojmova koji stvaraju zabunu rabi se u smislu običnog značenja u svakodnevnom govoru i pismu. Na primjer, oštećenje, invalidnost i hendikepiranost često se rabe u istom smislu u svakodnevnom kontekstu, iako su u izdanju ICIDH-a iz 1980. ti pojmovi imali određene definicije koje su im dale točno određeno značenje. Tijekom revizije, pojam "hendikepiranost" je izostavljen, a pojam "invalidnost" počeo se rabiti kao krovni pojam sagledan s – tjelesne, individualne i društvene perspektive. Pri tomu su potrebne jasnoća i preciznost da bi se definirali različiti pojmovi kako bi izričito odabrani pojedini pojam omogućio izbjegavanje dvosmislenosti dalje navedenih koncepata. To je osobito važno jer će se MKF kao pisana klasifikacija prevoditi na mnoge jezike. Osim običnog razumijevanja pojmova, također je bitno postići dogovor koji pojam najbolje odražava sadržaj u svakom pojedinom jeziku. Za to postoje mnoge mogućnosti, a odluku treba donijeti na temelju točnosti, prihvatljivosti i sveopće koristi. Nadamo se da će korist od MKF-a biti upravo paralelna s njezinom jasnoćom.

S obzirom na to, obratite pozornost na neke od pojmova koji se rabe u MKF-u:

Dobrobit je opći pojam koji obuhvaća sveukupnost područja ljudskog života, uključujući fizičke, mentalne i društvene aspekte, koji zajedno čine ono što zovemo "dobrim životom". Zdravstvena područja su podskup područja koja čine sveukupan svijet ljudskog života. Taj je odnos prikazan u sljedećem dijagramu:

Slika 1 Sve ono što čini dobrobit

Zdravstveni status i zdravstvena područja: *Zdravstveni status* je razina funkcioniranja unutar zadanoga zdravstvenog područja u MKF-u. Zdravstvena područja označuju područja života koja smo svrstali unutar pojma “zdravlje”, kao što su ona koja se, u svrhu zdravstvenog sustava, mogu definirati kao njegova primarna odgovornost. MKF ne diktira strogo određenu granicu između zdravlja i područja povezanih sa zdravljem. Mogu postojati sive zone koje ovise o različitom shvaćanju elemenata zdravlja i elemenata koji su povezani sa zdravljem, a koji se onda mogu uklopiti u sustav područja MKF-a.

Stanja povezana sa zdravljem i područja povezana sa zdravljem: Stanje povezano sa zdravljem je razina funkcioniranja unutar zadanoga područja povezanoga sa zdravljem u MKF-u. Područja povezana sa zdravljem su ona područja funkcioniranja koja, premda su izričito povezana sa zdravstvenim stanjem, vjerojatno ne će postati primarnom odgovornošću zdravstvenog sustava, već će prije postati dijelom drugih sustava koji pridonose sveukupnoj dobrobiti. MKF pokriva samo ona područja dobrobiti koja se odnose na zdravlje.

Zdravstveno stanje je krovni pojam za bolest (akutnu ili kroničnu), poremećaj, ozljedu ili traumu. Zdravstveno stanje može uključiti i druge okolnosti kao što su trudnoća, starenje, stres, kongenitalnu anomaliju ili genetičku predispoziciju. Zdravstvena stanja šifrirana su primjenom MKB-10.

Funkcioniranje je krovni pojam za tjelesne funkcije, tjelesne strukture, aktivnosti i sudjelovanje. Ono opisuje pozitivne aspekte interakcije između pojedinca (sa zdravstvenim stanjem) i kontekstualnih čimbenika toga pojedinca (čimbenici okoliša i osobni čimbenici).

Invalidnost je krovni pojam za oštećenja, ograničenja aktivnosti i sudjelovanja. Opisuje negativne aspekte interakcije između pojedinca (sa zdravstvenim stanjem) i kontekstualnih čimbenika toga pojedinca (čimbenici okoliša i osobni čimbenici).

Tjelesne funkcije su fiziološke funkcije tjelesnih sustava, uključujući psihičke funkcije. "Tijelo" se odnosi na ljudski organizam kao cjelinu pa tako uključuje i mozak. Stoga su mentalne (ili psihičke) funkcije skupljene pod pojmom tjelesnih funkcija. Standard za te funkcije smatra se statističkom normom za ljudska bića.

Tjelesne strukture su strukturalni ili anatomske dijelovi tijela kao što su organi, udovi i njihovi dijelovi, klasificirani prema tjelesnim sustavima. Standard za te strukture smatra se statističkom normom za ljudska bića.

Oštećenje je gubitak ili abnormalnost u tjelesnoj strukturi ili fiziološkom funkcioniranju (uključujući mentalne funkcije). Pojam "abnormalnost" se ovdje rabi isključivo kad se odnosi na znatno odstupanje od utvrđenih statističkih normi (tj. kao odklon od srednje vrijednosti populacije unutar izmjerenih standardnih normi) i treba ga rabiti samo u tom smislu.

Aktivnost je obavljanje zadatka ili aktivnosti od strane pojedinca. To je sposobnost funkcioniranja pojedinca.

Ograničenja aktivnosti¹⁸ su poteškoće koje pojedinac može imati u obavljanju aktivnosti. Ograničenje aktivnosti može se kretati od laganog do jakog odstupanja u smislu kakvoće ili kolikoće prilikom obavljanja aktivnosti na način ili u mjeri koja se očekuje od ljudi bez takva zdravstvenog stanja.

Sudjelovanje je uključenost osobe u životnu situaciju. To čini društvenu perspektivu funkcioniranja.

Ograničenja sudjelovanja¹⁹ su problemi koje pojedinac može imati prilikom uključenosti u životne situacije. Postojanje ograničenja sudjelovanja određuje se uspoređivanjem sudjelovanja pojedinca s onim što se očekuje od pojedinca bez invalidnosti u toj kulturi ili u tom društvu.

Kontekstualni čimbenici su čimbenici koji zajedno čine ukupan kontekst života pojedinca, a posebno sredine u odnosu prema kojoj se klasificiraju stanja zdravlja u MKF-u. Dvije su komponente kontekstualnih čimbenika: *Čimbenici okoliša* i *Osobni čimbenici*.

¹⁸ "Ograničenje aktivnosti" zamjenjuje pojam "invalidnost" koji se rabio u ICDH-u iz 1980.

¹⁹ "Ograničenje sudjelovanja" zamjenjuje pojam "hendikepiranost" rabljen u ICDH-u iz 1980.

Čimbenici okoliša su komponente MKF-a, a odnose se na sve aspekte vanjskog ili izvanjskog svijeta koji čine kontekst života pojedinca i kao takvi imaju učinak na funkcioniranje te osobe. Čimbenici okruženja uključuju fizički svijet i njegove osobine, fizički svijet koji je stvorio čovjek i druge ljude u različitim odnosima i ulogama, stavove i vrijednosti, društvene sustave i službe, te politike, pravila i zakone.

Osobni čimbenici su kontekstualni čimbenici koji se odnose na pojedinca, kao što je dob, spol, društveni status, životno iskustvo itd. koji za sada nisu dio klasifikacije i MKF-a, ali koje korisnici mogu uključiti u svoju primjenu te klasifikacije.

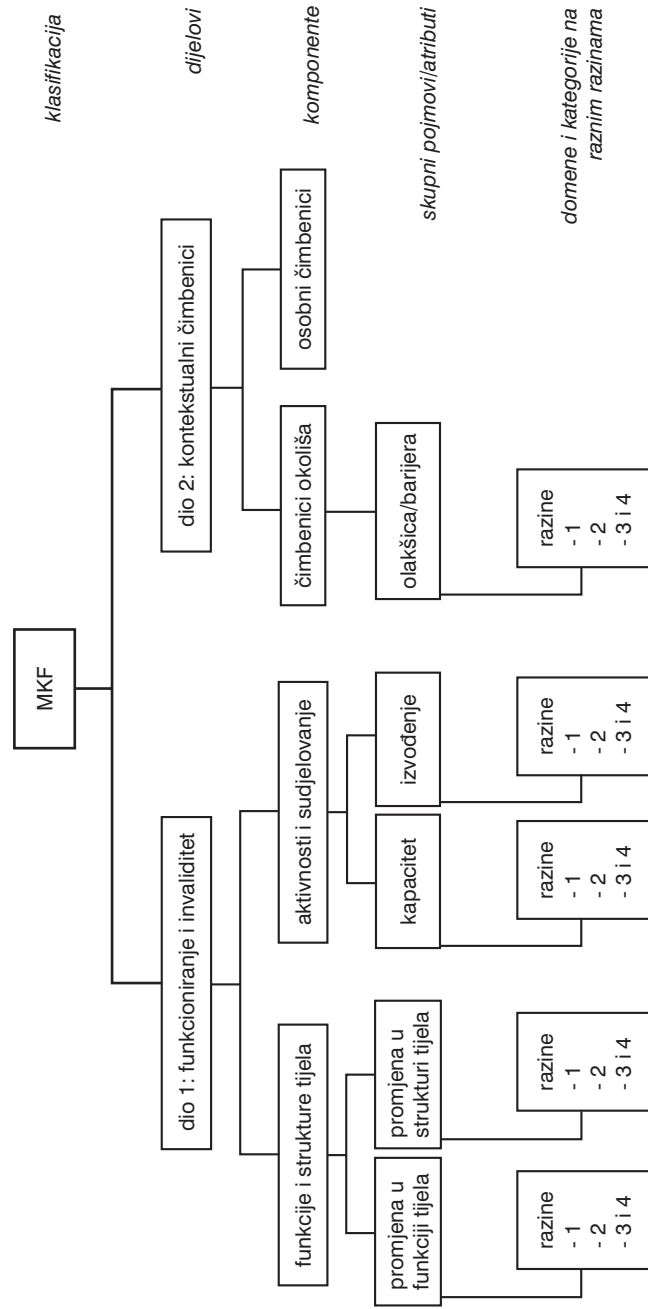
Olakšice su čimbenici u okolišu osobe koji svojom prisutnošću ili odsutnošću poboljšavaju funkcioniranje i smanjuju invalidnost. To uključuje aspekte kao što je dostupno fizičko okruženje, dostupnost odgovarajuće pomoćne tehnologije, pozitivan odnos ljudi prema invalidnosti, kao i službe, sustave i politike, kojima je cilj povećati uključenost svih ljudi s oštećenjem u sva područja života. Nepostojanje čimbenika može također biti olakšavajuća okolnost, npr. nepostojanje stigme ili negativnih stavova. Olakšice mogu spriječiti da oštećenje ili ograničenje aktivnosti postane ograničenje sudjelovanja, budući da je stvarno izvođenje neke aktivnosti povećano unatoč tomu što osoba ima smanjene sposobnosti.

Barijere su čimbenici u okolišu osobe koji svojim postojanjem ili nepostojanjem ograničuju funkcioniranje i stvaraju invalidnost. To uključuje aspekte kao što je nedostupno fizičko okruženje, nedostatak odgovarajuće pomoćne tehnologije, negativni stavovi ljudi prema invalidnosti, te službe, sustavi i politike koji ili ne postoje ili priječe uključenost svih ljudi sa zdravstvenim problemom u sva područja života.

Kapacitet je skupni pojam koji kao atribut označuje najvišu moguću razinu funkcioniranja koju osoba može postići u području *Aktivnosti i sudjelovanje* u određenom trenutku. Kapacitet se mjeri u ujednačenom ili standardnom okruženju i tako odražava sposobnost pojedinca da se prilagodi okruženju. Komponente *Čimbenika okoliša* mogu se rabiti za opis osobina tog ujednačenog ili standardnog okoliša.

Izvođenje je skupni pojam koji opisuje, kao atribut, ono što pojedinci čine u svom postojećem okolišu i tako u klasifikaciju uvode aspekt uključenosti pojedinca u životne situacije. Postojeći okoliš također se opisuje primjenom komponente *Čimbenici okoliša*.

Slika 2 Struktura MKF-a

2. MKF kao klasifikacija

Za razumijevanja ukupne klasifikacije MKF-a potrebno je razumjeti njezinu strukturu. To se prikazuje u definiciji sljedećih pojmova i ilustrira u slici 2.

Klasifikacija je ukupna struktura i svijet MKF-a. U hijerarhiji to je vrhovni pojam.

Dijelovi klasifikacije su svaka od dvije glavne podskupine klasifikacije.

- 1. dio pokriva Funkcioniranje i invalidnost
- 2. dio pokriva Kontekstualne čimbenike.

Komponente se dijele u dvije glavne podskupine.

Komponente 1. dijela su:

- Funkcije i strukture tijela
- Aktivnosti i sudjelovanje

Komponente 2. dijela su:

- Čimbenici okoliša
- *Osobni čimbenici* (nisu klasificirani u MKF-u).

Skupni pojmovi se definiraju primjenom atributa s odgovarajućim šiframa.

Postoje četiri skupna pojma za 1. dio i jedan za 2. dio.

Za 1. dio skupni pojmovi su:

- Promjena u funkciji tijela
- Promjena u strukturi tijela
- Kapacitet
- Izvođenje

Za 2. dio skupni pojam je:

- Olakšice ili barijere u čimbenicima okoliša.

Područja su praktičan smisljeni skup određenih fizioloških funkcija, anatomskih struktura, aktivnosti, zadataka ili područja života. Područja čine različita poglavlja i blokove unutar svake komponente.

Kategorije su klase i potklase unutar područja komponente, tj. jedinice klasifikacije.

Razine čine hijerarhijski red koji daje oznake o detalju kategorija (tj. razvrstavanje područja i kategorija na sve manje dijelove). Prva razina obuhvaća sve pojmove druge razine itd.

3. Definicije za MKF-kategorije

Definicije su izjave koje određuju osnovne atribute (tj. kvalitete, svojstva ili odnose) koncepta koji je određen kategorijom. Definicija opisuje koju vrstu stvari ili pojave taj pojam označuje, a operativno opisuje kako se taj pojam razlikuje od srodnih stvari ili pojava.

Za vrijeme stvaranja definicija MKF-kategorija vodilo se računa o sljedećim idealnim osobinama operativnih definicija, uključujući “uključuje” i “isključuje”:

- Definicije moraju biti smislene i logički dosljedne.
- One moraju na jednak način identificirati koncept koji kategorija pokriva.
- One moraju predstavljati bitne atribute koncepta – subjektivne (ono što koncept znači sam po sebi) i objektivne (na koje se objekte ili pojave odnosi).
- One moraju biti precizne, nedvosmislene i pokrivati puno značenje pojma.
- Moraju se izraziti u operativnim pojmovima (tj. u smislu jakosti, trajanja, relativne važnosti i mogućih povezanosti).
- Moraju izbjegavati ponavljanje tj. sam pojam ili njegov sinonim ne smije se pojaviti u definiciji niti smije sadržavati pojam koji je drugdje definiran s pomoću prvog pojma u vlastitoj definiciji.
- Tamo gdje je to prikladno trebaju se odnositi na moguće etiološke ili interaktivne čimbenike.
- Moraju odgovarati atributima pojmova viših razina (npr. pojam treće razine mora sadržavati opća svojstva kategorije druge razine kojoj pripada).
- Moraju biti dosljedne u primjeni atributa podređenih pojmova (npr. atributi pojma druge razine ne smiju imati značenje suprotno pojmovima treće razine koji su niži).
- Ne smiju biti figurativne ili metaforičke, već operativne.
- Moraju sadržavati empiričke tvrdnje koje se mogu provjeriti, ispitati ili o kojima se može neizravno donijeti zaključak.

- Moraju se objasniti s pomoću što neutralnijih pojmova, bez nepotrebnih negativnih konotacija.
- Moraju biti kratke i izbjegavati tehničke pojmove tamo gdje je to moguće (uz izuzeće nekih pojmova u *Funkcije i strukture tijela*).
- Moraju uključivati dijelove koji su sinonimi i primjeri koji vode računa o kulturološkim razlikama i inačicama tijekom života.
- Moraju sadržavati izuzeća kako bi se korisnike upozorilo o mogućim zabunama u vezi s tim pojmovima.

4. Dodatna opaska o terminologiji

Temelj terminologije bilo koje klasifikacije jest bitna razlika između postojeće pojave koja se klasificira i strukture same klasifikacije. Općenito, potrebno je uočiti razliku između svijeta i pojmova koji opisuju svijet. Na primjer pojam “dimenzija” ili “područje” mogu se precizno rabiti za definiranje svijeta, a “komponenta” i “kategorija” su pojmovi koji se vežu samo uz klasifikaciju.

Istodobno, postoji sličnost (tj. odgovarajuća funkcija) između tih pojmova i moguće je da velik broj korisnika zamjenjuje te pojmove. Za specijaliziranije zahtjeve, npr. za izradbu baze podataka i izradbu modela istraživanja, za korisnike je bitno da odvojeno identificiraju elemente konceptualnog modela ove klasifikacije, rabeći pri tome jasno određenu terminologiju. I još k tome, primijetilo se da preciznost i čistoća takva pristupa pružaju veću vrijednost koja nije podmirena na razini apstrakcije, a što može potkopati korist od MKF-a ili što je važnije, ograničiti broj potencijalnih korisnika ove klasifikacije.

Dodatak 2

Smjernice šifriranja za MKF

MKF je namijenjen šifriranju različitih stanja zdravlja i zdravstvenih statusa povezanih sa zdravljem²⁰. Korisnicima se izričito preporučuje da pročitaju Uvod u MKF prije nego prouče pravila i smjernice šifriranja. Nadalje, preporučuje se korisnicima da prođu kroz obuku za primjenu klasifikacije u Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji ili jednom od suradnih centara u njezinoj mreži.

Slijede osobine klasifikacije koje su važne za njezinu primjenu.

1. Organizacija i struktura

Dijelovi klasifikacije

MKF je organiziran u dva dijela.

1. dio se sastoji od sljedećih komponenti:

- Funkcije tijela i strukture tijela
- Aktivnosti i sudjelovanje.

2. dio se sastoji od sljedećih sastavnica:

- Čimbenici okoliša
- Osobni čimbenici (koji još nisu dio klasifikacije MKF-a).

Te su komponente označene prefiksima u svakoj šifri.

- f za Funkcije tijela
- s za Strukture tijela
- a za Aktivnosti i sudjelovanje
- č za Čimbenike okoliša

Prefiks *a* označuje područja unutar komponente *Aktivnosti i sudjelovanje*. Prema nahođenju korisnika, umjesto prefiksa *a* može se uzeti i prefiks *p*.

---

²⁰ Samu bolest ne treba šifrirati. To se može učiniti s pomoću Međunarodne klasifikacije bolesti i srodnih zdravstvenih problema, Deseta revizija (MKB-10), koja omogućuje sistematično bilježenje, analizu, interpretaciju i usporedbu podataka o mortalitetu i morbiditetu, o dijagnozama bolesti i drugih problema. Korisnike MKF-a potiče se da primjenjuju tu klasifikaciju zajedno s MKB-10 (vidi str. 3 Uvoda u pogledu preklapanja između klasifikacija).

Iza slova *f*, *s*, *a* i *č* slijedi numerička šifra koja počinje brojem poglavlja (jedna znamenka), zatim slijedi druga razina (dvije znamenke), te konačno treća i četvrta razina²¹ (po jedna znamenka za svaku). Na primjer, u klasifikaciji *Funkcije tijela* postoje ove šifre:

f2	Osjetilne funkcije i bol	(stavka prve razine)
f210	Funkcije gledanja	(stavka druge razine)
f2102	Kvaliteta vida	(stavka treće razine)
f21022	Osjetljivost na kontrast	(stavka četvrte razine)

Ovisno o potrebama korisnika, bilo koji broj primjenjivih šifri može biti upotrijebljen na toj razini. Može se rabiti više od jedne šifre na svakoj razini za opisivanje situacije pojedinca. Te šifre mogu biti neovisne ili međusobno povezane.

U MKF-u stanje zdravlja osobe može se označiti cijelim nizom šifri u područjima komponenti klasifikacije. Maksimalan broj dostupnih šifri za svaku primjenu je 34 na prvoj razini (8 funkcija tijela, 8 struktura tijela, 9 izvođenja i 9 šifri kapaciteta) i 362 na drugoj razini. Na trećoj i četvrtoj razini postoji do 1424 dostupnih šifri koje zajedno čine punu verziju klasifikacije. U primjeni MKF-a, u stvarnom životu, skup od 3 do 18 šifri može biti dostatan za opisivanje slučaja s točnošću na dvije razine (3 znamenke). Općenito, detaljnija verzija na četiri razine namijenjena je specijalističkim službama (u svrhu ishoda rehabilitacije, u gerijatriji ili za duševno zdravlje), dok se klasifikacija na dvije razine može rabiti za pregled pacijenta i evaluaciju zdravstvenih ishoda.

Područja se moraju šifrirati kako to odgovara u danom trenutku, (tj. kao opis snimke susreta), što je startni položaj. Tijekom vremena, međutim, isto je tako moguće opisati putanju kroz vrijeme ili proces. Korisnici bi tada trebali identificirati svoj stil šifriranja i vremenske okvire koje rabe.

Poglavlja

Svaka komponenta klasifikacije organizirana je u naslove poglavlja i područja, pod kojima se nalaze zajedničke kategorije ili specifične stavke. Na primjer, u klasifikaciji *Funkcije tijela*, 1. se poglavlje bavi svim duševnim funkcijama.

Blokovi

Poglavlja se često dijele na "blokove" kategorija. Na primjer, u 3. poglavlju klasifikacije *Aktivnosti i sudjelovanje (Komunikacija)* postoje tri bloka: *Komuniciranje-Primanje* (a310-a329), *Komuniciranje-Stvaranje* (a330-a349) i *Razgovor i korištenje naprava i tehnika za komunikaciju* (a350-a369). Blokovi pružaju praktičnost korisniku i strogo rečeno, nisu dio strukture klasifikacije, te se normalno ne će rabiti u svrhu šifriranja.

²¹ Samo klasifikacije funkcije tijela i strukture tijela sadržavaju stavke iz četvrte razine.

Kategorije

Unutar svakog poglavlja postoje pojedinačne kategorije na dvije, tri ili četiri razine, svaka s kratkim opisom i onim što uključuje i isključuje kako bi se pomoglo pri odabiru odgovarajuće šifre.

Definicije

MKF daje operativne definicije kategorija zdravlja i kategorija povezanih sa zdravljem, kao suprotnost “žargonskim” ili laičkim definicijama. Te definicije opisuju bitne attribute svakoga područja (npr. kvalitete, svojstva i odnose) i sadržavaju informacije o tome što je uključeno u svaku kategoriju i isključeno iz nje. Definicije također sadržavaju uporišne točke koje se uobičajeno rabe za procjenu, za primjenu u istraživanju i prilikom pregleda pacijenta i izradbi specifičnih upitnika za te svrhe, odnosno za rezultate instrumenata procjene koji su šifrirani u MKF-pojmovima. Na primjer, funkcije oštine vida definirane su pojmovima oštine jednog i oba oka, na blizinu i na daljinu, tako da se razina teškoće oštine vida može šifrirati kao: ne postoji, blaga, umjerena, jaka i kompletna.

Pojmovi uključenja

Pojmovi uključenja navedeni su prema definiciji mnogih kategorija. Oni su dani kao smjernice za sadržaj kategorije i nije im svrha da budu iscrpni. Kod stavki druge razine uključenja pokrivaju sve stavke koje su ugrađene u treću razinu.

Pojmovi isključenja

Pojmovi isključenja dani su tamo gdje se zbog sličnosti s nekim drugim pojmom teško može primijeniti taj pojam. Na primjer, može se misliti da kategorija “odlazak na zahod” uključuje kategoriju “briga za dijelove tijela”. Kako bi se ovo dvoje razlikovalo “odlazak na zahod” je isključen iz kategorije a520 “Briga za dijelove tijela” i uključen u šifru a530.

Drugačije specificirano

Na kraju svakoga skupa stavki ugrađenih u treću i četvrtu razinu i na kraju svakoga poglavlja, nalaze se kategorije “drugačije specificirano” (jedinствено označeno zadnjim brojem šifre-8). To omogućuje šifriranje onih aspekata funkcioniranja koji nisu uključeni ni u jednu drugu posebnu kategoriju. Kada se rabi “drugačije specificirano” korisnik mora označiti novu stavku u dodatnoj listi.

Nespecificirano

Posebno se unutar svakoga skupa stavki ugrađenih u treću i četvrtu razinu i na kraju svakoga poglavlja nalaze kategorije “Nespecificirano” koje omogućuju šifriranje funkcija koje se uklapaju u skupinu, ali za koje ne postoji dovoljno informacija da bi se uvrstile u posebnu kategoriju. Ta šifra ima isto značenje kao i pojam druge ili treće razine neposredno iznad, bez dodatnih informacija (za blokove, kategorije “drugačije specificirano” i “nespecificirano” dane su u jednoj stavci, ali se uvijek identificiraju zadnjom brojkom 9).

Atributi

MKF-šifre zahtijevaju primjenu jednog ili više atributa koji opisuju npr. razine zdravlja ili veličinu problema koji se razmatra. Atributi su šifrirani kao jedan, dva ili više brojeva nakon točke. Primjena bilo koje šifre treba biti popraćena s barem jednim atributom. Bez atributa šifre nemaju svojstvenog značenja (prema dogovoru SZO tumači nepotpune šifre kao da problem ne postoji --xxx.00).

Prvi atribut za *Funkcije i strukture tijela*, za *Izvođenje i kapacitet*, za *Aktivnosti i sudjelovanje*, kao i prvi atribut za *Čimbenike okoliša* – svi oni opisuju veličinu problema u određenoj komponenti.

Sve su komponente kvantificirane primjenom iste generičke ljestvice. Postojanje problema može značiti oštećenje, ograničenje, restrikciju ili barijeru, ovisno o sastavnom dijelu. Treba odabrati prikladne riječi za attribute kao što je to prikazano u zagradama, a koje odgovaraju području klasifikacije na koje se odnose (gdje xxx znači broj područja druge razine):

xxx.0 NEMA problema	(nema, ne postoje, zanemarivo...)	0–4%
xxx.1 BLAGI problem	(nezatni, laki, nizak...)	5–24%
xxx.2 UMJERENI problem	(srednji, popriličan...)	25–49%
xxx.3 TEŠKI problem	(jaki, ekstreman...)	50–95%
xxx.4. KOMPLETNI problem	(potpun...)	96–100%
xxx.8 nije specificirano		
xxx.9 nije primjenjivo		

Postoji širok raspon postotaka za one slučajeve za koje su dostupni baždareni mjerni instrumenti ili drugi standardi za kvantificiranje oštećenja, ograničenja sposobnosti, problema izvođenja ili barijera/olakšica u okolišu. Na primjer, za šifru “Nema problema” ili “Kompletni problem” ta ljestvica ima granicu pogreške do 5%. “Umjereni problem” je na polovini ljestvice potpunih poteškoća. Postotci se moraju baždari u različitim područjima, s obzirom na standarde stanovništva. Kako bi se takva kvantifikacija primjenjivala na jedinstveni način moraju se istraživanjem izraditi postupci ocjene.

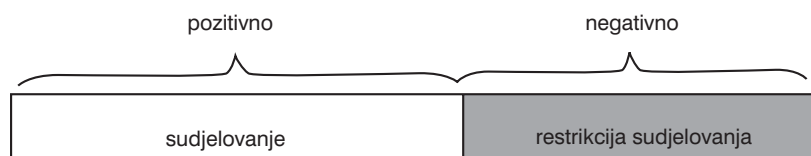
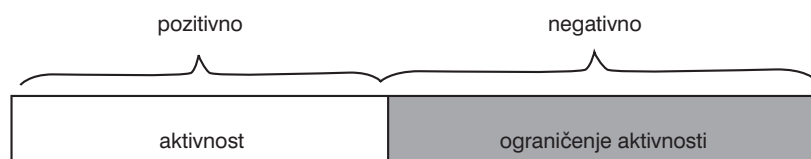
U slučaju sastavnice “Čimbenici okoliša”, taj prvi atribut može se također primijeniti za označivanje razmjera pozitivnih aspekata okruženja ili za olakšice. Za označivanje olakšica može se rabiti ista ljestvica od 0–4, ali se točka zamjenjuje znakom +: na primjer č110+2. Čimbenici okoliša mogu se šifrirati bilo kao (i) u odnosu prema svakoj komponenti; ili kao (ii) bez odnosa prema svakoj komponenti (vidi odjeljak 3). Prvi je način prihvatljiviji budući da mnogo jasnije označuje posljedicu i atribuciju.

Dodatni atributi

Različitim korisnicima može odgovarati i primjena dodavanja drugih vrsta informacija prilikom šifriranja svake stavke. Postoji niz dodatnih atributa koji mogu biti korisni, o čemu ćemo govoriti kasnije.

Šifriranje pozitivnih aspekata

Prema ocjeni korisnika, mogu se izraditi ljestvice šifriranja koje će označiti pozitivne aspekte funkcioniranja:

2. Opća pravila šifriranja

Sljedeća su pravila bitna za točno pronalaženje informacija kod različitih primjena ove klasifikacije.

Izbor šifri za određivanje profila pojedinca

MKF klasificira zdravlje i stanja povezana sa zdravljem te je stoga potreban niz šifri koje na najbolji način opisuju profil funkcioniranja osobe. MKF nije "klasifikacija slučaja" kao što je MKB-10, u kojoj se određeno zdravstveno stanje klasificira jedinstvenom šifrom. Budući da se na funkcioniranje osobe može utjecati na razini tijela, pojedinca ili društva, korisnik mora uvijek uzeti u obzir sve komponente klasifikacije, tj. *Funkcije i strukture tijela, Aktivnosti i sudjelovanje, te Čimbenike okoliša*. Iako je nepraktično unaprijed očekivati koje će sve moguće šifre biti primijenjene za svaku namjeru, naravno, ovisno o zadanim elementima slučaja i postavljenom cilju, korisnici će odabrati najznačajnije šifre prilikom opisivanja danoga zdravstvenog statusa.

Informacije koje se odnose na šifre

Šifrirane informacije uvijek se nalaze u kontekstu zdravstvenoga stanja. Iako za primjenu šifri nije potrebno označiti veze koje postoje između zdravstvenog stanja i aspekata funkcioniranja i invalidnosti koji su šifrirani, MKF je klasifikacija zdravlja te stoga pretpostavlja postojanje zdravstvenoga stanja određene vrste. Stoga se informacije o tome što osoba odabire da čini ili ne čini, ne odnosi na problem funkcioniranja povezan sa zdravstvenim stanjem pa ga stoga ne treba niti šifrirati. Na primjer, ako osoba ne želi biti ni u kakvim odnosima sa svojim susjedima zbog razloga koji nisu zdravstvene naravi, tada nije prikladno rabiti kategoriju a7200 koja uključuje aktivnosti stvaranja odnosa. Suprotno tomu, ako je odluka osobe vezana uz zdravstveno stanje (npr. depresiju), tada se šifra mora rabiti.

Informacije koje opisuju osjećaj osobe o uključenosti ili zadovoljstvu zbog razine funkcioniranja, za sada nisu šifrirane unutar MKF-a. Daljnje istraživanje može pružiti dodatne atribute koji će omogućiti da se ta informacija šifrira.

Treba šifrirati samo one aspekte funkcioniranja osobe koji se odnose na unaprijed određeni vremenski okvir. Funkcije koje se odnose na raniji događaj i nemaju važnosti za postojeće stanje, ne treba bilježiti.

Šifra za eksplicitnu informaciju

Prilikom primjene šifri korisnik ne smije stvarati zaključke o vezama između oštećenja tjelesnih funkcija ili struktura, ograničenja aktivnosti ili ograničenja sudjelovanja. Na primjer, ako je osoba ograničena u svojoj funkciji kretanja unaokolo, nije opravdano zaključiti da ta osoba ima oštećenje funkcije kretanja. Slično, iz činjenice da osoba ima ograničen kapacitet kretanja unaokolo, ne smije se stvoriti zaključak da ta osoba ima problem izvođenja koji se sastoji od

kretanja unaokolo. Korisnik mora pribaviti eksplicitnu informaciju o funkcijama i strukturama tijela i posebnu informaciju za kapacitet i izvođenje (u nekim slučajevima mentalnih funkcija, na primjer, potrebno je zatražiti procjenu izvođenja od drugih promatrača, budući da funkcija tijela u odnosu na to pitanje nije izravno uočljiva.

Šifra za specifičnu informaciju

Zdravlje i stanja povezana sa zdravljem treba bilježiti što je detaljnije moguće, primjenjujući najprikladnije kategorije MKF-a. Na primjer, najtočnija je šifra za osobu s kokošjim sljepilom f21020 "osjetljivost na svjetlost". Ako se, međutim, zbog nekog razloga ta razina detalja ne može iskoristiti, može se umjesto nje primijeniti odgovarajuća šifra u hijerarhiji (u ovom slučaju f2102 "kvaliteta vida", f210 "funkcije gledanja", ili f2 "funkcije osjeta i boli").

Za lako i brzo pronalaženje prikladne šifre, preporučuje se primjena MKF Browsera²² koji pruža mogućnost kompjutorskog pretraživanja pokazatelja potpune verzije klasifikacije. Alternativno, može se rabiti abecedni pokazatelj.

3. Konvencije šifriranja za komponente Čimbenici okoliša

Za šifriranje čimbenika okoliša mogu se rabiti tri konvencije šifriranja:

Konvencija 1

Čimbenici okruženja šifriraju se zasebno, bez povezivanja sa šiframa funkcije tijela, strukture tijela ili aktivnosti i sudjelovanje.

Funkcije tijela	_____
Strukture tijela	_____
Aktivnosti i sudjelovanje	_____
Okoliš	_____

Konvencija 2

Čimbenici okoliša šifriraju se za svaku komponentu.

Funkcije tijela	_____	Č šifra	_____
Strukture tijela	_____	Č šifra	_____
Aktivnosti i sudjelovanje	_____	Č šifra	_____

²² I MKF Browser na različitim jezicima može se skinuti s MKF mrežne stranice: <http://www.who.int/classification/icf>

Konvencija 3

Čimbenici okoliša šifrirani su kroz atribute kapaciteta i izvođenja u komponenti *Aktivnosti i sudjelovanje* za svaku stavku.

Atribut izvođenja _____ Č šifra _____
 Atribut kapaciteta _____ Č šifra _____

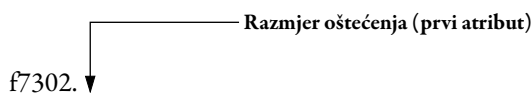
4. Pravila šifriranja za specifične komponente**4.1 Šifriranje funkcija tijela***Definicije*

Funkcije tijela su fiziološke funkcije tjelesnih sustava (uključujući psihičke funkcije). *Oštećenja* su problemi funkcije ili strukture tijela kao znatno odstupanje ili gubitak.

Primjena atributa za funkcije tijela

Funkcije tijela šifriraju se s pomoću jednog atributa koji upućuje na razmjer ili veličinu oštećenja. Postojanje oštećenja možemo označiti kao gubitak ili nedostatak, smanjenje (manjak), povećanje ili višak, ili odstupanje.

Oštećenje osobe s hemiparezom može se opisati s pomoću šifre f7302 Snaga mišića jedne strane tijela:

Kad se utvrdi postojanje oštećenja ono se u pogledu težine može prikazati s pomoću generičkog atributa. Na primjer:

f7302.1	BLAGO oštećenje snage mišića na jednoj strani tijela	(5–24%)
f7302.2	UMJERENO oštećenje snage mišića na jednoj strani tijela	(25–49%)
f7302.3	JAKO oštećenje snage mišića na jednoj strani tijela	(50–95%)
f7302.4	POTPUNO oštećenje snage mišića na jednoj strani tijela	(96–100%)

Nepostojanje oštećenja (prema unaprijed određenoj razini praga) označuje se vrijednošću "0" za generički atribut. Na primjer:

f7302.0 NEMA oštećenja snage mišića na jednoj strani tijela.

Ako nema dovoljno informacija za određivanje težine oštećenja, primjenjuje se vrijednost "8". Na primjer: ako u zdravstvenom kartonu osobe stoji da osoba boluje od slabosti desne strane tijela, bez dodatnih objašnjenja, može se primijeniti sljedeća šifra:

f7302.8 Oštećenje snage mišića na jednoj strani tijela, nije specificirano.

Postoje situacije u kojima nije prikladno primijeniti određenu šifru. Na primjer, šifra f650 *Funkcije menstruacije* nije primjenjiva na žene prije ili nakon određene dobi (predmenstruacijsko razdoblje ili postmenopauza). Za te slučajeve rabi se vrijednost "9".

f650.9 Funkcije menstruacije, nije primjenjivo.

Strukturalne korelacije funkcija tijela

Klasifikacije *Funkcije tijela* i *Strukture tijela* su paralelne. Kada se rabi šifra *Funkcije tijela*, korisnik mora provjeriti je li primjenjiva šifra odgovarajuće strukture tijela. Na primjer, funkcije tijela uključuju osnovna ljudska osjetila označena f210-f229 "Funkcije gledanja i srodne funkcije" te njihove strukturalne korelacije označene s a210 i a230 kao "oko i srodne strukture".

Međusobni odnosi oštećenja

Oštećenja mogu izazvati druga oštećenja; na primjer, snaga mišića može oštetiti funkcije kretanja, funkcije srca mogu se povezati s respiracijskim funkcijama, percepcija se može povezati s funkcijom razmišljanja.

Identificiranje oštećenja u tjelesnim funkcijama

Za ona oštećenja koja se ne mogu uvijek izravno promatrati (npr. mentalne funkcije), korisnik može zaključiti o oštećenju na temelju promatranja ponašanja. Na primjer, u kliničkom okruženju, pamćenje se može ocijeniti s pomoću standardiziranih testova i premda nije moguće stvarno promatrati funkcioniranje mozga, na temelju rezultata tih testova razumno je zaključiti da postoji oštećenje mentalnih funkcija ili pamćenja.

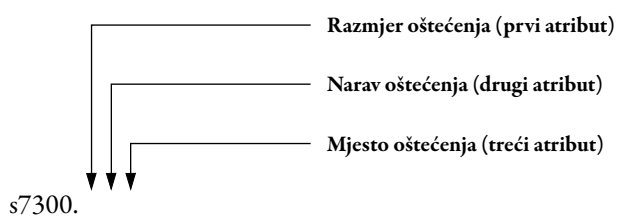
4.2 Šifriranje Struktura tijela

Definicije

Strukture tijela su anatomski dijelovi tijela kao što su organi, udovi i njihove komponente. Oštećenja su problemi u tjelesnoj funkciji ili strukturi kao znatno odstupanje ili gubitak.

Korištenje atributa za šifriranje struktura tijela

Strukture tijela šifriraju se s pomoću tri atributa. Prvi atribut opisuje razmjer ili veličinu oštećenja, drugi atribut se rabi za označivanje naravi promjene, a treći atribut opisuje mjesto oštećenja.

Opisne sheme za ta tri atributa navedene su u tablici 1.

Tablica 1. Ljestvica atributa za strukture tijela

Prvi atribut Razmjer oštećenja	Drugi atribut Narav oštećenja	Treći atribut (prijedlog) Mjesto oštećenja
0 NEMA oštećenja	0 nema promjene u strukturi	0 više od jednog područja
1 BLAGO oštećenje	1 potpuni izostanak	1 desno
2 UMJERENO oštećenje	2 djelomični izostanak	2 lijevo
3 JAKO oštećenje	3 dodatni dio	3 obje strane
4 POTPUNO oštećenje	4 poremećene dimenzije	4 sprijeda
8 nespecificirano	5 diskontinuitet	5 straga
9 nije primjenjivo	6 odstupanje od položaja	6 proksimalno
	7 kvalitativne promjene u strukturi uključujući i nakupljanje tekućine	7 distalno
	8 nespecificirano	8 nespecificirano
	9 nije primjenjivo	9 nije primjenjivo

4.3. Šifriranje komponenti Aktivnosti i sudjelovanje

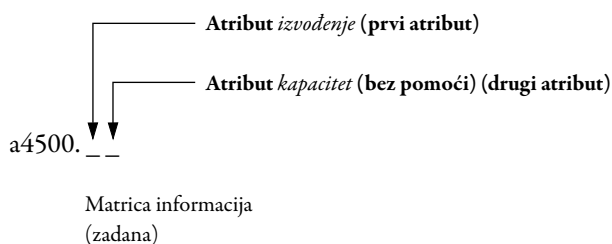
Definicije

Aktivnost je obavljanje zadatka ili aktivnosti od strane pojedinca. *Sudjelovanje* je uključenost u životnu situaciju. *Ograničenje aktivnosti* su teškoće koje pojedinac može imati prilikom obavljanja aktivnosti. *Restrikcija sudjelovanja* su problemi koje pojedinac može iskusiti sudjelujući u životnim situacijama.

Klasifikacija *Aktivnosti i sudjelovanja* je jedinstvena lista područja.

Korištenje atributa Sposobnosti i izvođenja

Aktivnosti i sudjelovanje šifrira se s pomoću dva atributa: atribut *izvođenje* koji je označen prvom znamenkom nakon točke, i atribut *kapacitet* koji je označen drugom znamenkom nakon točke. Šifra koja označuje kategoriju iz liste *Aktivnosti i sudjelovanje* i dva atributa čine zadanu matricu informacija.

Atribut *izvođenje* opisuje što pojedinac čini u svom okolišu. Budući da postojeći okoliš unosi i društveni kontekst, *izvođenje* kako ga bilježi ovaj atribut podrazumijeva “uključenost u životnu situaciju” ili “proživljeno iskustvo” ljudi u postojećem kontekstu u kojemu žive. Taj kontekst uključuje čimbenike okoliša – tj. sve aspekte fizičkog i društvenog svijeta i stavova okoline. Ove osobine postojećeg okoliša mogu se šifrirati s pomoću klasifikacije *Čimbenici okoliša*.

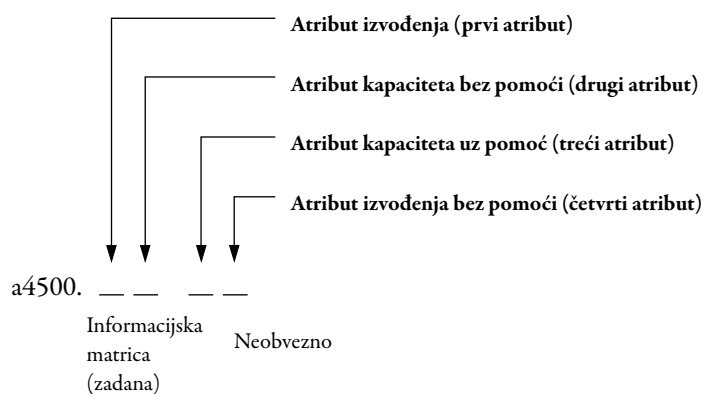
Atribut *kapacitet* opisuje mogućnost pojedinca da obavlja zadatak ili aktivnost. Taj sastavni dio upućuje na najveću vjerojatnu razinu funkcioniranja koju osoba može postići u danom području u danom trenutku. Za procjenu pune sposobnosti pojedinca treba imati “standardizirano” okruženje koje neutralizira promjenjiv utjecaj različitih okruženja na sposobnost pojedinca. To standardizirano okruženje može biti: a) postojeće okruženje koje se obično rabi za procjenu kapaciteta prilikom testiranja; b) u slučaju kada to nije moguće, pretpostavljeni okoliš za koji se pretpostavlja da ima ujednačen utjecaj. Takav okoliš možemo nazvati “ujednačenim” ili standardnim okolišem. Tako, sastavnica *kapacitet* odražava prilagođivanje okoliša prema sposobnosti pojedinca. Ta prilagodba mora biti jednaka za sve osobe, u svim zemljama, za uspoređivanje na međunarodnoj razini. Točnije rečeno, osobine ujednačenog ili standardnog okruženja mogu se šifrirati s pomoću sastavnice *Čimbenici okoliša*. Raskorak između kapaciteta i

izvođenja odražava razliku između utjecaja postojećeg i ujednačenog okoliša te tako daje korisne smjernice o tome što se može promijeniti u okolišu pojedinca kako bi se poboljšalo njegovo izvođenje.

Tipično, atribut *kapacitet bez pomoći* rabi se za opis istinske mogućnosti pojedinca koja se ne poboljšava korištenjem pomagala ili uz pomoć druge osobe. Budući da se atribut *izvođenje* odnosi na postojeće okruženje pojedinca, postojanje pomagala, osobne pomoći, odnosno barijera može se izravno promatrati. Narav olakšice ili barijere može se opisati s pomoću klasifikacije *Čimbenici okoliša*.

Neobvezni atributi

Treći i četvrti (neobvezni) atributi omogućuju korisnicima šifriranje kapaciteta uz pomoć i izvođenje bez pomoći.

Primjeri primjene dvaju atributa

a4500 Hodanje na kratke udaljenosti

Za atribut izvođenja ovo se područje odnosi na kretanje uokolo pješice, u postojećem okruženju osobe, po različitim površinama, a pod različitim uvjetima, uz pomoć štapa, hodalice ili drugih pomagala za hodaње na udaljenosti manje od 1 km. Na primjer, osoba koja je izgubila nogu u nesreći na radu i odonda koristi štap, ali ima umjerene poteškoće pri kretanju jer su pločnici u kvartu vrlo strmi i skliski, može se šifrirati ovako:

a4500.3_ umjereno ograničenje pri hodanju na kratke udaljenosti.

Za atribut kapaciteta ovo se područje odnosi na mogućnost pojedinca da se kreće bez pomoći. Kako bi se neutralizirao promjenjiv utjecaj različitih okruženja, mogućnost se može procijeniti u "standardiziranom" okruženju. To standardizirano okruženje može biti: a) stvarno okruženje koje se uobičajeno primjenjuje za procjenu kapaciteta u testovima; ili b) u slučajevima kada to nije moguće, zamišljeno okruženje za koje se može pretpostaviti da ima ujednačen utjecaj. Na primjer, stvarna mogućnost spomenute osobe da se kreće bez štapa u standardiziranom okruženju (kao što je ravna i neskliska površina) bit će vrlo ograničeno. Stoga se kapacitet te osobe može šifrirati ovako:

a4500._3 teško ograničenje kapaciteta pri hodanju na kratke udaljenosti.

Korisnici koji žele naznačiti postojeće ili standardizirano okruženje dok primjenjuju atribut izvođenja ili kapaciteta, moraju rabiti klasifikaciju *Čimbenika okoliša* (vidi konvenciju br. 3 za šifriranje *čimbenika okoliša* u odjeljku 3).

3.4. Šifriranje Čimbenika okoliša

Definicije

Čimbenici okoliša čine fizičko, društveno okruženje i stavove okruženja u kojemu ljudi žive i provode život.

Korištenje Čimbenika okoliša

Čimbenici okoliša su sastavnica 2. dijela (Kontekstualni čimbenici) klasifikacije. Čimbenici okoliša moraju se razmotriti za svaku sastavnicu funkcioniranja i moraju se šifrirati prema jednoj od tri konvencije koje su opisane u odjeljku 3.

Čimbenici okoliša moraju se šifrirati iz perspektive osobe čija se situacija opisuje. Na primjer, kosine na rubnjaku bez grube površine mogu se šifrirati kao olakšica za korisnika invalidskih kolica, ali kao barijera za slijepu osobu.

Ovaj atribut označuje razmjer do kojega je čimbenik olakšica ili barijera. Postoji

nekoliko razloga zbog kojih čimbenik okoliša može biti olakšica ili prepreka i u kojoj mjeri. Za olakšice šifrant mora imati na umu pitanja kao što su dostupnost resursa, je li pristup pouzdan ili promjenjiv, kakva je kvaliteta itd. U slučaju barijera, može biti važno koliko često čimbenik priječi osobu, je li prepreka velika ili mala, može li se izbjeći ili ne. Treba također voditi računa o tome da čimbenik okoliša može biti barijera bilo zbog svoje prisutnosti (npr. negativni stavovi prema ljudima s invalidnošću) ili odsutnosti (npr. nedostupnost potrebne usluge). Učinci što ih čimbenici okoliša imaju na živote ljudi sa zdravstvenim teškoćama su složeni i promjenjivi te se nadamo da će buduća istraživanja pridonijeti boljem razumijevanju ove interakcije i, možda, pokazati korisnost drugog atributa za ove čimbenike.

U nekim slučajevima, raznolik skup čimbenika okoliša sumira se pod jedinstven pojam kao što je siromaštvo, razvoj, ruralno ili urbano okruženje, ili društveni kapital. Sami ti zajednički pojmovi ne nalaze se u klasifikaciji. Umjesto toga šifrant bi trebao izdvojiti bitne čimbenike i njih šifrirati. Još jednom, potrebno je daljnje istraživanje kako bi se odredilo postoje li jasni i dosljedni skupovi čimbenika okoliša koji čine svaki od ovih skupnih pojmova.

Prvi atribut

Slijedi negativna i pozitivna ljestvica koja označuje razmjer do kojega je neki čimbenik okoliša barijera ili olakšica. Uporaba same točke označuje prepreku, dok je znak + oznaka za olakšicu, kao što je to niže navedeno:

xxx.0 NEMA barijere	xxx+0 NEMA olakšice
xxx.1 BLAGA barijera	xxx+1 BLAGA olakšica
xxx.2 UMJERENA barijera	xxx+2 UMJERENA olakšica
xxx.3 TEŠKA barijera	xxx+3 BITNA olakšica
xxx.4 KOMPLETNA barijera	xxx+4 KOMPLETNA olakšica
xxx.8 barijera, nije specificirano	xxx+8 olakšica, nije specificirano
xxx.9 nije primjenjivo	xxx.9 nije primjenjivo

Dodatak 3

Moguća korištenja liste Aktivnosti i sudjelovanje

Sastavnica liste Aktivnosti i sudjelovanje je neutralna lista područja koja upućuje na različite aktivnosti i područja života. Svako područje sadržava kategorije na različitim razinama koje su poredane od općih do detaljnih (npr. područje Pokretljivost iz 4. poglavlja sadržava kategorije kao a450 Hodanje, koja pokriva specifičnije stavku, a4500 Hodanje na kratke udaljenosti). Lista područja aktivnosti i sudjelovanje pokriva cijeli raspon funkcija, koje se mogu šifrirati i na razini pojedinca i na razini društva.

Kao što je to naznačeno u Uvodu, ova se lista može rabiti na različite načine za upućivanje na specifična značenja iz područja “Aktivnosti” i “Sudjelovanje”, koja su u MKF-u definirana na sljedeći način:

U kontekstu zdravlja:

Aktivnost znači obavljanje zadatka ili aktivnosti od strane pojedinca.

Sudjelovanje znači uključenost u životnu situaciju.

Postoje četiri mogućnosti za strukturiranje odnosa između aktivnosti (a) i sudjelovanja (p) u pogledu liste područja:

(1) **Određena područja aktivnosti i područja sudjelovanja (bez preklapanja)**

Neki je skup kategorija šifriran kao aktivnosti (npr. zadatci ili aktivnosti koje obavlja pojedinac), a drugi je skup šifriran samo kao sudjelovanje (tj. uključenost u životne situacije). Ta se dva skupa, dakle, međusobno isključuju.

U ovoj opciji skup kategorija *aktivnosti* i kategorija *sudjelovanje* određuje korisnik. Svaka kategorija je ili stavka *aktivnosti* ili stavka *sudjelovanje*, ali ne oboje. Na primjer, područja se mogu podijeliti na sljedeći način:

a1 Učenje i primjena znanja

a2 Opći zadatci i potrebe

a3 Komunikacija

a4 Pokretljivost

p5 Briga o sebi

p6 Život u kući

p7 Međuljudske interakcije

p8 Glavna područja života

p9 Zajednica, društveni i građanski život

Šifriranje za ovu strukturu

a šifra kategorije qp qc (kategorija koja se smatra stavkom aktivnosti)

p šifra kategorije qp qc (kategorija koja se smatra stavkom sudjelovanja)

gdje qp = atribut izvođenja, a qc = atribut kapaciteta. Ako se primjenjuje atribut izvođenja, kategorija se, bez obzira na to označuje li se kao stavka aktivnosti ili sudjelovanja, tumači u smislu sastavnog dijela izvođenja; ako se primjenjuje atribut kapaciteta, sastavni dio kapaciteta primjenjuje se za tumačenje kategorije, bez obzira na to je li označena kao stavka aktivnosti ili sudjelovanja.

Na taj način opcija (1) pruža potpunu informacijsku matricu bez suvišne informacije ili preklapanja.

(2) Djelomično preklapanje između skupova područja aktivnosti i sudjelovanja

U ovoj alternativni, skup kategorija može se interpretirati i kao stavke aktivnosti i kao stavke sudjelovanja; tj. ista kategorija je zamišljena da bude otvorena interpretaciji pojedinca (tj. zadatak ili aktivnosti koju obavlja pojedinac) i interpretaciji društva (tj. uključenost u životnu situaciju).

Na primjer:

a1 Učenje i primjena znanja

a2 Opći zadatci i potrebe

a3 Komunikacija

a4 Pokretljivost

a5 Briga za sebe

a6 Život u kući

p3 Komunikacija

p4 Pokretljivost

p5 Briga za sebe

p6 Život u kući

p7 Međuljudske interakcije

p8 Glavna područja života

p9 Zajednica, društveni i građanski život

Šifriranje za ovu strukturu

Za ovu strukturu postoji ograničenje o tome kako se kategorije mogu šifrirati. Nije moguće da kategorija unutar "preklapanja" ima različite vrijednosti za isti atribut (ili je prvi atribut za *izvođenje* ili je drugi atribut za *kapacitet*), kao npr.:

a kategorija.1_ ili a kategorija._1

p kategorija.2 p kategorija._2

Korisnik koji odabere ovu opciju vjeruje da šifre u kategorijama koje se preklapaju mogu značiti različite stvari kad su šifrirane u aktivnostima, a ne u sudjelovanju i obratno. Međutim, u informacijsku matricu mora se unijeti samo jedna šifra za određeni stupac atributa.

(3) Detaljne kategorije kao aktivnosti i široke kategorije kao sudjelovanje s preklapanjem ili bez njega

Drugi pristup primjeni definicija aktivnosti i sudjelovanja na područja ograničuje sudjelovanje na općenitije ili šire kategorije unutar područja (npr. kategorije prve razine kao što je naslov poglavlja) i smatra da su aktivnosti detaljnije kategorije (npr. kategorije treće ili četvrte razine). Ovaj pristup razdvaja kategorije unutar nekih ili svih područja u smislu razlike između široke i detaljne distinkcije. Korisnik može za neka područja smatrati da su u cijelosti aktivnosti ili u cijelosti sudjelovanje (npr. na svim razinama detaljnosti).

Na primjer, a4550 Puzanje, može se smatrati aktivnošću, dok se a455, Kretanje u okolini, može smatrati sudjelovanjem.

Postoje dva moguća načina bavljenja tim pristupom: (a) nema "preklapanja", tj. ako je neka stavka aktivnost, onda nije sudjelovanje; ili (b) može postojati preklapanje, budući da neki korisnici mogu rabiti cijelu listu za aktivnosti, a samo šire naslove za sudjelovanje.

Šifriranje za ovu strukturu

Slično opciji (1) ili opciji (2).

(4) Korištenje istih područja i za aktivnosti i za sudjelovanje s potpunim preklapanjem područja

U ovoj opciji sva područja u listi *Aktivnosti i sudjelovanje* mogu se smatrati i kao aktivnosti i kao sudjelovanje. Svaka kategorija može se interpretirati i kao funkcioniranje pojedinca (aktivnost) i kao društveno funkcioniranje (sudjelovanje).

Na primjer, a330 Govorenje, može se smatrati i aktivnošću i sudjelovanjem. Osoba koja nema glasnice može razgovarati s pomoću naprave. Prema procjeni koja rabi atribute *kapacitet* i *izvođenje*, ta osoba ima:

Prvi atribut

Umjerenu poteškoću u izvođenju (možda zbog kontekstualnih čimbenika kao što je osobni stres ili stavovi drugih ljudi) → 2

Drugi atribut

Ozbiljnu poteškoću kapaciteta bez pomagala → 3

Treći atribut

Blagu poteškoću kapaciteta s pomagalom → 1

Prema informacijskoj matrici MKF-a, situacija te osobe mora se šifrirati kao:

a330.231

Prema opciji (4), to se može također šifrirati kao:

a330.231

p330.2

U opciji (4), kada se rabe oba atributa i za *izvođenje* i za *kapacitet*, za istu kućicu u informacijskoj matrici MKF-a postoje dvije vrijednosti: jedna za aktivnosti, a druga za sudjelovanje. Ako su te vrijednosti iste, nema konflikta, već samo suvišne informacije. Međutim, u slučaju različitih vrijednosti, korisnici moraju izraditi pravilo s pomoću kojega će odlučiti kako šifrirati informacijsku matricu, budući da je službeni stil šifriranja SZO-a ovakav:

a *kategorija* qp qc.

Jedan od načina za prevladavanje ove redundantne informacije je uzeti atribut *kapaciteta* kao aktivnost, a atribut *izvođenja* kao sudjelovanje.

Druga je mogućnost da se izrade dodatni atributi za sudjelovanje koji bi obuhvaćali "uključenost u životne situacije".

Očekuje se da će se stalnom uporabom MKF-a i stvaranjem empiričkih podataka pružiti dokazi o tome koju od gornjih opcija radije rabe različiti korisnici klasifikacije. Empiričko istraživanje također će stvoriti jasnije pojmove o operativnim vrijednostima aktivnosti i sudjelovanja. Podatci o tome kako se ti pojmovi rabe u različitom okruženju u različitim zemljama i u različite svrhe, pružit će informacije za daljnje izmjene i dopune sheme.

Dodatak 4

Primjeri iz prakse

Sljedeći primjeri opisuju primjenu koncepta MKF-a na različite slučajeve. Nadamo se da će to pomoći korisnicima u boljem razumijevanju namjere i primjene temeljnih klasifikacijskih koncepcija i pojmova. Za više potankosti vidi priručnike za obuku i tečajeve Svjetske zdravstvene organizacije.

Oštećenje koje ne dovodi do ograničenja kapaciteta i problema u izvođenju

Dijete je rođeno bez nokta na prstu ruke. Taj nedostatak je oštećenje strukture, ali ne ometa funkcioniranje djetetove šake ili onoga što dijete može činiti s pomoću šake; prema tome nema ograničenja u kapacitetu djeteta. Slično, ne bi trebao postojati problem izvođenja – kao što je igranje s drugom djecom bez zadirkivanja i isključivanja iz igre zbog tog nedostatka. Dijete stoga nema ograničenje kapaciteta ili probleme u izvođenju.

Oštećenje koje ne dovodi do ograničenja kapaciteta, ali dovodi do problema u izvođenju

Dijete s dijabetesom ima oštećenje funkcije: gušterača ne funkcionira kako treba da bi proizvela inzulin. Dijabetes se može kontrolirati s pomoću lijeka, tj. inzulinom. Kada su funkcije tijela (razine inzulina) pod kontrolom ne postoji ograničenje kapaciteta povezano s oštećenjem. Međutim, dijete koje boluje od dijabetesa vjerojatno će iskusiti problem izvođenja prilikom druženja s prijateljima ili vršnjacima kad je u pitanju uzimanje hrane, budući da to dijete mora ograničiti konzumiranje šećera. Nedostatnost odgovarajuće hrane mogla bi stvoriti barijeru. Stoga bi to dijete moglo imati problem uključenosti u svoje društveno okruženje, ako se ne poduzmu koraci koji će osigurati dobivanje odgovarajuće hrane unatoč tome što ne postoji ograničenje kapaciteta.

Drugi primjer je pojedinac koji boluje od vitiliga na licu, ali bez drugih fizičkih nedostataka. Taj kozmetički problem ne stvara ograničenje u kapacitetu, međutim ta osoba možda živi u okruženju gdje se vitiligo krivo smatra gubom i prema tome zaraznom bolešću. U okruženju te osobe, dakle, taj je negativan stav prepreka u okruženju koja dovodi do znatnih problema izvođenja u međuljudskim interakcijama.

Oštećenje koje vodi do ograničenja kapaciteta i – ovisno o okolnostima – do problema izvođenja ili ne dovodi do problema izvođenja

Znatno odstupanje u intelektualnom razvoju je mentalno oštećenje. To može voditi do nekih ograničenja u različitim kapacitetima osobe. Čimbenici okruženja, međutim, mogu utjecati na razmjer izvođenja pojedinca u različitim životnim područjima. Na primjer, dijete s takvim mentalnim oštećenjem može osjećati tek male smetnje u okruženju gdje očekivanja u odnosu prema cijeloj populaciji nisu jako visoka i gdje dijete može obavljati čitav niz jednostavnih ponavljajućih, ali potrebnih zadataka. U takvom okruženju dijete će imati dobru razinu izvođenja u različitim životnim situacijama.

Slično, dijete koje raste u okruženju koje je natjecateljsko i ima visoka akademska očekivanja, može doživjeti više problema izvođenja u različitim životnim situacijama u usporedbi s prvim djetetom.

Ovaj primjer ističe dva problema: prvi je da norme ili standardi populacije u odnosu prema kojima se mjeri funkcioniranje pojedinca moraju odgovarati stvarnom okruženju pojedinca. Drugi je da prisutnost ili nepostojanje čimbenika okruženja može biti ili olakšica ili barijera tom funkcioniranju.

Nekadašnje oštećenje koje ne dovodi do ograničenja kapaciteta, ali ipak stvara probleme u izvođenju

Pojedinac koji se oporavio od akutnog psihotičkog napadaja, ali koji nosi stigmatu "duševnog pacijenta", može imati probleme u izvođenju u području zaposlenja ili međuljudskih interakcija zbog negativnih stavova ljudi u okruženju. Uključenost osobe u posao i društveni život je stoga ograničena.

Različita oštećenja i ograničenja kapaciteta koja vode do sličnih problema u izvođenju

Pojedinac možda ne će biti primljen na posao zbog ozbiljnosti svoga tjelesnog oštećenja (kvadriplegija), koje onemogućuje izvođenje nekih poslova (npr. korištenje kompjutora s ručnom tipkovnicom). To radno mjesto nema potrebne prilagodbe koja bi toj osobi olakšala izvođenje tih poslova (npr. softver koji prepoznaje glas i zamjenjuje ručnu tipkovnicu). Drugi pojedinac s manje izraženom kvadriplegijom možda ima sposobnost obavljanja potrebnog posla, ali možda se ne može zaposliti zbog ograničene kvote u zapošljavanju osoba s invalidnošću.

Treći pojedinac koji je sposoban obavljati potrebne aktivnosti na poslu, možda nije dobio posao zato što ima ograničenje aktivnosti koje se ublažuje korištenjem invalidskih kolica, premda radno mjesto nije dostupno osobama u invalidskim kolicima.

Konačno, pojedinac u invalidskim kolicima može dobiti posao i ima kapacitet obavljanja radnih zadataka te to stvarno i radi u kontekstu rada. Međutim, unatoč tome, takav pojedinac još uvijek može imati probleme u izvođenju u područjima međuljudskih interakcija sa svojim kolegama jer nema pristupa mjestima na poslu koja su predviđena za odmor. Taj problem izvođenja u društvenom kontekstu na radnom mjestu može spriječiti mogućnost promaknuća na poslu.

Sva četiri pojedinca imaju probleme izvođenja u području zaposlenja zbog različitih čimbenika okruženja koji se isprepleću s njihovim zdravstvenim stanjem ili oštećenjem. Za prvog pojedinca prepreke u okruženju uključuju pomanjkanje prilagodbi na radnom mjestu i vjerojatno, negativne stavove. Drugi pojedinac suočava se s negativnim stavovima o zapošljavanju osoba s invalidnošću. Treća osoba ima problem nemogućnosti pristupa sadržajima u okruženju, a četvrta osoba suočena je s negativnim stavovima o invalidnosti općenito.

Sumnja na oštećenje koja vodi do izraženih problema u izvođenju bez ograničenja kapaciteta

Pojedinac radi s bolesnicima koji boluju od koprnice (AIDS-a). Taj pojedinac je inače zdrav, ali se povremeno mora testirati na HIV. On nema ograničenja kapaciteta. Unatoč tome, ljudi koji ga poznaju privatno, sumnjaju da je možda zaražen virusom pa ga izbjegavaju. To dovodi do znatnih problema u izvođenju te osobe u području društvenih interakcija i u zajednici, u društvenom i građanskom životu. Njegova je uključenost ograničena zbog negativnih stavova ljudi iz njegova okruženja.

Oštećenja koja za sada nisu klasificirana u MKF-u, a koja vode do problema u izvođenju

Majka četrdesetpetgodišnje žene umrla je od raka dojke. Ta se žena nedavno dobrovoljno podvrgla pregledu na kojemu je otkriveno da nosi genski kôd koji je stavlja u rizičnu skupinu žena koje češće obolijevaju od raka dojke. Ona sama nema problema u funkciji ili strukturi tijela ili ograničenju kapaciteta, ali joj njezino osiguravajuće društvo ne želi odobriti zdravstveno osiguranje zbog povećana rizika za rak dojke. Njezina uključenost u području brige o zdravlju ograničena je zbog politike osiguravajućeg društva.

Dodatni primjeri

Desetogodišnji dječak je upućen logopedu zbog dijagnoze "mucanje". Za vrijeme pregleda, otkriveni su problemi diskontinuiteta govora, interverbalna i intraverbalna akceleracija, problemi s tajmingom govornih pokreta i neprimjeren ritam govora (oštećenja). U školi postoje problemi s čitanjem naglas i prilikom razgovora (ograničenje kapaciteta). Za vrijeme diskusija dječak nema inicijativu i ne sudjeluje u diskusijama, iako bi to želio (problem izvođenja u području razgovora s mnogo ljudi). Uključenost tog dječaka u razgovor je ograničena u grupi, zbog društvenih normi i prakse u pogledu pravilnog slijeda konverzacije.

Četrdesetogodišnja žena s trzajnom ozljedom vrata već se četiri mjeseca žali na bolove u vratu, ima jake glavobolje, vrtoglavicu, smanjenu mišićnu snagu i pati od tjeskobe (oštećenja). Njezine mogućnosti hodanja, kuhanja, čišćenja, rada na kompjutoru i upravljanja automobilom su ograničene (ograničenje kapaciteta). U razgovoru s osobnim liječnikom zajednički su se složili da treba pričekati da se problemi smanje prije nego što se vrati na svoje stalno radno mjesto (problemi u izvođenju u području zaposlenja). Kada bi radna politika na njezinom radnom mjestu dopuštala klizno radno vrijeme i slobodne dane kada su simptomi bolesti osobito jaki, ili kad bi joj dopustili da radi kod kuće, njezina uključenost u području zaposlenja bila bi bolja.

Dodatak 5

MKF i ljudi s invalidnošću

Proces izmjene MKF-a nakon što je uveden, imao je koristi od prijedloga ljudi s invalidnošću i od organizacija osoba s invalidnošću. Međunarodno udruženje invalida posebno je pridonijelo i svojim vremenom i energijom procesu izmjene, te je MKF odraz njihova važnog doprinosa.

SZO priznaje važnost potpunog uključenja osoba s invalidnošću i njihovih organizacija u proces revizije klasifikacije funkcioniranja i invalidnosti. Kao klasifikacija, MKF će poslužiti kao temelj i za procjenu i za mjerenje invalidnosti unutar mnogih znanstvenih, kliničkih, administrativnih i društvenopolitičkih sadržaja. Kao takav, vrlo je važno da MKF ne bude zloupotrebljen na štetu interesa ljudi s invalidnošću (vidi Etičke smjernice u Dodatku 6).

Posebice, SZO priznaje da i sami pojmovi koji se rabe u klasifikaciji, unatoč velikim naporima da se to izbjegne, mogu stigmatizirati i etiketirati. Kao odgovor na to, već je ranije odlučeno da se potpuno napusti pojam "hendikepiranost" – zbog pogrdnog značenja u engleskom jeziku – i da se pojam "invalidnost" ne rabi kao naziv komponente, već kao sveukupan krovni pojam.

Ostaje, međutim, teško pitanje kako se najbolje obraćati pojedincima koji imaju određeni stupanj ograničenja funkcioniranja. MKF rabi pojam "invalidnost" za označavanja multidimenzionalnog fenomena koji nastaje kao rezultat interakcije između ljudi i njihova fizičkog i društvenog okruženja. Zbog različitih razloga, kada govorimo o pojedincima, neki daju prednost pojmu "osobe s invalidnošću", dok drugi rabe izraz "invalidne osobe". U svjetlu ovih razlika ne postoji univerzalna praksa koju bi SZO mogao prihvatiti, te stoga nije prikladno da MKF kruto prihvati ovaj ili onaj pristup. Umjesto toga, SZO potvrđuje važno načelo da ljude treba nazivati onako kako oni sami to žele.

Štoviše, važno je naglasiti, da MKF uopće nije klasifikacija ljudi. To je klasifikacija zdravstvenih karakteristika ljudi unutar konteksta njihovih pojedinačnih životnih situacija i utjecaja okruženja. Odnosno, MKF je klasifikacija interakcija zdravstvenih karakteristika i kontekstualnih čimbenika iz kojih proizlazi invalidnost. Stoga, pojedince ne smijemo ograničiti ili okarakterizirati isključivo pojmom njihovih oštećenja, ograničenja aktivnosti ili sudjelovanja. Na primjer, umjesto da rabi pojam "mentalno hendikepirana osoba", klasifikacija se koristi frazom "osoba s problemom pri učenju". MKF izbjegava svako upućivanje na zdravstveno stanje osobe ili pojam invalidnosti te umjesto toga rabi neutralan, ako već ne pozitivan i konkretan jezik.

U našoj opravdanoj brizi o sistematskom etiketiranju ljudi, kategorije MKF-a izrađene su na neutralan način koji izbjegava omalovaživanje, stigmatizaciju i neprikladne konotacije. Taj pristup, međutim, prati i problem onoga što možemo nazvati "čišćenjem pojmova". Negativni atributi o nečijem zdravstvenom stanju i kako ljudi na to reagiraju, neovisni su o pojmovima koji se rabe za definiranje tog stanja. Ma kako god nazivali invalidnost, ona postoji bez obzira na etikete. Taj problem nije samo pitanje jezika, već također i, uglavnom, pitanje stavova drugih pojedinaca i društva prema invalidnosti. Ono što je potrebno jest ispravan sadržaj i uporaba pojmova i klasifikacija.

SZO nastoji da osobe s invalidnošću dobiju veća prava kroz klasifikaciju i ocjenu i da ne budu obespravljene i diskriminirane.

Nadajmo se da će sami ljudi s invalidnošću pridonijeti primjeni i razvijanju MKF-a u svim područjima. Kao istraživači, menadžeri i ljudi koji kreiraju politiku, osobe s invalidnošću će pomoći u izradbi protokola i instrumenata koji će se temeljiti na MKF-u. MKF je također potencijalno moćno sredstvo za podršku na temelju pruženih dokaza. MKF daje pouzdane i usporedive podatke koji govore u prilog promjenama. Političke predodžbe da je invalidnost rezultat barijera u okolišu, onoliko koliko i samo zdravstveno stanje ili oštećenje, trebalo bi se promijeniti tako da se najprije izradi program istraživanja, a zatim pruže važeći i pouzdani dokazi. Ti dokazi mogu donijeti istinske društvene promjene osobama s invalidnošću širom svijeta.

Zagovaranje rješavanja problema invalidnosti može se također povećati primjenom MKF-a. Kako je primarni cilj tog zagovaranja identificirati intervencije koje će poboljšati razine sudjelovanja osoba s invalidnošću, MKF može pomoći pri identificiranju glavnog "problema" invalidnosti tj. nalazi li se on u okruženju u obliku barijere ili nepostojanja olakšice, u obliku ograničenog kapaciteta samog pojedinca ili u kombinaciji tih čimbenika. Budu li se problemi pojasnili, intervencija će biti usmjerena prema odgovarajućim ciljevima, a njezini učinci na razini sudjelovanja moći će se pratiti i mjeriti. Na taj se način mogu postići konkretni ciljevi poduprti dokazima, a sveopći ciljevi zagovaranja rješavanja problema invalidnosti mogu se dalje razvijati.

Dodatak 6

Etičke smjernice za primjenu MKF-a

Svaki znanstveni instrument mogao bi se pogrešno primijeniti ili zlouporabiti. Bilo bi naivno vjerovati da se klasifikacijski sustav kao MKF ne će nikada primijeniti na način štetan za ljude. Kako objašnjava Dodatak 5, proces izmjene ICDH-a od samog početka uključio je osobe s invalidnošću i organizacije koje se bave njihovim problemima. Njihove primjedbe i prijedlozi doveli su do bitnih izmjena terminologije, sadržaja i strukture MKF-a. Ovaj Dodatak postavlja neke temeljne smjernice za etičku primjenu MKF-a. Očito je da niti jedan skup smjernica ne može predvidjeti sve oblike zlouporabe klasifikacije ili drugih znanstvenih instrumenata ili da same smjernice mogu spriječiti te zlouporabe. Ovaj dokument nije iznimka. Nadamo se da će obraćanje pozornosti na odredbe koje slijede smanjiti rizik primjene MKF-a na nedoličan i štetan način za osobe s invalidnošću.

Poštivanje i diskrecija

1. MKF uvijek treba primijeniti tako da se poštuje osobna vrijednost i autonomija pojedinca.
2. MKF se nikada ne smije rabiti za etiketiranje ljudi ili inače za njihovo identifikiranje isključivo u smislu jedne ili više kategorija invalidnosti.
3. U kliničkom okruženju, MKF se uvijek mora primijeniti s punim znanjem, uz suradnju i pristanak osoba čije se razine funkcioniranja klasificiraju. Ako ograničenje kognitivnih kapaciteta pojedinca onemogućuje tu uključenost, mora se aktivno uključiti skrbnik te osobe.
4. Šifrirana informacija prema MKF-u smatra se osobnom informacijom i podliježe pravilima o diskreciji koja su primjerena načinu na koji će se koristiti podacima.

Klinička primjena MKF-a

5. Kad god je to moguće, kliničar mora pojedincu ili njegovom skrbniku objasniti svrhu uporabe MKF-a i potaknuti pitanja o prikladnosti primjene i klasificiranja razina funkcioniranja osobe.
6. Kad god je to moguće, osoba čija se razina funkcioniranja klasificira (ili skrbnik te osobe), mora dobiti priliku da sudjeluje, a osobito da potvrdi prikladnost kategorije koja se primjenjuje za procjenu određene funkcije.

7. Budući da je postojeći klasificirani nedostatak rezultat kako zdravstvenog stanja osobe tako i fizičkog i društvenog konteksta u kojem osoba živi, treba uzeti u obzir da se MKF primjenjuje holistički.

Društvena uporaba MKF-informacija

8. MKF-informacije treba rabiti tako da se dosegne najveći stupanj ostvarivosti suradnje pojedinca u mogućnosti izbora i kontrole svoga života.
9. MKF-informacije mogu biti iskorištene za razvoj socijalne politike i političkih promjena koje teže povećanju i podršci sudjelovanja pojedinaca.
10. MKF i sve informacije dobivene njegovom uporabom ne smiju se iskoristiti za negiranje već postojećih prava ili ne smiju na drugi način ograničiti legitimna prava koja uživaju pojedinci ili skupine.
11. Pojedinci koji su klasirani u jednu skupinu prema MKF-u još uvijek se međusobno razlikuju na mnogo načina. Zakoni i odredbe koji upućuju na MKF ne smiju pretpostaviti više homogenosti nego što je predviđeno i moraju provjeriti da se osobe čije se razine funkcioniranja klasificiraju smatraju individualnim osobama.

Dodatak 7

Sažetak procesa revizije

Razvoj ICIDH-a

Godine 1972. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) izradila je preliminarnu shemu o posljedicama bolesti. Nakon nekoliko mjeseci predložen je sveobuhvatniji pristup. Ti su se prijedlozi temeljili na dva važna načela: trebalo je napraviti razliku između oštećenja i njegove važnosti tj. njegovih funkcionalnih i društvenih posljedica, a ti različiti aspekti podataka trebali su se klasificirati posebno u različita polja znamenki. U biti, taj se pristup sastojao od određenog broja posebnih, premda paralelnih klasifikacija. To je bilo u suprotnosti s tradicijom MKB-a u kojoj su mnoge osi (etiologija, anatomija, patologija itd.) skupljene i integrirane u hijerarhijski sustav koji zauzima jedno polje znamenki. Mogućnost ugrađivanja tih prijedloga u shemu koja bi bila sukladna s načelima na kojima se temelji struktura MKB-a zatim je istražena. Istodobno su učinjeni preliminarni pokušaji da se sistematizira terminologija koja se inače primjenjivala za opisivanje posljedica bolesti. Ti su prijedlozi bili neformalno u optjecaju tijekom 1973., a usput je tražena pomoć, posebice od skupina koje su se posebno bavile rehabilitacijom.

Godine 1974. počela je kružiti posebna klasifikacija za oštećenja i hendikepiranost, a rasprave su nastavljene. Skupljene su primjedbe i izrađeni konačni prijedlozi. To je podneseno na razmatranje Međunarodnoj konferenciji za devetu reviziju Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB) u listopadu 1975. Nakon što je razmotrila klasifikaciju, Konferencija je preporučila njezino objavljivanje u pokusne svrhe. U svibnju 1976., 29. Svjetska zdravstvena skupština (*World Health Assembly*) uzela je ovu preporuku u razmatranje i prihvatila odluku WHA 29.35, kojom potvrđuje objavljivanje u pokusne svrhe dodatne klasifikacije o oštećenjima i hendikepiranosti, koja će se objaviti kao dodatak, ali ne i kao integralni dio Međunarodne klasifikacije bolesti. Prvo izdanje ICIDH-a objavljeno je 1980. Godine 1993. objavljen je pretisak s dodatnim predgovorom.

Početni koraci u izmjeni ICIDH-a

Godine 1993. odlučeno je da se započne s procesom izmjene ICIDH-a. Ciljevi izmijenjene verzije koji su privremeno označeni kao ICIDH-2 bili su sljedeći:

- treba poslužiti mnogostrukim svrhama i potrebama prema zahtjevima raznih zemalja, sektora i zdravstvenih profesionalaca;
- treba biti dovoljno jednostavna da ju stručnjaci iz prakse prihvate kao smisljeni opis posljedica zdravstvenih stanja;

- treba biti korisna za praksu – tj. identificirati potrebe zdravstvene skrbi i pomoći u izradbi programa intervencije (tj. prevencije, rehabilitacije, društvenih aktivnosti);
- mora pružiti cjelovit pregled procesa uključenih u posljedice zdravstvenih stanja, kao npr. proces nastanka invalidnosti, kako ne bi samo zabilježena dimenzija bolesti/poremećaja mogla biti objektivno mjerilo na koje se treba reagirati;
- treba biti osjetljiva na kulturološke razlike (prevediva i primjenjiva na različite kulture i sustave zdravstvene zaštite);
- mora biti upotrebljiva na komplementaran način s ostalim klasifikacijama SZO-a.

Najprije je francuski kolaborativni centar dobio zadatak izradbe prijedloga za dio o oštećenjima i za aspekte jezika, govora i osjeta. Nizozemski kolaborativni centar trebao je dati prijedlog izmjene aspekata o invalidnosti i lokomotornim funkcijama klasifikacije i trebao je izraditi pregled literature dok je sjevernoamerički kolaborativni centar trebao dati prijedloge za dio o hendikepiranosti. Uz to, dvije radne skupine trebale su dati prijedloge o aspektima duševnog zdravlja i pitanjima djece. Stvari su napredovale pa je na sastanku o izmjenama ICIDH-2, održanom u Genevi 1996., donesen prvi nacrt koji je uključivao različite prijedloge, a provedena su i prva pokusna testiranja. Na sastanku 1996. odlučeno je da svaki kolaborativni centar i svaka radna grupa rade na cijelom nacrtu, a ne samo na pojedinim područjima koja je trebalo izmijeniti. Od svibnja 1996. do veljače 1997. prvi je nacrt kružio među kolaborativnim centrima i među radnim grupama, a komentari i prijedlozi pristizali su u glavni ured SZO-a. Kružila je i lista osnovnih pitanja koja je obuhvaćala glavna pitanja vezana uz reviziju i to je trebalo olakšati prikupljanje komentara.

U tijeku procesa revizije razmatrane su sljedeće teme:

- Klasifikacija na tri razine, tj. *Oštećenja*, *Invalidnost* i *Hendikep* bila je korisna i treba je zadržati. Uvrštenje kontekstualnih čimbenika i čimbenika okruženja treba razmotriti, iako je većina prijedloga ostala na stupnju teoretske izradbe i empiričkog ispitivanja.
- Međupovezanost između oštećenja, invalidnosti i hendikepa i odgovarajući odnos među njima bila je tema za raspravu. Mnoge su kritike upozorile na kauzalni model na kojemu počiva verzija ICIDH-a iz 1980. godine, nedostatak promjena u međuvremenu i jednosmjerni tijek od oštećenja preko invalidnosti do hendikepa. Proces revizije predložio je alternativne grafičke prikaze.
- ICIDH iz 1980. bio je težak za uporabu. Smatralo se potrebnim pojednostaviti ga: revizija bi morala težiti pojednostavnjenju, a ne dodavanju više detalja.
- Kontekstualni čimbenici (vanjski – čimbenici okruženja/unutarnji – osobni čimbenici). Ove čimbenike, koji su bili glavna sastavnica procesa

hendikepa (kako ga formulira verzija ICIDH-a iz 1980.), treba razraditi kao dodatne sheme unutar ICIDH-a. Međutim, budući da su društveni i fizički čimbenici u okruženju i njihov odnos prema oštećenju, invalidnosti i hendikepu vrlo povezani s kulturom, oni ne smiju biti posebna dimenzija unutar ICIDH-a. Ipak, smatralo se da bi klasifikacija čimbenika okruženja mogla biti korisnom u analizi situacija u pojedinim zemljama i u nalaženju rješenja na nacionalnoj razini.

- Oštećenja bi trebala odražavati napredak u znanju o osnovnim biološkim mehanizmima.
- Kulturna primjenjivost i univerzalnost trebale bi biti važan cilj.
- Izradba materijala za obuku i prezentaciju bila je također važan cilj procesa revizije.

Nacrta β -1 i β -2 ICIDH-a-2

U ožujku 1997. predložen je nacrt β -1 koji je integrirao prijedloge prikupljene u prethodnim godinama. Taj je nacrt predstavljen na sastanku za reviziju ICIDH-a u travnju 1997. Nakon što je uključen u odluke sastanka, nacrt ICIDH-a objavljen je za terenska ispitivanja u lipnju 1997. Na temelju svih podataka i drugih povratnih informacija koje su prikupljene kao dio terenskih ispitivanja β -1, napisan je nacrt β -2 između siječnja i travnja 1999. Taj je nacrt prikazan i o njemu se raspravljalo na godišnjem sastanku o ICIDH-u u Londonu u travnju 1999. Nakon što je uvršten u odluke sastanka, nacrt β -2 tiskan je i objavljen za terenska ispitivanja u srpnju 1999.

Terenska ispitivanja

Terenska ispitivanja nacrta β -1 vođena su od lipnja 1997. do prosinca 1998., a terenska ispitivanja β -2 od srpnja 1999. do rujna 2000.

Terenska ispitivanja pokazala su najveće moguće sudjelovanje država članica SZO-a i u različitim disciplinama uključujući sektore kao što je zdravstveno osiguranje, socijalno osiguranje, radni odnosi, obrazovanje te druge skupine koje se bave klasifikacijom zdravstvenog stanja (rabeći Međunarodnu klasifikaciju bolesti, Klasifikaciju za medicinske sestre te Međunarodnu standardnu klasifikaciju obrazovanja – ISCED). Cilj je bio postići konsenzus s pomoću jasnih definicija koje su provedive. Terenska ispitivanja bila su trajan proces izradbe, konzultacija, povratnih informacija, ažuriranja i testiranja.

Kao dio β -1 i β -2 u terenskim ispitivanjima obavljene su sljedeće studije:

- prijevod i lingvistička ocjena;
- ocjena pojedinačnih stavaka;

- odgovori na osnovna pitanja dobiveni na sastancima za postizanje koncenzusa i od pojedinaca;
- povratne informacije od organizacija i pojedinaca;
- testiranje opcija;
- izvedivost i pouzdanost u ocjeni slučajeva (u živo ili sažetci slučajeva);
- ostalo (npr. proučavanje ciljanih skupina)

Ispitivanje se usredotočilo na pitanja u vezi s raznim kulturama i različitim sektorima. U tim terenskim ispitivanjima bilo je uključeno više od 50 zemalja i 1800 stručnjaka, a izvještaji su dani odvojeno.

ICIDH-2 Predzavršna verzija

Na temelju terenskih ispitivanja β -2 i u dogovoru s kolaborativnim centrima i Odborom stručnjaka SZO-a za mjerenje i klasifikaciju, u listopadu 2000. izrađen je nacrt predzavršne verzije ICIDH-2. Nakon što su unesene preporuke sa sastanka, predzavršna verzija ICIDH-2 (prosinac 2000.) uručena je Izvršnom odboru SZO-a u siječnju 2001. Konačni nacrt ICIDH-2 zatim je predstavljen na Pedesetčetvrtoj općoj skupštini Svjetske zdravstvene organizacije u svibnju 2001.

Prihvatanje konačne verzije

Nakon rasprave o konačnom nacrtu pod naslovom "Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja", Zdravstvena skupština prihvatila je novu klasifikaciju rezolucijom WHA 54.21 od 22. svibnja 2001. Rezolucija glasi:

Pedesetčetvrta skupština Svjetske zdravstvene organizacije,

1. **PRIHVATA** drugo izdanje Međunarodne klasifikacije oštećenja, invalidnosti i hendikepa (ICIDH) pod naslovom Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja, u daljnjem tekstu kratica ICF (u hrvatskom prijevodu MKF);
2. **POZIVA** države članice da se koriste MKF-om u svojim istraživanjima, nadzoru i izvještavanju prema potrebi, uzimajući u obzir posebne situacije u državama članicama i, posebno, imajući na umu moguće revizije u budućnosti;
3. **MOLI** Generalnog direktora da pruži potporu državama članicama, na njihov zahtjev u primjeni MKF-a.

Dodatak 8

Buduće smjernice za MKF

Primjena MKF-a uvelike će ovisiti o njegovoj korisnosti za praksu: opseg u kojem on može služiti kao mjerilo rada zdravstvene službe kroz indikatore koji se temelje na rezultatima kod korisnika, te o stupnju u kojem se može primijeniti u raznim kulturama tako da se mogu učiniti međunarodne usporedbe kako bi se identificirale potrebe i sredstva za planiranje i istraživanje. MKF nije izravno političko sredstvo. Njegova primjena, međutim, može pozitivno pridonijeti određivanju politike, davanjem informacija kojima se pomaže utvrđivanju zdravstvene politike, promiče jednake prilike za sve, te podupire borbu protiv diskriminacije osoba s invalidnošću.

Verzije MKF-a

Imajući na umu različite potrebe različitih tipova korisnika, MKF će se prezentirati u nekoliko različitih formata i verzija.

Glavna klasifikacija

Dva dijela i njihovi sastavni dijelovi dani su u dvije verzije kako bi se udovoljilo potrebama različitih korisnika kojima trebaju različite razine detalja:

Prva verzija je potpuna (detaljna) verzija koja daje sve razine klasifikacije i omogućuje 9999 kategorija po komponenti. Međutim, primjenjuje se daleko manji broj njih. Kategorije iz potpune verzije mogu se skupiti u kratku verziju tamo gdje se traže sumarne informacije.

Druga je verzija kratka (koncizna) verzija koja daje dvije razine kategorija za svaku komponentu i područje. Dane su definicije tih izraza, što oni uključuju i isključuju.

Specifične prilagodbe

- (a) Verzije za kliničku uporabu: te će verzije ovisiti o uporabi MKF-a u različitim područjima kliničke primjene (npr. u radnoj terapiji). One će se temeljiti na potpunoj verziji u pogledu šifriranja i terminologije; međutim one će pružiti daljnje, detaljnije informacije kao što su smjernice za procjenu i klinički opisi. One se također mogu prilagoditi za specifične discipline (npr. rehabilitaciju, mentalno zdravlje).
- (b) Verzije za istraživanje: slično kliničkim verzijama, te će verzije odgovarati specifičnim potrebama istraživanja i dat će precizne i operativne definicije za procjenu stanja.

Rad u budućnosti

S obzirom na veliki broj korisnika i potrebu za primjenom MKF-a važno je primijetiti da SZO i kolaborativni centri dodatno rade da bi se tim potrebama udovoljilo.

MKF je vlasništvo svih korisnika. To je jedino takvo sredstvo koje je prihvaćeno na međunarodnoj bazi. Cilj mu je dobiti bolje informacije o fenomenima invalidnosti i funkcioniranja i stvoriti širok međunarodni konsenzus. Da bi MKF priznale različite nacionalne i međunarodne zajednice, SZO se svojski potrudio da ju učini jednostavnom za korištenje i uskladi s procesima normizacije kao što su oni koje je postavila Međunarodna komisija za normizaciju (ISO).

Moguće smjernice u budućnosti za izradbu i primjenu MKF-a mogu se sažeti kako slijedi:

- promicanje korištenja MKF-a na nacionalnoj razini za izradbu nacionalnih baza podataka;
- stvaranje međunarodnog skupa podataka i okvira koji omogućuje međunarodne usporedbe;
- identifikacija algoritama za prikladnost dobivanja socijalnih povlastica i mirovina;
- studija invalidnosti i funkcioniranja članova obitelji (npr. studija invalidnosti treće osobe zbog zdravstvenog stanja drugih važnih osoba);
- razvoj komponente Osobni čimbenici;
- razvoj preciznih operativnih definicija kategorija za svrhe istraživanja;
- razvoj instrumenata procjene za identificiranje i mjerenje;¹⁸
- pružanje praktičkih aplikacija koristeći se računalima i formularima za bilježenje slučajeva;
- stvaranje veza između koncepata kvalitete života i mjerenja subjektivnog blagostanja;¹⁹
- istraživanje tretmana ili prikladnost intervencije;

²³ SZO izrađuje instrumente za ocjenu povezane s MKF-om vodeći računa da se oni mogu primjenjivati u različitim kulturama. Njih se ispituje u pogledu pouzdanosti i valjanosti. Instrumenti za ocjenu imat će tri oblika: kratku verziju u svrhu probira/nalaženja slučajeva; verziju za dnevnu uporabu za davatelje skrbi; te dugačku verziju za svrhe istraživanja. Moći će se dobiti u SZO-u.

²⁴ Veže se uz kvalitetu života: važno je da postoji konceptualna kompatibilnost između "kvalitete života" i pojma invalidnosti. Kvaliteta života, međutim, bavi se time kako se ljudi osjećaju u pogledu svoga zdravstvenog stanja ili njegovih posljedica; stoga je to pojam "subjektivnoga dobrog osjećanja". S druge strane, pojmovi bolesti/invalidnosti odnose se na objektivne i vanjske čimbenike pojedinca.

- promicanje korištenja u znanstvenim studijama za usporedbu između različitih zdravstvenih stanja;
- razvoj nastavnih materijala o primjeni MKF-a;
- osnivanje nastavnih i referentnih centara za MKF po cijelome svijetu;
- daljnje istraživanje o čimbenicima okruženja kako bi se pružili potrebni detalji za opisivanje i standardiziranog i sadašnjeg okruženja.

Dodatak 9

Prijedlozi MKF-podataka potrebnih za idealne minimalne zdravstvene informacijske sustave ili zdravstveni pregled

Funkcije i strukture tijela		Poglavlje i šifra	Klasifikacijski blok ili kategorija
Vid	2	f210-f220	Gledanje i srodne funkcije
Sluh	2	f230-f240	Slušanje i vestibularne funkcije
Govor	3	f310-f340	Glas i govorne funkcije
Probava	5	f510-f535	Funkcije probavnoga sustava
Tjelesne izlučevine	6	f610-f630	Urinarne funkcije
Plodnost	6	f640-f670	Genitalne i reproduksijske funkcije
Seksualna aktivnost	6	f640	Genitalno i reproduksijsko zdravlje
Koža i nakaznost	8	f810-f830	Koža i srodne strukture
Disanje	4	f440-f460	Funkcije respiracijskoga sustava
Bol*	2	f280	Bol
Afekt*	1	f152-f180	Specifične mentalne funkcije
San	1	f134	Globalne mentalne funkcije
Energija/vitalnost	1	f130	Globalne mentalne funkcije
Kognitivnost	1	f140, f144, f164	Pažnja, pamćenje i kognitivne funkcije više razine
Aktivnosti i sudjelovanja			
Komunikacija	3	a310-a345	Komuniciranje – primanje i slanje poruka
Pokretljivost*	4	a450-a465	Hodanje i kretanje
Spretnost	4	a430-a445	Nošenje, kretanje i rukovanje predmetima
Briga za sebe*	5	a510-a570	Briga za sebe
Obične aktivnosti*	6 i 8		Život u kući; glavna područja života
Međuljudski odnosi	7	a730-a770	Posebni međuljudski odnosi
Funkcioniranje u društvu	9	a910-a930	Zajednica, građanski i društveni život

* Prijedlozi za minimalni popis

Dodatak 10

Zahvale

Razvoj MKF-a ne bi bio moguć bez pomoći velikog broja ljudi iz raznih dijelova svijeta koji su uložili vrijeme i energiju u organiziranje međunarodne mreže. Zahvale centrima, organizacijama i pojedincima navedene su u daljnjem tekstu.

Popis i adrese centara SZO-a koji su pridonijeli MKF-u

Australia	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Contact: Ros Madden.
Kanada	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Contact: Helen Whittome.
Francuska	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
Japan	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
Nizozemska	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antoine van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Contacts: Willem M. Hirs, Marijke W. De Kleijn-de Vrankrijker.
Nordijske zemlje	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, S 75185 Uppsala, Sweden. Contact: Björn Smedby.
Velika Britanija i Sjeverna Irska	National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE 1 2TG, United Kingdom. Contacts: Ann Harding, Jane Millar.
SAD	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Contacts: Paula J. Placek.

Popis i adrese radnih grupa

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Co-Chair: Janice Miller.

Mreže

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network). Coordinator: Josë Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigacion en Psiquiatria Clínica y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain.

Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Nevladine organizacije

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1v1RB, England. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERC-WFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210 Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach.

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute

of Special Education, University of Zürich, Hirschengraben 48, 8001 Zürich, Switzerland.

Savjetnici

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach

Nick Glozier

Judith Hollenweger

Cille Kennedy

Jane Millar

Janice Miller

Jürgen Rehm

Robin Room

Angela Roberts

Michael F. Schuntermann

Robert Trotter II

David Thompson (savjetnik urednika)

Prijevod MKF-a na službene jezike Svjetske zdravstvene organizacije

MKF je revidiran na veliki broj svjetskih jezika. Prijevod i lingvistička analiza bili su sastavni dio procesa revizije. Kolaborativni centri SZO-a vodili su prijevod, lingvističku analizu i izdanje MKF-a na službenim jezicima SZO-a. Ostali jezici na koje je preveden MKF mogu se naći na web stranici SZO-a: <http://www.who.int/classification/icf>.

Arapski

Prijevod i lingvistička analiza:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Urednički pregled izvršio SZO/EMRO:

Kassem Sara, M Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Kineski

Prijevod i lingvistička analiza:

Qui Zhuoying (koordinator), Hang Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Urednički pregled izvršio Kolaborativni centar SZO-a u Kini i SZO/ WPRO:

Dong Jingwu, Zhou Xiaonan and Y.C. Chong

Francuski

Prijevod i lingvističku analizu izvršio SZO Geneva:

Pierre Lewalle

Urednički pregled izvršio Kolaborativni centar SZO-a u Francuskoj i Kanadi:

Catherine Barral i Janice Miller

Ruski

Prijevod i lingvistička analiza:

F. Shostka (koordinator), Vladimir Y. Ryasnyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Urednički pregled izvršio Kolaborativni centar SZO-a u ZND-u:

Vladimir K. Ovcharov

Španjolski

Prijevod, lingvističku analizu i urednički pregled izvršio Kolaborativni centar SZO-a u Španjolskoj u suradnji sa La Red de Habla Hispana en Discapacidades (Španjolska mreža) i SZO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (ko-ordinator), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon, Armando Vázquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vincente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiol, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Pojedinačni sudionici u procesu revizije

Argentina

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Armenia

Armen Sargsyan

Australia

Gavin Andrews
Robyne Burridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Austria

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-Bornsen

Belgium

Françoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brazil

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Canada

Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avar
Elizabeth Badley

Caroline Bergeron
Hélène Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc (*deceased*)
Lucie Brosseau
T.S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats
L.S. Cherry
René Cloutier
Albert Cook
Jacques Côté
Marcel Côté
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Hébert
Peter Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renée Langlois
Mary Law
Lucie Lemieux-Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Raoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo Echeverri

Michael Wolfson
Sharon Wood-Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Colleen Watters

Chile

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

China

Zhang Aimin
Mary Chu Manlai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoying
Zhao Shuying
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Colombia

Martha Aristabal Gomez

Côte d'Ivoire

B. Claver

Croatia

Ana Bobinac-Georgievski

Cuba

Pedro Valdés Sosa
Jesús Saiz Sánchez
Frank Morales Aguilera

Denmark

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensburg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbølle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Møller

- Claus Vinther Nielsen
 Freddy Nielsen
 Kamilla Rothe Nissen
 Gunnar Schiøler
 Anne Sloth
 Susan Tøtler
 Selena Forchhammer Thønnings
 Eva Wæhrens
 Brita Øhlenschläger
- Ecuador**
 María del Consuelo Crespo
 Walter Torres Izquierdo
- Egypt**
 Mohammed El-Banna
- El Salvador**
 Jorge Alberto Alcarón
 Patricia Tovar de Canizalez
- Ethiopia**
 Rene Rakotobe
- Finland**
 Erkki Yrjankeikki
 Markku Leskinen
 Leena Matikka
 Matti Ojala
 Heidi Paatero
 Seija Talo
 Martti Virtanen
- France**
 Charles Aussilloux
 Bernard Azema
 Jacques Baert
 Serge Bakchine
 Catherine Barral
 Maratine Barres
 Jean-Yves Barreyre
 Jean-Paul Boissin
 François Chapiro
 Pascal Charpentier
 Alain Colvez
 Christian Corbé
 Dr. Cyran
 Michel Delecy
 Annick Deveau
 Serge Ebersold
 Camille Felder
 Claude Finkelstein
 Anne-Marie Gallot
 Pascale Gilbert
 Jacques Houver
 Marcel Jaeger
 Jacques Jonquères
 Jean-Claude Lafon
 Maryvonne Lyazid
- Joëlle Loste-Berdot
 Maryse Marrière
 Lucie Matteodo
 Marc Maudinet
 Jean-Michel Mazeaux
 Pierre Minaire (deceased)
 Lucien Moatti
 Bertrand Morineaux
 Pierre Mormiche
 Jean-Michel Orgogozo
 Claudine Parayre
 Gérard Pavillon
 André Philip
 Nicole Quemada
 Jean-François Ravaud
 Karen Ritchie
 Jean-Marie Robine
 Isabelle Romieu
 Christian Rossignol
 Pascale Roussel
 Jacques Roustit
 Jésus Sanchez
 Marie-José Schmitt
 Jean-Luc Simon
 Lauri Sivonen
 Henri-Jacques Stiker
 Annie Triomphe
 Catherine Vaslin
 Paul Veit
 Dominique Velche
 Jean-Pierre Vignat
 Vivian Waltz
- Germany**
 Helmi Böse-Younes
 Horst Dilling
 Thomas Ewert
 Kurt Maurer
 Jürgen Rehm
 H.M. Schian
 Michael F. Schuntermann
 Ute Siebel
 Gerold Stucki
- Greece**
 Venos Mavreas
- Hungary**
 Lajos Kullmann
- India**
 Javed Abidi
 Samir Guha-Roy
 K.S. Jacob
 Sunanda Koli
 S. Murthy
 D.M. Naidu
 Hemraj Pal
- K. Sekar
 K.S. Shaji
 Shobha Srinath
 T.N. Srinivasan
 R. Thara
- Indonesia**
 Augustina Hendriarti
- Iran (Islamic Republic of)**
 Mohamed M.R. Mourad
 Israel
 Joseph Yahav
- Italy**
 Emilio Alari
 Alberto Albanese
 Renzo Andrich
 A. Andrigo
 Andrea Arrigo
 Marco Barbolini
 Maurizio Bejor
 Giulio Borgnolo
 Gabriella Borri
 Carlo Caltagirone
 Felicia Carletto
 Carla Colombo
 Francesca Cretti
 Maria Cufersin
 Marta Dao
 Mario D'Amico
 Simona Della Bianca
 Paolo Di Benedetto
 Angela Di Lorenzo
 Nadia Di Monte
 Vittoria Dieni
 Antonio Federico
 Francesco Fera
 Carlo Francescutti
 Francesca Fratello
 Franco Galletti
 Federica Galli
 Rosalia Gasparotto
 Maria Teresa Gattesco
 Alessandro Giacomazzi
 Tullio Giorgini
 Elena Giraud
 Lucia Granzini
 Elena Grosso
 V. Groppo
 Vincenzo Guidetti
 Paolo Guzzon
 Leo Giulio Iona
 Vladimir Kosic
 Matilde Leonardi
 Fulvia Loik
 Mariangela Macan

Alessandra Manassero
 Domenico Manco
 Santina Mancuso
 Roberto Marcovich
 Andrea Martinuzzi
 Anna Rosa Melodia
 Rosetta Mussari
 Cristiana Muzzi
 Ugo Nocentini
 Emanuela Nogherotto
 Roberta Oretti
 Lorenzo Panella
 Maria Procopio
 Leandro Provinciali
 Alda Pellegrini
 Barbara Reggiori
 Marina Sala
 Giorgio Sandrini
 Antonio Schindler
 Elena Sinforiani
 Stefano Schierano
 Roberto Sicurelli
 Francesco Talarico
 Gariella Tavoschi
 Cristiana Tiddia
 Walter Tomazzoli
 Corrado Tosetto
 Sergio Ujich
 Maria Rosa Valsecchi
 Irene Vernero

Jamaica
 Monica Bartley

Japan
 Tsunehiko Akamatsu
 Masataka Arima
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fujita
 Shinichiro Furuno
 Toshiko Futaki
 Hajime Hagiwara
 Yuichiro Haruna
 Hideaki Hyoudou
 Takashi Iseda
 Atsuko Ito
 Shinya Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiryu
 Akira Kodama
 Ryouyusuke Matsui
 Ryo Matsutomo
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi

Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa
 Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuhei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano
 Yoshihiko Sasagawa
 Hisao Sato
 Yoshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Eiichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Miyako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki

Jordan
 Abdulla S.T. El-Naggar
 Ziad Subeih

Kuwait
 Adnan Al Eidan
 Abdul Aziz Khalaf Karam

Latvia
 Valda Biedrina
 Aldis Dudins
 Lolita Cibule
 Janis Misins
 Jautrite Karashkevica
 Mara Ozola
 Aivars Vetra

Lebanon
 Elie Karam

Lithuania
 Albinas Bagdonas

Luxembourg
 Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Malaysia
 Sandiyao Sebastian

Madagascar
 Caromène Ratomahenina
 Raymond

Malta
 Joe M. Pace

Mexico
 Juan Alberto Alcantara
 Jorge Caraveo Anduaga
 María Eugenia Antunez
 Fernando R. Jiménez Albarran
 Gloria Martínez Carrera
 María-Elena Medina Mora
 Carmen E. Lara Muñoz

Morocco
 Aziza Bennani

Netherlands
 T. van Achterberg
 Jaap van den Berg
 A. Bloemhof
 Y.M. van der Brug
 R.D. de Boer
 J.T.P. Bonte
 J.W. Brandsma
 W.H.E. Buntinx
 J.P.M. Diederiks
 M.J. Driessé
 Silvia van Duuren-Kristen
 C.M.A. Frederiks
 J.C. Gerritse
 José Geurts
 G. Gladines
 K.A. Gorter
 R.J. de Haan
 J. Halbertsma
 E.J. van der Haring
 F.G. Hellema
 C.H. Hens-Versteeg
 Y. F. Heerkens
 Y. Heijnen
 W.M. Hirs
 H. W. Hoek
 D. van Hoeken
 N. Hoeymans
 C. van Hof
 G.R.M. van Hoof
 M. Hopman-Rock
 A. Kap
 E.J. Karel
 Zoltan E. Kenessey
 M.C.O. Kersten
 M.W. de Kleijn-de Vrankrijker
 M.M.Y. de Klerk
 M. Koenen
 J.W. Koten
 D.W. Kraijer
 T. Kraakman
 Guuss Lankhorst
 W.A.L. van Leeuwen
 P. Looijestein
 H. Meinardi

- W. van Minnen
A.E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W.J. den Ouden
R.J.M. Perenboom
A. Persoon
J.J. v.d. Plaats
M. Poolmans
F.J. Prinsze
C.D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G.L. Schut
B. Stoelinga
M.M.L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J.J.G.M. Verwer
W. Vink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J.P. Wilken
P.A. van Woudenberg
P.H.M. Wouters
P. Zanstra
- Nicaragua**
Elizabeth Aguilar
Angel Bonilla Serrano
Ivette Castillo
Héctor Collado Hernández
Josefa Conrado
Brenda Espinoza
María Félix Gontol
Mirian Gutiérrez
Rosa Gutiérrez
Carlos Guzmán
Luis Jara
Raúl Jarquin
Norman Lanzas
José R. Leiva
Rafaela Marengo
María Alejandra Martínez
Marion Méndez
Mercedes Mendoza
María José Moreno
Alejandra Narvaez
Amilkar Obando
Dulce María Olivas
Rosa E. Orellana
Yelba Rosa Orozco
- Mirian Ortiz Alvarado
Amanda Pastrana
Marbely Picado
Susana Rappacioli
Esterlina Reyes
Franklin Rivera
Leda María Rodríguez
Humberto Román
Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velásquez
- Nigeria**
Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun
- Norway**
Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad
Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle Soukup
Sigrid Ostensjo
- Pakistan**
S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed
- Philippines**
L. Ladriego-Ignacio
Patria Medina
- Peru**
María Esther Araujo Bazon
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia Fernández
Rosa Zavallos Piedra
- Republic of Korea**
Ack-Seop Lee
- Romania**
Radu Vrsti
- Russia**
Vladimir N. Blondin
Aleksey A. Galianov
I.Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V. Kvashin
- Pavel A. Makkaveysky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K. Ovtcharov
S.V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y. Rysnyansky
Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka
Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y. Zemtchenkov
- Slovenia**
Andreja Fatur-Videtic
- South Africa**
David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson
- Spain**
Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnación Blanco Egido
Rosa Bravo Rodríguez
María José Cabo González
Marta Cano Fernández
Laura Cardenal Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaité Pinadado
María García José
Ana Gómez Silió
Andres Herrán Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martínez
Marta Uriarte Ituiño
Elena Vázquez Bourgon
Antonio León Aguado Díaz
Carmen Albeza Contreras
María Angeles Aldana Berberana
Federico Alonso Trujillo
Carmen Alvarez Arbesú
Jesus Artal Simon
Enrique Baca Baldomero
Julio Bobes García
Antonio Bueno Alcántara
Tomás Castillo Arenal
Valentín Corces Pando
María Teresa Crespo Abelleira
Roberto Cruz Hernández
José Armando De Vierna Amigo
Manuel Desviat Muñoz
Ana María Díaz García
María José Eizmendi Apellaniz

Antonio Fernández Moral
 Manuel A. Franco Martín
 Luis Gaité Pinadado
 María Mar García Amigo
 José Giner-Ubago
 Gregorio Gómez-Jarabo
 José Manuel Gorospe Arocena
 Juana María Hernández
 Rodríguez
 Carmen Leal Cercos
 Marcelino López Alvarez
 Juan José Lopez-Ibor
 Ana María López Trencó
 Francisco Margallo Polo
 Monica Martín Gil
 Miguel Martín Zurimendi
 Manuel J. Martínez Cardeña
 Juan Carlos Miangolarra Page
 Rosa M. Montoliu Valls
 Teresa Orihuela Villameriel
 Sandra Ortega Mera
 Gracia Parquiña Fernández
 Rafael Peñalver Castellano
 Jesusa Pertejo
 María Francisca Peydro de
 Moya
 Juan Rafael Prieto Lucena
 Miguel Querejeta González
 Miquel Roca Bennasar
 Francisco Rodríguez Pulido
 Luis Salvador Carulla
 María Vicenta Sánchez de la
 Cruz
 Francisco Torres González
 María Triquell Manuel
 José Luis Vázquez-Barquero
 Miguel A. Verdugo Alonso
 Carlos Villaro Díaz-Jiménez

Sweden

Lars Berg
 Eva Björck-Akesson
 Mats Granlund
 Gunnar Grimby
 Arvid Linden
 Anna Christina Nilson (*de-
 ceased*)
 Anita Nilsson
 Louise Nilunger
 Lennart Nordenfelt
 Adolf Ratzka
 Gunnar Sanner
 Olle Sjögren
 Björn Smedby
 Sonja Calais van Stokkom
 Gabor Tiroler

Switzerland

André Assimacopoulos
 Christoph Heinz
 Judith Hollenweger
 Hans Peter Rentsch
 Thomas Spuhler
 Werner Steiner
 John Strome
 John-Paul Vader
 Peter Wehrli
 Rudolf Widmer

Thailand

Poonpit Amatuakul
 Pattariya Jarutat
 C. Panpreecha
 K. Roongruangmaairat
 Pichai Tangsin

Tunisia

Adel Chaker
 Hayet Baachaoui
 A. Ben Salem
 Najeh Daly
 Saida Douki
 Ridha Limam
 Mhalla Nejia
 Jamil Taktak

Turkey

Ahmet Gögüs
 Elif Iyriboz
 Kultegin Ogel
 Berna Ulug

United Arab Emirates

Sheika Jamila Bint Al-Qassimi

**United Kingdom of Great
 Britain and Northern Ireland**

Simone Aspis
 Allan Colver
 Edna Conlan
 John E. Cooper
 A. John Fox
 Nick Glozier
 Ann Harding
 Rachel Hurst
 Rachel Jenkins
 Howard Meltzer
 Jane Millar
 Peter Mittler
 Martin Prince
 Angela Roberts
 G. Stewart
 Wendy Thorne
 Andrew Walker
 Brian Williams

United States of America

Harvey Abrams
 Myron J. Adams
 Michelle Adler
 Sergio A. Aguilor-Gaxiola
 Barbara Altman
 Alicia Amate
 William Anthony
 Susan Spear Basset
 Frederica Barrows
 Mark Battista
 Robert Battjes
 Barbara Beck
 Karin Behe
 Cynthia D. Belar
 J.G. Benedict
 Stanley Berent
 Linas Bieliauskas
 Karen Blair
 F. Bloch
 Felicia Hill Briggs
 Edward P. Burke
 Larry Burt
 Shane S. Bush
 Glorisa Canino
 Jean Campbell
 Scott Campbell Brown
 John A. Carpenter
 Christine H. Carrington
 Judi Chamberlin
 LeeAnne Carrothers
 Mary Chamie
 Cecelia B. Collier
 William Connors
 John Corrigan
 Dale Cox
 M. Doreen Croser
 Eugene D'Angelo
 Gerben DeJong
 Jeffrey E. Evans
 Timothy G. Evans
 Debbie J. Farmer
 Michael Feil
 Manning Feinleib
 Risa Fox
 Carol Frattali
 Bill Frey
 E. Fuller
 Cheryl Gagne
 J. Luis Garcia Segura
 David W. Gately
 Carol George
 Olinda Gonzales
 Barbara Gottfried
 Bridget Grant

Craig Gray
 David Gray
 Marjorie Greenberg
 Arlene Greenspan
 Frederick Guggenheim
 Neil Hadder
 Harlan Hahn
 Robert Haines
 Laura Lee Hall
 Heather Hancock
 Nandini Hawley
 Gregory W. Heath
 Gerry Hendershot
 Sarah Hershfeld
 Sarah Hertfelder
 Alexis Henry
 Howard Hoffman
 Audrey Holland
 Joseph G. Hollowell Jr
 Andrew Imparato
 John Jacobson
 Judith Jaeger
 Alan Jette
 J. Rock Johnson
 Gisele Kamanou-Goune
 Charles Kaelber
 Cille Kennedy
 Donald G. Kewman
 Michael Kita (*deceased*)
 Edward Knight
 Patricia Kricos
 Susan Langmore
 Mitchell LaPlante
 Itzak Levav
 Renee Levinson
 Robert Liberman
 Don Lollar
 Peter Love
 David Lozovsky
 Perianne Lurie
 Jayne B. Lux
 Reid Lyon
 Anis Maitra
 Bob MacBride
 Kim MacDonald-Wilson
 Peggy Maher
 Ronald Manderscheid
 Kofi Marfo
 Ana Maria Margueytio
 William C. Marrin
 John Mather
 Maria Christina Mathiason
 John McGinley
 Theresa McKenna
 Christine McKibbin
 Christopher J. McLaughlin
 Laurie McQueen
 Douglas Moul
 Peter E. Nathan
 Russ Newman
 Els R. Nieuwenhuijsen
 Joan F. van Nostrand
 Jean Novak
 Patricia Owens
 Alcida Perez de Velasquez
 D. Jesse Peters
 David B. Peterson
 Harold Pincus
 Paul Placek
 Thomas E. Preston
 Maxwell Prince
 Jeffrey Pyne
 Louis Quatrano
 Juan Ramos
 Geoffrey M. Reed
 Anne Riley
 Gilberto Romero
 Patricia Roberts-Rose
 Mark A. Sandberg
 Judy Sangl
 Marian Scheinholtz
 Karin Schumacher
 Katherine D. Seelman
 Raymond Seltser
 Rune J. Simeonsson
 Debra Smith
 Gretchen Swanson
 Susan Stark
 Denise G. Tate
 Travis Threats
 Cynthia Trask
 Robert Trotter II
 R. Alexander Vachon
 Maureen Valente
 Paolo del Vecchio
 Lois Verbrugge
 Katherine Verdolini
 Candace Vickers
 Gloriajean Wallace
 Robert Walsh
 Seth A. Warshausky
 Paul Weaver
 Patricia Welch
 Gale Whiteneck
 Tyler Whitney
 Brian Williams
 Jan Williams
 Linda Wornall
 J. Scott Yaruss
 Ilene Zeitzer
 Louise Zingesser
Uruguay
 Paulo Alterway
 Marta Barera
 Margot Barrios
 Daniela Bilbao
 Gladys Curbelo
 Ana M. Frappola
 Ana M. Fosatti Pons
 Angélica Etcheñique
 Rosa Gervasio
 Mariela Irigoin
 Fernando Lavie
 Silvia Núñez
 Rossana Pippol
 Silvana Toledo
Vietnam
 Nguyen Duc Truyen
Zimbabwe
 Jennifer Jelsma
 Dorcas Madzivire
 Gillian Marks
 Jennifer Muderredzi
 Useh Ushotanefe

Sustav Organizacije ujedinjenih naroda

International Labour Organization (ILO)

Susan Parker

United Nations Children's Fund (UNICEF)

Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division

Margarat Mbogoni

Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific

Lau Kak En

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific

Bijoy Chaudhari

Svjetska zdravstvena organizacija

Regionalni uredi

Afrika: C. Mandlhate

Sjeverna i Južna Amerika (Panamerička zdravstvena organizacija): Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Istočno Sredozemlje: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat

Europa: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Jugoistočna Azija: Than Sein, Myint Htwe

Zapadni Pacifik: R. Nesbit, Y. C. Chong

Sjedište

U proces revizije bili su uključeni razni odjeli SZO-a. Navodimo pojedinačne članove i njihove odjele koji su tome pridonijeli.

M. Argandona, formerly of Department of Substance Abuse

Z. Bankovski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J. A. Costa e Silva, formerly of Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination
C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention
A. Goerdts, formerly of Department of Health Promotion
M. Goracci, formerly of Department of Injury Prevention and Rehabilitation
M. A. Jansen, formerly of Department of Mental Health and Substance Dependence
A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy
A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy
J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships
C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy
C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy
H. Nabulsi, formerly of IMPACT
E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases
C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention
R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy
B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence
A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases
J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy
M. Subramanian, formerly of World Health Reporting
M. Thuriaux, formerly of Division of Emerging and other Communicable Diseases
B. Thylefors, formerly of Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation
M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan i Grazia Motturi obavljale su administrativne poslove.

Can Celik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa i Luis Prieto radili su na specifičnim aspektima procesa revizije.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek i Margie Schneider radili su na obradbi pristiglih podataka.

T. Bedirhan Üstün vodio je i kordinirao proces revizije MKF-a.

MKF

Indeks

MKF–Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invalidnosti i zdravlja

---

Izdavač
MEDICINSKA NAKLADA
Zagreb, Cankarova 13

Za izdavača
ANĐA RAIČ, prof.

Urednica
ANĐA RAIČ

Lektor
ISKRA PAVLOVIĆ, prof.

Korektorica
JASENKA LESNIK-GAŠPIĆ

Slog i prijelom
 KASTRAPELI

Naklada: 1 000 primjeraka

Tisak: Medicinska Naklada